

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना

(आ.व. २०७५/०७६-२०७७/०७८)

माडी गाउँपालिका वडा नं. ३, रोल्पा
(साविक तालावाड गा.वि.स. वडा नं. ३, ५, ६ र ७)

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारीमा संलग्न संस्थाहरु

आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग

नेपाल सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
पहाडी साना किसानका लागि अनुकूलन आयोजना
काठमाडौं, नेपाल

ASHA Adaptation for
Smallholders in
Hilly Areas

तथा

International Fund for Agricultural Development (IFAD)

कृषि विकासको निम्ती अन्तराष्ट्रिय कोष

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारी प्रकृत्यामा सहजीकरण गर्ने संस्था

रूपान्तरण नेपाल

पो.ब.नं. ७३४५, काठमाडौं

फोन नं. ०१-४१५४९४९

गाउँपालिका अध्यक्षको मन्तव्य तथा शुभकामना

माडी गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

प.सं. प्रदेश, नेपाल

प.सं.: २०७५/००६

प.सं.:

मिति: २०७५/१२/१६

शुभकामना

जलवायु परिवर्तन एक नियमित प्रक्रिया भएतापनि बढ्दो औद्योगिकीकरण, वन विनाश, अव्यवस्थित शहरीकरण, सवारी साधनको बढ्दो प्रयोग आदि जस्ता मानवीय क्रियाकलापहरूले गर्दा हरितगृह ग्याँसहरूको उत्सर्जनमा वृद्धि भई पृथ्वी ताल्ने काम तीव्र भएको तथ्य सर्व विधितै छ । हाल संसारकै प्रमुख समस्याको विषय बनेको जलवायु परिवर्तनको कारणले प्राकृतिक श्रोत माथि निर्भर रहने हाम्रो जस्तो कम विकसित गरीब राष्ट्रहरूका विपन्न समुदायमा अझ धेरै समस्या पार्ने देखिन्छ । नेपालका अन्य भू-भागहरूमा जस्तै यस गाउँपालिकाका वडाहरूमा पनि तापक्रम र वर्षाको प्रकृति तथा प्रवृत्ति (अतिवृष्टि, अनावृष्टि, अल्पवृष्टि) मा परिवर्तन मद्देरहेको सबै स्थानीयले महशुस गरिएको छन् । समयमा पानी नपर्ने, गर्मी बढ्ने, जाडोका दिनहरू घट्ने, पानीको मुलहरू सुक्ने, बाढी/पहिरोका घटनाहरू धेरै हुने, वन जंगल तथा खेतबारीमा मिचाहा प्रजातीहरू बढ्ने जस्ता प्रकोपहरू हरेक वर्ष बढ्दै गइरहेका छन् ।

यसै सन्दर्भमा यस गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने समुदायको जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि सचेतना अभिवृद्धि गर्ने र जलवायु परिवर्तनबाट प्रभावित समुदाय र घरधुरीहरूको अनुकूलन क्षमताको विकास गर्न गाउँपालिकामा रहेका सबै सरोकारवाला तथा जलवायु परिवर्तनले प्रभावित घरधुरीहरूको प्रत्यक्ष सहभागितामा यस अनुकूलन कार्ययोजना निर्माण गरिएको छ । यस योजनाको कार्यान्वयन पछि प्रभावित घरधुरी र समुदायको अनुकूलन क्षमता विकास गर्न सहयोग पुग्नुका साथै जलवायु परिवर्तनले पार्ने असर न्यूनिकरण हुने विश्वास लिईएको छ ।

यसै सन्दर्भमा यस गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने समुदायलाई जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि सचेतना अभिवृद्धि गर्ने र जलवायु परिवर्तनबाट प्रभावित समुदाय र घरधुरीहरूको अनुकूलन क्षमताको विकास गर्न गाउँपालिकामा रहेका सबै सरोकारवाला, जलवायु परिवर्तनले प्रभावित घरधुरीहरूको प्रत्यक्ष सहभागितामा यस गाउँपालिकाका वडा नं. ३, ५ र ६ मा सुदृढ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार भएको जानकारी पाउदा अति नै खुसी भएको छु । साथै यी सुदृढ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाहरूको तयारीको प्रक्रियामा आर्थिक सहयोग गर्ने वन तथा वातावरण मन्त्रालय अन्तरगतको पहाडी साना किसानका लागि अनुकूलन आयोजना, कार्ययोजना निर्माण प्रक्रियामा सहजीकरण गरी सहयोग गर्ने रुपान्तरण नेपाल र यस प्रक्रियामा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपले संलग्न सबै व्यक्ति तथा संघ संस्थाहरूलाई धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहान्छु ।

अन्त्यमा, यस गाउँपालिकाका विभिन्न वडाहरूमा स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाहरू तयार भई कार्यान्वयन प्रक्रियामा रहेकोमा सम्पूर्ण चासिन्दाहरूलाई अघाई ज्ञापन गर्दै सफल कार्यान्वयनको शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

नन्द बहादुर पुन
अध्यक्ष

वडा अध्यक्षको मन्तव्य तथा शुभकामना

माडी गाउँपालिका
३ नं. वडा कार्यालय
तलजाडी, स्याङ्जा
सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल
२ नं. प्रदेश, नेपाल

प.सं: २०७७/०७६

च.सं:

मिति: २०७२/१२/१६

विषय : स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना सन्दर्भमा

औद्योगिकीकरण, वन विनाश, अव्यवस्थित शहरीकरण, सवारी साधनको बढ्दो प्रयोग, हरितगृह ग्याँसहरूको अत्याधिक उत्सर्जन आदि जस्ता विभिन्न मानवीय क्रियाकलापहरूको कारणले गर्दा अहिले पृथ्वीको तापक्रम बढ्दै गएको कुरा प्रमाणित भैसकेको छ। जलवायु परिवर्तनको असरबाट संसारका धनी-गरिब, विकसित-अविकसित सबै मुलुक र त्यहाँका बासिन्दाहरू प्रभावित हुन्छन्। नेपालका अन्य भू-भागमा जस्तै यस वडामा पनि दिन प्रति दिन तापक्रम र वर्षाको प्रकृति तथा प्रवृत्तिमा फरक परेको कुरा सबैले महशुस गरिरहेका छन्। समयमा पानी नपर्ने, गर्मी बढ्ने, पानीको मुलहरू सुक्ने, बाढी/पहिरो आउने, हिमपात नहुने जस्ता प्रकोपहरू हरेक वर्ष बढ्दै गइरहेका छन्। यसले गर्दा जीविकोपार्जनको लागि चाहिने श्रोत तथा पूर्वाधारहरूमा समेत नकारात्मक प्रभावहरू देखिन थालिसकेका छन्।

यसै सन्दर्भमा यस वडामा वसोवास गर्ने समुदायलाई जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि सचेतना अभिवृद्धि गर्ने र जलवायु परिवर्तनबाट प्रभावित समुदाय र घरधुरीहरूको अनुकूलित क्षमताको विकास गर्न वडामा रहेका सबै सरोकारवाला, जलवायु परिवर्तनले प्रभावित घरधुरीहरूको प्रत्यक्ष सहभागितामा यस अनुकूलन कार्ययोजना निर्माण गरिएको छ। यस कार्ययोजनाको कार्यान्वयन पछि प्रभावित घरधुरी र समुदायका अनुकूलन क्षमता विकास गर्न सहयोग पुग्नेछ।

यस माडी गाउँपालिका वडा नं. ३ को सुदूर स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारीको प्रक्रियामा आर्थिक सहयोग गर्ने वन तथा वातावरण मन्त्रालय अन्तरगतको पहाडी साना किसानका लागि अनुकूलन आयोजना, कार्ययोजना निर्माण प्रक्रियामा सहजीकरण गरी सहयोग गर्ने रुपान्तरण नेपाल र यस प्रक्रियामा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपले संलग्न सबै ब्यक्ति तथा संघ संस्थाहरूलाई धन्यवाद ज्ञापन गर्ने चाहान्छौं।

साथै बृहत कार्ययोजनाको कार्यान्वयन कुनै एउटा संस्थाको एकल प्रयासबाट संभव नभएकाले यसको कार्यान्वयन प्रक्रियामा समेत सबै सरोकारवाला सहयोगी निकाय, संघ संस्थाहरूको सहयोग तथा सहकार्यको अपेक्षा गर्दछौं।

दल बहादुर घर्ति मगर
अध्यक्ष

संक्षिप्त शब्दावलीहरू

संक्षिप्त रूप (नेपालीमा)	रूप (अंग्रेजीमा)	संक्षिप्त रूप (नेपालीमा)	विस्तृत रूप (नेपालीमा)	विस्तृत रूप (अंग्रेजीमा)
	ASHA	पहाडी साना किसानका लागि अनुकूलन आयोजना	पहाडी साना किसानका लागि अनुकूलन आयोजना	Adaptation for Smallholders in Hilly Areas
	IFAD	कृषि विकासको निम्ती अन्तराष्ट्रिय कोष	कृषि विकासको निम्ती अन्तराष्ट्रिय कोष	International Fund for Agriculture Development
सा.व.	CF	सामुदायिक वन	सामुदायिक वन	Community Forest
सा.व.उ.स.	CFUG	सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह	सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह	Community Forest User Group
जि.स.स.	DCC	जिल्ला समन्वय समिति	जिल्ला समन्वय समिति	District Coordination Committee
	GIS	भौगोलिक सूचना प्रणाली	भौगोलिक सूचना प्रणाली	Geographic Information System
गा.वि.स.	VDC	गाउँ विकास समिति	गाउँ विकास समिति	Village Development Committee
गा.पा.		गाउँपालिका	गाउँपालिका	Rural Municipality
न. पा.		नगरपालिका	नगरपालिका	Municipality
लापा	LAPA	स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना	स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना	Local Adaptation Plans for Action
नापा	NAPA	राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम	राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम	National Adaptation Programme of Action
	LGCDP	स्थानीय सु-शासन तथा समुदाय विकास कार्यक्रम	स्थानीय सु-शासन तथा समुदाय विकास कार्यक्रम	Local Governance and Community Development Programme
स. ग्रा. ले .	PRA	सहभागितामूलक ग्रामिण लेखाजोखा	सहभागितामूलक ग्रामिण लेखाजोखा	Participatory Rural Appraisal
लैससास	GESI	लैंगिक समानता तथा समाजिक समावेशकिरण	लैंगिक समानता तथा समाजिक समावेशकिरण	Gender Equality and Social Inclusion

शब्दावलीहरू:

1. Weather (मौसम):

पृथ्वीको वायुमण्डलमा हरेक दिन परिवर्तन भई रहने तापक्रम, वर्षा, वायुको चाप, आद्रता आदिको अवस्थालाई मौसम भनिन्छ। यो प्रत्येक दिन, हप्ता र महिनामा परिवर्तन भईरहन्छ।

2. Climate (जलवायु वा हावापानी):

लामो अवधिको (करिब ३० वर्ष) मौसमको सरदर अवस्थालाई जलवायु भनिन्छ। सामान्यतया जलवायु स्थान, ऋतु विशेष अनुसार स्थिर रहन्छ। यसका सूचकहरू (Parameters) मौसमको जस्तै हुन्।

3. Climate Change (जलवायु परिवर्तन):

लामो समयको अन्तराल एवं दीर्घकालिन अवधिमा जलवायुका विभिन्न तत्वहरूमा भएको औसत परिवर्तनलाई जलवायु परिवर्तन भनिन्छ। पृथ्वीको सन्तुलन खल्वलिने गरी हजारौं वर्ष देखि मानवले महशुस गर्दै भोग्दै र बुझ्दै आएको जलवायुमा हुने फरक तथा बदलावलाई नै जलवायु परिवर्तन भनिन्छ।

4. GHGs (हरित गृह ग्याँस):

Green House Gases-GHGs (हरितगृह ग्याँसहरू): वायुमण्डलमा विश्वव्यापी रूपमा तापक्रम उष्णीकरण र जलवायु परिवर्तनको लागि जिम्मेवार रहेका ग्याँसहरूलाई हरितगृह ग्याँस भनिन्छ। क्योटो अभिसन्धि १९९७ को अनुसूची १ अनुसार हरितगृह ग्याँस अन्तर्गत कार्बनडाईअक्साईड (CO_2), मिथेन (CH_4), नाईट्रस अक्साईड (N_2O), हाईड्रोफ्लोरो कार्बन (HFC), परफ्लोरो कार्बन (Perfloro Carbons (PFC), सल्फर हेक्जाफ्लोराईड (Sulphur Hexafluoride (SF_6)) गरी ६ किसिमका ग्याँसहरू पर्दछन्। कतारको दोहामा सम्पन्न CoP ले नाइट्रोजन ट्राईफ्लोराईड (NF_3) लाई थप गरेकोले हरितगृह ग्याँसको संख्या ७ पुगेको छ।

5. UNFCCC (जलवायु परिवर्तनसम्बन्धी संयुक्त राष्ट्रसंघीय प्रारूप महासन्धि):

United Nations Framework Convention on Climate Change (जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी संयुक्त राष्ट्रसंघीय प्रारूप महासन्धि): सन् १९९२ मा ब्राजिलको रियो दि जेनेरियामा भएको पृथ्वी सम्मेलनबाट स्थापना भएको संयन्त्र हो। विश्वका विभिन्न राष्ट्रहरूले विश्वमा जलवायु परिवर्तन भइरहेको महशुस गरेर त्यसलाई सम्बोधन गर्न यो महासन्धि पारित गरिएको हो। यसलाई १९९६ देशहरूले अनुमोदन (Ratify) गरेका छन् भने सन् १९९४ देखि यो कार्यान्वयनमा आईरहेको छ। यस महासन्धिको मुख्य उद्देश्य वायुमण्डलमा रहेका हरितगृह ग्याँसहरूलाई प्रतिवद्धता अनुसारको मात्रामा निश्चित समयभित्र स्थिर राख्नु रहेको छ।

6. COP (पक्षधर राष्ट्रहरूको सम्मेलन):

Conference of Parties: पक्ष (सदस्य) राष्ट्रहरूको सम्मेलन भन्नाले UNFCCC का पक्ष देशहरूको सम्मेलनलाई जनाउँछ। यो UNFCCC को सबैभन्दा शक्तिशाली निकाय हो र यो सम्मेलन प्रत्येक वर्षको अन्ततिर नोभेम्बर डिसेम्बर महिनाहरूमा हुने गर्दछ।

सन् १९९७ मा जापानको क्योटोमा भएको COP 3, सन् २००७ मा इन्डोनेसियाको बालीमा भएको COP 13, सन् २००९ मा डेन्मार्कको कोपेन्हेगनमा भएको COP 15 र फ्रान्सको पेरिसमा सन् २०१५ मा भएको COP 21 सम्मेलनहरू विशेष चर्चामा र महत्वपूर्ण रहे। सन् २०१६ को डिसेम्बरमा पोल्याण्डमा COP 24 अर्थात चौबिसौं सम्मेलन सम्पन्न भयो जसमा पेरिस सम्झौता सम्बन्धि महत्वपूर्ण निर्णयहरू भएका छन्।

7. IPCC (जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि अन्तरसरकारी समूह):

Intergovernmental Panel on Climate Change: जलवायु परिवर्तनको क्षेत्रमा कार्यरत वैज्ञानिकहरूको अन्तराष्ट्रिय संयन्त्र हो । संसारका विभिन्न राष्ट्रहरूबाट प्रतिनिधित्व हुने गरी स्वयम्सेवीको रूपमा हजारौं वैज्ञानिकहरू यसमा आवद्ध छन् । यो सन् १९८८ मा स्थापित अन्तरदेशीय समूह अर्थात अन्तरसरकारी नियोग हो जसले मानव श्रृजित जलवायु परिवर्तनका असरहरूबारे मूल्याङ्कन गर्दछ । यसले सन् २००७ मा नोबेल पुरस्कार समेत पाएको थियो । यस Panel बाट प्रकाशित प्रतिवेदन नै आधिकारिक मानिन्छ । यस्तै अति कम विकसित देशहरूले पनि राष्ट्रिय संचार प्रतिवेदन (National Communication Report) प्रकाशित गर्दछन् । नेपालले हालसम्म दोश्रो प्रतिवेदन प्रकाशित गरि सकेको छ ।

8. Adaptation (अनुकूलन):

जलवायु परिवर्तनका विद्यमान र सम्भावित असरहरूसँग जुध्न गरिने उपायहरू नै अनुकूलन हो । जस्तो गर्मी ठाँउहरूमा घरमा बढी र ठूला भ्यालहरू बनाउनु, बाढी आउँछ भनेर घरको जग अग्लो बनाउनु । यो परिवर्तित वातावरणमा आफ्नो अस्तित्वलाई निरन्तरता दिन गरिने प्रक्रिया हो । मानव सन्दर्भमा अनुकूलन अन्तर्गत परिवर्तित वातावरणमा अनुकूलित हुन सकिने क्रियाकलापहरू पर्दछन् ।

9. Mitigation (न्यूनीकरण):

हरितगृह ग्यास उत्सर्जनमा कटौति गरी वा वायुमण्डलमा भएको अधिक कार्बनलाई अवशोषण सञ्चित क्षमतामा अभिवृद्धि गराई वायुमण्डलमा थप हरितगृह ग्यास थुप्रन रोक्ने कार्यहरूलाई नै उत्सर्जन न्यूनीकरण भन्ने गरिन्छ ।

10. NAPA (राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम):

National Adaptation Programme of Action (राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम): सन् २००१ मा मोरोक्कोको माराकेस शहरमा आयोजना गरिएको पक्षधर राष्ट्रहरूको सातौं सम्मेलन (COP 7) मा भएको सम्झौता अनुरूप अनुकूलनको मसौदा आएको हो । कम विकसित मुलुकहरूले जलवायु परिवर्तनका कारणबाट श्रृजित जोखिमहरू आंकलन गरी तत्कालै गर्नुपर्ने अनुकूलनका कार्यक्रमहरू पहिचान गरी प्राथमिकीकरण गरी नापा बनाएको खण्डमा विकसित मुलुकहरूले सहयोग गर्ने प्रतिवद्धता अनुसार नेपालमा पनि वातावरण मन्त्रालयले सन् २०१० मा यो तयार गरेको छ ।

11. LAPA National Framework (स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचना)

Local Adaptation Plans for Actions National Framework: (स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचना) NAPA ले पहिचान गरेको कार्यक्रमहरूलाई समुदाय तहसम्म पुऱ्याउनका लागि नेपाल सरकार वातावरण मन्त्रालयले यो राष्ट्रिय संरचना LAPA National Framework तयार गरेको छ । यो वि.सं. २०६८ मा अनुमोदन भई कार्यान्वयनमा आईरहेको छ । यसै संरचना अनुसार तयार गरिएको स्थानिय स्तरको अनुकूलन कार्ययोजनालाई LAPA भनिन्छ ।

12. Gender Equality (लैंगिक समानता)

महिला तथा पुरुषबीच सबै पक्ष र तहहरूमा बराबर अवसर र बराबर लाभ हासिल भएको अवस्थालाई नै लैङ्गिक समानता भनिन्छ ।

13. Gender Integration (लैंगिक समायोजन)

लैंगिक समायोजन भन्नाले परियोजनाको निर्माण, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन चरणहरूमा लैंगिक असमानता र भिन्नतालाई पहिचान गरि सम्बोधन गर्ने प्रक्रियालाई बुझाउँछ ।

14. Reproductive Role (पारिवारिक/प्रजनन भूमिका)

यस कार्यअन्तर्गत दुई किसिमका घरायसी कामहरू पर्दछन् । (१) जैविक जस्तै : बच्चा जन्माउने र (२) सामाजिक जस्तै : बच्चाहरूको स्याहार गर्ने, भान्साको काम, बजार जानु, परिवारको स्वास्थ्यको हेरविचार एवं अन्य घरायसी कार्यहरू गर्ने जुन कार्यको मान्यता कम हुन्छ र आमदानी पनि हुदैन । यस्ता काममा बढी श्रम र समय लाग्छ । महिला तथा बालिकाहरूले नै प्राय यस्ता काम गर्ने गर्दछन् ।

15. Vulnerability (सङ्घटासन्नता)

जलवायु परिवर्तनका कारण सिर्जना भएका जोखिम, खतराका प्रतिफल प्रभाव आदिसँग जुध्न सक्ने हैसियत वा क्षमतामा कमी आएको अवस्थालाई सङ्घटासन्नता भनिन्छ ।

16. GIS (भौगोलिक सूचना प्रणाली)

Geographic Information System: (भौगोलिक सूचना प्रणाली): यो प्रणाली यसरी बनाइएको हुन्छ जसबाट भौगोलिक तथ्यांक तथा सूचनालाई लिने (Capture), जम्मा गर्ने (Store), मिलाउने (Manipulate), विश्लेषण गर्ने (Analyze), व्यवस्थापन गर्ने (Manage) र प्रस्तुत गर्ने (Present) गरिन्छ ।

17. Sensitivity (संवेदनशीलता)

जलवायु परिवर्तनको कारणले कुनै पनि प्रणालीलाई सकारात्मक वा नकारात्मक रूपमा पार्ने प्रभावको परिणाम वा अवस्थालाई संवेदनशीलता भनिन्छ ।

18. Adaptive Capacity (अनुकूलन क्षमता)

जलवायु परिवर्तन वा अन्य वातावरणीय समस्याहरूसँग अनुकूलन हुन सक्ने क्षमतालाई अनुकूलन क्षमता भनिन्छ । अनुकूलन क्षमता समुदायको आर्थिक स्रोतहरू, प्रविधिहरूमा पहुँच, जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सूचनाहरूमा पहुँच, सूचनाहरूको उपयोग गर्न सक्ने क्षमता, संस्था र स्रोतको न्यायोचित वितरणसँग सम्बन्धित हुन्छ । अनुकूलन क्षमता विकाससँग पनि सम्बन्धित हुन्छ, जस्तै जति बढी राष्ट्र वा समुदाय विकसित हुन्छ अनुकूलन क्षमता पनि उच्च हुन्छ ।

19. Risk (जोखिम)

जलवायु परिवर्तनका कारण हुन सक्ने हानी, नोक्सानी वा प्रकोपको सम्भावना नै जोखिम हो ।

20. Inclusiveness (समावेशी)

कार्ययोजना तर्जुमा प्रक्रियामा सरोकारवाला व्यक्तिहरू जस्तै महिला, दलित, विपन्न तथा सिमान्तकृत समुदायको सार्थक सहभागिताको निश्चितता गर्नु समावेशी हो ।

सारांश

जलवायु परिवर्तन र यसका प्रतिकुल प्रभावहरु समग्र विश्वकै लागि साभा चुनौतिका रुपमा अगाडि आइरहेको वर्तमान परिप्रेक्ष्यमा नेपाल सरकारले पनि यसबाट श्रृजित तथा भविष्यमा श्रृजना हुन सक्ने प्रतिकुल प्रभावहरूसँग अनुकूलित हुन जलवायु परिवर्तन नीति २०६७, जलवायु परिवर्तन राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम (नापा) २०६७ एवं स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना (लापा) को राष्ट्रिय संरचना २०६८ समेत तयार गरी स्थानीय स्तरमा जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका कार्यहरुलाई प्राथमिकता दिदै आइरहेको छ ।

यसै सन्दर्भमा नेपाल सरकार, वन तथा वातावरण मन्त्रालय अन्तर्गतको पहाडी साना किसानका लागि अनुकूलन (ASHA) आयोजनाले स्थानीय स्तरमा जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका कार्यहरुलाई योजनाबद्ध रुपले अधि बढाउन स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयन गरी रहेको छ । यसै क्रममा नापाको जलवायु परिवर्तन संकटासन्नता स्तरीकरण अनुसार मध्यम संकटासन्न स्तरमा रहेको यस रोल्पा जिल्लाका सरोकारवालाहरुको गोष्ठीबाट छनौट गरिएको यस माडी गाउँपालिकाको वडा नं. ३ मा पनि जलवायु परिवर्तनका प्रतिकुल प्रभावहरु देखा पर्न थालिसकेको सन्दर्भमा स्थानीय सरोकारवालाहरुको प्रत्यक्ष एवं सक्रिय सहभागिता र ASHA आयोजनाको आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग तथा रुपान्तरण नेपालको सहजीकरणमा यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरिएको छ । यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारीको लागि नेपाल सरकारबाट स्विकृत स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना (लापा) को राष्ट्रिय संरचना अनुसारका विधि तथा प्रक्रियाहरुका साथै ASHA आयोजनाद्वारा तयार गरिएका भौगोलिक सूचना प्रविधिमा आधारित उप-जलाधार व्यवस्थापन योजना तर्जुमा (Geographic Information System based Sub-watershed Management Planning) तथा सहभागितामुलक परिदृश्य विकास (Participatory Scenario Development) अवधारणाहरु अनुसारका विधि तथा प्रक्रियाहरु समेत अवलम्बन गरिएको छ ।

यस कार्ययोजना तयारीका क्रममा यस वडाका निर्वाचित जन प्रतिनिधीहरु, प्रशासकिय अधिकृत, वडा सचिव, शिक्षकहरु, समाजसेवीहरु, राजनैतिक दलहरुका प्रतिनिधीहरु, गाउँपालिका अन्तर्गत विषयगत शाखाहरुका कर्मचारीहरु, गरिव, महिला, दलित, जनजाति तथा पछाडी परेका वर्गहरु समेत का स्थानीय समुदाय तथा अन्य बुद्धिजीविहरुको प्रत्यक्ष एवं सक्रिय सहभागिता रहेको थियो । तीन वर्षका लागि तयार गरिएको यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनामा यस वडामा विद्यमान सामाजिक, मानविय, आर्थिक, प्राकृतिक, भौतिक तथा सामुदायिक श्रोतहरु र जलवायु परिवर्तनबाट श्रृजित प्रतिकुल प्रभावहरु/प्रकोपहरुको पहिचान तथा लेखाजोखा गर्दै यस वडा र यहाँका घरधुरीहरुको जलवायु परिवर्तन संकटासन्नता तथा अनुकूलन क्षमता मुल्यांकन गरिएको थियो । सोही मुल्यांकनको आधारमा उच्च अनुकूलन क्षमताको परिकल्पना गर्दै प्रभावकारी अनुकूलन कार्यहरुको पहिचान तथा प्राथमिकीकरण गरी यो कार्ययोजना तयार भएको थियो । यस कार्ययोजनाको सारांश तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

विवरण					
कार्ययोजनाले समेटेको क्षेत्र:	माडी गाउँपालिका वडा नं. ३, साविकको तालावाड गा.वि.स. वडा नं. ३, ५, ६ र ७				
चारकिल्ला:	उत्तर : परिवर्तन गा.पा. वार्ड नं. ६, दक्षिण : माडी गा.पा. वडा नं ४ पुर्व : माडी गा.पा. वडा नं. ४, पश्चिम : गंगादेव गाउँपालिका वडा नं. ७				
क्षेत्रफल:	१८५६.४३ हेक्टर				
जनसंख्या (राष्ट्रिय जनगणना, २०६८)	महिला	पुरुष	जम्मा	जम्मा घरधुरी	
	१५६१	१३३१	२८९२	५९०	
	क्षेत्री/ठकुरी	जनजाति (मगर)	दलित	अन्य	जम्मा
	(२९.८%)	(५१.५%)	१८.४%)	(०.३%)	
घरधुरी सर्वेक्षण (२०७५) (घरधुरी)	१७९	४२०	८७	०	
	२६ %	६१%	१३%	० %	१०० %
प्रमुख पेशा / जीविकोपार्जनको आधार:	यस वडाका बासिन्दाको मुख्य पेशा कृषि हो भने जीविकोपार्जन अर्थात रोजगारीको लागि यहाँका मानिसहरु अन्य क्षेत्रहरु अर्थात देशको अन्य भाग, भारत तथा खाडी मुलुकहरुमा जाने गर्दछन् ।				

विवरण

जलवायु परिवर्तनको प्रभाव तथा असर:

- स्थानीय समुदायले गर्मीका दिनहरू करिब ३ महिनाले बढेको र गर्मीको मात्रा पनि बढेको महशुस गरेका छन् । त्यस्तै जाडोका दिनहरू करिब २ महिनाले घटेको अनुभव गरेका छन् ।
- मनसुनी वर्षाको अवधि २ महिनाले घटेको, हिउँदे वर्षा छिटपुट मात्र हुने गरेको, तुसारो पर्ने दिन २ महिनाले घटेको ।
- बाढी र पहिरोको मात्रा तथा बारम्बारता बढेकोले धन जन तथा कृषि तथा वन क्षेत्रको नोक्सानी ।
- जीविकोपार्जनका क्रियाकलापहरूका समयमा पनि हेरफेर भएकोले रोजगारीको लागि बाहिर जाने प्रवृत्ति बढेको ।
- कृषिवाली, पशुपंक्षी तथा मानवमा नयाँ रोगको प्रकोप बढेको ।
- वनमा मिचाहा प्रजातिहरूको प्रकोप बढेको ।
- गुराँस फूलने समय र काफल पाक्ने समय करिब १ महिनाले अगाडि सरेको ।

मुख्य प्रकोपहरू	खडेरी, कृषि तथा पशुपंक्षीमा रोग, पहिरो तथा भु क्षय, बाढी, मानवमा रोग				
वस्ती/साविकको वडागत संकटासन्नता	अति उच्च	उच्च	मध्यम	न्यून	जम्मा वडा
	५	६	७	३	४
संकटासन्न घरधुरी संख्या प्रतिशत:	अति उच्च (V4) (२६%)	उच्च (V3) (५८%)	मध्यम (V2) (१४%)	न्यून (V1) (२%)	जम्मा घरधुरी

कार्ययोजनाको परिकल्पना:

- जलवायु परिवर्तन अनुकूलित उपयुक्त वीउविजन, प्रविधि र उन्नत नश्लको प्रवर्द्धनले गर्दा पशु व्यवसाय तथा कृषि उत्पादनमा बृद्धि साथै बीमा प्रावधानबाट खाद्य सुरक्षा बढेको हुनेछ ।
- मुहान संरक्षण, सिंचाई कुलोको मर्मत, स्तर उन्नती र साना सिंचाई प्रविधिहरूको प्रयोगले कृषि उत्पादनमा बृद्धि भई स्थानीय समुदायको आत्मनिर्भरता बढेको हुनेछ ।
- विभिन्न भौतिक पूर्वाधारहरूको निर्माणबाट बाढी, पहिरो जस्ता जलवायुजन्य प्रकोपहरूको असरमा कमी आई स्थानीय समुदायको समानुकूलन क्षमता बढेको हुनेछ ।
- दिगो वन व्यवस्थापनका माध्यमबाट मिचाहा प्रजातिको नियन्त्रण तथा वनको हैसियतमा सुधार आएको हुनेछ ।
- स्वच्छ पिउने पानीको उपलब्धता, व्यवस्थापन, स्वस्थता तथा सरसफाईको साथै वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धनबाट स्थानीय समुदायको स्वास्थ्यमा सुधार र जीवन स्तरमा सुधार आएको हुनेछ ।
- स्थानीय समुदायमा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि चेतना अभिवृद्धि भई यसका प्रभावहरूसँग अनुकूलित हुने र क्षति न्युनिकरण गर्ने क्षमताको विकास भएको हुनेछ ।

योजनाको अवधि:	आ.व. २०७५/७६-२०७७/७८
----------------------	----------------------

कार्ययोजनाको प्राथमिकता परेका मुख्य अनुकूलनका कार्यहरू:

- सिंचाई कुलो मर्मत तथा स्तर उन्नती, साना सिंचाई प्रविधि प्रवर्द्धन, प्लाष्टिक घरमा वेमौसमी तरकारी खेती, रिचार्ज पोखरी निर्माण, पानीका मुहान संरक्षण, खानेपानी टंकी निर्माण
- नदि किनारमा वृक्षारोपण, तटबन्ध निर्माण, ग्याविन पर्खाल निर्माण
- सुख्खा सहने तथा रोग किरा प्रतिरोधी प्रजातिहरूको प्रवर्द्धन, नश्ल सुधारको लागि बोका (बोयर) वितरण, भकारो सुधार, वाखको खोर सुधार, पशुपालन सम्बन्धि तालिम, पशु स्वास्थ्य सिविर
- वन व्यवस्थापन, वृक्षारोपण, बायोचारको प्रयोग
- सरसफाई तथा पोषण सम्बन्धि तालिम, गाउँघर क्लिनिक तथा स्वास्थ्य चौकीको सबलिकरण

विषयगत क्षेत्र अनुसार तीन वर्षको लागि अनुमानित वार्षिक बजेट:

विषयगत क्षेत्र		अनुमानित बजेट रु. हजारमा			
		पहिलो वर्ष	दोश्रो वर्ष	तेश्रो वर्ष	कुल जम्मा
१	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा	७८६५.३	८३७७.८	७३२३.९	२३५७७
२	जलश्रोत तथा उर्जा	६४२२	४९१५	४९६०	१५४९७

विवरण					
३	वन तथा जैविक विविधता	१३८०	२०४५	१०९०	४५१५
४	जलवायु जन्य उत्पन्न प्रकोप	४६६०	४५६०	४५६०	१३७८०
५	जनस्वास्थ्य	३७०	४९०	३००	११६०
६	भौतिक पूर्वाधार	२८९५	२७६०	१९५०	६३५५
७	क्षमता विकास तथा लैससास सम्बन्धि	२४०	५२५	२१०	९७५
८	योजना अनुगमन, मूल्यांकन तथा संस्थागत विकास	१३०	५५	५५	२४०
कूल जम्मा		२३९७२.३	२३७२७.८	१९६४९	६६०९९
योजना कार्यान्वयनमा सहयोग गर्न सक्ने निकाय					
माडी गाउँपालिका, वडा कार्यालय, जिल्ला समन्वय समिति, गाउँपालिका अन्तर्गत विषयगत शाखाहरु, डिभिजन वन कार्यालय तथा सब डिभिजन वन कार्यालय, जिल्ला प्रशासन तथा प्रहरी कार्यालयहरु, साना किसानका लागि अनुकूलन आयोजना, सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरु, जिल्लामा क्रियाशिल सम्बन्धित दातृ निकायहरु र गैर सरकारी संस्थाहरु आदी					
लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण					
स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना निर्माण प्रकृया तथा कार्यान्वयनमा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणलाई मुख्य सवालको रुपमा लिई यस अवधारणालाई सम्बन्धित क्रियाकलापहरुमा समायोजन गरिएको छ ।					
स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना समायोजन तथा मुलप्रवाहीकरण					
यस अनुकूलन कार्ययोजनालाई नेपाल सरकारको स्थानिय तहको वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा प्रक्रियाका ७ चरणहरु अन्तर्गत वडास्तरीय योजना प्राथमिकरण बैठक, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति, एकिकृत योजना तर्जुमा प्रणालीबाट गाउँ कार्यपालिकाको बैठक हुदै गाउँ सभाको बैठकबाट अनुमोदन गरिनेछ । त्यसैगरी अन्य सम्बद्ध सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरुको वार्षिक तथा आवधिक योजनाहरुमा यस कार्ययोजनालाई कार्यान्वयनको लागि समायोजन गरी मुलप्रवाहीकरण गरिने छ ।					
स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना कार्यान्वयन					
स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना उक्त समायोजन प्रकृयाबाट अनुमोदित भई गाउँपालिकाको समन्वयनमा र वडा अध्यक्षको नेतृत्वमा सबै सरोकारवालाहरुबाट स्वीकार्य बहुसरोकारवाला संरचनाबाट कार्यान्वयन गरिनेछ । पहाडी किसानको लागि अनुकूलन आयोजनाबाट सहयोग हुने कार्यक्रममा यस आयोजनाको कार्यविधि अनुसार यो योजना कार्यान्वयन हुनेछ ।					
अनुगमन तथा मूल्यांकन					
समुदाय तहमा क्रियाकलापहरुको, वडा तहमा प्रक्रिया र प्रगतिहरु र गाउँपालिका तथा जिल्ला तहमा नतिजा तथा उपलब्धीहरुको विभिन्न वार्षिक समिक्षा, अर्धवार्षिक समिक्षा, फिल्ड अनुगमन आदिको माध्यमबाट अनुगमन तथा मूल्यांकन गरिनेछ ।					
क्षमता विकास					
विभिन्न तहमा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सचेतना तथा अभिमुखीकरण तालिमहरुको साथै विभिन्न विषयगत क्षेत्रहरु जस्तै कृषि, पशुपालन, वन तथा जैविक विविधता, उर्जा, जनस्वास्थ्य, भौतिक पूर्वाधारमा जलवायु परिवर्तन अनुकूलित प्रविधिहरु सम्बन्धी क्षमता विकासका क्रियाकलापहरु संचालन गरिने छ।					

यस योजनाको कार्यान्वयनबाट यस माडी गाउँपालिका वडा नं. ३ का सम्पूर्ण बासिन्दा खासगरी लक्षित विपन्न, महिला तथा पछाडि पारिएका वर्गहरुको अनुकूलन क्षमता अभिवृद्धि गरी उक्त परिकल्पनाहरु पूरा गर्नको लागि जम्मा रु. ६,६०,९९,०००/- (अक्षरेपी छ करोड साठी लाख उनान्सय हजार रुपैयाँ) बराबरको विस्तृत स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरिएको छ ।

विषय सुची

परिच्छेद १: परिचय	१
१.१ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको परिचय तथा औचित्य	१
१.२ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको लक्ष्य, मान्यता एवं आधारहरू	२
परिच्छेद २: उप-जलाधार क्षेत्रको विवरण तथा वडाको पृष्ठभूमी	३
२.१ हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्र	३
२.१.१ हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रीय तहको भू-क्षयको अवस्था	५
२.१.२ हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रीय तहको पहिरोको अवस्था	६
२.१.३ हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रीय तहको आगलागीका घटनाहरू	७
२.१.४ हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रीय तहको भू-उपयोग समायोजन	७
२.१.५ माथिल्लो तथा तल्लो तटीय क्षेत्रको अन्तरसम्बन्ध	८
२.२ माडी गाउँपालिकाको अवस्थिति	९
२.३ माडी गाउँपालिका वडा नं. ३ को अवस्थिति	१०
२.३.१ वडाको सामाजिक अवस्था	१०
२.३.२ मानवीय अवस्था	११
२.३.३ आर्थिक क्रियाकलापहरूको अवस्था	११
२.३.४ प्राकृतिक श्रोतको अवस्था	१२
२.३.५ भौतिक पूर्वाधार तथा सामुदायिक विकास	१४
२.३.६ लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्था	१४
२.४ वडा स्तरीय उपल्लो तथा तल्लो तटीय क्षेत्रको अन्तरसम्बन्धको अवस्था	१५
परिच्छेद ३: सुदृढ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारी पद्दती	१६
लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवधारणाको समायोजन	१८
३.१ जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सचेतना अभिवृद्धि	१९
३.२ जलवायु परिवर्तन संकटासन्नता तथा अनुकूलन क्षमता मूल्यांकन	१९
३.२.१ भौगोलिक सूचना प्रणालीबाट प्राप्त सूचना तथा नक्शाहरू र तीनको विश्लेषण	२०
३.२.१.१ पहिरोको जोखिम नक्शांकन	२०
३.२.१.२ भू-क्षयको जोखिमको अवस्था	२१
३.२.१.३ भू-उपयोग तथा भू-उपयोग क्षेत्र परिवर्तको विश्लेषण	२२

३.२.१.४ भू-उपयोग समायोजनको विश्लेषण	२६
३.२.१.५ माडी गा.पा. वडा नं. ३ को नदि, खोला, खोल्सीको विवरण	२७
३.२.१.६ माडी गा.पा. वडा नं. ३ को वन डढेलोको अवस्था	२७
३.३. वैज्ञानिक तथ्य र स्थानीय समुदायको दृष्टिकोणको समायोजन	२७
३.४. सहभागितामुलक जलवायु परिवर्तन संकटासन्नता तथा अनुकूलन क्षमता विश्लेषण	२७
३.४.१ जलवायु परिवर्तन संकटासन्न घरधुरी	२७
३.४.२ जलवायु परिवर्तनको अवस्था - मौसमी पात्रो	२८
३.४.३ रोल्पा जिल्लाको मौसमी तथ्यांक	३०
३.४.३ प्रकोपको ऐतिहासिक समयरेखा	३०
३.४.४ श्रोत तथा प्रकोप नक्शांकन	४०
३.४.५ जलवायु परिवर्तनबाट प्रभावित समूह, लिंग तथा समुदाय पहिचान	४१
३.४.६ प्रकोपहरूको जोडागत स्तरीकरण	४३
३.४.७ प्रकोपको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरूको विश्लेषण	४३
३.४.८ जीविकोपार्जनका सम्पत्तिहरूको विश्लेषण	४७
३.४.९ वस्ती (साविकका वडाहरू) को संकटासन्नताको अवस्था स्तरीकरण	५५
३.४.१० उच्च अनुकूलन क्षमताको परिकल्पना	५७
३.४.११ अनुकूलन कार्यहरूको पहिचान तथा प्राथमिकीकरण	५८
३.५. आवश्यक क्षमता विकासको लेखाजोखा तथा ज्ञान व्यवस्थापन	६४
३.६ लैंगिक विश्लेषण	६५
३.७ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको तर्जुमा	६७
३.८ संस्थागत नक्शांकन तथा सेवा प्रदायक संस्था विश्लेषण	१०६
३.९ स्थानीय तहको योजना प्रक्रियामा स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना समायोजन	१०७
३.१० स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको कार्यान्वयन	१०८
३.११ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको प्रगति समिक्षा, अनुगमन तथा मूल्यांकन	१०८
सन्दर्भ सामाग्री:	११०
अनुसूचीहरू	१११

चित्र सुची

चित्र १. हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रको अवस्थिति नक्शा	३
चित्र २. हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रको सन् २०१८ को भू-उपयोग नक्शा	४
चित्र ३. हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रको सन् १९९५ र २०१८ बीचको भू-उपयोग परिवर्तन नक्शा	५
चित्र ४. हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रको सन् २०१८ को भू-क्षयको नक्शा	६
चित्र ५. हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रको पहिरोको नक्शा	७
चित्र ६. हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रको भू-समायोजन नक्शा	८
चित्र ७. माडी गाउँपालिकाको नक्शा	१०
चित्र ८. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को भू-उपयोग नक्शा	१४
चित्र ९. सुदृढ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तर्जुमाको खाका	१६
चित्र १०. स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचना सुदृढ LAPA पद्वतीको समायोजन	१७
चित्र ११. वैज्ञानिक जानकारी र स्थानीय दृष्टिकोणको समायोजन खाका	१८
चित्र १२. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को पहिरो जोखिमको नक्शा	२०
चित्र १३. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को सन् १९९५ को भू-क्षयको नक्शा	२१
चित्र १४. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को सन् २०१८ को भू-क्षयको नक्शा	२२
चित्र १५. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को सन् १९९५ को भू-उपयोगिताको नक्शा	२३
चित्र १६. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को सन् २०१८ को भू-उपयोग नक्शा	२४
चित्र १७. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को सन् १९९५ देखि २०१८ को भू-उपयोग परिवर्तन नक्शा	२५
चित्र १८. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को भू-उपयोग समायोजन नक्शा	२६
चित्र १९. रोल्पा जिल्ला लिवाङको कूल वार्षिक वर्षा	३०
चित्र २०. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को सहभागितामूलक श्रोत तथा प्रकोप नक्शा	४१
चित्र २१. प्रकोपको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरूको विश्लेषण	४६
चित्र २२. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को बस्तिगत संकटासन्नता नक्शा	५७
चित्र २३. माडी गा. पा. वडा नं. ३ को संस्थागत नक्शांकन	१०६

तालिका सुची

तालिका १. हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रको भू-उपयोग क्षेत्रमा परिवर्तन	४
तालिका २. हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रको भू-क्षयको अवस्था	६
तालिका ३. हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रको भू-उपयोग समायोजनको अवस्था	८
तालिका ४. माथिल्लो तथा तल्लो तटीय क्षेत्रमा स्थानीय निकाय बाहिरको अन्तरसम्बन्ध	९
तालिका ५. माथिल्लो तथा तल्लो तटीय क्षेत्रको स्थानीय निकाय भित्रको अन्तरसम्बन्ध	९
तालिका ६. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को वाली चक्र	१२
तालिका ७. माडी गा.पा. वडा नं. ३ मा रहेका सामुदायिक वनहरू	१२
तालिका ८. स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारी प्रक्रियाका सहभागीहरू	१९
तालिका ९. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को सन् १९९५, २००८ र २०१८ को भू-क्षयको अवस्था	२१
तालिका ११. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को विभिन्न अवधिको भू-उपयोग परिवर्तनको अवस्था	२३
तालिका १२. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को भू-उपयोग क्षेत्रको परिवर्तन	२५
तालिका १३. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को जलवायु परिवर्तन सम्बेदनशिल सम्पन्नता स्तरीकरण	२८
तालिका १४. परिवर्तित मौसमी पात्रो	३०
तालिका १५. प्रकोपको ऐतिहासिक समयरेखा	३०
तालिका १६. जलवायु परिवर्तनबाटप्रभावित समूह, लिंग तथा समुदाय पहिचान	४१
तालिका १७. प्रकोपहरूको जोडागत स्तरीकरण	४३
तालिका १८. प्रकोपको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरूको विश्लेषण	४४
तालिका १९. जीविकोपार्जनका सम्पत्ति तथा श्रोतहरूको विश्लेषण	४७
तालिका २०. प्रकोप तथा जोखिमको आधारमा वस्ती स्तरीकरण	५५
तालिका २१. वस्ति स्तरीकरणको आधारहरू र कारणहरू	५६
तालिका २२. अनुकूलन उपायहरूको प्राथमिकीकरण	५९
तालिका २३. क्षमता विकास योजना र ज्ञान व्यवस्थापन	६४
तालिका २४. काममा आधारित लैंगिक खाका	६५
तालिका २५. श्रोत साधनमा आधारित लैंगिक विश्लेषण खाका	६६
तालिका २६. लैंगिक विश्लेषणमा आधारित कार्ययोजनाको खाका	६६
तालिका २७. स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना	६८
तालिका २८. संस्थागत विश्लेषण	१०७

परिच्छेद १: परिचय

१.१ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको परिचय तथा औचित्य

तिब्र गतिमा बढ्दो औद्योगिकीकरण, वन विनाश तथा वन क्षयिकरण, अव्यवस्थित शहरीकरण, सवारी साधनको बढ्दो प्रयोग जस्ता विभिन्न मानवीय क्रियाकलापहरूका कारणले गर्दा हरितगृह ग्याँसहरूको अत्याधिक उत्सर्जनले जलवायु परिवर्तन भईरहेको तथ्य वैज्ञानिक रूपमा पुष्टि भईसकेको छ । तापक्रममा वृद्धि र वर्षाको प्रकृति तथा प्रवृत्ति (अतिवृष्टि, अनावृष्टि, खण्डवृष्टि) मा परिवर्तन भईरहेको सबैले महशुस गरिरहेका छन् । समयमा पानी नपर्ने, परेपनि मुसलधारे पर्ने, गर्मी बढ्ने, पानीको मुलहरू सुक्ने, बाढी/पहिरो आउने जस्ता प्रकोपहरू हरेक वर्ष बढ्दै गईरहेका छन् । यसर्थ अहिले जलवायु परिवर्तन संसारकै प्रमुख समस्याको विषय बनेको छ । अभ्र प्राकृतिक श्रोत माथि निर्भर रहने, भौगोलिक विविधता भएको र संवेदनशील क्षेत्रहरू भएको हाम्रो जस्तो कम विकसित गरीव राष्ट्रहरूमा त यो भ्रन ठूलो समस्याको रूपमा देखा पर्न थालेको छ । यसैले जलवायु परिवर्तनको दृष्टिकोणले संसारमा नेपाल प्रभावित देशहरू मध्य चौथो स्थानमा पर्दछ ।

यसै सन्दर्भमा जलवायु परिवर्तनको कारणबाट श्रृजित समस्याहरूलाई सम्बोधन गर्न नेपाल सरकारले विभिन्न पहलहरू गर्दै आईरहेको छ । जलवायु परिवर्तन नीति २०६७ लागु हुनुको साथसाथै र राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम (नापा) २०६७ तयार गरी सोलाई स्थानीय तहमा कार्यान्वयन गर्न स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचना अनुसार स्थानीय अनुकूलन कायायोजना तयार गरी कार्यान्वयनमा आईरहेको छ । राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम (नापा) ले जलवायु परिवर्तन संवेदनशिल ६ वटा मुख्य क्षेत्रहरू (कृषि तथा खाद्य सुरक्षा, मानव स्वास्थ्य, जलश्रोत तथा उर्जा, शहरी क्षेत्र तथा पूर्वाधार, वन तथा जैविक विविधता र जलवायुजन्य प्रकोप) पहिचान गरी ती क्षेत्रहरूमा जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका के-कस्ता उपाय तथा रणनीतिहरू अवलम्बन गर्न सकिन्छ भन्ने स्पष्ट कितान गरेको छ । त्यसै गरी हाल नेपाल सरकारले तयार गरिरहेको राष्ट्रिय अनुकूलन योजनामा थप तीनवटा विषयगत क्षेत्रहरू (पर्यटन, प्राकृतिक तथा संस्कृतिक सम्पदा, सामाजिक समावेशीकरण र जिविकोपार्जन तथा सु-शासन) को प्रस्ताव गरेको छ ।

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचनाका ७ वटा चरणहरू मध्य पहिलो चार चरणहरूको अवलम्बन पछि स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको दस्तावेज तयार हुन्छ । जलवायु परिवर्तनको सचेतिकरण पछि समुदायको जलवायु परिवर्तन संकटासन्नता र अनुकूलन क्षमताको विश्लेषण गरिन्छ । जलवायु परिवर्तनसंगको सम्मुखता, संवेदनशिलता र अनुकूलन क्षमताका आधारहरू तय गरिन्छ । वन तथा वातावरण मन्त्रालय अन्तर्गत पहाडी साना किसानकालागि अनुकूलन आयोजनाको आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग र रुपान्तरण नेपालको सहजीकरणमा यो स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरिएको हो । जिल्ला स्तरिय सरोकारवालाहरूको गोष्ठीबाट यस माडी गाउँपालिका वडा नं. ३ छनौट भएको थियो । स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना राष्ट्रिय संरचनालाई मूख्य निर्देशित दस्तावेज मान्दै पहाडी साना किसानका लागि अनुकूलन आयोजनाद्वारा अवलम्बन गरिएको उप जलाधार क्षेत्रिय तहको योजना तर्जुमा पढ्ती र सहभागितामूलक परिदृश्य विकास अनुसार यो कार्ययोजना तयार गरिएको हो । यसको तयारी प्रकृत्यामा निर्वाचित जन प्रतिनिधिहरू, वडा सचिव, शिक्षक, समाजसेवी, स्थानिय राजनैतिक दलका प्रतिनिधिहरू, स्थानिय निकायको विषयगत शाखाहरूको कर्मचारीहरू, महिला, दलित, जनजाति तथा पछाडी परेका वर्ग लगायत अन्य बुद्धिजीविहरूको सहभागितामा थियो ।

यस योजना तयारीको प्रक्रियामा माडी गाउँपालिका वडा नं. ३ अर्न्तगत साविकको तालावाड गा.वि.स.का वडा नं. ३, ५, ६ र ७ सम्मका साविकका वडाहरू (वस्तिहरू) मा र हालको वडामा गोष्ठीहरू संचालन गरिएको थियो । जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सचेतना, जलवायु परिवर्तन संवेदनशिल सहभागितामूलक सम्पन्नता स्तरिकरण, जलवायु परिवर्तन संकटासन्नता तथा क्षमताको विभिन्न सहभागितामूलक ग्रामिण लेखाजोखाका विधिहरूद्वारा विश्लेषण, अनुकूलनका उपायहरूको पहिचान र प्राथमिकिकरण गरिएको थियो । २०७५ साल माघ १४ देखि १६ गते सम्म संचालित अनुकूलन कार्ययोजना तर्जुमा गोष्ठीबाट यो स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरिएको हो ।

१.२ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको लक्ष्य, मान्यता एवं आधारहरू

यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको लक्ष्य माडी गाउँपालिका वडा नं. ३ का स्थानीय समुदायको जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि अनुकूलन क्षमता अभिवृद्धि गरी समानुकूलन समुदायको विकास गर्नु रहेको छ भने यस योजनाको उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन् :

- स्थानीय समुदायलाई जलवायु परिवर्तन, यसको कारण, यसले समुदायमा पार्ने असर र यससँग जुध्नलाई अपनाउन पार्ने अनुकूलनका उपायहरू बारे सुसूचित गर्नु,
- जलवायु परिवर्तन सङ्कटासन्न टोल, वस्ती तथा समुदाय र तिनका अनुकूलन चुनौती तथा अवसरहरू पहिचान गर्नु,
- स्थानीय समुदायले सहज तरिकाबाट आफ्ना आवश्यकताहरू पहिचान गर्न र सोही अनुरूपका अनुकूलनका उपायहरूको पहिचान तथा प्राथमिकीकरण गर्नु,
- यस कार्ययोजनालाई स्थानीय तथा राष्ट्रियस्तरका नियमित योजना निर्माणका प्रक्रियामा समायोजन गर्नु,
- सेवा प्रदायक निकायले समयमै प्रभावकारी ढङ्गले स्रोत परिचालन गरी अनुकूलन कार्य क्रमबद्ध रूपमा अपनाउन/कार्यान्वयन गर्न सहयोग गर्नु,
- कार्ययोजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्दै कार्यक्रमको नियमित अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्नु ।

यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना मुख्य रूपमा भौगोलिक सूचना प्रणाली (GIS) प्रविधि तथा सहभागितात्मक ग्रामिण लेखाजोखाबाट गरिएको बस्ति तथा घरधुरीहरूको संकटासन्नता विश्लेषण र विद्यमान परिवेशमा आधारित रहेको छ । माडी गाउँपालिका वडा नं. ३ जलवायु परिवर्तनसँग संवेदनशील रहेको र ग्रामीण जीविकोपार्जन कृषि तथा खाद्य सुरक्षा, वन तथा जैविक विविधता, जलश्रोत तथा उर्जा, जलवायुजन्य प्रकोप र ग्रामीण पूर्वाधार, जनस्वास्थ्य जस्ता क्षेत्रहरूमा आधारित रहेको कारण यस कार्ययोजनाले समग्र वडा तथा वडामा रहेका बस्ति तथा घरधुरीहरूको संकटासन्नताको विश्लेषण गरी संकटासन्न क्षेत्रहरू एवं वर्गहरूको अनुकूलन क्षमता अभिवृद्धि गर्न विशेष जोड दिएको छ । यस कार्ययोजनामा जलवायु परिवर्तनबाट श्रृजित प्रकोप तथा जोखिमहरूबाट प्रमुख रूपमा प्रभावित हुने सामाजिक समूहहरू विशेष गरी महिला, बालबालिका तथा वृद्ध-वृद्धाहरूमा पर्ने असर तथा प्रभावहरू विश्लेषण गर्दै उनीहरू मैत्री कार्यक्रमहरू राखिएका छन् ।

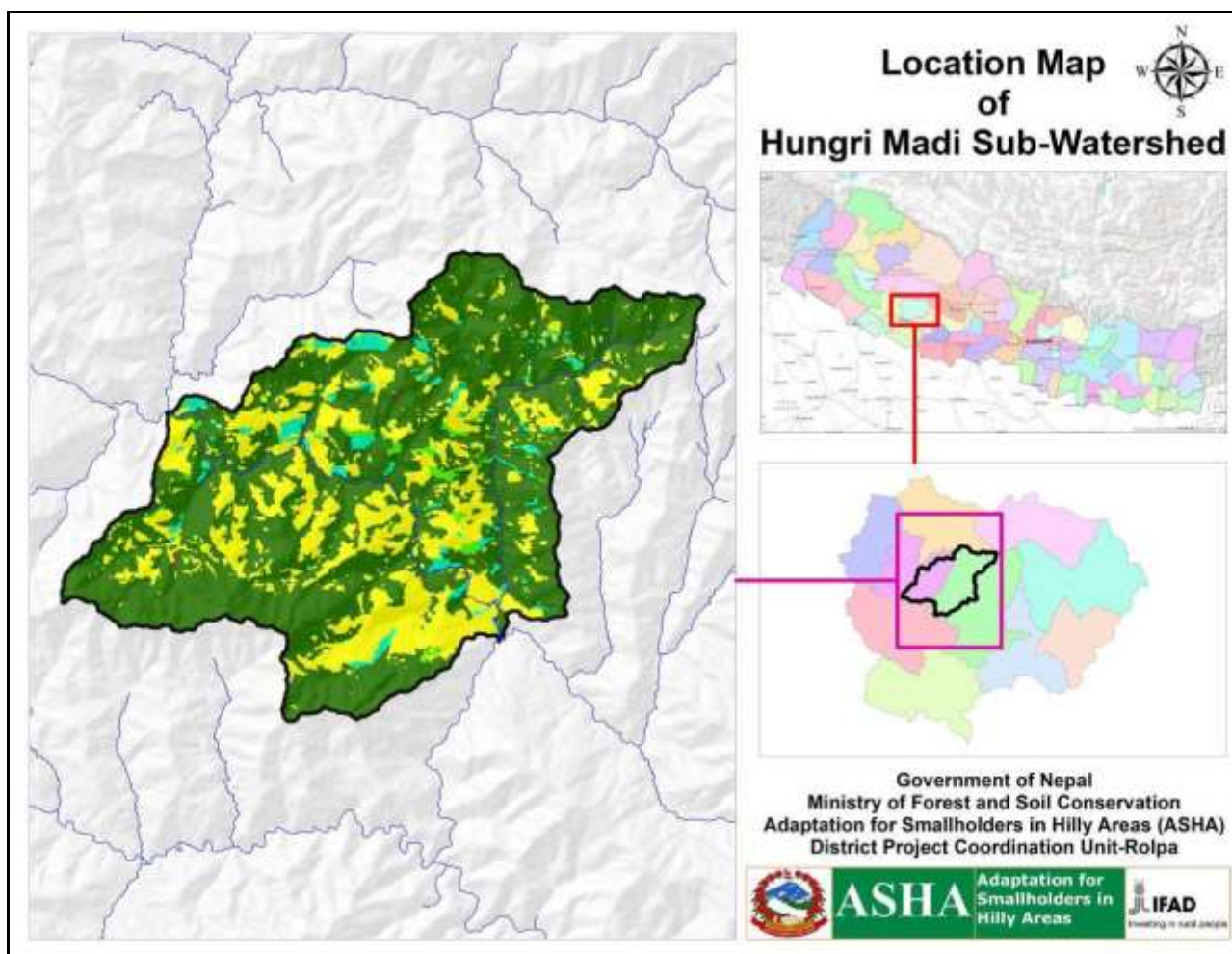
यसरी नै संकटासन्न क्षेत्र र घरधुरीहरूलाई अति आवश्यक र तत्कालै कार्यान्वयन गर्नु पर्ने अनुकूलनका कार्यहरूलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी उनीहरूलाई लक्षित हुने र थप रोजगारीको सृजना गर्ने कार्यक्रमहरू समावेश गरिएको छन् । यसका साथै लैगिंक तथा सामाजिक समावेशीकरणका मुद्दाहरूलाई विशेष ध्यान दिई कार्यान्वयन गर्न र महिलाहरूको कार्यबोझलाई न्यून गर्न र महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधारमा सहयोग पुग्ने विभिन्न प्रविधिहरू उच्च प्राथमिकतामा राखिएको छन् । यसका अतिरिक्त स्थानीय विपद् तथा जोखिम व्यवस्थापन योजनालाई पनि परिपूरक हुने अनुकूलनका कार्यहरू पनि योजनामा रहेका छन् ।

यस योजना स्थानीय निकायका जनप्रतिनिधीहरू तथा कर्मचारीहरू, राजनैतिक दलहरूका प्रतिनिधीहरू, स्थानीय सरकार अन्तर्गत विषयगत शाखाहरूका कर्मचारीहरू, सम्बन्धित विभिन्न गैर सरकारी निकाय, संघ संस्थाका प्रतिनिधीहरू, गरिब, महिला तथा संकटासन्न घरधुरीहरूको सहभागितामा तयार गरिएको हुँदा यसमा स्थानीय प्राथमिकताहरूले स्थान पाएका छन् । साथै सुदृढ लापा निर्माण मार्गदर्शनले सिफारिश गरेका भौगोलिक सुचना प्रणाली बाट प्राप्त सुचना र सहभागितात्मक विधिहरूमा केन्द्रित रही योजना तयार गरिएको हुदाँ संकटासन्न क्षेत्र र घरधुरीहरूले लाभ पाउने सुनिश्चित छ । यसैकारण यस अनुकूलन कार्ययोजनाले ती संकटासन्न वर्ग र क्षेत्रहरूको अनुकूलन क्षमता अभिवृद्धि गर्न सहयोग पुऱ्याउने मान्यता राख्दछ ।

परिच्छेद २: उप-जलाधार क्षेत्रको विवरण तथा वडाको पृष्ठभूमी

२.१ हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्र

माडी गाउँपालिका वडा ५ हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रमा पर्दछ। यो उप जलाधार क्षेत्र ब्यान खोला, बहुला खोला र हुंग्री खोलाहरु तथा यसका सहायक खोलाहरुको ढालक्षेत्र (Catchment Area) हो। रोल्पा जिल्लाको सदरमुकाम लिवाङदेखि उत्तर पश्चिम भेगमा पर्ने यो उप-जलाधार क्षेत्र $८२^{\circ}३२'२३.८८''$ देखि $८२^{\circ}३५'३०.४५''$ पूर्वी देसान्तर र $२८^{\circ}२०'४९.५९''$ देखि $२८^{\circ}२५'२०.६८''$ उत्तर अक्षांशको बीचमा फैलिएको छ। यस उप-जलाधार क्षेत्रभित्र माडी गाउँपालिकाको वडा नं. १, २, ५ र ६, रोल्पा नगरपालिकाको वडा नं. ६, ७, ८ र ९ अर्थात साविकका घर्तिगाउँ, ओत, भावाङ, कोर्चावाङ कोटगाउँ, जडकोट र ह्वामा पर्दछन्। यस उप-जलाधार क्षेत्रको कूल क्षेत्रफल १२२.१२ वर्ग किलोमिटर मध्ये ८३.४१ वर्ग किलोमिटर वन क्षेत्र, ३३.०३ वर्ग किलोमिटर कृषि क्षेत्र, ४.१३ वर्ग किलोमिटर बुट्यान क्षेत्र, १.३३ वर्ग किलोमिटर घाँसे मैदान, ०.०८ हेक्टर बाँझो जमिन र ०.१४ हेक्टर क्षेत्र पानीले ढाकेको छ। (श्रोत : भौगोलिक सुचना प्रणालीमा आधारित हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रको मुल्यांकन प्रतिवेदन रोल्पा, ASHA, २०१८)

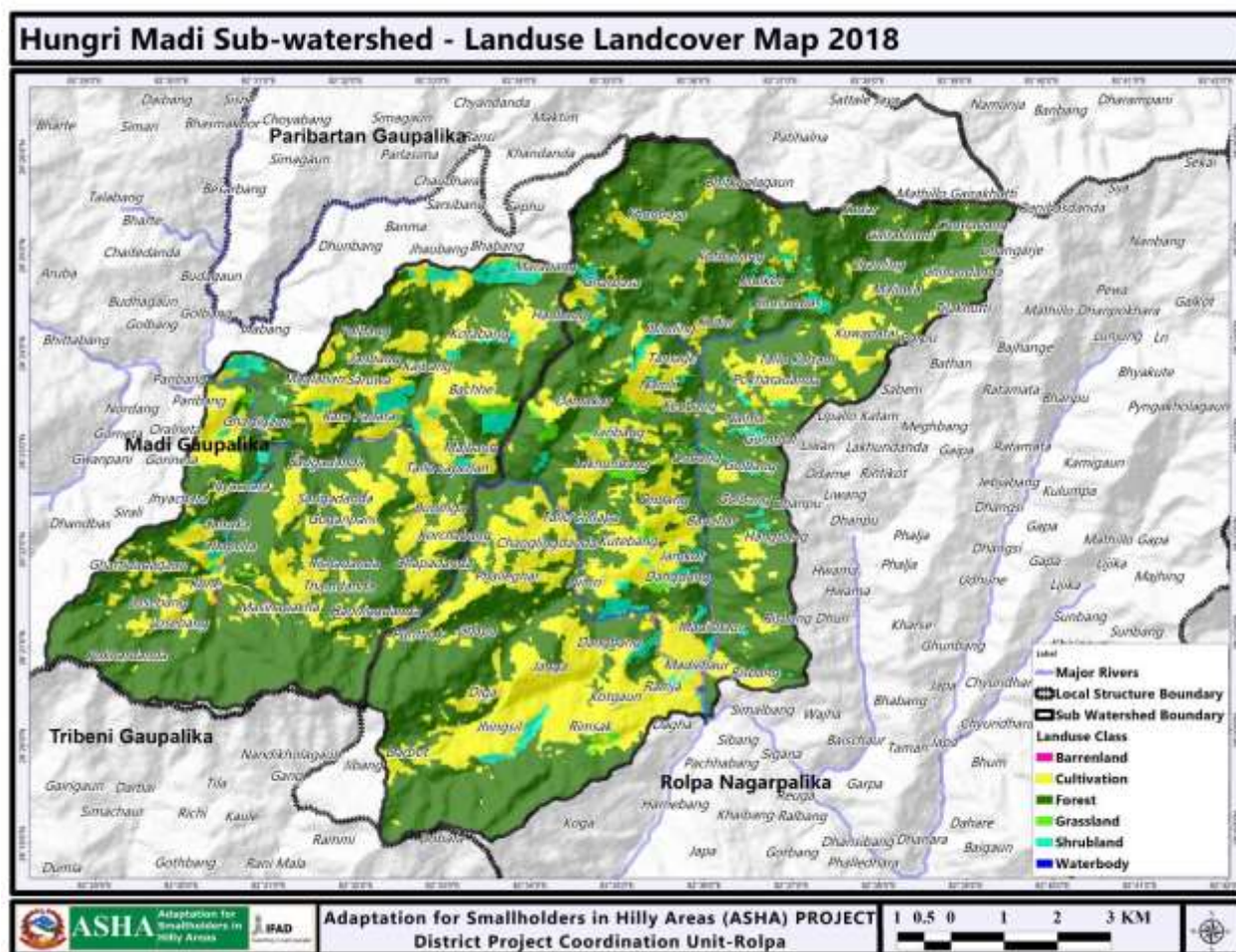

चित्र १. हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रको अवस्थिति नक्शा

महाभारत श्रेणीमा पर्ने यस उप-जलाधार क्षेत्रलाई करिब दुई भागमा वर्गिकरण गर्न सकिन्छ। कुल उप-जलाधार क्षेत्रको करिब ७५% भाग मध्य पहाडी क्षेत्र र बाँकी भाग उच्च पहाडी क्षेत्रमा पर्दछन्। यस उप-जलाधार क्षेत्रको भु भाग ९०९ देखि २९९० मिटर सम्म फैलिएकोले यस्को भौगोलिक, जलवायु र उचाइको विविधताले गर्दा यहाँ विभिन्न प्रजातीका

वनहरु पाईन्छन् । यस क्षेत्रको औसत वार्षिक वर्षा १३८८ देखि १८३६ मिलिमिटर सम्म छ भने औसत वार्षिक तापक्रम ३.६° देखि ३१.२° सेन्टिग्रेड सम्म रहेको छ ।

भौगोलिक सुचना प्रणालीमा आधारित हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रको मुल्यांकन रोल्या प्रतिवेदन अनुसार भू उपयोग क्षेत्र, भू उपयोगमा परिवर्तन, भू क्षयको अवस्था, पहिरो आगलागिको अवस्थाको व्याख्या गरिएको छ । सन् २०१८ को भू उपयोगिता क्षेत्र निम्न नक्सामा वन, कृषि, घाँसे मैदान, बुट्यान तथा खाली क्षेत्र देखाईएको छ ।

चित्र २. हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रको सन् २०१८ को भू-उपयोग नक्शा

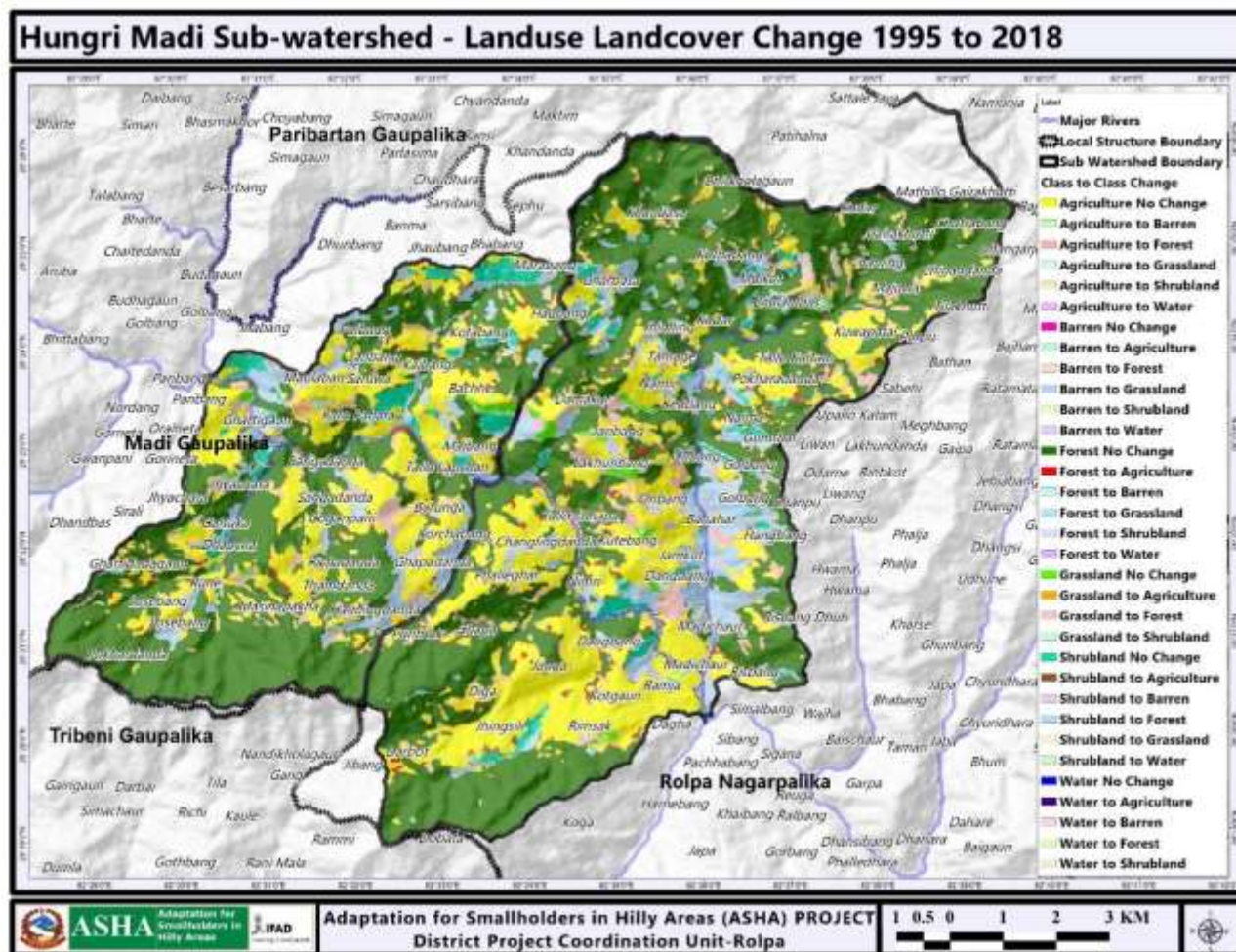
हुंग्री माडी उप जलाधार क्षेत्रको भू उपयोग क्षेत्र र सन् १९९५, सन् २००८ र सन् २०१८ को बीचमा भू उपयोगमा आएको परिवर्तनहरुलाई नक्साहरुबाट विश्लेषण गरी निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १. हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रको भू-उपयोग क्षेत्रमा परिवर्तन

भू उपयोग वर्ग	सन् १९९५ (वर्ग किमि)	सन् २००८ (वर्ग किमि)	सन् २०१८ (वर्ग किमि)	सन् २०१८ %	१९९५-२००८	२००८-२०१८	१९९५-२०१८
वन	६४.२७	७४.३९	८३.४१	६८.३०	१०.१२	९.०२	१९.१४
बुट्यान	१५.३५	७.६१	४.१३	३.३८	-७.७४	-३.४९	-११.२२
घाँसेमैदान	३.४२	२.८६	१.३३	१.०९	-०.५६	-१.५३	-२.०९
कृषि	३८.३८	३६.७०	३३.०३	२७.०४	-१.६८	-३.६७	-५.३५
खाली क्षेत्र	०.४६	०.१२	०.०८	०.०७	-०.३७	-०.०३	-०.४९
पानीले ढाकेको	०.२१	०.४४	०.१४	०.१२	०.२३	०.३०	०.०७

भू उपयोग वर्ग	सन् १९९५ (वर्ग किमि)	सन् २००८ (वर्ग किमि)	सन् २०१८ (वर्ग किमि)	सन् २०१८ %	१९९५-२००८	२००८-२०१८	१९९५-२०१८
क्षेत्र							
	१२२.१२	१२२.१२	१२२.१२		०	०	०

उक्त तालिका अनुसार सन् १९९५ र २०१८ बीचको २३ वर्षको अवधिमा वन क्षेत्र १९.१४ र पानीले ढाकेको क्षेत्र ०.०७ वर्ग कि.मि.ले बढेको देखिन्छ भने अन्य क्षेत्रहरु बुट्यान, घाँसे मैदान, कृषि तथा खाली क्षेत्रहरु क्रमशः ११.२२, २.०९, ५.३५ र ०.४१ वर्ग कि.मि.ले घटेको देखिन्छ ।

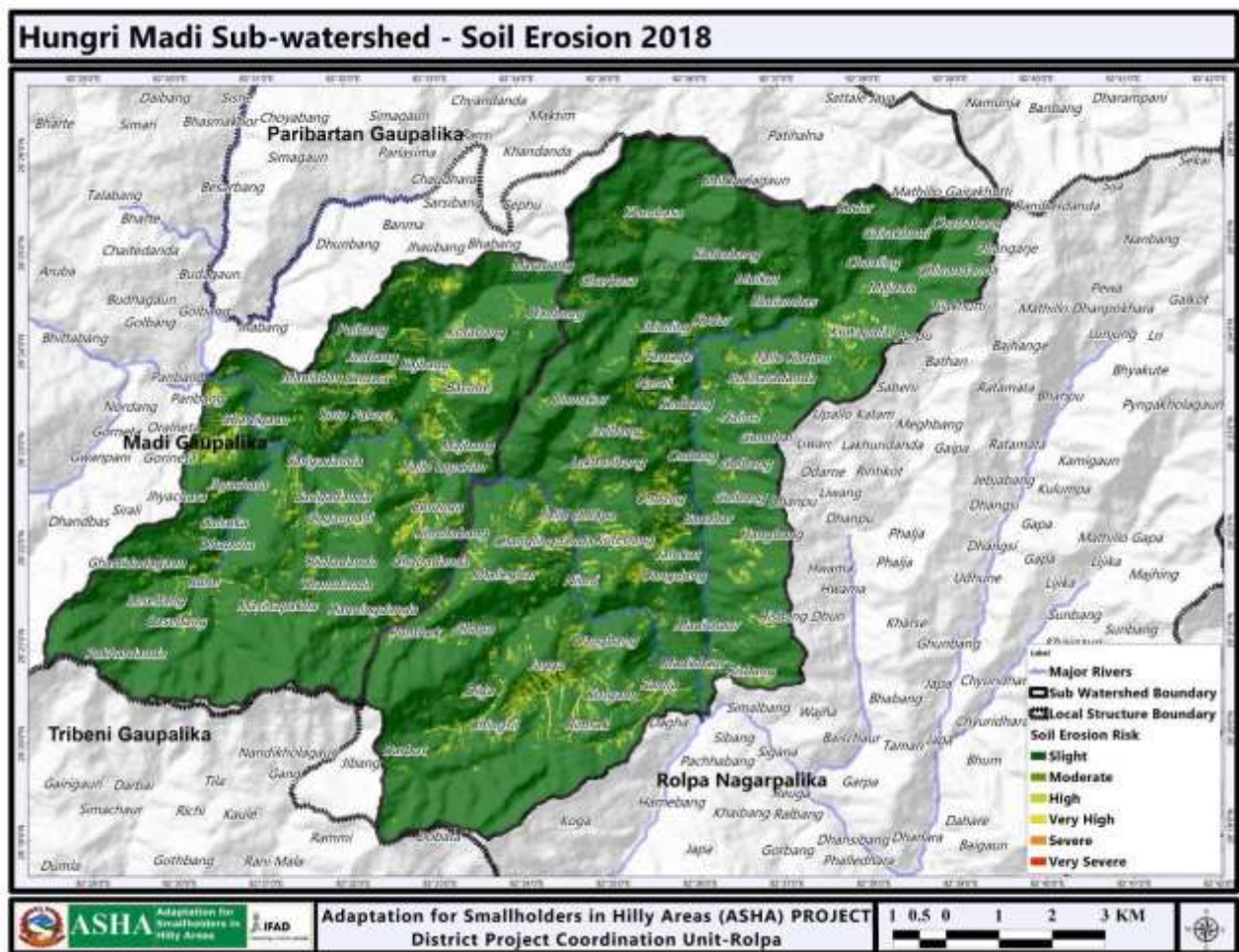
चित्र ३. हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रको सन् १९९५ र २०१८ बीचको भू-उपयोग परिवर्तन नक्शा

२.१.१ हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रीय तहको भू-क्षयको अवस्था

विभिन्न अवधि जस्तै सन् १९९५, सन् २००८ र सन् २०१८ को भौगोलिक सूचना प्रणालीको आधारमा तयार गरिएका भू क्षयको अवस्थाको नक्साहरुलाई विश्लेषण गरी नतिजाहरुलाई निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ । औसत भू क्षय दर सबै भन्दा बढी खाली क्षेत्रबाट भएको देखिन्छ भने त्यस पछि क्रमशः कृषि, बुट्यान, घाँसे मैदान र वन क्षेत्रबाट भएको देखिन्छ । उक्त अवधिहरुमा क्रमशः २३७०, २२५६९ र १९६०४ मिलियन टन वार्षिक भू क्षय भएको देखिन्छ । (श्रोत : भौगोलिक सूचना प्रणालीमा आधारित हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रको मुल्यांकन प्रतिवेदन रोल्पा, पहाडी साना किसानको लागि अनुकूलन आयोजना, २०१८)

तालिका २. हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रको भू-क्षयको अवस्था

भू उपयोग वर्ग	भू क्षेत्र (वर्ग कि.मि.)			वर्षिक भू क्षय (००० टन)			औसत भू क्षय दर (टन/हे./वर्ष)		
	१९९५	२००८	२०१८	१९९५	२००८	२०१८	१९९५	२००८	२०१८
वन	६४.२७	७४.३९	८३.४१	२०११	२३८७	२७१२	२८.२	२८.८८	२९.२६
बुट्यान	१५.३५	७.६१	४.१३	१२३७	६१९	३२९	७२.५	७३.१५	७१.७८
घाँसेमैदान	३.४२	२.८६	१.३३	२४२	२००	९७	६३.७	६२.९४	६५.७१
कृषि	३८.३८	३६.७०	३३.०३	१९५६०	१८६०३	१६२७६	४५८.७	४५६.२३	४३४.५४
वाँफो क्षेत्र	०.४६	०.१२	०.०८	३८३	८२	१	७०३(३)	४८३.८८	६४८.०९
पानी क्षेत्र	०.२१	०.४४	०.१४	२७८	६९८	१८९	११९३.२	१४३३.६६	१२६२.९१
जम्मा	१२२.१२	१२२.१२	१२२.१२	२३७१०	२२५६९	१९६०४	१५९.७	१४८.२२	१३३.०१

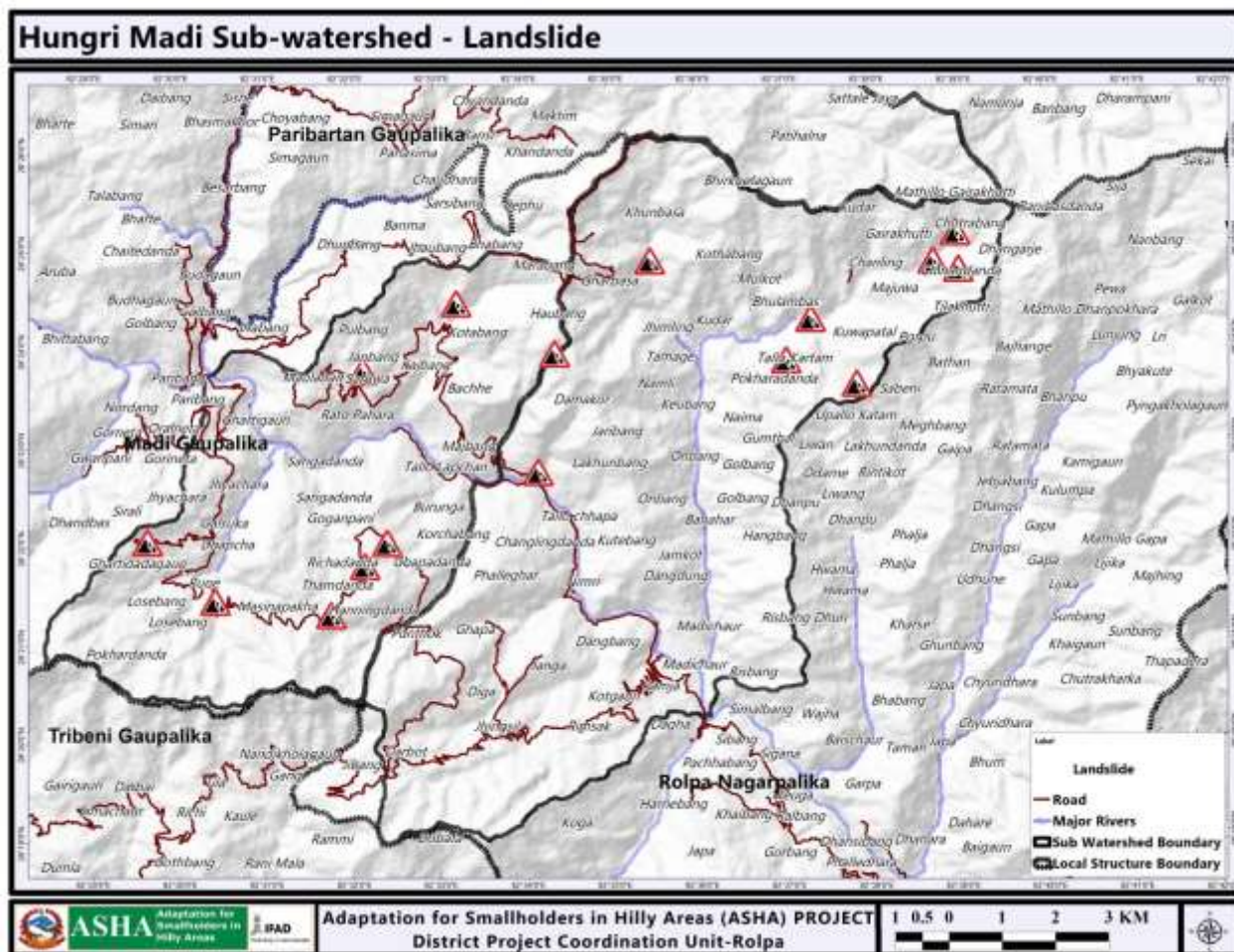

चित्र ४. हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रको सन् २०१८ को भू-क्षयको नक्शा

२.१.२ हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रीय तहको पहिरोको अवस्था

निम्न पहिरोको नक्साको अध्ययन गर्दा माथिल्लो माडी उप जलाधार क्षेत्र भित्र पने माडी गाउँपालिकाको २, ५ र ६ नं. वडाहरूमा र रोल्पा नगरपालिकाको वडा नं. ८ र ९ मा पहिरो गएको देखिन्छ, त्यो पनि विशेष गरेर जहाँ बाटो वा सडक बनाईएको स्थानहरूमा पहिरोको घटनाहरू भएको देखिन्छ। (चित्र नं. ५) (श्रोत : भौगोलिक सुचना प्रणालीमा आधारित

माथिल्लो माडी उप-जलाधार क्षेत्रको मुल्यांकन प्रतिवेदन रोल्पा, पहाडी साना किसानको लागि अनुकुलन आयोजना, २०१८)

चित्र ५. हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रको पहिरोको नक्शा

२.१.३ हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रीय तहको आगलागीका घटनाहरू

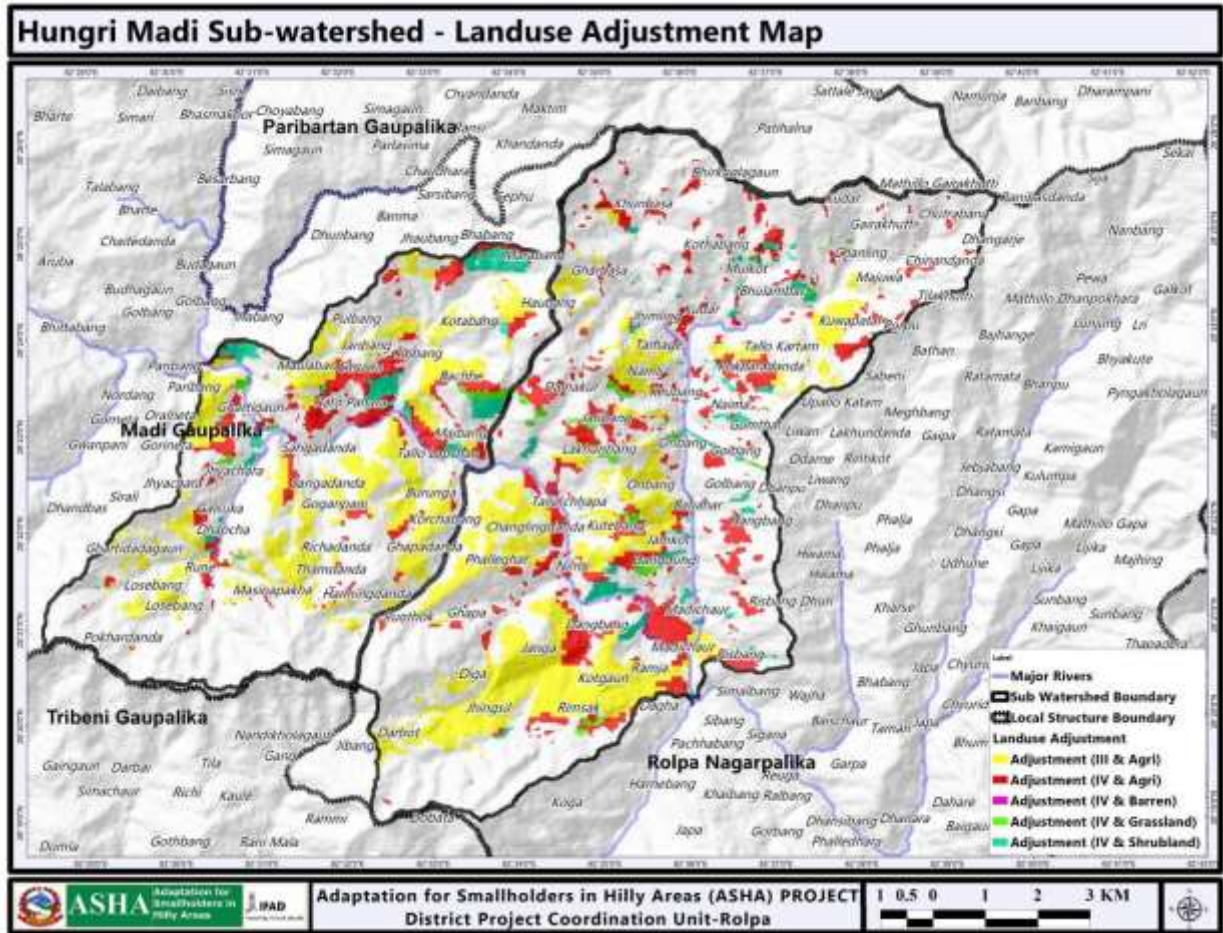
सन २००० देखि २०१६ सम्मको यस माथिल्लो माडी उप जलाधार क्षेत्रमा आगलागीका घटनाहरूको विश्लेषण गर्दा कुनै पनि उल्लेखनिय घटनाहरू घटेको देखिदैन । (श्रोत : भौगोलिक सुचना प्रणालीमा आधारित माथिल्लो माडी उप-जलाधार क्षेत्रको मुल्यांकन प्रतिवेदन रोल्पा, पहाडी साना किसानको लागि अनुकुलन आयोजना, २०१८)

२.१.४ हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रीय तहको भू-उपयोग समायोजन

यस उप जलाधार क्षेत्रको भू क्षमता र विद्यमान भू उपयोग क्षेत्र समायोजन गरेर भू-उपयोग समायोजन नक्शा तयार गरी विश्लेषण गर्दा यो क्षेत्र क्षमता र आवश्यकता भन्दा बढी प्रयोग भईरहेको देखिन्छ । भू क्षमताको Class बढ्दै जाँदा भिरालोपन तथा ढुङ्गाको मात्रा बढ्दै जाने र पानी सोस्ने क्षमता घट्दै जाने भएकोले यस्तो जमिनहरूमा कृषिजन्य गतिविधिहरू गर्दा भू-क्षयको सम्भावना पनि क्रमश बढ्दै जाने हुन्छ । तालिका अनुसारको गाउँपालिका तथा वडाहरूमा दिईएको क्षेत्रफलमा भू उपयोग समायोजन गर्नु पर्ने देखिन्छ । उदाहरणको रूपमा यस्ता क्षेत्रहरूमा कृषि सम्बन्धि कृषकलापहरू भईरहेकोमा यस्ता क्षेत्रहरूमा माटोको संरक्षणका कृषकलापहरू पनि साथसाथै गर्नु पर्दछ । निम्न नक्सामा रातो र पहेलो रंगले देखाईएको क्षेत्रहरूमा यस्ता क्रियाकलापहरू गर्नु पर्ने हुन्छ ।

तालिका ३. हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रको भू-उपयोग समायोजनको अवस्था

भू उपयोग समायोजन	गाउँपालिका तथा वडाहरु	क्षेत्रफल (हे.)
Class III मा कृषि	माडी गा. पाा को २, ५ र ६, रोल्पा न. पा. को ६-९	२१४२.४
Class IV मा कृषि	माडी गा. पाा को २, ५ र ६, रोल्पा न. पा. को ६-९	११३८.१
Class IV मा खाली जग्गा	माडी गा. पाा को २, ५ र ६, रोल्पा न. पा. को ६-९	४.७
Class IV मा घाँसे मैदान	माडी गा. पाा को २, ५ र ६, रोल्पा न. पा. को ६-९	१०३.१
Class IV मा बुट्यान	माडी गा. पाा को २, ५ र ६, रोल्पा न. पा. को ६-९	२८३.५
जम्मा		३६८१.८

चित्र ६. हुंग्री माडी उप-जलाधार क्षेत्रको भू-समायोजन नक्शा

२.१.५ माथिल्लो तथा तल्लो तटीय क्षेत्रको अन्तरसम्बन्ध

यस उप-जलाधार क्षेत्रको क्षयिकाणको कारक तत्वहरुमा अवैज्ञानिक खेति प्रणाली, प्राकृतिक वनस्पती तथा वन विनास, भू क्षय, पहिरो आदि पर्दछन् । माथिल्लो पहाडी क्षेत्रमा रहेका भिरालो भू-भागहरुमा गरीदै आएको अव्यवस्थित कृषि, वन अतिक्रमण, वन विनाश, वन क्षयिकरण तथा अवैज्ञानिक सडक निर्माण लगायतका क्रियाकलापहरुसंगै वर्षाको अनियमितता र स्वरूपमा परिवर्तनले गर्दा उच्च पहाडी क्षेत्रहरुमा भू-क्षयको समस्या बढ्दै गएको छ भने तल्लो तटीय क्षेत्र बेशीमा बाढी र नदी कटानका समस्याहरु बढ्दै गएका छन् । यसरी एकातर्फ उपल्लो तटीय क्षेत्रहरु बन्जर बन्ने देखिन्छ भने अर्को तर्फ तल्लो तटीय क्षेत्रहरुमा बसोबास र खेती अयोग्य बन्दै जाने देखिन्छ । फलस्वरूप यस वडाको जलवायु परिवर्तन संकटासन्नता अझ बढ्ने देखिन्छ ।

भौगोलिक सुचना प्रणालीमा आधारित माथिल्लो माडी उप-जलाधार क्षेत्रको मुल्यांकन रोल्पा प्रतिवेदन अनुसार माथिल्लो र तल्लो तटीय क्षेत्रहरूको अन्तर सम्बन्ध निम्नानुसार देखाईएको छ ।

तालिका ४. माथिल्लो तथा तल्लो तटीय क्षेत्रमा स्थानीय निकाय बाहिरको अन्तरसम्बन्ध

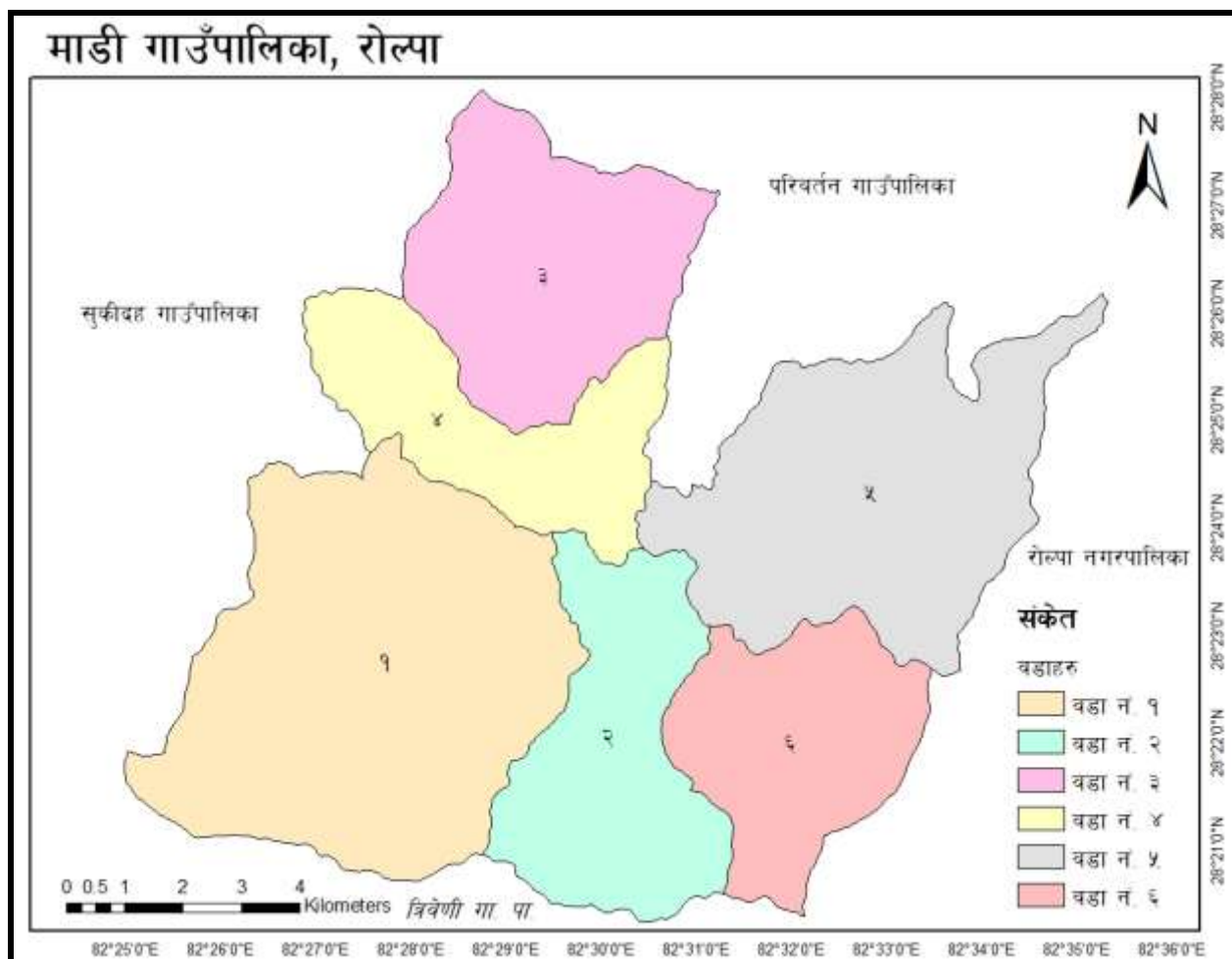
अन्तरसम्बन्ध	माथिल्लो क्षेत्र	तल्लो क्षेत्र
पहिरो	माडी	थवाड गापा ३ सैपुको उत्तर
वन विनास र वन क्षयिकरण	परिवर्तन गापा १ माखोला गाउँको जोडिएको क्षेत्र, सिवारी कुलेरीको पूर्व, लेक जयाको पूर्व परिवर्तन गापा २ सिमागाउँ र छाय्याँगाउँसंग जोडिएको क्षेत्र,	सैपुको दक्षिण, मिरुल सिवारी जयवारीसंग जोडिएको क्षेत्र थवाड गापा २,, सैपुको उत्तर माडी गापा ३ भष्माखोरको पूर्व, सिस्ने

तालिका ५. माथिल्लो तथा तल्लो तटीय क्षेत्रको स्थानीय निकाय भित्रको अन्तरसम्बन्ध

अन्तरसम्बन्ध	माथिल्लो क्षेत्र	तल्लो क्षेत्र
पहिरो	माडी	
वन विनास र वन क्षयिकरण	परिवर्तन गापा १ जाम्लीपोखरा र भुतखोलागाउँसंग जोडिएको क्षेत्र	परिवर्तन गापा २ सेलाचारको पूर्व
	परिवर्तन गापा २ चापका, पाखावाड, डाडागाउँसंग जोडिएको क्षेत्र,	परिवर्तन गापा ६ ओवाडको पूर्व, नाफे, जूनवाड, माडी नदिको किनारा
	परिवर्तन गापा ३ जुम्लेपोखरीको उत्तर पूर्व	परिवर्तन गापा ४ आराखोलागाउँको दक्षिण पश्चिम
	परिवर्तन गापा ३ सानीघाटसंग जोडिएको क्षेत्र	परिवर्तन गापा ५
	परिवर्तन गापा ४ भुम्नाविसौनाको पूर्व	परिवर्तन गापा ५ भालुखोरेसंग जोडिएको क्षेत्र
	परिवर्तन गापा ४ आराखोलागाउँसंग जोडिएको क्षेत्र	परिवर्तन गापा ३
	परिवर्तन गापा ५ फुमिधारा, जयपा र सानीघाटसंग जोडिएको क्षेत्र	परिवर्तन गापा ४ र ४

२.२ माडी गाउँपालिकाको अवस्थिति

रोल्पा जिल्लाको १ नगरपालिका र ९ ओटा गाउँपालिकाहरू मध्ये माडी गाउँपालिका एक हो । यस गाउँपालिकामा ६ वटा वडाहरू छन् । यसमा साविकका पाँचवटा गा.वि.स.हरू घर्तिगाउँ, ओत (३-५), तालावाड, भावाड र कोर्चावाड (१, २, ६-९) पर्दछन् । यस गाउँपालिकाको उत्तरमा परिवर्तन गाउँपालिका, दक्षिणमा त्रिवेणी गाउँपालिका, पूर्वमा रोल्पा नगरपालिका र परिवर्तन गाउँपालिका र पश्चिममा सुकिदह गाउँपालिका पर्दछन् । यसको कुल क्षेत्रफल १२९.०५ वर्ग कि. मि. छ । वि. स. २०६८ को जनगणना अनुसार १७,९८६ यसको जनसंख्या रहेको छ ।

चित्र ७. माडी गाउँपालिकाको नक्शा

२.३ माडी गाउँपालिका वडा नं. ३ को अवस्थिति

माडी गाउँपालिका वडा नं. ३, नयाँ संरचना अनुसार साविकको तालावाङ गा.वि.स.को ३, ५, ६ र ७ नं. वडाहरूलाई समावेश गरी बनाईएको छ। यो वडा जिल्ला सदरमुकाम लिवाङबाट पश्चिम तर्फ अवस्थित छ। यस वडाको कुल क्षेत्रफल १८५६.४२ हेक्टर रहेको छ। यस वडाको उत्तरमा परिवर्तन गा.पा. वडा नं. ६, दक्षिण र माडी गा.पा. वडा नं. ४, पूर्वमा माडी गा.पा. वडा नं. ४ र पश्चिममा गंगादेव गा.पा. वडा नं. ७ पर्दछन्।

२.३.१ वडाको सामाजिक अवस्था

जनगणना २०६८ अनुसार यस वडाको जनसंख्या १३३१ पुरुष र १५६१ महिला गरी जम्मा २८९२ र जम्मा घरधुरी ५९० छ। जनसंख्या बाहेक अन्य वडागत तथ्यांक प्राप्त नभएकोले साविकको तालावाङ गाविसमा जातिगत आधारमा हेर्दा जम्मा जनसंख्या ५१८० मध्य क्षेत्रीको जनसंख्या १५४५ (२९.८%), जनजातीमा मगर २६६९ (५१.५%), दलित ९५० (०.३%) र अन्यमा १६ (०.३%) रहेको छ। सहभागितामूलक संकटासन्नता स्तरिकरण, २०७५ को आधारमा जम्मा घरधुरी ६८६ मध्ये जनजातीको ६१ प्रतिशत, दलितको १३ प्रतिशत र अन्यमा २६ प्रतिशत रहेका छन्। मगर जातीको बाहुल्यता रहेको यो वडामा रहन सहन प्रायः एकै खालको अर्थात मगर जातीको रहेको छ। यहाँ सबैले मातृभाषा नेपाली नै बोल्ने गर्दछन्। यस वडामा हिन्दु धर्म मान्ने मानिसहरूको बाहुल्यता रहेको छ। यस वडामा चाँडपर्वका हिसावले दशैं, तिहार, माघे संक्रान्ती, साउने संक्रान्ती, नयाँ वर्ष, आदि पर्वहरू मनाउने गरिन्छ।

जलवायु परिवर्तनका प्रभाव र तिनलाई सम्बोधन गर्ने उपायहरू बारे सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सहित गरिएका १ दिने साविकको वडा स्तरीय गोष्ठीहरूका क्रममा प्रत्येक वस्तिमा सहभागितामूलक तरिकाबाट जलवायु परिवर्तन सम्मुखता, संवेदनशिलता तथा अनुकूलन क्षमतामा आधारित रही हरेक घरधुरीको मूल्यांकन गरी ति घरधुरीहरूको जलवायु परिवर्तन संकटासन्नता स्तरीकरण गरिएको थियो । जसबाट ४ वटै वस्तिहरू अर्थात साविकको वडाहरू ३, ५, ६ र ७ मा जम्मा ६८६ घरधुरीहरू मध्ये ३२६% अति उच्च जोखिममा, ५८% उच्च जोखिममा, १४% मध्यम र २% न्यून जोखिममा रहेको पाईएको थियो ।

२.३.२ मानवीय अवस्था

यस माडी गाउँपालिका वडा नं. ३ को जनसंख्या २८९२ रहेको छ जसमध्ये पुरुषको संख्या १३३१ छ भने महिलाको संख्या १५६१ रहेको छ । वडागत अन्य तथ्यांक प्राप्त नभएकोले साविकको तालावाड गाविसमा उमेर अनुसार पाँच वर्ष मुनिका बाल बालिकाहरू १३.०९%, ५-२४ वर्ष सम्मका व्यक्तिहरू ४८.२६%, २५-४४ वर्षसम्मका व्यक्तिहरू १९.७३%, ४५-६४ वर्ष सम्मका व्यक्तिहरू १३.५१%, ६५-७४ वर्ष सम्मका व्यक्तिहरू ३.९४%, र ७५ वर्षभन्दा माथिका व्यक्तिहरू १.४७% पाइएको छ । ५ वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसंख्या ४५०२ मध्ये महिला तथा पुरुष दुबैको साक्षरता प्रतिशत ५४.७१ छ जसमध्ये पुरुषको ६६.५१ र महिलाको ४६.५६ प्रतिशत रहेको छ । यस गाविसमा १०४८ घरधुरी मध्ये ८७% घरधुरीहरूमा शौचालयको उचित व्यवस्था छैन । खाना पकाउनको लागि ईन्धनको रूपमा प्राय दाउराको प्रयोग गरिन्छ । उज्यालोको लागि मुख्य रूपमा यहाँका ८६% घरधुरीहरूले सोलारको प्रयोग गर्ने गर्दछन् । जम्मा जनसंख्याको २.१% शारीरिक रूपमा फरक क्षमता भएका मानिसहरू यहाँ छन् (राष्ट्रिय जनगणना २०६८)

यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारीका क्रममा गरिएको वस्ति तथा साविकको वडा स्तरीय सहभागितामूलक छलफलबाट प्राप्त सूचना अनुसार, यस वडाको कुल जनसंख्या मध्य शिक्षा सेवामा २१ जना, सैनिक तथा प्रहरीमा ५ जना, निजामति सेवामा ६ जना, गैह्र सरकारी संस्थामा १ जना, वैदेशिक रोजगारी (भारत वाहेक अन्य मुलुकहरूमा) २९४ जना, कृषि र भेटनरी जे.टि.ए. उतिर्ण गरेका ३ जना, अ.न.मि, अ.हे.व. उतिर्ण गरेका ४ जना, सिकर्मि डकर्मि ५४ जना, सब ओभरसियर २ जना, ६ महिना भन्दा वढी सिलाई कटाई गरेका ४३ जना, ड्राईभर पेशामा संलग्न ३८ जना र अगुवा कृषक १९ जना रहेका छन् । त्यस्तै ग्याबीनको लागि तारजाली बुन्ने २ जना रहेका छन् । यस वडामा ४ वटा शैक्षिक संस्थाहरू रहेका छन् । यस वडाको शैक्षिक अवस्थालाई हेर्दा स्नातकोत्तर गरेका १ जना, स्नातक गरेका ८ जना, प्रविणता प्रमाण पत्र तह पास गरेको ६७ जना र एस.एल.सि. पास गरेका १७३ जना रहेका छन् । यहाँका जनसमुदायमा जलवायु परिवर्तन कसरी हुन्छ थाहा नभएता पनि जलवायु परिवर्तनका प्रभाव र असरहरू सम्बन्धी प्रत्यक्ष अनुभवहरू गरेको सुनाउछन् ।

२.३.३ आर्थिक क्रियाकलापहरूको अवस्था

यस वडाका बासिन्दाहरूको प्रमुख पेशा कृषि रहेको भएतापनि रोजगारीको लागि विदेशिने र देशको अन्य भागमा जानेको संख्या उल्लेखनीय छ । राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार साविकको तालावाड गाविसबाट १०४८ घरधुरी मध्ये ४६५ घरधुरीहरूबाट ५६९ पुरुष र ४४ जना महिला गरी ६०९ जना बाहिर रोजगारीको लागि बाहिर गएका छन् । साविकको वडा स्तरीय गोष्ठीहरूबाट संकलन गरिएको तथ्यांक अनुसार खाडीमुलुक जानेको संख्या मात्रै २९४ भन्दा वढी छ । कृषि अन्तर्गत यहाँका अधिकांश भू-भागमा धान, गहुँ, मकै, तोरी र मुसुरोको खेती गरिन्छ भने नगदे वाली अन्तर्गत अदुवा र बेसार खेती गरिन्छ । तरकारी वालीमा विशेष गरी आलु, काउली, बन्दा, सिमी, बोडी, भान्टा, भटमास, गोलभेंडा र प्याज आदिको खेती गरिन्छ । फलफूलमा यहाँ छिटफुट रूपमा आँप, सुन्तला, मौसम, कागती खेती गरिन्छ । पशुपालनको हकमा भैसी, गाई गोरु, बाख्रा र खच्चरपालन गरिन्छ । कृषि उपज संकलन केन्द्र तथा व्यापारिक केन्द्रको अभावले यहाँ उत्पादित वस्तुहरूले उचित मुल्य पाउन सकेका छैनन् ।

यस वडाको वाली चक्र बमोजिम यहाँका सबैजसो कृषियोग्य जमीन वर्षको दुई महिना (बैशाख र जेष्ठ) बाँभो रहने गरेको देखिन्छ भने अर्ध सिंचित र असिंचित जग्गा भने मनसुनी वर्षाको आधारमा थप १५ दिन जति बढी बाँभो रहने गरेको देखिन्छ। भने अन्य समयमा समयानुकूल वालीहरु लगाईने गरिन्छ (तालिका ६)।

तालिका ६. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को वाली चक्र

क्षेत्र	बैशाख	जेष्ठ	आषाढ	श्रावण	भाद्र	असोज	कार्तिक	मंसिर	पुस	माघ	फाल्गुन	चैत्र	कैफियत
सिंचित (बाह्र महिना कुलो लाग्ने)	बाँभो												
अर्धसिंचित (वर्षामा निर्भर)	बाँभो			धान, मकै, तरकारी सिमी, बोडी, भटमास							गहुँ, तरकारी मा आलु, काउली		
असिंचित (पानी नलाग्ने)	बाँभो			मकै, अदुवा, बेसार						गहुँ, आलु, मुसुरो			

२.३.४ प्राकृतिक श्रोतको अवस्था

यस वडाको कुल क्षेत्रफल १८५६.४३ हेक्टर मध्ये १०६८.८४ हेक्टर वनक्षेत्र, ४१.५८ हेक्टर बुट्यान क्षेत्र, ७९.०२ हेक्टर घाँसे मैदान, ६६२.९४ हेक्टर कृषि क्षेत्र, ४.०५ हेक्टर बाँभो जमिन रहेको छ। यस वडामा ५७.६% क्षेत्र वन र ३५.७% कृषि क्षेत्रले ढाकेको छ। (श्रोत : पहाडी साना किसानको लागि अनुकूलन आयोजना, जिल्ला आयोजना संयोजन ईकाइ, रोल्पा)

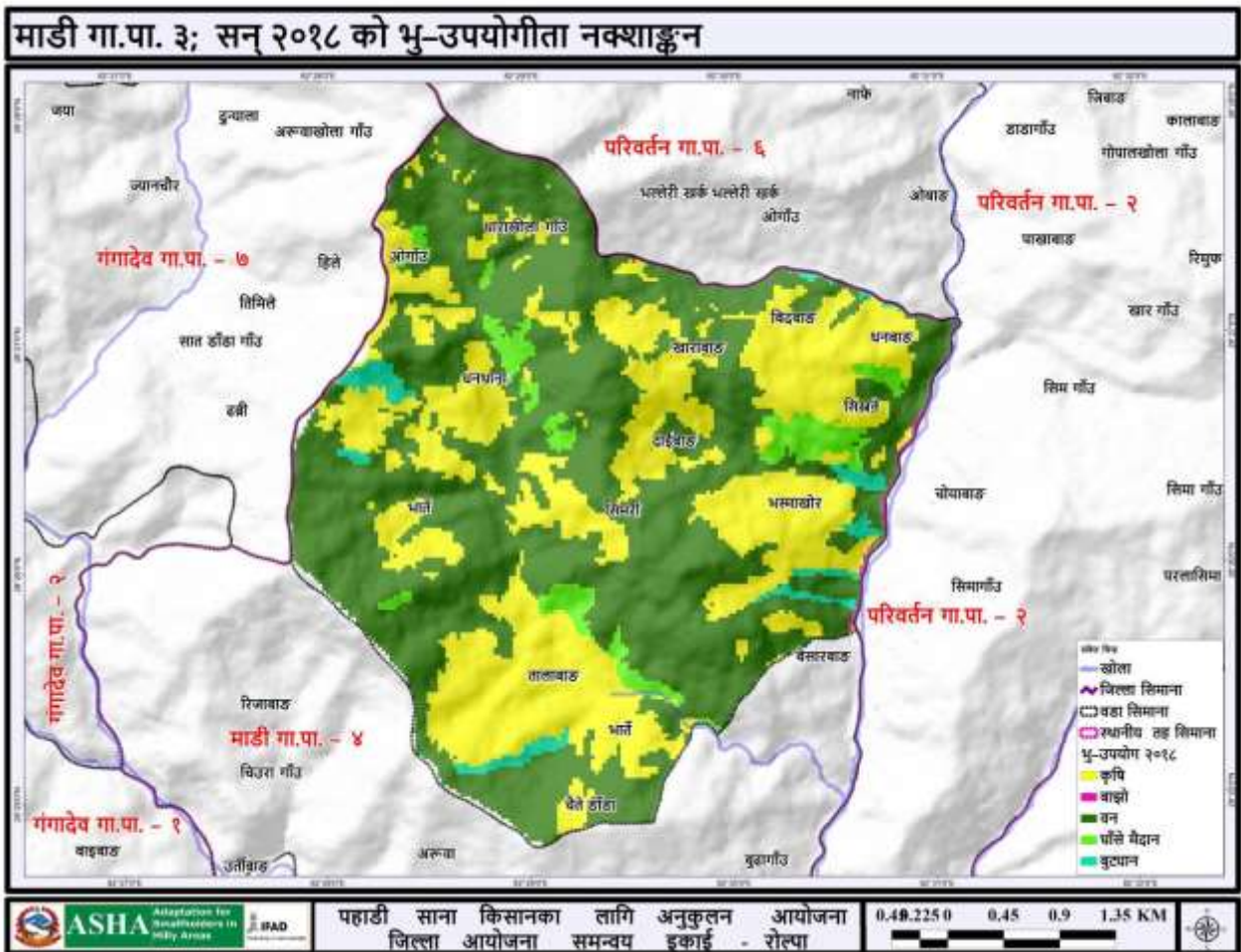
डिभिजन वन कार्यालय रोल्पाका अनुसार यस माडी गाउँपालिका वडा नं. ३ अर्थात साविकको तालावाड गाविसको ३, ५, ६ र ७ मा निम्नानुसार सामुदायिक वनहरु रहेका छन्। यस वडामा जम्मा ९ वटा सा. व. हरु जस्मा ७८२ घरधुरीहरु आवद्ध छन् र जम्मा क्षेत्रफल ७८२ हेक्टर रहेको छ।

तालिका ७. माडी गा.पा. वडा नं. ३ मा रहेका सामुदायिक वनहरु

क्र. सं.	सा. व. को नाम	ठेगाना (साविकको)	क्षेत्रफल (हे.)	घरधुरी
१	धम्कीखोला ठूलोदुङ्गा	तालावाड (३)	१३७.३२	६४
२	खर्चेपाखा	तालावाड (३)	१३५.४३	१३६
३	फूर्चेपहर दिधेसिम आमा समूह	तालावाड (३)	५.५०	५२
४	राउटेरहे	तालावाड (३)	४२.५३	६८
५	हाङ्गोखाला बाहुनपधेरा	तालावाड (६)	५०.७५	१४३
६	धैरेनीपाखा	तालावाड (६)	१४.२५	२३
७	भस्माखोर	तालावाड (७)	११.३५	७६
८	रुक्मेथाना खर्चेपाखा	तालावाड (५)	३५.५०	५५
९	हरियाली ओखरेनी	तालावाड (३)	५३.१५	१६५
			४८५.७८	७८२

यस्तै अभै पनि धेरै राष्ट्रिय वनको भाग सामुदायिक वनमा हस्तान्तरण हुन वाकि छ । यहाका वनहरुमा सल्ला, उतिस, गुरास, वाभ्र, डिम्मर, रयाज, टुनी, चिलाउने, मौवा जस्ता प्रजातिहरु पाईन्छन भने अंगेर, पिठेचोर्ने, चोत्रा, ऐसेलु, मेल जस्ता भाडि प्रजातिहरु रहेका छन साथै टिमुर, काफलपाते, घोरलासी, सिल्पु, दालचिनी, समायो, वोभो, ओखर जस्ता जडिवुटिहरु पनि पाईन्छन् । वन्यजन्तु तथा चराचुरुङ्गीहरुमा दुमिस, घोरल, मृत, राते, खरायो, स्याल, वादर, मलस्याप्रो, कालिज, च्याखुरा, तिर्था, हुकुर, गिद्ध, चिल, काग, सुगा, जुरेली, भ्याकुर, परेवा आदि पाईन्छन् (जीविकोपार्जनको विश्लेषण, २०७५) ।

यस वडा भएर वने मुख्य खोला माडी खोला हो भने अन्य खोला तथा खोल्सीहरुमा साविक वडा नं. ३ मा ठुलोखोला, सिदारखोला, सिमखोला, डिम्मरखोला, हुंगेखोला, खर्चेखोला, पिपलखोला, लरिखोला, आगरखोला, स्यालीखोला, रुपाखोला, डौरेखोला, हिपालखोला, विफ्रेखोला, सुंगुरपोखरीखोला, सिम्रीखोला, छहराघारी खोला, लाखुरीखोला, नाउलाखोला, वडा नं. ५ मा लरिखोला, हिपालखोला, स्यालाखोला, गनारीखोला, सिम्रीखोला, भामाखोला, पोखराखोला, गनालीखोला, ठाराखोला, ठुलाखोला, भालहुंगेखोला, भाक्रीसल्लाखोला, ठुलासिमखोला, घुम्कुसीखोला, फुर्चेपहरखोला, घटिडरीखोला, कमेरेखोला, पनेरखोला, घर्तिखोला, खोरेखोला, कामीपानीखानेखोला, पानीभर्नेखोला, वैशखोला, वडा नं. ६ मा आर्लायखोला, राङ्जेवाङ्खोला, भारमा खोला, कालपुरे खोला, भ्यागुतेखुरखोला, तिनखोले खोल्सी, भाक्रीहुंगाखोला, मुलपानी खोला, लिउरीवाङ् खोला, माडिखोला, सुगाखोला, खनावाङ् खोल्सी, हाङ्गा खोला, दिवाङ् खोला, सेलाखोला, भल्टेखोला, खेतखोला, जुम्रावाङ्खोला, धाराखोला, डेमरगैराखोला, खावाङ्खोला, कुनाखोला, पिउरीखोला, रिचिविछहरा, वारुमखोला, जैवाङ् खोला, च्यानडाडाखोला, दुधेलचौर सुवा खोला, वाहुनपनेराखोला, खोरेखोला, जुगेपानीखोला र वडा नं. ७ मा गरेलीखोला, हाङ्खोला, चोरम्पाखोला, पनेराखोला, जुगेपानीखोला, वारङ्खोला, जिउसीवाङ्खोला, मुलखोला, सिरखोला, माडिखोला, कमरेखोला, कसिमखोला, थार्मावोट, खेतघारी, विष्णुखोला, स्यालाखोला, वैशवोटखोला, भालदौरेखोला, तिनखोला, जुम्रावाङ्खोला, माघेवोटखोला पर्दछन । हाल बहदो खडेरीका कारणले यि खोला तथा खोल्सिहरुमा पानीको श्रोत घट्दै गएकोले सिंचाईको लागि समस्या हुने गरेको छ । यस वडाका सबै घरधुरीहरुले ईन्धनका रुपमा दाउरा नै प्रयोग गरिरहेका छन् । प्राकृतिक श्रोतमा आएको परिवर्तनको विश्लेषण परिच्छेद ३.२ मा उल्लेख गरिएको छ ।

चित्र ८. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को भू-उपयोग नक्शा

२.३.५ भौतिक पूर्वाधार तथा सामुदायिक विकास

यस वडाका वारिन्दाहरूको घरहरू प्रायः माटो, ढुङ्गाको गाढो र छाँना खर तथा ढुङ्गा स्लेटको प्रयोग गरेको पाइन्छ। यस वडाको सहभागितामूलक श्रोत तथा प्रकोप नक्साको विश्लेषण गर्दा मोटर बाटो, शहिद मार्ग, भोलङ्गे पुल, विद्यालय भवन, स्वास्थ्य चौकी, वडा कार्यालयको भवन रहेको पाइन्छ। कृषि सहकारी संस्था जस्ता सेवा प्रदायक संघ संस्था तथा निकायहरू छन्। अन्य निकायहरूमा पहाडी साना किसानका लागि अनुकूलन आयोजना, सुआहारा, किसानका लागि उन्नत विडविजन कार्यक्रम, रुडास, डिकोस, हुरेक जस्ता कार्यक्रम तथा संस्थाहरूले यहाँका व्यक्ति, समुदायहरूलाई आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गरिरहेका छन्। नागरिक संगठनको रूपमा साविकका वडाहरूमा आमा समूह, कृषि समूहहरू र विभिन्न क्लवहरू संचालनमा रहेका छन्। यस वडामा ९ वटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरू छन्। यस वडामा जिल्ला स्थित एफ.एम. रेडियो को पहुँच राम्रो रहेको छ भने टेलिफोनको हकमा स्काई र नमस्तले प्रायजसो साविकका वडाहरूमा काम गर्ने गर्दछ। राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार संचार सुविधाका साधनहरूमा साविकको तालावाड गाविसमा १०४८ घरधुरीहरू मध्ये १६१ घरधुरीहरूसँग कुनै पनि सुविधा नभएको देखिन्छ भने ८६६ (८२%) घरधुरीहरूसँग कुनै एउटा सुविधा भएको देखिन्छ। संचार साधनमा ८०१ घरधुरीहरूसँग रेडियो र ५५७ घरधुरीहरूसँग मोबाईल फोन प्रयोग गरेको पाइन्छ।

२.३.६ लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्था

(राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ अनुसार यस वडाको कुल जनसंख्या २८९२ मध्ये महिलाको जनसंख्या १५६१ (५६.२%)) रहेको छ। ५९० घरधुरी भएको यस वडामा जातिगत आधारमा हेर्दा क्षेत्रीको जनसंख्या २९.८%, मगर ५१.५%, दलित

१८.३% र अन्यमा ०.३% रहेको छ। सहभागितामूलक संकटासन्नता स्तरिकरण, २०७५ को आधारमा जम्मा घरधुरी ६८६ मध्ये जनजातीको ६१ प्रतिशत, दलितको १३ प्रतिशत र अन्यमा २६ प्रतिशत रहेका छन्। यस वडामा पनि अन्य ठाउँमा जस्तै खेतीपाती, जागिर, व्यापार जस्ता उत्पादनशील कार्यहरूमा पुरुषको सहभागीता धेरै पाइएको छ भने घास दाउरा, पानी पधेरो, भान्सा, केटाकेटीको रेखदेख जस्ता पुनरुत्पादनशील कार्यहरूमा महिलाहरूको सहभागिता धेरै पाइएको छ। त्यसैगरी सामाजिक तथा राजनैतिक कृयाकलापहरूमा पनि महिलाहरूको संलग्नता पुरुषहरूको तुलनामा निकै कम छ। छोरीलाई गाउँको सरकारी विद्यालयमा र छोरालाई शहरमा वा नजिकैको निजी विद्यालयमा पढाउने जस्ता लैङ्गिक विभेद यस वडामा विद्यमान छन् साथसाथै समान कामको लागि पनि पुरुषलाई भन्दा महिलालाई कम ज्याला प्रदान गर्ने प्रचलन यहाँ पनि विद्यमान छ। तरपनि सरकारी तथा अन्य निकायहरूबाट हाल अवलम्बन गरिएका सामाजिक समावेशी र महिला, दलीत तथा सिमान्तकृत वर्गहरू प्रतिको सकारात्मक विभेद सम्बन्धि नीतिगत प्रावधानहरूका कारण पनि महिलाहरूको चेतना स्तर बढ्दै गएकोले हाल उत्पादनशील, सामाजिक तथा राजनैतिक कृयाकलापहरूमा महिलाहरूको संलग्नता बढिरहेको छ।

२.४ वडा स्तरीय उपल्लो तथा तल्लो तटिय क्षेत्रको अन्तरसम्बन्धको अवस्था

यस वडाको उपल्लो तटिय क्षेत्र अन्तर्गत साविक वडा नं. ३ को सतिपोले, रनभिम्यु, दादरको भिर, ओखरेनीचौर, मुसिडाडा चैतुवाड, ठुलाखोला, सिदारेखोला, कोटवारा हुँदै मरेटा, सानो छहरी, सुगरपोखरी, घोरालेख टोपिफाले, गरीवारे, हिपालखोला, भिम्युवाड, खर्चेपाखा, गोल्वाड, गरिवारे, दाडखुरी, भाते, सिमखोला, स्यावाड, घोप्टेओराल, सिमरीधुरी, शिद्धपुजे, छपरिलोटे, रुम्मेठाना, चौरीला, आगरखोला, लहरीखोला, साईनावास खोला माथिल्लो तटिय क्षेत्रहरू पर्दछन् भने तल्लो तटिय क्षेत्र अन्तर्गत तालावाड, लरिखोला, माडिखोला पर्दछन्।

साविक वडा नं. ५ को राहकमा धुरी, खनावाड, भकली छेडा पाथि हाल्ना, थाराखोला, भालेढुंगा, भामाखोला, सिमरी, ठुलाखोला, खामखोला, पिरीहाले, खलावोट, काटेउत्तिस, मडगोधुरी, राकसेपोखरा, हिले, लुवाडगो, जारेकाटना, गनारी, गिरेनी, रिटुवु, धैरेनी, रैजवोट माथिल्लो तटिय क्षेत्र हो भने तल्लो तटिय क्षेत्रमा चम्पा ओदाल रहेको छ।

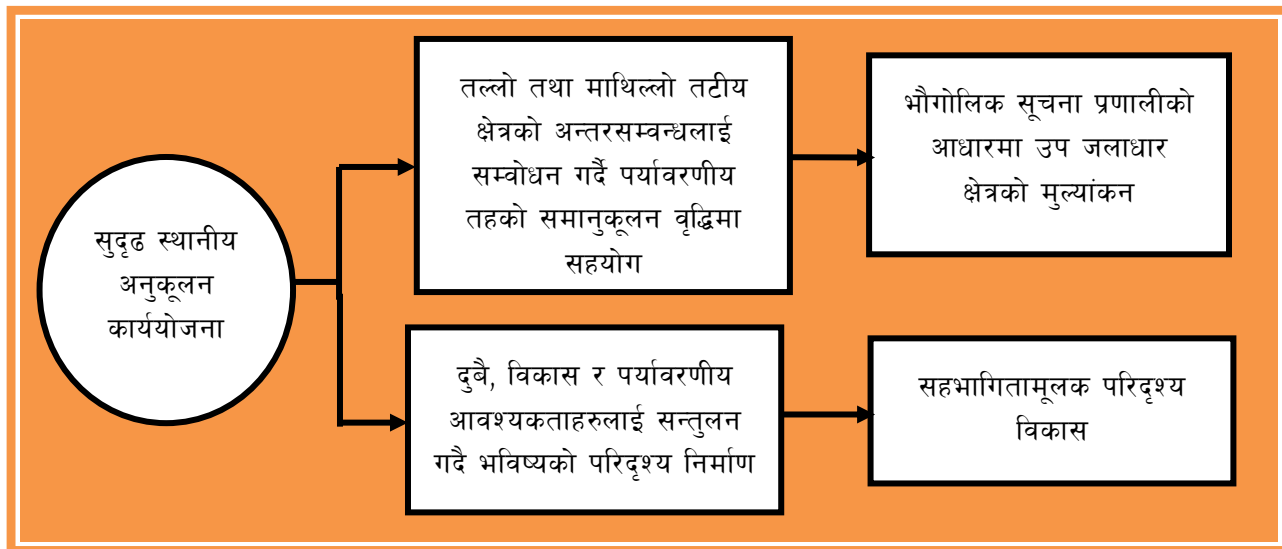
साविक वडा नं. ६ को वहापुजे धुरी, दानडेरा, वेरवान्दा, कालपोले, जुडग्रावाड, पुलखोला, गनारी, लिउरीवाड, मेलडाडा, बनीजवाड, सिल्टीवाड, भुईपुजे, ठारोडाडा, धाराखोला, प्युरीखोला, जौलेसल्ला, दुदेलडेरा, चामकोट, अग्लाटाकुरा, उवावाड, वहापुजे धुरी, ओखलावाड, रानाडेरा, ठारोडाडा, जुम्वाडगौरा, भैसीकुटी, चौफारी, माईपुजे, धानचौर, जुडग्रावाड, भक्कीढुंगा, खनावाड, खावाड खोला, दुदेलचौर, चामकोट, खालापोखरा, भक्कीपोले, आर्यालखोला, अन्तरघर, चुचु खेले, छहरागाऊ जस्ता क्षेत्रहरू माथिल्लो तटिय क्षेत्रमा पर्दछन् भने वल्जीवाड, वारमखोला, सेउदाना, माडिखोला, रिचिबी, सिस्ने जस्ता क्षेत्रहरू तल्लो तटिय क्षेत्रहरूमा पर्दछन्।

साविक वडा नं. ७ को जौलेसल्ला, दमाईडेरा, ठाडोढुंगा, खेतघारी, मालेपाडाडा, आरडाडा, चौफारडाडा, ठुलोमुल, मिरथापला, वुढिडेरा, घर्तिडेरा, चुमलिगा, हागाखोला, वारपु, गोठवाड, चुचेढुंगा, कामडेरा, वोडडघारी, पनेराखोला, पुनडेरा, वारमखोला, जिउसिवाड, भालुदाउरे, विष्णुखोला, धागाउचौर, वुहागाउले टोल, पनेराखोला जस्ता क्षेत्रहरू माथिल्लो तटिय क्षेत्रमाम पर्दछन् भने तल्लो तटिय क्षेत्रहरूमा वारमखोला, माडिखोला, लिउरीवाड, मारिवाड पर्दछन्।

यस वडाको माथिल्लो क्षेत्रको धेरै जस्तो भू-भाग वनले ढाकेको छ भने तल्लो क्षेत्रको धेरै जस्तो भू-भाग कृषिको लागि प्रयोग गरिँदै आएको छ। यसर्थ माथिल्लो भू-भागहरूमा गरिँदै आएको अव्यवस्थित कृषि, वन अतिक्रमण, वन विनाश तथा अवैज्ञानिक सडक संजाल विस्तार लगायतका कार्यहरूसंगै जलवायु परिवर्तनसंगै बढ्दै गएको वर्षाको अनियमितताले गर्दा उपल्लो तटिय क्षेत्रहरूमा भू-क्षयको समस्या बढ्दै गएको छ भने तल्लो तटिय क्षेत्रमा बाढी र नदी कटानका समस्याहरू बढ्दै गएका छन्।

परिच्छेद ३: सुदृढ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारी पद्दती

नेपालमा विशेष गरी स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाहरु नेपाल सरकारको स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचना २०६८ले निर्दिष्ट गरेका चरणहरुको आधारमा स्थानीय स्तरमा समुदायको दृष्टिकोणबाट विभिन्न सहभागितामूलक ग्रामिण मुल्यांकनका विधीहरुको प्रयोग गरी त्यसबाट आएका परिणामहरुको आधारमा तयारी गर्ने अभ्यास रहेको छ । यस प्रकृत्यामा प्रशासनिक सिमाना जस्तै साविकको गाविसको सिमानालाई मात्र स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको कार्यक्षेत्र भित्र मात्र विश्लेषण गरेको पाईन्छ । पहाडी साना किसानका लागी अनुकूलन आयोजनाले सुदृढ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारी निम्न खाकाहरु अनुसारको पद्दती अवलम्बन गरेको छ ।

चित्र ९. सुदृढ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तर्जुमाको खाका

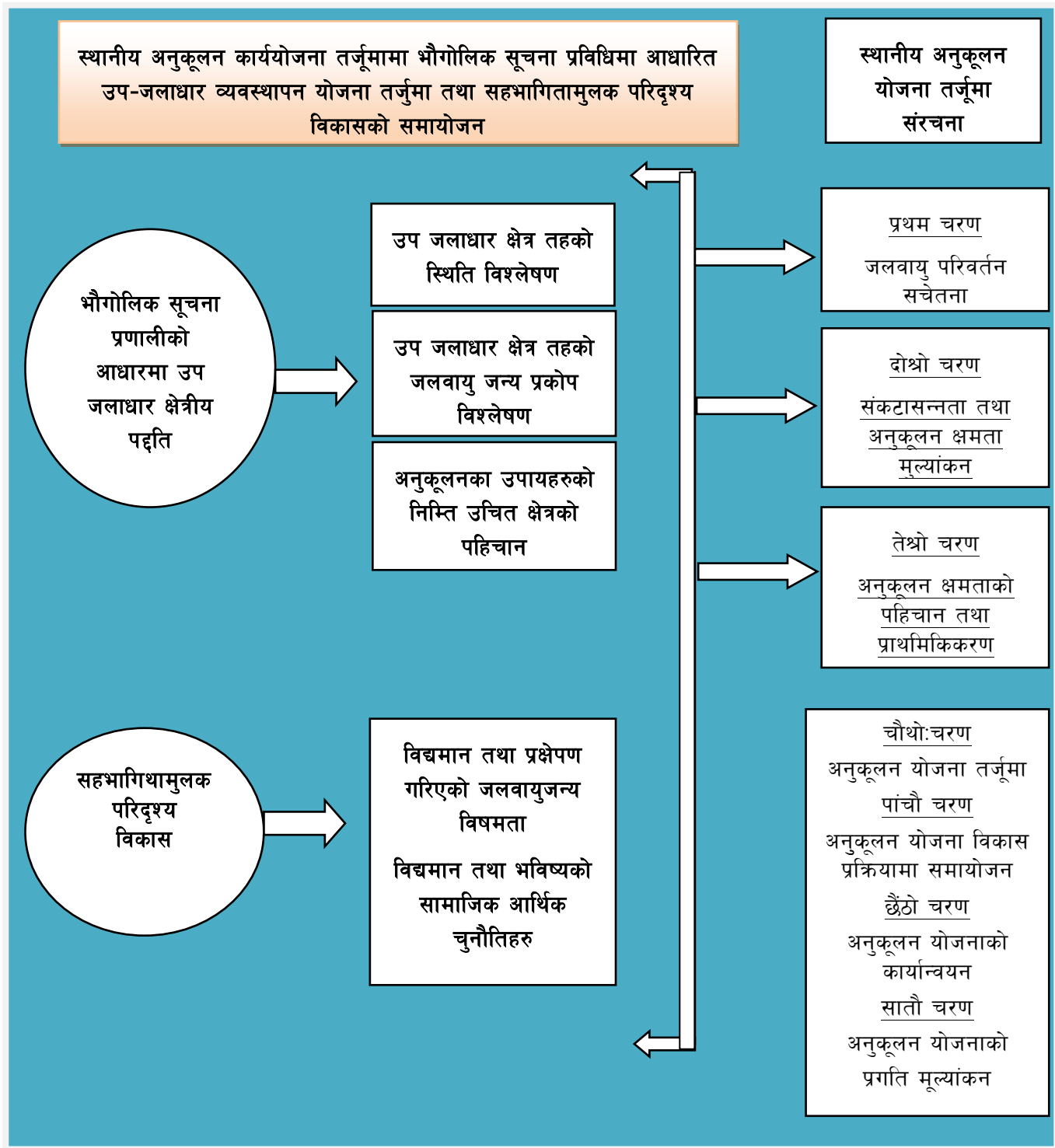
सुदृढ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनामा प्रशासनिक सिमा भित्र मात्रै सिमित नभई जलाधार तथा उप-जलाधार तहको माथिल्लो तथा तल्लो तटीय क्षेत्रहरुबीचको अन्तरसम्बन्धलाई सम्बोधन गर्दै प्रभावकारी अनुकूलनका उपायहरुको पहिचान तथा प्राथमिकीकरण गरी वातावरण तथा पर्यावरणीय प्रणाली तहको समानुकूलन वृद्धिमा सहयोग पुर्याउन भौगोलिक सूचना प्रणालीको आधारमा उप-जलाधार क्षेत्रको मुल्यांकन गरिन्छ । सुदृढ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनामा दुबै, विकास र पर्यावरणीय आवश्यकताहरुलाई सन्तुलन गर्दै भविष्यको सहभागितामूलक परिदृश्य निर्माण गरिन्छ ।

भौगोलिक सूचना प्रणालीको आधारमा उप-जलाधार क्षेत्रको मुल्यांकन गर्ने क्रममा त्यस क्षेत्र तहको स्थिति तथा जलवायुजन्य प्रकोप विश्लेषण गरी प्रभावकारी अनुकूलनका उपायहरुको पहिचान तथा उचित स्थानहरुको पहिचान गरिन्छ । भौगोलिक सूचना प्रणालीमा आधारित विभिन्न नक्साहरु जस्मा विशेष गरी जलवायु जन्य प्रकोपहरुबाट प्रभावित संवेदनशिल क्षेत्रहरुको पहिचानको लागि विभिन्न अवधिको भु उपयोगिताको अवस्था तथा त्यसमा आएको परिवर्तनको नक्सा, भु क्षय, पहिरो, भु उपयोग समायोजनको नक्सा, आगलागी तथा खडेरी प्रकोप क्षेत्रहरुको नक्सा अध्ययन गरिन्छ । यस्को साथै मौसम विभागबाट प्राप्त मौसमी तथ्यांकहरुको पनि अध्ययन गरिन्छ । सहभागितामूलक परिदृश्यको निर्माण प्रकृत्यामा वर्तमान तथा भविष्यको प्रक्षेपण गरिएको जलवायुजन्य विषमताहरुको विश्लेषण गरिन्छ र यसको साथसाथै वर्तमान तथा भविष्यको सामाजिक तथा आर्थिक अवस्था र चुनौतिहरुको पनि विश्लेषणको आधारमा परिदृश्यको आधारमा कार्यक्रमहरु निर्धारण गरिन्छ ।

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचना २०६८ ले निर्दिष्ट गरेका ७ चरणहरु: १) जलवायु परिवर्तन सचेतना २) संकटासन्नता तथा अनुकूलन क्षमता मुल्यांकन ३) अनुकूलन क्षमताको पहिचान तथा प्राथमिकीकरण ४) अनुकूलन योजना तर्जुमा अनुकूलन योजना ५) विकास प्रक्रियामा समायोजन ६) अनुकूलन योजनाको कार्यान्वयन र ७) अनुकूलन

योजनाको प्रगति मूल्यांकनमा निम्न खाका अनुसार माथिका दुवै पद्धतिहरूलाई विशेष गरी पहिलो तीन चरणहरूमा समायोजन गरिन्छ। चौथो चरणमा स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको दस्तावेज तयार हुन्छ।

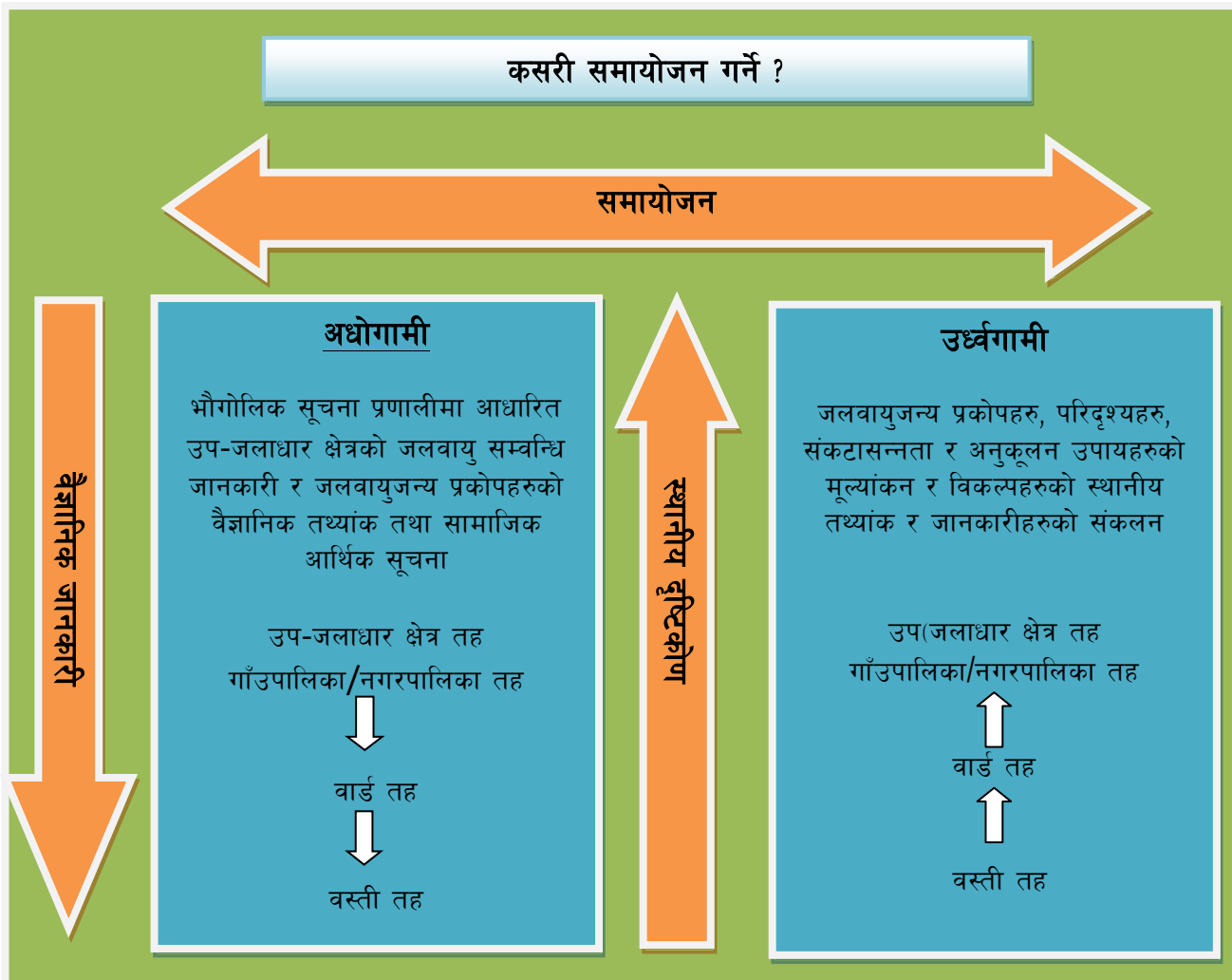
कहाँ समायोजन गर्ने ?

श्रोत: पहाडी साना किसानका लागि अनुकूलन आयोजना

चित्र १०. स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचना सुदृढ LAPA पद्धतीको समायोजन

सुदृढ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारी प्रकृत्यामा निम्नानुसार अधोगामी (Top down) तथा उर्ध्वगामी (Bottom up) पद्धती अवलम्बन गरिन्छ । भौगोलिक सूचना प्रणालीमा आधारित उप-जलाधार क्षेत्रको जलवायु सम्बन्धि जानकारी र जलवायुजन्य प्रकोपहरूको वैज्ञानिक तथ्यांक तथा सामाजिक आर्थिक सूचना गाउँपालिका वा नगरपालिका हुँदै वडा र वस्ती तहमा पुग्दछ भने जलवायुजन्य प्रकोपहरू, परिदृश्यहरू, संकटासन्नता र अनुकूलन उपायहरूको मूल्यांकन र विकल्पहरूको स्थानीय तथ्यांक र जानकारीहरूको संकलन वस्ती तह हुँदै वडा र गाउँपालिका नगरपालिका तह सम्म छलफल र विश्लेषण गरिन्छ ।

श्रोत: पहाडी साना किसानका लागि अनुकूलन आयोजना

चित्र ११. वैज्ञानिक जानकारी र स्थानीय दृष्टिकोणको समायोजन खाका

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवधारणाको समायोजन

पहाडी साना किसानको लागि अनुकूलन आयोजनाले जलवायु परिवर्तन अनुकूलनको क्षेत्रमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको सुनिश्चितता गर्दै योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन गर्न र अनुगमन कार्यमा जोड दिएको छ । लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणलाई प्रभावकारी रूपमा मूलप्रवाहीकरण गर्न यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तर्जुमा प्रकृत्यामा उक्त आयोजनाले तयार पारेको लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (लैससास) समायोजनको खाकालाई अवलम्बन गरिएको छ । स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारी प्रकृत्याका चरणहरूमा जलवायु परिवर्तनको सवालको साथसाथै अन्य सामाजिक, राजनीतिक र आर्थिक सवालहरूले कसरी समुदाय भित्रको लक्षित वर्ग

अर्थात सामाजिक तथा आर्थिक रूपमा पछाडी परेका घरपरिवारहरूलाई परेको असर, संकटासन्न को हुन्, उनीहरू कसरी प्रभावित भए, उनीहरूका आवश्यकता र बाधाहरू के के हुन्, उनीहरूको हालको समानुकूलन क्षमताको स्तर, हाल भइरहेका संस्थागत संरचनाहरू, पद्धती, नीति नियम र सुशासनको स्थिति, महिला र पुरुषहरूमा भएका अनुकूलन सम्बन्धि छुट्टाछुट्टै परम्परागत र आधुनिक ज्ञान सिपहरू र लैससास मैत्री अनुकूलनका उपायहरूका पहिचान तथा प्राथमिकीकरण गरी योजना तर्जुमा गर्ने विषयमा छलफल तथा लैससास निर्दिष्ट सहभागितामूलक विधिहरूबाट विश्लेषण गरिएको छ ।

३.१ जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सचेतना अभिवृद्धि

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको संरचना अनुसार पहिलो चरणमा स्थानीय तहमा जलवायु परिवर्तन सचेतना अभिवृद्धि गर्नु रहेको छ । यसको लागि सर्वप्रथम साविकको तालावाड गा.वि.स. अन्तर्गतका साविकको वडा नं. ३, ५, ६ र ७ सम्म का जननिर्वाचित प्रतिनिधीहरू, वडा सचिव, साविकका वडाका वडा नागरिक मञ्चका पदाधिकारीहरू, राजनैतिक दलका प्रतिनिधिहरू, सा.व.उ.स.का पदाधिकारीहरू, विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाका कर्मचारीहरू र विभिन्न सरोकारवालाहरूको उपस्थितिमा गाउँपालिका र वडा तहमा शुरुवाती बैठक सम्पन्न गरिएको थियो । त्यसपछि सम्पूर्ण वस्तिहरू (साविकका वडा नं. ३, ५, ६ र ७) मा औपचारिक रूपमा जलवायु परिवर्तनका कारण, प्रभाव र तिनलाई सम्बोधन गर्ने उपायहरू बारे सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सहित १ दिने वस्ति स्तरीय गोष्ठी सम्पन्न गरिएको थियो भने अर्को चरणमा वडा स्तरमा ३ दिने लापा तयारी गोष्ठी सम्पन्न गरिएको थियो । गाउँपालिका तहमा यस अन्तर्गतका वडाहरूमा बनेका स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाहरूलाई संश्लेषित स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गर्न, यस कार्ययोजनालाई गाउँपालिकाको विकास योजनामा एकिकृत गर्न र गाउँपालिकाको तर्फबाट अनुमोदन गराउन २ दिने कार्यशाला गोष्ठी पनि सम्पन्न गरिएको थियो । प्रभावकारी स्थानीय जलवायु परिवर्तन अनुकूलन कार्ययोजना तयार गर्ने उद्देश्यका साथ हरेक गोष्ठीमा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सचेतना अभिवृद्धिबाट गरिएको थियो जसका लागि जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी प्रस्तुति, छलफल, पोष्टर प्रदर्शन र प्रश्नोत्तर विधिको प्रयोग गरिएको थियो ।

तालिका ८. स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारी प्रक्रियाका सहभागीहरू

क्र.सं.	क्रियाकलापको विवरण	सहभागी विवरण					
		लिङ्ग		जातजाती			
		महिला	पुरुष	दलित	जनजाति	बाहुन, क्षेत्री, ठकुरी	जम्मा
१	गा.वि.स. स्तरीय शुरुवाती बैठक	२	८	१	७	२	१०
२	वडा स्तरीय सचेतनामूलक गोष्ठी वडा नं ३	४८	२९	८	१८	५१	७७
३	वडा स्तरीय सचेतनामूलक गोष्ठी वडा नं ५	२१	३२	४	३५	१४	५३
४.	वडा स्तरीय सचेतनामूलक गोष्ठी वडा नं ६	२२	३५	५	४८	४	५७
५	वडा स्तरीय सचेतनामूलक गोष्ठी वडा नं ७	३४	२३	१३	४२	२	५७
६	स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारी गोष्ठी (३ दिने)	११	१९	२	२२	६	३०
	जम्मा	१३८	१४६	३३	१७२	७९	२८४
	प्रतिशत	४९%	५१%	१२%	६१%	२७%	१००%

३.२ जलवायु परिवर्तन संकटासन्नता तथा अनुकूलन क्षमता मूल्यांकन

सम्बन्धित गाउँपालिकाको क्षेत्र तथा स्थानीय समुदायको जलवायु परिवर्तन संकटासन्नताको विश्लेषण गर्न वैज्ञानिक तथ्य र स्थानीय समुदायको दृष्टिकोणलाई समायोजन गरी निश्कर्ष निकालिन्छ । वैज्ञानिक तथ्यमा विशेष गरी भौगोलिक

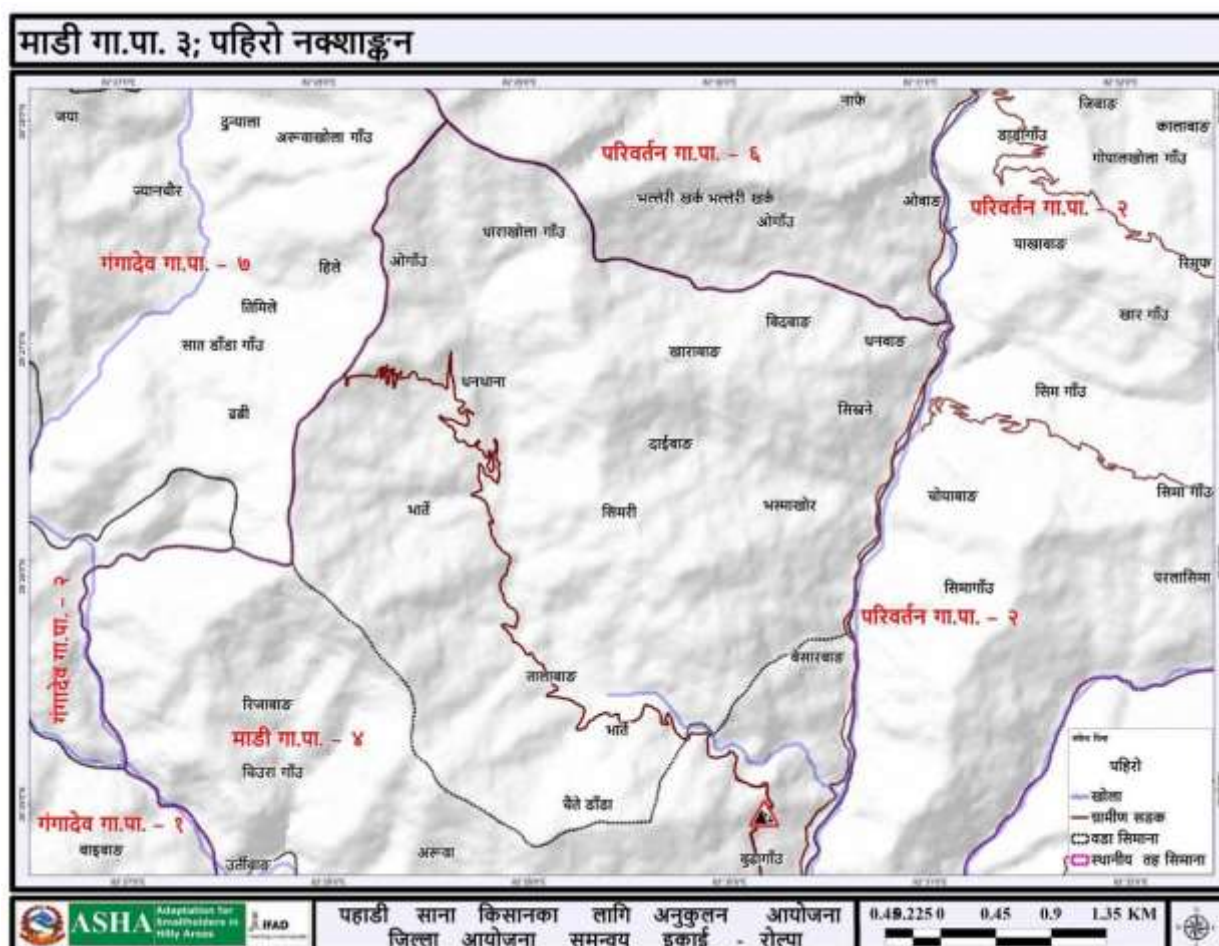
सूचना प्रयालीको माध्यमबाट विभिन्न नक्साहरु र मौसमी तथ्यांकको विश्लेषण गरिन्छ भने स्थानीय समुदायको दृष्टिकोण पत्ता लगाउन र सूचनाहरु संकलनको लागि विभिन्न सहभागितामूलक ग्रामिण लेखाजोखाका विधिहरुको प्रयोग गरिन्छ ।

३.२.१ भौगोलिक सूचना प्रणालीबाट प्राप्त सूचना तथा नक्शाहरु र तीनको विश्लेषण

यस कार्ययोजना तयारीको क्रममा पहाडी साना किसानका लागि अनुकूलन आयोजना, जिल्ला आयोजना संयोजन कार्यालय, रोल्पाबाट भौगोलिक सूचना प्रणालीको प्रयोगबाट यस वडाको पहिरो जोखिम नक्सा (Landslide Map), भू-क्षय जोखिम नक्सा (Soil Erosion Map) र भू-उपयोग र भू-उपयोग परिवर्तन नक्सा (Land Use Land Cover Map and Land Use Land Cover Change Map) र भू-उपयोग समायोजन नक्सा (Land Use Adjustment Map) तयार गरिएको थियो । ती नक्साहरु र तिनबाट प्राप्त सूचनाहरु बस्ति तथा वडा स्तरीय गोष्ठीहरुमा सहभागितामूलक छलफल पनि गरिएको थियो । ती नक्साहरु र तिनबाट प्राप्त सूचनाहरुले जलवायुजन्म प्रकोपको पहिचान, नक्शांकन, अन्तरसम्बन्ध र लेखाजोखा गर्न र संकटासन्न क्षेत्रहरु र अनुकूलनका उपायाहरुको पहिचान तथा प्राथमिकरण गर्न सहज बनाएको थियो ।

३.२.१.१ पहिरोको जोखिम नक्शांकन

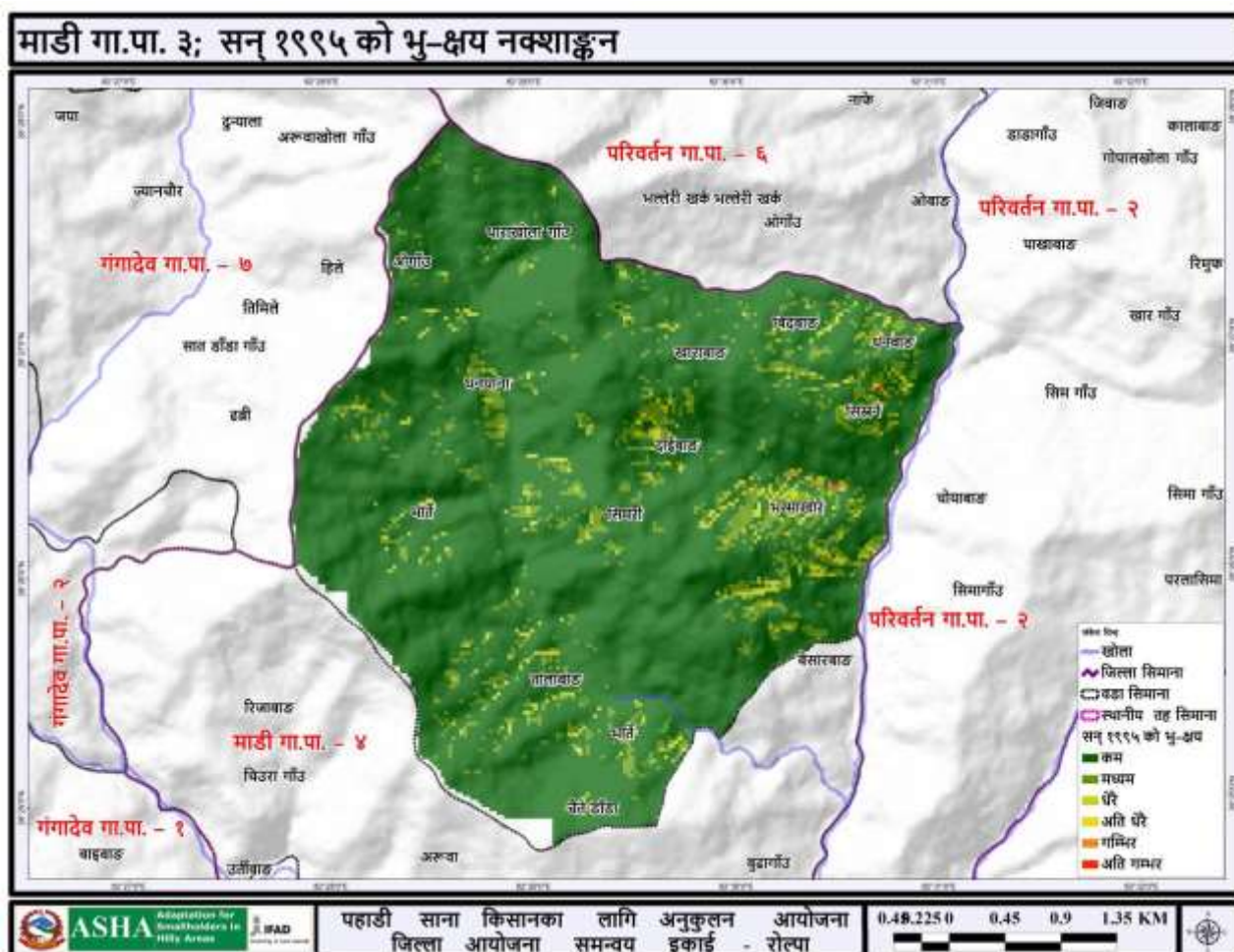
पहाडि क्षेत्र भएता पनि यस वडामा पहिरोको घटनाहरु सामान्य खालको देखिन्छ । नयाँ सडक तथा बाटोहरुको निर्माणले गर्दा ती क्षेत्रहरुमा पहिरो गएको घटनाहरु देखिएका छन् ।

चित्र १२. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को पहिरो जोखिमको नक्शा

३.२.१.२ भू-क्षयको जोखिमको अवस्था

भू-क्षयको मात्रा अनुसार यस वडाको भू-भागलाई निम्न तालिका अनुसार पाँच वर्गमा विभाजन गर्न सकिन्छ। प्रति वर्ष प्रति हेक्टर ५ टन भन्दा कम माटो बग्ने क्षेत्रलाई न्यून वर्गमा राखिएको छ भने ८० टन भन्दा बढी माटो बग्ने क्षेत्रलाई अति संवेदनशील वर्गमा राखिएको छ। त्यस्तै बीचमा अन्य वर्गहरु पनि छुट्याईएको छ।

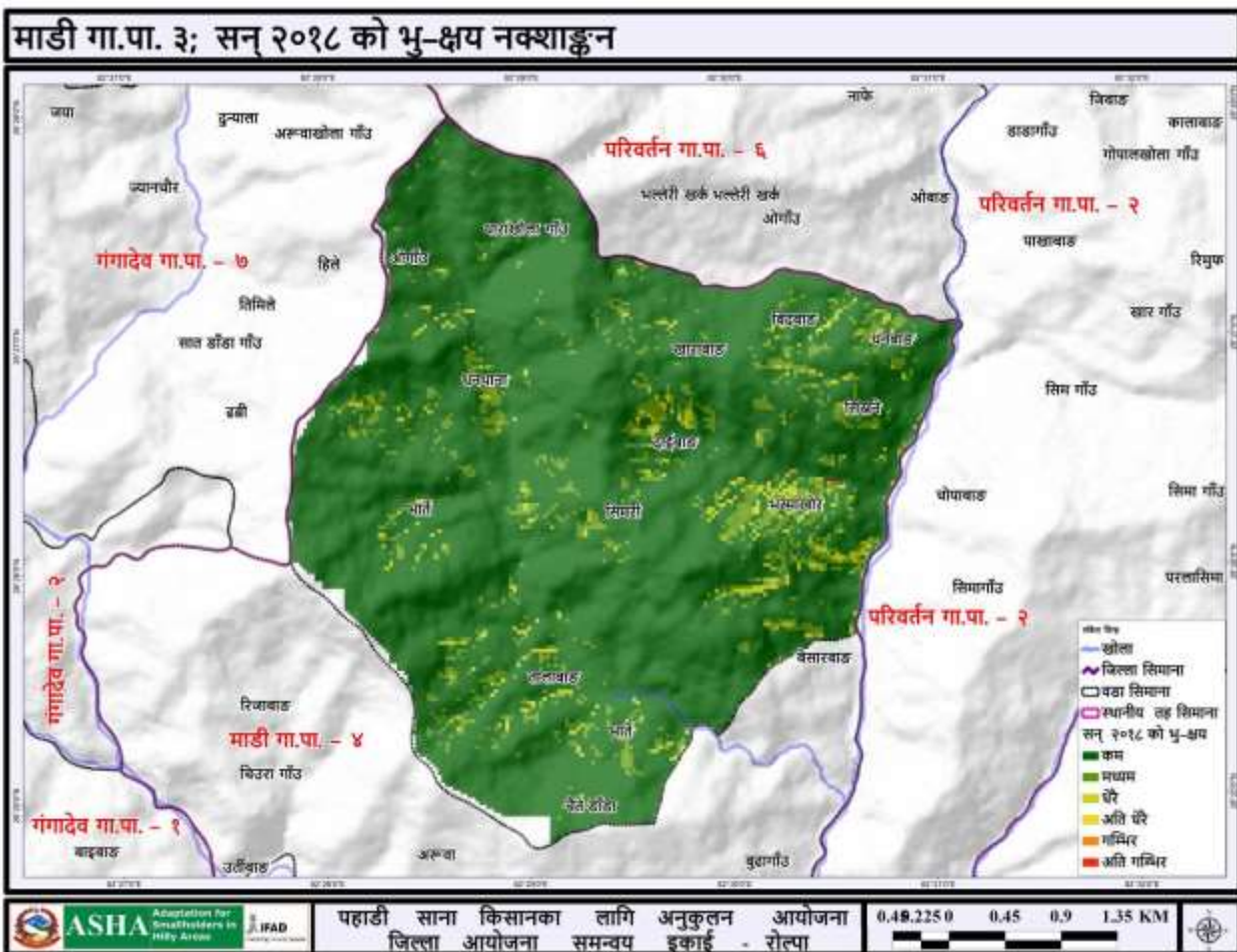
चित्र १३ माडी गा.पा. वडा नं. ३ को सन् १९९५ को भू-क्षयको नक्शा

सन् १९९५, २००८ र २०१८ को भू-क्षयको तथ्यांकलाई तुलनात्मक अध्ययन गर्दा न्यून वर्ग पहिले घटेको मध्यम वर्ग बढ्दै गएको देखिन्छ। उच्च वर्गमा पर्ने भू-भाग पहिले बढेको पछि घटेको देखिन्छ। संवेदनशील वर्गमा पर्ने भू-भागको क्षेत्रफल घटेको पाईएको छ तसर्थ विगत २३ वर्षको अवधिमा यस वडामा भू-क्षयको मात्रा केही बढेको पाइएको छ (तालिका नं. ८)

तालिका ९. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को सन् १९९५, २००८ र २०१८ को भू-क्षयको अवस्था

भू-क्षय (टन /हे/वर्ष)	वर्ग	क्षेत्रफल (हे.)		
		१९९५	२००८	२०१८
०-५	न्यून	१६४९.४३	१६५५.८२	१६६९.५
५-१०	मध्यम	१६१.६४	१५७.८६	१४५.५३
१०-२०	उच्च	३६.५४	३४.५६	३४.४७
२०-४०	अति उच्च	७.४७	७.७४	६.३९
४०-८०	संवेदनशील	१.०८	०.३६	०.३६

भू-क्षय (टन /हे/वर्ष)	वर्ग	क्षेत्रफल (हे.)		
		१९९५	२००८	२०१८
८० भन्दा बढी	अति संवेदनशिल	०.२७	०.०९	०.१८
जम्मा		१८५६.४३	१८५६.४३	१८५६.४३

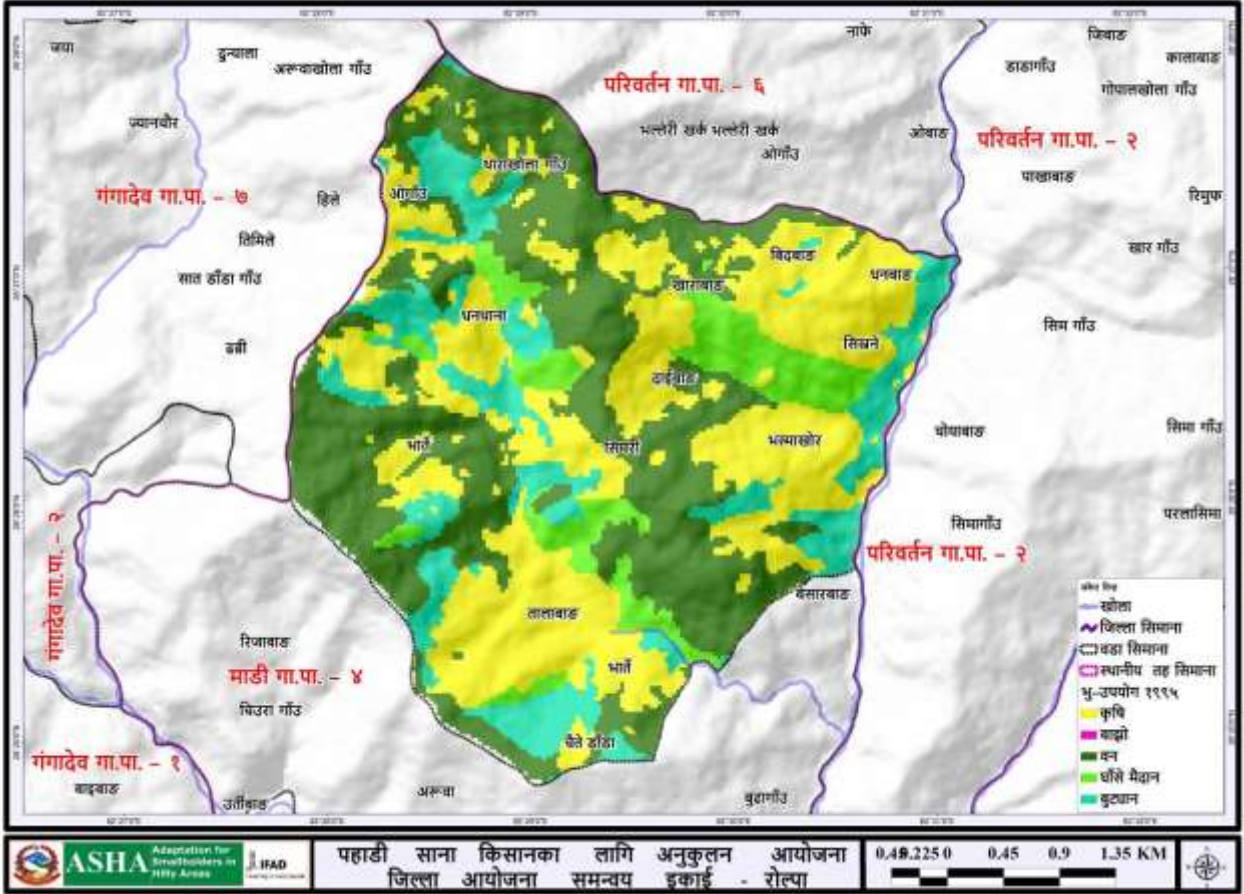

चित्र १४. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को सन् २०१८ को भू-क्षयको नक्शा

३.२.१.३ भू-उपयोग तथा भू-उपयोग क्षेत्र परिवर्तको विश्लेषण

तलको तालिकामा विभिन्न समयको अन्तरालमा भु उपयोगमा भएको परिवर्तन प्रस्तुत गरिएको छ । सन् १९९५ र २००८ बीच अवधिको तुलना गर्दा वन क्षेत्र र घाँसे मैदान क्रमशः ६.६६ हेक्टर र १९०.४४ हेक्टरले बढेको देखिन्छ भने अन्य बुट्यान क्षेत्र, कृषि क्षेत्र, बाँझो जमिनहरु क्रमशः १२२.२२ हे., ७३.५५ हे., १.५३ हे. ले घटेको देखिन्छ । त्यस्तै २००८ र २०१८ बीच तुलना गर्दा वन क्षेत्र र बुट्यान क्षेत्र १९१.३४ हे. र २९.१६ हेक्टरले बढेको देखिन्छ भने अन्य क्षेत्रहरु घाँसे मैदान, कृषि र बाँझो जमिन क्रमशः २१०.६ हेक्टर, ३.६९ हेक्टर र ६.२१ हेक्टरले घटेको पाईन्छ । यस्तै गरेर विगत २३ वर्षको को अवधि सन् १९९५ र २०१८ को बीचको तुलना गर्दा वन क्षेत्र १९८ हेक्टरले बढेको देखिन्छ भने अन्य बुट्यान, घाँसे, कृषि र बाँझो जमिनको क्षेत्रफल क्रमशः ९३.०६ हेक्टर, २०.१६ हेक्टर र ७७.०४ हेक्टर र ७.७४ हेक्टरले घटेको पाईन्छ । यसबाट यो निष्कर्ष निकाल्न सकिन्छ कि अन्य क्षेत्रको जस्तो वन विनासको विकराल समस्या यस वडामा देखिदैन । सामुदायिक वन कार्यक्रमको सफलताले पनि वन क्षेत्र बढाउन टेवा पुगोको देखिन्छ साथै बाटोको असुविधा र अन्य क्षेत्रसम्मको असहज पहुँचले गर्दा पनि वन विनास जस्तो समस्या यस क्षेत्रमा नभएको देखिन्छ जुन जलवायु परिवर्तनको दृष्टिकोणमा सकारात्मक देखिन्छ ।

माडी गा.पा. ३; सन् १९९५ को भू-उपयोगीता नक्शाङ्कन

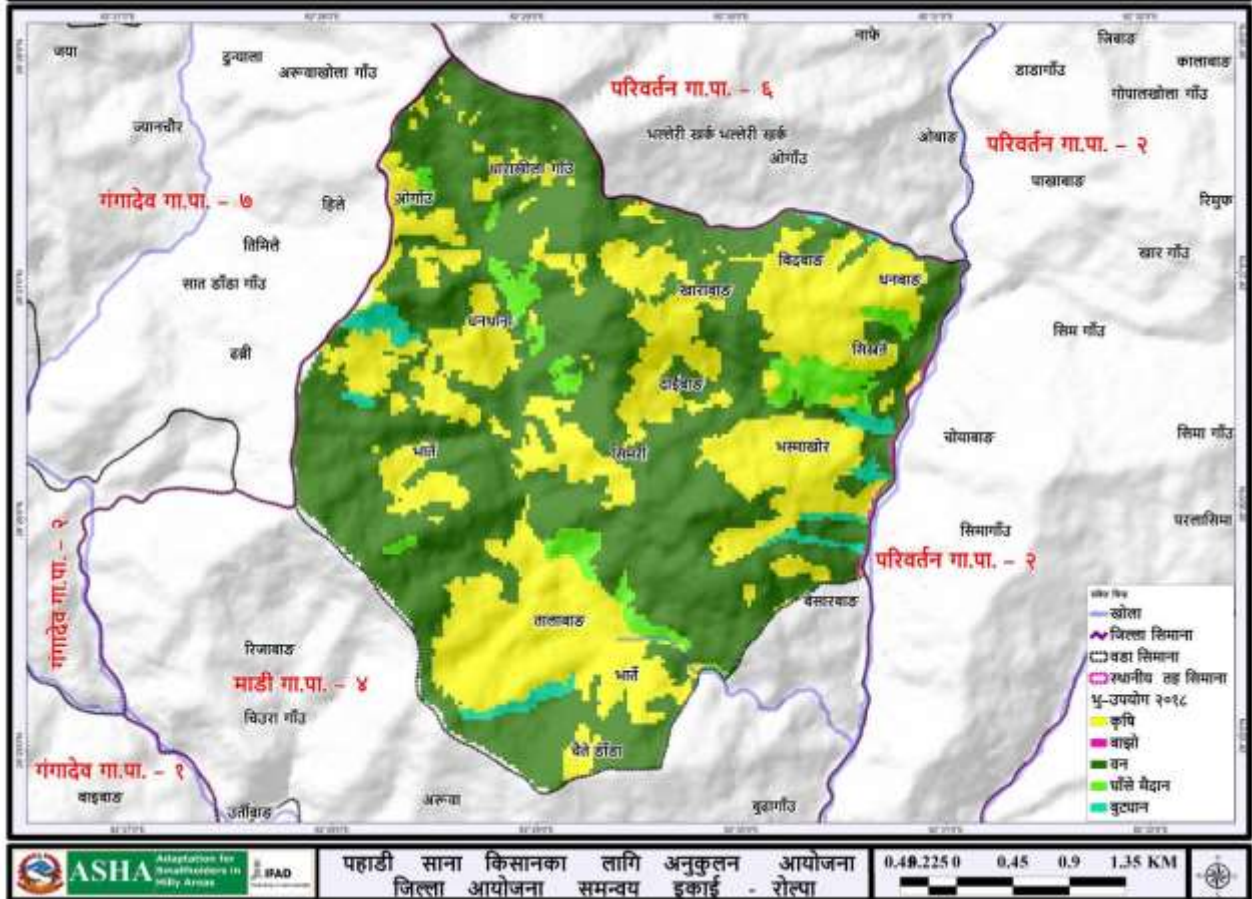
चित्र १५. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को सन् १९९५ को भू-उपयोगिताको नक्शा

तालिका १०. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को विभिन्न अवधिको भू-उपयोग परिवर्तनको अवस्था

भू-उपयोग	क्षेत्रफल (हे.)			भू उपयोगमा परिवर्तन		
	सन् १९९५	सन् २००८	सन् २०१८	१९९५-२००८	२००८-२०१८	१९९५-२०१८
वनक्षेत्र	१०६८.८४	८९७.९३	१०६८.८४	-१७०.९१	१७०.९१	०
बुट्यान क्षेत्र	४१.५८	१३०.५९	४१.५८	८९.०१	-८९.०१	०
घाँसे मैदान	७९.०२	१०८.७२	७९.०२	२९.७	-२९.७	०
कृषि क्षेत्र	६६२.९४	७१८.४७	६६२.९४	५५.५३	-५५.५३	०
बाँझो जमिन	४.०५	०.७२	४.०५	-३.३३	३.३३	०
जम्मा	१८५६.४३	१८५६.४३	१८५६.४३	०	०	०

भू उपयोग जस्तै वन क्षेत्र, बुट्यान क्षेत्र, घाँसे मैदान, कृषि क्षेत्र र बाँझो जमिनको क्षेत्रफल माथिको तालिकामा दिईएको छ । त्यस्तै गरेर सन् २०१८ को निम्न नक्सा अनुसारको भू उपयोगको क्षेत्रफल पनि उक्त तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

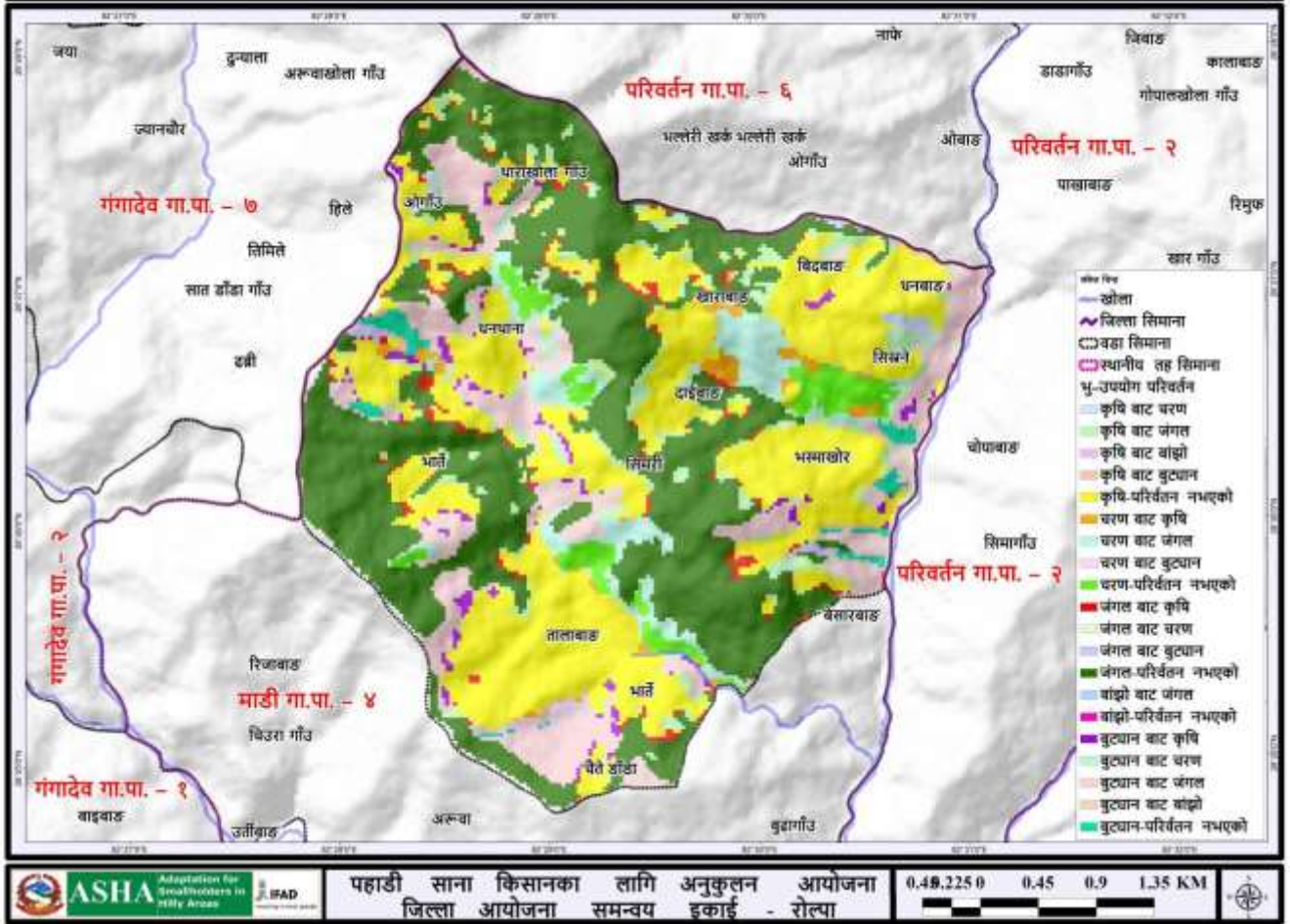
माडी गा.पा. ३; सन् २०१८ को भू-उपयोगिता नक्शाङ्कन

चित्र १६. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को सन् २०१८ को भू-उपयोग नक्शा

निम्न नक्सा सन् १९९५ र २०१८ बीचको भू उपयोगिता क्षेत्रको परिवर्तनको विश्लेषण माथिको तालिका अनुसार घट बढ भएको देखिन्छ तर कुन र कति क्षेत्र कुन र कति क्षेत्रमा परिणत भयो भन्ने विश्लेषण निम्न तालिकाबाट प्रष्ट हुन्छ ।

माडी गा.पा. ३; भू-उपयोग परिवर्तन (सन् १९९५ बाट २०१८)

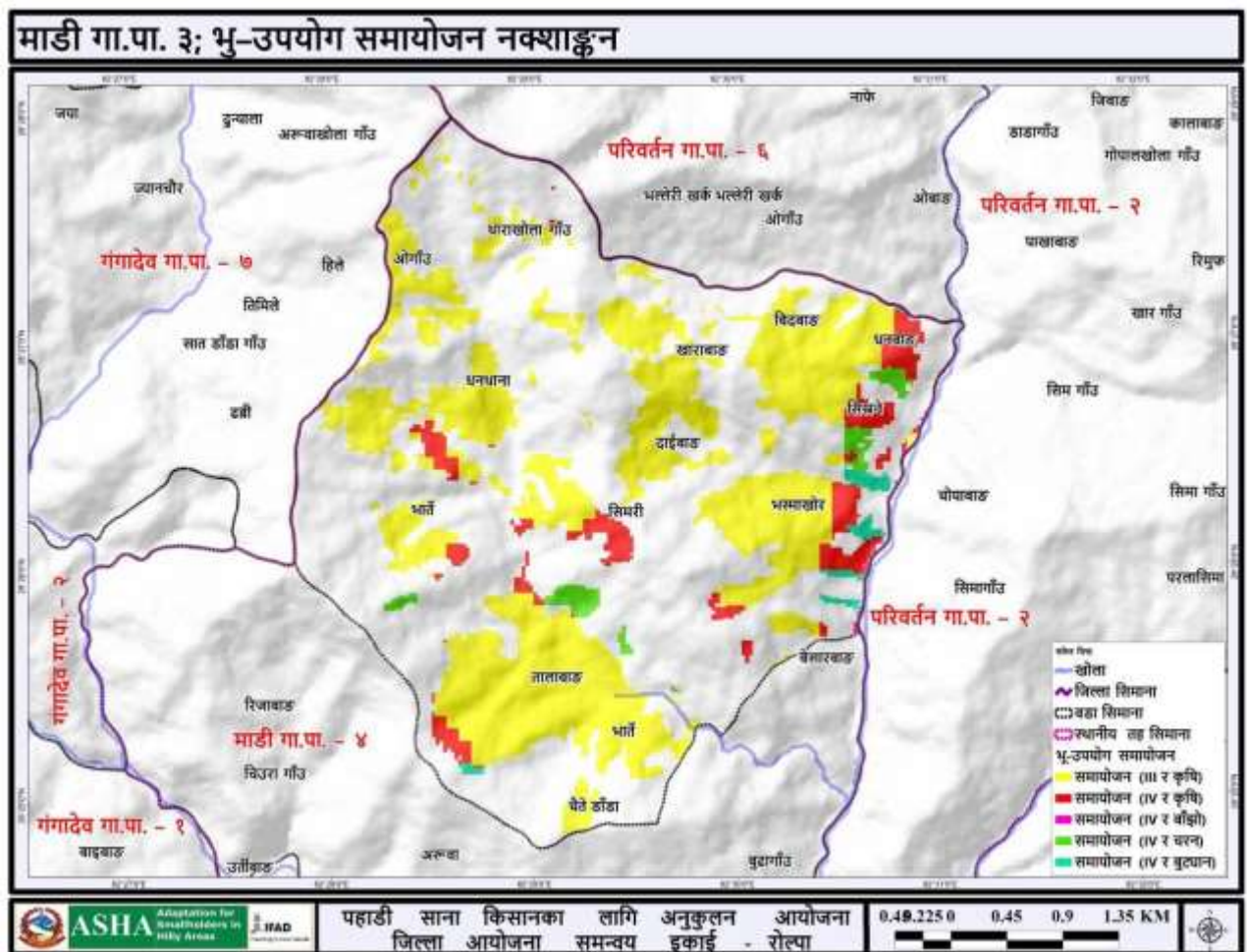
चित्र १७. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को सन् १९९५ देखि २०१८ को भू-उपयोग परिवर्तन नक्शा

तालिका ११. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को भू-उपयोग क्षेत्रको परिवर्तन

परिवर्तन विवरण	क्षेत्रफल (हे)	परिवर्तन विवरण	क्षेत्रफल (हे)	परिवर्तन विवरण	क्षेत्रफल
परिवर्तन नभएको वन क्षेत्र	६५३.४	बुट्यान क्षेत्र परिवर्तन नभएको	१९.९८	घाँसे मैदान परिवर्तन नभएको	
बुट्यानबाट वन क्षेत्र	२३०.५८	वनबाट बुट्यान क्षेत्र	७.५६	वनबाट घाँसे मैदान	
घाँसे मैदानबाट वन क्षेत्र	७६.२३	घाँसे मैदानबाट बुट्यान क्षेत्र	६.८४	बुट्यान क्षेत्रबाट घाँसे मैदान	
कृषि क्षेत्रबाट वन क्षेत्र	१०७.३७	कृषि क्षेत्रबाट बुट्यान क्षेत्र	७.२	कृषि क्षेत्रबाट घाँसे मैदान	
बाँझो क्षेत्रबाट वन क्षेत्र	१.२६	बाँझो क्षेत्रबाट बुट्यान क्षेत्र	०		
जम्मा	१०६८.८४	जम्मा	४१.५८	जम्मा	
परिवर्तन नभएको कृषि क्षेत्र	५८२.८४	बाँझो क्षेत्र परिवर्तन नभएको	०.९	श्रोत : पहाडी साना किसानको लागि अनुकूलन आयोजना, जिल्ला संयोजन कार्यालय, रोल्पा, २०१८	
बुट्यानबाट कृषि क्षेत्र	२६.६४	वनबाट बाँझो क्षेत्र	०		
घाँसे मैदानबाट कृषि क्षेत्र	२०.७९	घाँसे मैदानबाट बाँझो क्षेत्र	०		
वन क्षेत्रबाट कृषि क्षेत्र	३२.६७	कृषि क्षेत्रबाट बाँझो क्षेत्र	०.७२		
बाँझो क्षेत्रबाट कृषि क्षेत्र	०	बुट्यान क्षेत्रबाट बाँझो क्षेत्र	२.४३		
जम्मा	७९.०२	जम्मा	४.०५		

३.२.१.४ भू-उपयोग समायोजनको विश्लेषण

नेपाल सरकारको Land Reform Mapping Project (LRMP) ले भू-क्षमताको आधारमा नेपालका भू-भागहरूलाई सात वटा Class हरुमा (Class I to Class VII) वर्गीकरण गरेको छ। जसमध्ये Class I मा पर्ने जमिन कम भिरालो, कम ढुङ्गाहरू भएको र बढी पानी सोस्न सक्ने किसिमको हुने भएकाले यस्तो जमिनलाई कृषि लगायतका जुनसकै प्रयोजनको लागि पनि निर्बाद रूपमा उपयोग गर्न सकिन्छ भने Class II र सो भन्दा माथिका Class हरुमा पर्ने जमिनहरूको कमश भिरालोपन तथा ढुङ्गाको मात्रा बढ्दै जाने र पानी सोस्ने क्षमता घट्दै जाने भएकोले यस्तो जमिनहरूमा कृषिजन्य गतिविधिहरू गर्दा भू-क्षयको सम्भावना पनि कमश बढ्दै जाने हुन्छ। यसर्थ Class VII पर्ने जमिनलाई सुन्दर दृष्यावलोकन लगायत सिमित प्रयोजनको लागि मात्र उपयोग गर्न सकिन्छ। यसै भू-क्षमता नक्शा र भू-उपयोग नक्शाको समायोजन गरेर भू-उपयोग समायोजन नक्शा तयार गरिन्छ। यसरी तयार गरिएको परिवर्तन गा.पा. वडा नं. १ को भू-उपयोग समायोजन नक्शाको अध्ययन गर्दा Class IV पर्ने जमिन वनक्षेत्रले पूर्णरूपले ढाकिनुपर्ने जमिन भएता पनि यहाँ खेतीपाती लगायतका विभिन्न गतिविधिहरू भइरहेको पाईन्छ (चित्र १७)।

चित्र १८. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को भू-उपयोग समायोजन नक्शा

यसरी Class IV मा पर्ने तर खेतीपातीका क्रियाकलापहरू भइरहेका यस वडाका भू-भागहरूको जम्मा क्षेत्रफल करिब ७५.७३ हेक्टर रहेको छ जुन रातो रंगले छुट्याइएको छ र Class III पर्ने तर खेतीपातीका क्रियाकलापहरू भइरहेका यस वडाको भू-भागहरूको जम्मा क्षेत्रफल करिब ५८८.६५ हेक्टर रहेको छ जुन नक्शामा पहेलो रंगले छुट्याइएको छ। त्यसै गरी Class IV मा पर्ने बाँझो जमिन, घाँसे मैदान र वुट्यान क्षेत्रको रूपमा उपयोग भएको भू-भागको क्षेत्रफल

क्रमशः २.३५ हेक्टर, २२.९३ हेक्टर र ९३.०७ हेक्टर रहेको छ । यस्ता ठाउँहरूमा संरक्षणका कृयाकलापहरू अबलम्बन गरिनु जरुरी छ ।

३.२.१.५ माडी गा.पा. वडा नं. ३ को नदि, खोला, खोल्सीको विवरण

यस वडा भएर बग्ने मुख्य खोला माडी खोला हो भने अन्य खोला तथा खोल्सीहरूमा साविक वडा नं. ३ मा ठुलोखोला, सिदारखोला, सिमखोला, डिम्मरखोला, दुंगेखोला, खर्चेखोला, पिपलखोला, लरिखोला, आगरखोला, स्यालीखोला, रुपाखोला, डौरेखोला, हिपालखोला, विफेखोला, सुंगुरपोखरीखोला, सिम्रीखोला, छहराघारी खोला, लाखुरीखोला, नाउलाखोला, वडा नं. ५ मा लरिखोला, हिपालखोला, स्यालाखोला, गनारीखोला, सिम्रीखोला, भामाखोला, पोखराखोला, गनानीखोला, ठाराखोला, ठुलाखोला, भालदुंगेखोला, भाक्रीसल्लाखोला, ठुलासिमखोला, घुम्कुसीखोला, फुर्चेपहरखोला, घटिडरीखोला, कमेरेखोला, पनेरखोला, घर्तिखोला, खोरेखोला, कामीपानीखानेखोला, पानीभर्नेखोला, वैशखोला, वडा नं. ६ मा आर्लायखोला, राडजेवाडखोला, भारमा खोला, कालपुरे खोला, भ्यागुतेखुरखोला, तिनखोले खोल्सी, भाक्रीदुंगाखोला, मुलपानी खोला, लिउरीवाड खोला, माडिखोला, सुगाखोला, खनावाड खोल्सी, हाडगा खोला, दिवाड खोला, सेलाखोला, भल्टेखोला, खेतखोला, जुम्रावाडखोला, धाराखोला, डेमरगौराखोला, खावाडखोला, कुनाखोला, पिउरीखोला, रिचिविछहरा, वारुमखोला, जैवाड खोला, च्यानडाडाखोला, दुधेलचौर सुवा खोला, वाहुनपनेराखोला, खोरेखोला, जुगेपानीखोला र वडा नं. ७ मा गरेलीखोला, हाडखोला, चोरम्पाखोला, पनेराखोला, जुगेपानीखोला, वारडखोला, जिउसीवाडखोला, मुलखोला, सिरखोला, माडिखोला, कमिरेखोला, कसिमखोला, थार्मावोट, खेतघारी, विष्णुखोला, स्यालाखोला, वैशवोटखोला, भालदौरेखोला, तिनखोला, जुम्रावाडखोला, माघेवोटखोला जस्ता खोला तथा खोल्सीहरू रहेका छन् ।

३.२.१.६ माडी गा.पा. वडा नं. ३ को वन डढेलोको अवस्था

भौगोलिक सूचना प्रणालीको आधारमा विश्लेषण गर्दा त्यस्तो उल्लेखनिय आगलागीका घटनाहरू नभएको देखिन्छ तर स्थानीय समुदायसंग सहभागितामूलक विधि प्रयोग गरी छलफल गर्दा साविक वडा नं. ३ को धम्कीठुलादुंगा सा.व., वडा नं. ५ को रुम्मेथाना सा.व., वडा नं. ६ को च्यानडाडा जंगल, वडा नं. ७ को भस्माखोर सा.व. मा पटक पटक आगलागी भएको पाईन्छ ।

३.३. वैज्ञानिक तथ्य र स्थानीय समुदायको दृष्टिकोणको समायोजन

भौगोलिक सूचना प्रणालीमा आधारित वैज्ञानिक तथ्यहरू उक्त खण्डमा प्रस्तुत गरिएको छ जस्वाट संकटासन्नताका क्षेत्रहरू पहिचान गर्न सकिन्छ । यी तथ्यहरूलाई स्थानीय समुदायसंग सहभागितामूलक ग्रामिण लेखाजोखा विधिहरू र प्रकृयाहरूबाट पुष्टाई गरिएको थियो । यस पछिका खण्डहरूमा स्थानीय समुदायको सहभागितामा स. गा. ले.को विधिहरूबाट परिवर्तन गाउँपालिका वडा नं. ९ को जलवायु परिवर्तन संकटासन्नता तथा स्थानीय समुदायको अनुकूलन क्षमताको विश्लेषण गरिएको छ ।

३.४. सहभागितामूलक जलवायु परिवर्तन संकटासन्नता तथा अनुकूलन क्षमता विश्लेषण

विभिन्न सहभागितामूलक ग्रामिण लेखाजोखाको विधि तथा प्रकृयाहरूको प्रयोगबाट स्थानीय समुदायले महशुस गरेका, उनीहरूको दृष्टिकोण र अनुभवहरूबारे छलफल गरी जलवायु परिवर्तन संकटासन्नता तथा अनुकूलन क्षमता, अनुकूलनका उपायहरूको पहिचान र प्राथमिकिकरण र अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरिन्छ । निम्न खण्डमा यसबारे विस्तृत वर्णन गरिएको छ ।

३.४.१ जलवायु परिवर्तन संकटासन्न घर्धुरी

यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारीको क्रममा यस वडाका प्रत्येक वस्तिहरू (साविकको कुरेली गा.वि.स. वडा नं ९ देखि ९ सम्म) मा सहभागितामूलक तरिकाले घर्धुरीहरूको जलवायु परिवर्तन संकटासन्नताको स्तरीकरण गरिएको थियो । उक्त स्तरीकरण समुदाय आफैले तयार गरेको जलवायु परिवर्तन सम्मुखता, सम्बेदनशिलता र अनुकूलन क्षमता आधारहरूमा आधारित भई गरिएको थियो । उक्त स्तरीकरण गर्दा जिविकोपार्जनका मुख्य पाँचवटा सम्पत्तिहरू (प्राकृतिक,

भौतिक, मानवीय, सामाजिक र आर्थिक सम्पत्ति)का साथै जलवायु परिवर्तनजन्य प्रकोपहरूले घरधुरीमा पारेको प्रभावलाई समेत आधार बनाईएको थियो । घरको उत्पादनले १२ महिना खाना पुग्ने, सरकारी सेवामा स्थायी रोजगारी भएका, र जलवायुजन्य प्रकोपबाट प्रत्यक्ष प्रभावित नभएका सम्पन्न घरधुरीलाई न्यून संकटासन्न घरधुरी (V1) मा राखिएको थियो भने घरको उत्पादनले ९ महिना मात्र खाना पुग्ने वा घरको उत्पादनले १२ महिना खाना पुग्ने र सरकारी सेवामा स्थायी रोजगारी भएतापनि जलवायुजन्य प्रकोपबाट प्रत्यक्ष प्रभावित घरधुरीलाई मध्यम संकटासन्न घरधुरी (V2) मा राखिएको थियो । त्यसै गरी घरको उत्पादनले घरको उत्पादनले ६ महिना भन्दा बढी खाना पुगे तापनि जलवायुजन्य प्रकोपबाट प्रत्यक्ष प्रभावित घरधुरीलाई उच्च संकटासन्न घरधुरी (V3) मा राखिएको थियो भने घरको उत्पादनले ३ महिना मात्र खाना पुग्ने र जलवायुजन्य प्रकोपबाट प्रत्यक्ष प्रभावित अति विपन्न घरधुरीलाई अति उच्च संकटासन्न घरधुरी (V4) मा राखिएको थियो । यस क्रममा वडाका जम्मा ६२३ घरधुरी मध्ये ३२ प्रतिशत घरधुरीहरू अति उच्च (V4) मा, ३९ प्रतिशत घरधुरीहरू उच्च (V3) मा, २४ प्रतिशत घरधुरीहरू मध्यम (V2) मा संकटासन्न रहेको पाईएको थियो (तालिका ११) ।

तालिका १२. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को जलवायु परिवर्तन सम्बेदनशिल सम्पन्नता स्तरीकरण

साविकका वडा नं.	घरधुरीगत जलवायु परिवर्तन संवेदनशिल सम्पन्नता स्तर				जम्मा
	न्यून (V1)	मध्यम(V2)	उच्च (V3)	अतिउच्च(V4)	
३	३	४७	१२८	५१	२२९
५	०	०	१४०	६४	२०४
६	६	४३	८२	२०	१५१
७	२	३	५१	४६	१०२
जम्मा	११	९३	४०१	१८१	६८६
प्रतिशत	२%	१४%	५८ %	२६ %	१००%

आधार: जलवायु परिवर्तन सम्बेदनशिल सहभागितामूलक सम्पन्नता स्तरीकरण, २०७५

वस्ति स्तरीय गोष्ठीहरू पश्चात माडी गा.पा. वडा नं. ३ का वडा अध्यक्षको नेतृत्वमा ३ दिने वडा स्तरीय स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारी गोष्ठी सम्पन्न गरिएको थियो जहाँ हरेक वस्तिबाट आएका तथ्यांक र विश्लेषणहरू माथि छलफल गरी वडा स्तरीय विश्लेषण गरिएको थियो । उक्त ३ दिने वडा स्तरीय स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारी गोष्ठीमा जन प्रतिनिधिहरू, सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहका प्रतिनिधि, सेवा प्रदायक कार्यालयका प्रतिनिधि, स्थानीय राजनैतिक दलका प्रतिनिधि लगायत स्थानीय भद्र भलादमीहरूको सहभागिता थियो । यस अनुकूलन कार्ययोजना निर्माणको क्रममा तपसिलका संकटासन्नता विश्लेषणका विभिन्न विधिहरूको उपयोग गरिएका थिए ।

३.४.२ जलवायु परिवर्तनको अवस्था - मौसमी पात्रो

विगत ३० वर्षको अन्तरालमा स्थानीय स्तरमा जलवायुमा आएका परिवर्तनहरूको जानकारी प्राप्त गर्न यो विधिको प्रयोग गरिएको थियो । यस विधिको छलफलमा समुदायका ज्येष्ठ नागरिक, बुद्धिजीवी तथा जानिफकारहरूको सहभागिता रहेको थियो । यसै विधिको प्रयोग गरी समुदायस्तरमा जलवायु परिवर्तनको कारणले वालीचक्र, वनस्पति प्रजातिहरूको जीवनचक्र/व्यवहार, प्रकोपको स्वरूप लगायत अन्य विभिन्न क्षेत्रहरूमा आएका/देखिएका परिवर्तनहरूको जानकारी समेत प्राप्त गरिएको थियो ।

मौसमी पात्रोको विश्लेषण गर्दा स्थानीय स्तरमा जाडोको समयावधि घट्दै गएको, गर्मीका दिनहरू लम्बिएको र तुलनात्मक रूपमा तातोपना बढेको पाइएको छ । मनसुनी तथा हिउँदे वर्षाको समयावधि, मात्रा र तौर तरिकामा फेरबदल आएको देखिन्छ । पहिलेको तुलनामा वर्षात्को अवधि कम भएको तर वर्षा हुँदा एक्कासि हुने र एकै पटक ठूलो मात्रामा वर्षा हुने गरेको देखिन्छ । यहाँका बासिन्दाको अनुसार तुसारो लाग्ने समयावधि पहिलेको तुलनामा घटेको

देखिएको छ । त्यसैगरी गर्मीका दिनहरू बढेको र पानी पर्ने समयमा फेरबदल भएको कारणले गर्दा खेतिपाती गर्ने समयमा पनि हेरफेर भएको देखिन्छ । यहाँका प्रमुख वालीहरू धान, मकै र गहुँ लगाउने समयवधिमा पहिलेको तुलनामा परिवर्तन आएको छ । गुँरास तुलनात्मक रूपमा छिटो फुल्न थालेको पाइयो भने काफल पाक्ने समय पनि अगाडि सरेको पाइयो । त्यसैगरी वर्षायाममा पानीका मुल फुट्ने क्रम पनि निकै कम भएको पाइएको छ । यसरी जलवायुमा आएको परिवर्तनको प्रत्यक्ष असर कृषिमा मात्र नभई मानव स्वास्थ्य लगायत पानीका मुहानहरू, वन तथा जैविक विविधतामा समेत परेको देखिन्छ । यस प्रकारका परिवर्तनहरूले स्थानिय बासिन्दाहरूको जीविकोपार्जनमा प्रत्यक्ष असर पार्नुका साथै उनीहरूको दैनिकीलाई थप चुनौतीपूर्ण बनाएको देखिन्छ ।

तालिका १३. परिवर्तित मौसमी पात्रो

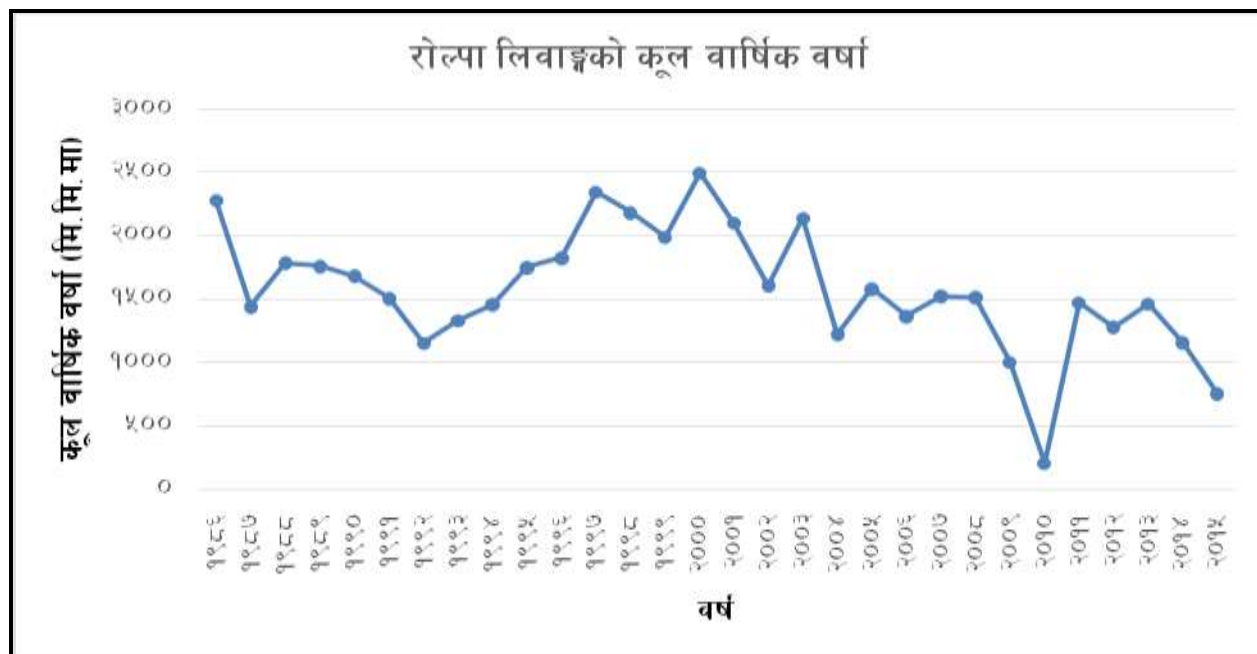
सम्मुखताको क्षेत्र	सूचकहरु	समय	वैशाख	ज्येष्ठ	असार	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र	समयमा देखिएको परिवर्तन (घटबढ)		
तापक्रम	गर्मिको दिन	पहिले	■	■	■	■								■	■	गर्मिका दिन ३ महिनाले बढेको र गर्मिको मात्रा पनि बढेको	
		अहिले	■	■	■	■	■	■	■				■	■	■	■	
	जाडोको दिन	पहिले								■	■	■	■	■			जाडोका दिन करिब २ महिनाले घटेको
		अहिले								■	■	■	■				
वर्षा तथा यसको स्वरूप	मनसुनी वर्षा	पहिले		■	■	■	■	■								मनसुनी वर्षाका दिन २ महिनाले घटेका	
		अहिले			■	■	■	■									
	हिउँदे वर्षा	पहिले								■	■	■	■				हिउँदे वर्षाका दिनहरु करिब २ महिनाले घटेको
		अहिले									■	■	■				
	तुसारो	पहिले								■	■	■	■	■			तुसारो पर्ने दिनहरु २ महिनाले घटेको
		अहिले									■	■	■				
वनस्पति प्रजातिहरुको जीवनचक्र/व्यवहार	फुल फुल्ने (लालिगुरास)	पहिले											■	■	■	फुल फुल्ने समय १ महिनाले अगाडि सरेका	
		अहिले										■	■	■			
	फल फुल्ने (काफल)	पहिले	■	■	■										■	■	फल पाक्ने समय १ महिनाले अगाडि सरेको
		अहिले	■	■													
प्रकोपको स्वरूप	बाढीको					■	■									अहिले वर्षामा	

सम्मुखताको क्षेत्र	सूचकहरु	समय	वैशाख	ज्येष्ठ	असार	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र	समयमा देखिएको परिवर्तन (घटबढ)
	घटना	अहिले													फेरबदल भएकोले बाढी तथा पहिरोको समयमा पनि परिवर्तन भएको छ तर मात्रा र बारम्बारता भने बढेको छ
	पहिरोको घटना	पहिले													
जीविकोपार्जनका क्रियाकलापहरु	स्थानिय मकै लगाउने	पहिले													मकै लगाउने समय १ महिनाले पछि सरेको
		अहिले													
	स्थानिय मकै काट्ने	पहिले													मकै काट्ने समय ०.५ महिनाले पछि सरेको
		अहिले													
जीविकोपार्जनका क्रियाकलापहरु	स्थानिय गहुँ लगाउने	पहिले													
		अहिले													
	स्थानिय गहुँ काट्ने	पहिले													
		अहिले													
भौतिक जानकारी	पानीको मूल फुट्ने	पहिले													पानीका मुल साह्रै नै कम फुट्ने गरेको
		अहिले													

नोट : पहिले भन्नाले ३० वर्ष भन्दा माथि र अहिले भन्नाले विगत ५ देखि यताको समय सम्भन्नु पर्छ ।

३.४.३ रोल्पा जिल्लाको मौसमी तथ्यांक

परिवर्तन गा.पा. मा जल तथा मौसम मापन केन्द्र नभएको तथा रोल्पा लिवाङबाट र यस परिवर्तन गा.पा. भौगोलिक अवस्थिति रोल्पा लिवाङबाट नजिक रहेको हुँदा लिवाङ स्थित मापन केन्द्रबाट प्राप्त सुचनाहरूलाई आधार मानी यस क्षेत्रको विगत ३० वर्ष (१९८६ देखि २०१५ सम्म) को कुल वार्षिक वर्षालाई विश्लेषण गर्दा यस क्षेत्रको वर्षामा अनियमितता रहेको देखिन्छ (चित्र नं. १९)। यो अनियमितता केही वर्षहरूका तथ्यांक प्राप्त नभएकोले पनि हो।

चित्र १९. रोल्पा जिल्ला लिवाङको कूल वार्षिक वर्षा

रोल्पा जिल्लालाई प्रतिनिधित्व गर्ने लिवाङ स्थित मापन केन्द्रबाट प्रकाशित औसत वार्षिक अधिकतम र न्यूनतम तापक्रमहरूको तथ्यांक प्राप्त गर्न नसकिएकोले त्यसको विश्लेषण गरिएको छैन।

३.४.३ प्रकोपको ऐतिहासिक समयरेखा

विगत ३० वर्षको अन्तरालमा यस माडी गाउँपालिका वडा नं. ३ मा घटेका विभिन्न प्रकोपहरूको विश्लेषण ऐतिहासिक समय रेखाको माध्यमबाट गाउँका जेष्ठ नागरिक, वृद्धिजीवी तथा जानिफकारहरूसँग छलफल गरी तयार गरिएको थियो। यस विधिमा जलवायुजन्य घटना बारे छलफल गर्नुका साथै त्यस घटनाको असर र समुदायले त्यस घटनासँग जुध्नका लागि गरेको प्रयास र उक्त परिस्थितिमा विभिन्न संघ संस्था र सरकारी निकायहरूबाट पाएको सहयोगको बारेमा छलफल गरिएको थियो। यसबाट जलवायु परिवर्तनको सम्बन्धमा स्थानीय बासिन्दाहरूको अनुभव र प्रकोपसँग जुध्न सक्ने क्षमताको बारेमा जानकारी हासिल गरिएको थियो।

तालिका १४. प्रकोपको ऐतिहासिक समयरेखा

क्र.स.	प्रकोप	वर्ष	प्रकोपले ल्याएको हालको असर तथा प्रभावहरू	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति तथा असरहरू	अन्य असरहरूसँग जुध्न समुदायले अपनाएका प्रयासहरू
१	वाढी	२०४४	साविक वडा नं. ३ लरिखोलामा वाढी आउदा मन सिं. डागी, वागाविर खडका लगायत ४ घरको २५ वटा भेडा वाखा वगाएको	हाल पानी पर्ने तरिकामा फेरबदल आएको	क्षति भएका खेतहरू व्यक्तिगत प्रयासबाट

क्र.स.	प्रकोप	वर्ष	प्रकोपले ल्याएको हालको असर तथा प्रभावहरू	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति तथा असरहरू	अन्य असरहरूसंग जुध्न समुदायले अपनाएका प्रयासहरू
		२०४५	साविक वडा नं. ३ लरिखोलाको वाढीले गंगे घर्तिको गाई वगाएको	देखिन्छ साथसाथै यस क्षेत्रमा अवैज्ञानिक तरिकाले वाटो घाटो निर्माण भइरहेका छन् जसले गर्दा भविष्यमा वाढीका घटनाहरू बढ्ने देखिन्छ ।	पुननिर्माण गर्ने गरेको ढुंगाका गाराहरू लगाउने गरेको ।
		२०४७	साविक वडा नं. ३ लरिखोलाको वाढीले गाईने भण्डारीको गाई वगाएको		
		२०४८	साविक वडा नं. ३ लरिखोलाको वाढीले कला भण्डारीलाई वगाएर घाईते बनाएको साथै सरसामानहरू वगाएको		
		२०५०	साविक वडा नं. ७ मा वाराङ खोलाको वाढीले मोहलाल वुढाको ४ वटा गाईगोरु वगाएको		
		२०५२	साविक वडा नं. ७ मा वाराङ खोलाको वाढीले मन व. पुनको १ वटा गोरु वगाएको		
		२०५७	साविक वडा नं. ६ को उत्तिसेनी खोलामा वाढी आउदा जुनावाङ गैरा टोलमा चन्द्र व. घर्ति लगायत ७ घरको २२ रोपनी खेतियोग्य जमिन कटान गरेको साथै १ गोठ वगाएको		
		२०६९	साविक वडा नं. ५ मा वाटोको भलले ने.रा.प्रा.वि.को फिल्डको गारो भत्काएको		
		२०७२	साविक वडा नं. ५ को सिम्री टोल र थारा टोलमा निम व. पुन र चक्र व. घर्तिको ठाराखोलाले ३ वटा गाई तथा १ वटा भैस वगाएको, साविक वडा नं. ७ मा वाराङ खोलाको वाढीले पनेरा टोलमा आउने सिंचाई कुलो भत्काएको		
		२०७३	साविक वडा नं. ७ मा चैतवाङ भस्माखोरे को वाढीले जनप्रिय प्रा.वि. को गारा भत्काएको		
		२०७५	साविक वडा नं. ३ लरिखोलाले श्यामलाल डागीको डुम्रे खोलीमा ३ रोपनी खेत कटान गरेको, जिउला टोलमा जाने नहरमा क्षति गरेको, साविक वडा नं. ६ को पिउरीखोलाको वाढीले दिपक पुनले पालेका १५० वटा कुखुरा वगाएको, साविक वडा नं. ७ मा वाराङ खोलाको वाढीले अमलाल खडकाको पानी घट्ट वगाएको		
२	पहिरो तथा भुक्षय	२०४६	साविक वडा नं. ६ को खनावाङ टोलमा पहिरो जादा भूपु सिं. घर्तिको घर ढलेको	हाल पानी पर्ने तरिकामा फेरबदल आएको देखिन्छ साथसाथै यस क्षेत्रमा	भत्किएका घर गोठहरू छिमेकीको सहयोगमा निर्माण गर्ने गरेको । खानेपानीका मुहानहरूमा
		२०५८	साविक वडा नं. ३ को दाडखुरी टोलमा पहिरो जादा खडक व. डागी र कुमलाल डागीको घर र पाखो वारीमा क्षति गरेको साथै राम व. डागीको		

क्र.स.	प्रकोप	वर्ष	प्रकोपले ल्याएको हालको असर तथा प्रभावहरू	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति तथा असरहरू	अन्य असरहरूसंग जुध्न समुदायले अपनाएका प्रयासहरू
			मकै खेती संगै ३ रोपनी पाखो वारीमा क्षति गरेको र छानिगा टोलमा रविलाल खडकाको खेत पुरेको	अवैज्ञानिक तरिकाले बाटो घाटो निर्माण भइरहेका छन जसले गर्दा भविष्यमा पहिरो तथा भुक्षयका घटनाहरू बढ्ने देखिन्छ	पुर्ननिर्माण गरेको वृक्षारोपण गरेको ।
		२०६०	साविक वडा नं. ३ छानिगा टोलमा वागविर खडका, चैतवाड टोलमा प्रेम व. खडकाको ४ रोपनी खेतियोग्य जमिन पुरेको		
		२०६६	साविक वडा नं. ३ को छानिगा टोलको पहिरोले ललि व. खडका, भिउराम घर्ति, जैसरा खडकाको १ घरमा क्षति र ६ रोपनी जग्गा पुरेको		
		२०७०	साविक वडा नं. ६ को भुईपुजे टोलमा पहिरो जादा डिल्ली व. घर्तिको घर भत्काएको		
		२०७१	साविक वडा नं. ३ को हिपाल टोलमा कुल व. घर्तिको घर पहिरोले लगदा लछे घर्तिको मृत्यु भएको, साविक वडा नं. ६ को कामडेरा टोलमा अम्मर सिं. वि.क.को पाखोवारी फालेको		
		२०७३	साविक वडा नं. ३ मा दाडखुरी टोलमा पहिरो जादा शेर व. घर्तिको घरको माथिल्लो गारो भत्किएको र घरको आगनमा समेत क्षति गरेको, छानिगा टोलमा नदिराम खडकाको १ रोपनी पाखो वारीमा क्षति, सैनावास टोलमा जसमनि भण्डारीको ५ रोपनी खेत पुरेको, साविक वडा नं. ६ को रानाडेरा टोलमा राम कुमारी घर्तिको घरको पिढी वाट पहिरो गई घर जोखिममा रहेको		
		२०७४	साविक वडा नं. ३ पैयावोट र डमखोली टोलमा घन व. भण्डारी र जुम् भण्डारीको १० रोपनी खेतियोग्य जमिन पुरेको, साविक वडा नं. ५ सिम्री टोलमा पहिरोले आईते कवरको घर जोखिममा रहेको र फौद व. घर्तिको फलफुल बगैचा पुरेको, जारेकाटिना टोलमा हरि प्रसाद वलीको घर पहिरोले लगेको		

क्र.स.	प्रकोप	वर्ष	प्रकोपले ल्याएको हालको असर तथा प्रभावहरू	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति तथा असरहरू	अन्य असरहरूसंग जुध्न समुदायले अपनाएका प्रयासहरू
		२०७५	साविक वडा नं. ३ मा कुक्रेगोर टोलमा टिका भण्डारीको पाखोवारी पहिरोले लगेर घडेरी पुरेको, लरिखोलाले तालावाड टोलमा खडक भण्डारीको घर पुरेको, तालावाड ज्युला टोलमा पदम व. खडकाको खेतको सिंचाई कुलोमा क्षति गरेको, साविक वडा नं. ५ जारिकाटिना टोलमा चित्र व. घर्तिको घर पहिरोको उच्च जोखिममा रहेको, साविक वडा नं. ६ को कामडेरा टोल, खारावाड टोल, भिटावाड टोल, ओखलवाड टोल, जिवनधारा टोल, बल्जीवाड टोलमा पहिरो जादा गर्वा वि.क., मन व. घर्ति, मनसुर घर्ति, विर्ज व. राना, गन व. घर्ति, नन्द कुमारी राना, उदेश रानाको घर तथा गोठ, गोरेटो वाटो, विद्यालय, पाखोवारीमा क्षति गरेको, साविक वडा नं. ७ को बुढाटोल, पुनडेरा, पनेराटोल, बुढाडेरा, चुच्चेढुंगा, जिउसीवाड, भिरथाप्ला, गोठवाड टोलमा पहिरो जादा २६ घरधुरीको ४० रोपनी खेतियोग्य जमिन, गोठ पुरेको		
३	आगलागि	२०४७	साविक वडा नं. ६ च्यानडाडा जंगलमा आगलागि हुदा वनमा भएको वोटविरुवाहरू जलेर नष्ट भएको	हाल खडेरीको प्रकोप बढ्दै गएकोले गर्दा आगलागीको घटना पनि बढ्ने देखिन्छ ।	समुदायका सबै मिली आगो निभाउने कार्य गरेको ।
	२०४८	साविक वडा नं. ३ धम्कीठुलाढुंगा सामुदायिक वन क्षेत्रमा आगलागि हुदा वनमा भएका वोटविरुवा, जडिवुटिहरू जलेर नष्ट भएको			
	२०५१	साविक वडा नं. ३ चैतुवाड टोलमा गाईने भण्डारीको घरमा आगलागि हुदा घरमा भएका सामानहरू जलेर नष्ट भएको			
	२०५२	साविक वडा नं. ७ को भस्माखोर सा.व. मा आगलागि भई वनमा भएका वोटविरुवा तथा जडिवुटिहरू जलेर नष्ट भएको, वनमा भएको घासहरू जलेको र मनसुर घर्तिको गोठ जलेको			
	२०५५	साविक वडा नं. ३ खरचेपाखा टोलमा कर्ण व. खडकाको गोठमा आगलागि भएको			
	२०५६	साविक वडा नं. ३ भिम्पुवाड ओखरवोट टोलमा दल व. वि.क. र घन व. वि.क. को घरमा आगलागि भएको			

क्र.स.	प्रकोप	वर्ष	प्रकोपले ल्याएको हालको असर तथा प्रभावहरू	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति तथा असरहरू	अन्य असरहरूसँग जुध्न समुदायले अपनाएका प्रयासहरू
		२०५७	साविक वडा नं. ७ को कामीडेरा टोलमा काशिराम वि.क. को घर जलेको		
		२०६२	साविक वडा नं. ३ धम्कीठुलाहुंगा सामुदायिक वन क्षेत्रमा आगलागी हुदा वनमा भएका वोटविरुवा, जडिवुटिहरू जलेर नष्ट भएको, छानिगा टोलमा हरिसरा घर्ति र दलि घर्तिको २ वटा घरमा आगलागी भएको		
		२०६३	साविक वडा नं. ३ को भराली डेरा टोलमा उर्द विर घर्तिको घरमा आगलागी भएको		
		२०६५	साविक वडा नं. ७ को भिरथाप्ला टोलमा हरिसरा घर्तिको घर जलेको		
		२०६९	साविक वडा नं. ७ को भस्माखोर सा.व.मा आगलागी भई वनमा भएका वोटविरुवाहरू जलेको		
		२०७३	साविक वडा नं. ५ को रुक्मेशाना सा.व. मा आगलागी हुदा वनमा भएको वोटविरुवाहरू तथा जडिवुटिहरू जलेर नष्ट भएको		
		२०७४	साविक वडा नं. ३ धम्कीठुलाहुंगा सामुदायिक वन क्षेत्रमा आगलागी हुदा वनमा भएका वोटविरुवा, जडिवुटिहरू जलेर नष्ट भएको, दाङखुरी टोलमा नरेश खडकाको घर आगलागी भएको, साविक वडा नं. ५ को सिमी टोलमा भक्कु घर्तिको हुंगे घरमा आगलागी भएको, साविक वडा नं. ६ को च्यानडाडा जंगलमा आगलागी हुदा वनमा भएका वोटविरुवा तथा जडिवुटिहरू जलेर नष्ट भएको, पुवावाड टोलमा तिलक वुढाको घर आगलागी भएको		
४	खडेरी	२०५०	साविक वडा नं. ३ को रुपाखोलाको पानीको मुहान सुक्दा तालावाड टोलमा सिंचाईको समस्या भएको		
		२०५५	साविक वडा नं. ३ साईनावास खोलाको पानीको मुहान सुक्दा पशुचौपायाहरूले खाने पानी समस्या भएको		
		२०५७	साविक वडा नं. ३ मरिओडारको पानीको मुहान सुक्दा पशुचौपायाहरूले खाने पानीको समस्या भएको		

क्र.स.	प्रकोप	वर्ष	प्रकोपले ल्याएको हालको असर तथा प्रभावहरू	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति तथा असरहरू	अन्य असरहरूसंग जुध्न समुदायले अपनाएका प्रयासहरू
		२०५८	साविक वडा नं. ३ छानिगा सिमखोलको मुहान सुक्दा ३० घरधुरीलाई खानेपानीको समस्या भएको		
		२०६०	साविक वडा नं. ३ आगरखोलाको पानीको मुहान सुक्दा जिउला टोलमा खानेपानी तथा सिंचाई समस्या भएको, साविक वडा नं. ६ मा वेरवान्दाको पानीको मुहान सुक्दा ओखलवाङ, रानाडेरा, वेखन्दा, भिटावाङ टोलका ३१ घरधुरीहरूलाई खानेपानीको समस्या भएको, गैरीवोट पधेरा मुहान सुक्दा ५ घरधुरीहरू लाई खानेपानीको समस्या भएको		
		२०६२	साविक वडा नं. ५ मा सिम रैचवोट कुवा सुक्दा ६० घरधुरी खानेपानीबाट प्रभावित भएको		
		२०६४	साविक वडा नं. ६ मा कालपोले खोलाको मुहान सुक्दा खलिवाङ र गुरासवोट टोलका ७ घरधुरीलाई पानीको समस्या भएको		
		२०६५	साविक वडा नं. ५ को नाउलाखोला पानीको मुहान सुक्दा ने.रा.प्रा.वि. मा खानेपानीको समस्या भएको, साविक वडा नं. ६ को सुवाखोला र जुगेपानी मुहान सुक्दा खारवाङ टोल र ओखलवाङ टोलका ३६ घरधुरीलाई खानेपानीको समस्या भएको		
		२०६७	साविक वडा नं. ६ को भल्टेखोलाको पानीको मुहान सुक्दा ठाडोडेरा टोलका ७ घरधुरीलाई खानेपानीको समस्या भएको		
		२०६८	साविक वडा नं. ५ मा पनेरीखोला मुहान सूक्दा धनठान टोलका १६ घरधुरीहरूलाई खानेपानीको समस्या भएको, साविक वडा नं. ६ को आर्लय खोलाको पानीको मुहान सुक्दा खारावाङ टोलका ८ घरधुरीहरू लाई खानेपानीको समस्या भएको		
		२०६९	साविक वडा नं. ५ को अन्तरेपानी मुहान सुक्दा हिले र कुकुलीवाङ टोलका ४० घरधुरीहरू लाई खानेपानीको समस्या भएको, साविक वडा नं. ७ को खेतघारी पानीको मुहान सुक्दा गोडवाङ टोलका ४० घरधुरीहरू लाई खानेपानीको समस्या भएको		

क्र.स.	प्रकोप	वर्ष	प्रकोपले ल्याएको हालको असर तथा प्रभावहरू	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति तथा असरहरू	अन्य असरहरूसंग जुध्न समुदायले अपनाएका प्रयासहरू
		२०७० देखि	साविक वडा नं. ३ मा समयमा पानी नपर्नाले हिउदे खेती लगाउन छोडेको, साविक वडा नं. ६ मा समयमा पानी नपर्नाले हिउदे वाली समयमा लगाउन नपाएको		
		२०७१	साविक वडा नं. ७ मा हाडखोलाको खानेपानीको मुहान सुक्दा ४३ घरधुरीहरूलाई खानेपानीको समस्या भएको		
		२०७२	साविक वडा नं. ७ को पनेराखोलाको पानीको मुहान सुक्दा भस्माखोर टोलका १६ घरधुरीहरूलाई खानेपानीको समस्या भएको		
		२०७३ देखि	साविक वडा नं. ७ मा खडेरीका कारण सुन्तलाका वोटहरू सुक्दै गएको र हिउदे खेती गर्न नपाएको		
५	कृषि तथा पशुपक्षिमा रोग	२०५२	साविक वडा नं. ३ मा आलु र गोपीमा चुर्ने र रातो कमिलाले जरा र फल खाएर नष्ट गरेको		
		२०५६	साविक वडा नं. ३ मा मकैको वोट सानो हुदा किराले विरुवा खाईदिने समस्या देखिएको		
		२०६१	साविक वडा नं. ३ मा पिडालुमा सिनो लागेर पिडालु नष्ट गरेको		
		२०६२	साविक वडा नं. ७ मा पिडालुमा सिनो तथा वंशेलु किरा लागेर हाल पिडालु खेती लगाउन छोडेको		
		२०६५	साविक वडा नं. ३ मा सुन्तलामा जरा सुक्ने र पात पहेलो हुने रोगले सुन्तला उत्पादनमा कमी आएको, साविक वडा नं. ५ मा आलुको पात जल्ने र रातो कमिला लाग्ने कारणले आलु उत्पादनमा कमी आएको, साविक वडा नं. ६ मा पिडालुमा वंशेलु तथा सिनो लागेर विउ नै मासिएको, साविक वडा नं. ७ मा मकैवालीमा पात सुक्ने, दाना नलाग्ने, कोशामा घुन लाग्ने किराको प्रकोपले मकै उत्पादन तथा भण्डारणमा समस्या भएको		
		२०६८ देखि	साविक वडा नं. ५ मा मकैमा पात सुक्दै जाने र दाना राम्रो नलाग्ने कारण मकै उत्पादनमा कमी भएको, साविक वडा नं. ६ मा कुखुरामा आखा पाक्ने, पखाला लाग्ने, ख्यारख्यार गर्ने जस्ता रोगको प्रकोप बढेको, वर्षेनी १००० वट्टी कुखुराहरू मर्ने गरेको		
		२०६९	साविक वडा नं. ६ मा सुन्तला खेतीमा सेतो हुसि वस्ने, जालो लाग्ने र मुना सुकेर पात भर्ने रोगले सुन्तला उत्पादनमा कमी आएको		

क्र.स.	प्रकोप	वर्ष	प्रकोपले ल्याएको हालको असर तथा प्रभावहरू	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति तथा असरहरू	अन्य असरहरूसंग जुध्न समुदायले अपनाएका प्रयासहरू
		२०७०	साविक वडा नं. ३ मा गहुवाली तथा जौवालीमा सिन्दुरे रोगले प्रकोपको रूप लिएको, वाखामा टाउको सुन्निने, र्याल छोडने, पखाला लाग्ने जस्ता रोगले ७५ वढी भेडा तथा वाखाहरू मरेको, साविक वडा नं. ५ मा सिमीमा टाटे रोग लागेर फल नलाग्ने समस्या देखिएको, साविक वडा नं. ६ मा आलुमा रातो कमिला र चुर्ने लाग्ने, पात तथा डाठ कालो भई जल्ने कारणले आलु उत्पादनमा कमी आएको, वाखामा पखाला लाग्ने, टाउको सुन्निने, पेट फुलिने, खोकी लाग्ने जस्ता रोगको लक्षण देखिएर वर्षेणी ३५ वढी वाखाहरू मर्ने गरेको, साविक वडा नं. ७ मा पखालाले लोकमान पुनको ३ वटा वाखा मरेको		
		२०७१	साविक वडा नं. ५ मा अज्ञात रोगका कारण मनराज घर्तिको १ वटा भैसि मरेको, साविक वडा नं. ६ मा सिमीको पात तथा कोशामा कालो दाग बसि दाना नलाग्ने समस्याले गर्दा सिमी उत्पादनमा कमी आएको, श्यामलाल राना, विर्ज व. राना, कर्ण व. रानाको १३ गाई गोरु तथा भैसि मरेका		
		२०७२	साविक वडा नं. ५ को हिले टोलमा लुद्र व. घर्तिको १५ वटा वाखा पखालाले मरेका		
		२०७३	साविक वडा नं. ५ मा वाखामा पखाला लाग्ने, टाउको सुन्निने, खोकी लाग्ने जस्ता रोगले वर्षेणी ५० वढी वाखाहरू मर्ने गरेको, कुखुरामा आखा टालिने, सिरोमा खटिरा आउने, खुट्टा नलाग्ने रोगले २००० वढी कुखुराहरू मर्ने गरेको, साविक वडा नं. ७ मा सिमीको पात सेतो हुने, फल नलाग्ने, सुन्तलाका बोट हरु सुक्दै जाने, फल सानो हुने, टमाटर र काउलीमा हरियो किरा लागि पात काटने समस्या बढ्दो, साविक वडा नं. ७ मा पशुचौपायाहरूमा खोईरो रोगको महामारी फैलिएको, साविक वडा नं. ३ मा ठुला पशु चौपायाहरूमा खोरेत रोगका कारण ७ वटा पशुको मृत्यु भएको		
		२०७४	साविक वडा नं. ३ मा कुखुरामा आखा पाक्ने, टालिने, सेतो दिशा गर्ने जस्ता रोगले २००० वढी कुखुराहरू मरेको, साविक वडा नं. ७ मा पखालाले		

क्र.स.	प्रकोप	वर्ष	प्रकोपले ल्याएको हालको असर तथा प्रभावहरू	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति तथा असरहरू	अन्य असरहरूसंग जुध्न समुदायले अपनाएका प्रयासहरू
			धन व. पुनको १ रागा मरेको		
६	मानवरोग	२०६५ देखि	साविक वडा नं. ३ मा मानिसहरूमा प्रेशर, जण्डिस, टाईफाईट, जोर्नि सम्बन्धि रोग, आखा तथा छाला सम्बन्धिका रोगहरू बढ्दै गएको		
		२०६८ देखि	साविक वडा नं. ६ मा प्यारालाईसिस, प्रेशर, जण्डिस, वाथ, मृगौला सम्बन्धिका विरामीको संख्यामा वृद्धि भएको		
		२०७०	साविक वडा नं. ५ र ७ मा प्यारालाईसिस, प्रेशर, जण्डिस, वाथ सम्बन्धिका विरामीको संख्यामा वृद्धि भएको		
७	मिचाहा प्रजाति	२०५०	साविक वडा नं. ७ मा हनुमान भारले मकैवाली फैलिएर मकै उत्पादनमा कमी आएको		
		२०५२	साविक वडा नं. ३ मा वनमा वनमारा फैलिएर वोटविरुवाको वृद्धि विकासमा असर पारेको, स्थानिय रैथाने घासहरू लोप भएको, चरिचरणको समस्या भएको, साविक वडा नं. ६ मा कालिभार वनमा फैलदा वनमा भएका वोटविरुवाहरूको वृद्धि विकासमा असर पारेको, वनमा भएका घासहरू तथा सिस्नो लोप भएको, चरिचरणको अभाव		
		२०६० देखि	साविक वडा नं. ७ मा वन तथा काल्नाहरूमा कालिभार फैलिएर वनमा भएका वोटविरुवाहरूको वृद्धि विकासमा असर, वनमा भएका घासहरू लोप भएको, चरिचरणको समस्या आएको, वारी तथा काल्नाहरूमा अथिग्रे भारले गर्दा घास लोप भएको		
		२०६१ देखि	साविक वडा नं. ३ मा चरमिली भारले मकैवालीमा समस्या ल्याएको		
		२०६३	साविक वडा नं. ५ मा वनमारा भारले वन तथा वारीका काल्नाहरूमा फैलिएर वनमा वोटविरुवाको वृद्धि विकासमा असर पारेको साथै काल्नाहरूमा खर घास उत्पादनमा कमी भएको		
		२०७० देखि	साविक वडा नं. ६ मा बुकिभार र अथिग्रे भार फैलदा घासहरू विस्थापित भएको		
		२०७४	साविक वडा नं. ५ मा सेलाभार र अथिग्रे भारले टमाटर तथा मकै वालीमा समस्या पारेको		
८	हावाहुरी	२०४८	साविक वडा नं. ७ को लिउरीवाड टोलमा मोहलाल बुढाको घरको छाना उडाएको		

क्र.स.	प्रकोप	वर्ष	प्रकोपले ल्याएको हालको असर तथा प्रभावहरू	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति तथा असरहरू	अन्य असरहरूसंग जुध्न समुदायले अपनाएका प्रयासहरू
		२०७० देखि	साविक वडा नं. ५ मा हावाहुरीले वर्षेणी मकैवाली ढालेर क्षति गर्ने गरेको, साविक वडा नं. ६ मा मकैवाली ढालेर नष्ट गर्ने गरेको, साविक वडा नं. ७ मा हावाहुरीले वर्षेणी मकैवाली ढालेर नष्ट गर्ने गरेको		
		२०७१	साविक वडा नं. ५ को कुक्लीवाङ टोलमा कुल व. वि.क.को शौचालयको छाना फालेको		
		२०७२	साविक वडा नं. ३ को जिउला टोल, छानिगा टोल, साततले टोलमा हुर्मत डागी, टिकाराम भण्डारी, डम्मर पुन, नदिराम खडकाको खर र जस्ताको घरको छाना उडाएको, साविक वडा नं. ६ को कामीडेरा टोलमा मंगल सिं. कामी र जिवनधार नि.मा.वि.को शौचालयको छाना फालेको		
		२०७३	साविक वडा नं. ५ मा ने.रा.प्रा.वि. को टिनको छाना फालेको		
		२०७४	साविक वडा नं. ६ मा कामीडेरा टोलमा अम्मर सिं. वि.क.को घरको छाना फालेको, साविक वडा नं. ७ को वुढाटोलमा विर व. वुढा र आईते वि.क.को घरको छाना उडाएको		
९	असिनापानी	२०४५	साविक वडा नं. ३ मा असिनापानीले खेतमा भएको धान चुटेर नष्ट पारेको		
		२०४६	साविक वडा नं. ६ मा असिनापानीले रुखका वोक्रा, वासको वोट र जंगलका वोटविरुवाहरू चुटेर नष्ट पारेको		
		२०४८	साविक वडा नं. ५ मा गहुवाली, जौवाली, टिमुर र कागती खेती पुर्ण रुपमा भारेर नष्ट गरेको		
		२०६१	साविक वडा नं. ७ मा असिनापानीले गहुवाली तथा जौवाली पुर्ण रुपमा भारेर क्षति गरेको जसका कारण वालीनाली भित्राउन नपाएको, रुखका हागाहरू भाचेको		
		२०७०	साविक वडा नं. ३ मा असिनापानीले गहुवाली तथा जौवाली चुटेर नष्ट गरेको		
		२०७४	साविक वडा नं. ५ मा गहुवाली, जौवाली, फलफुल भारेर नष्ट पारेको, साविक वडा नं. ६ मा असिनापानीले ओखलवाङ टोलमा कर्ण व. रानाको ५०० वोट टमाटर र सवै टोलमा गहुवाली तथा जौवाली चुटेर नष्ट पारेको, साविक वडा नं.		

क्र.स.	प्रकोप	वर्ष	प्रकोपले ल्याएको हालको असर तथा प्रभावहरू	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति तथा असरहरू	अन्य असरहरूसंग जुध्न समुदायले अपनाएका प्रयासहरू
			७ को चुच्चेढुंगा टोलमा लोकमान पुनको टमाटर खेती असिनापानीले नष्ट पारेको		

यस ऐतिहासिक समयरेखाको विश्लेषणबाट यहाँका बासिन्दा सबै भन्दा खडेरी, कृषि तथा पशुपक्षिमा रोग, पहिरो तथा भुक्षयबाट प्रभावित भएको देखिन्छ। यी प्रकोपहरू लगायत बाढी, मानव स्वास्थ्य, मिचाहा प्रजाति, आगलागी, असिनापानी र हावाहुरी जस्ता प्रकोपहरू पटक पटक दोहोरिरहेको र यी प्रकोपहरूले सबै वडाहरूमा क्षति पुऱ्याएको देखिन्छ, यी प्रकोपहरू र यिनका असर तथा प्रभावहरूसंग जुध्न स्थानीय समुदायले स्थानीय संघ संस्थाहरूको सहयोगमा केही प्रयासहरू गर्ने गरेको देखिए पनि ती प्रयासहरू अपर्याप्त रहेको देखिन्छ।

३.४.४ श्रोत तथा प्रकोप नक्शांकन

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तर्जुमाको लागि गरिएका वस्ति स्तरीय गोष्ठीहरूमा प्रत्येक वस्तिमा भएका श्रोत तथा प्रकोपहरूको पहिचान गरी सहभागीतामूलक तरिकाबाट वस्ति स्तरिय श्रोत तथा प्रकोप नक्शा तयार गरिएको थियो। पछि तिनै वस्ति स्तरिय नक्साहरूलाई एकिकृत गरी माडी गाउँपालिकाको वडा नं. ३ को श्रोत तथा प्रकोप नक्सा तयार गरिएको थियो। उक्त श्रोत तथा प्रकोप नक्सा तयार गर्ने बखत वडामा भएका सम्पूर्ण श्रोत तथा प्रकोपहरूलाई नक्सामा उतार्न आग्रह गरिएको थियो।

तल प्रस्तुत श्रोत तथा प्रकोप नक्सामा यस वडामा खेतीयोग्य जमिनको तुलनामा वन क्षेत्रनै बढी रहेको देखिन्छ। नदि किनारमा रहेको पहाडी वडा भएकोले बाढी, पहिरो तथा भुक्षयको जखिममा रहेको देखिन्छ। वडाका प्रत्येक वस्तिहरूमा यथेष्ट मात्रामा पानीका मुहानहरू रहेपनि ती मुहानहरूमा क्रमिक रूपमा पानीको मात्रामा कमी हुँदै गएको पाईयो साथै यस वडामा ४ वटा सरकारी विद्यालय, १ वटा गाउँघर क्लिनिक भवन, १ वटा कृषि उपज संकलन केन्द्रको भवन, वडा कार्यालयको भवन, स्वास्थ्य चौकिको भवन रहेको देखिन्छ।

चित्र २०. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को सहभागितामूलक श्रोत तथा प्रकोप नक्सा

३.४.५ जलवायु परिवर्तनबाट प्रभावित समूह, लिंग तथा समुदाय पहिचान

जलवायु परिवर्तनले निम्त्याउने प्रकोपले पार्ने असर व्यक्ति, परिवार र समुदायको अनुकूलन क्षमतामा निर्भर हुने हुदाँ फरक फरक प्रकोपहरूले उमेर समूह, लिङ्ग, जातजाति, आर्थिक र सामाजिक अवस्था अनुसार फरक फरक प्रभाव पारेको हुन्छ। यस विधिको प्रयोग गरी यस वडामा भएका जलवायुजन्य प्रकोपहरूबाट वडामा कुन उमेर समूह, लिङ्ग, जातजाति, आर्थिक र सामाजिक अवस्थाका समुदायमा कस्तो प्रभाव परेको छ भन्ने कुराको विश्लेषण गरिएको थियो। यस विधिको प्रयोगले वडामा रहेको लैङ्गिक तथा जातीय समावेशीकरणको स्थितिको समेत उजागर गर्न मद्दत गरेको छ।

तालिका १५. जलवायु परिवर्तनबाट प्रभावित समूह, लिंग तथा समुदाय पहिचान

प्रकोप	प्रकोपका असरहरू	प्रकोप संकटासन्नता वर्ग														
		उमेर समूह				लिंग		आर्थिक स्तर				सामाजिक स्तर		जातजाति		
		बालबालिका	युवा	वयस्क	वृद्धवृद्धा	महिला	पुरुष	अति विपन्न	विपन्न	मध्यम वर्ग	सम्पन्न वर्ग	अपांगता भएका व्यक्ति	एकल मिला	दलित	जनजाति	ब्राह्मण क्षेत्री
वाढी	खेती योग्य जमिन कटान, वाली नाली नष्ट, सिंचाई कुलोमा क्षति, पानी घट्टमा क्षति, पानीका मुहानमा क्षति, पशुचौपायाको क्षति,	***	**	**	***	***	**	***	**	**	*	***	**	***	**	**
पहिरो	खेती योग्य जमिनमा क्षति, घरगोठ तथा चौपायामा क्षति, वालीनाली नष्ट, सिंचाई कुलोमा क्षति, पानीको मुहानमा क्षति, बाटोघाटोमा क्षति	***	**	**	***	***	**	***	**	**	*	***	**	***	**	**
खडेरी	पानीका मुहान सुकेको तथा पानीको मात्रा घटेको, कृषि उत्पादनमा कमी, वन तथा जैविक विविधतामा क्षति तथा असर, मानव रोगमा वृद्धि,	***	**	**	***	***	**	***	**	*	*	***	***	**	**	**
आगलागि	वोटविरुवाहरू नष्ट, जनावरहरूको क्षति, पाईपलाईनमा क्षति,	*	***	***	*	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**
मानव रोग	भाडा पखाला, औलो, टाईफाइड, भाईरल ज्वरो, जन्डिस जस्ता रोगहरूमा वृद्धि	***	**	**	***	***	**	***	**	*	*	***	**	***	**	*
कृषि तथा पशुमा रोग	कृषि तथा पशुमा विभिन्न किसिमका रोगमा वृद्धि, कृषि उत्पादनमा कमी, पशु चौपायाको मृत्यु	***	**	**	***	***	**	***	**	*	*	***	**	***	**	*
हावाहुरी	स्कूल तथा घरका छानाहरू उडाएको, जंगलमा वोटविरुवाहरू ढलेको, मकै वालीमा क्षति	***	**	**	**	***	*	***	**	*	*	***	**	***	**	*
असिनापानी	धानवाली, गहुवाली तथा फलफूल खेतीमा क्षति	***	**	**	**	***	*	***	**	*	*	***	***	***	**	*

प्रकोप	प्रकोपका असरहरु	प्रकोप संकटासन्नता वर्ग															
		उमेर समूह				लिंग		आर्थिक स्तर				सामाजिक स्तर		जातजाति			
		बालबालिका	युवा	वयस्क	वृद्धवृद्धा	महिला	पुरुष	अति विपन्न	विपन्न	मध्यम वर्ग	सम्पन्न वर्ग	अपांगता भएका व्यक्ति	एकल मिला	दलित	जनजाति	ब्राह्मण क्षेत्री	
मिचाहा प्रजाति	रैथाने घासहरु हराएको, वारीका काल्ना तथा वारीमा भएका कारण उत्पादनमा कमी, चरण क्षेत्रको अभाव	*	***	***	*	***	*	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**

नोट : * न्यून, ** मध्यम र *** अति उच्च जोखिम

यसरी जलवायु परिवर्तनबाट प्रभावित समूह, लिंग तथा समुदायको विश्लेषण गर्दा जलवायु परिवर्तन र जलवायुजन्य प्रकोपहरु (बाढी, पहिरो, खडेरी, कृषिमा रोग, हावाहुरी, पशुमा रोग, मिचाहा प्रजातिको प्रकोप, आदि) बाट सबैभन्दा बढी बाल बालिका, महिला, अति विपन्न वर्ग तथा जातजातिको आधारमा दलितहरु र सामाजिक स्तरको हिसाबले एकल महिला र फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरु उच्च संकटासन्न रहेको देखिएको छ। यी प्रकोप तथा जोखिमहरुबाट अन्य वर्ग समुदाय प्रभावित भएतापनि उनीहरूसँग ती प्रकोपहरुको सामना गर्न सक्ने क्षमता तुलनात्मक रूपमा उच्च रहेको देखिन्छ।

३.४.६ प्रकोपहरूको जोडागत स्तरीकरण

यस विधिको प्रयोगबाट ऐतिहासिक घटनाक्रम तथा प्रकोप नंक्शाकनबाट पहिचान गरिएका यस वडामा रहेका विभिन्न जलवायुजन्य प्रकोपहरू मध्ये सबैभन्दा बढी असर तथा प्रभाव पारेको प्रकोप कुन हो भनी जोडागत स्तरीकरण गर्दै विश्लेषण गरिएको थियो ।

तालिका १६. प्रकोपहरूको जोडागत स्तरीकरण

प्रकोप	बाढी	पहिरो तथा भू-क्षय	खडेरी	आगलागि	हावाहुरी	असिनापानी	मिचाहा प्रजाति	कृषि तथा पशुपक्षिमा रोग	मानवरोग	स्तर
बाढी		पहिरो तथा भू-क्षय	खडेरी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	कृषि तथा पशुपक्षिमा रोग	बाढी	चौथो
पहिरो तथा भू-क्षय			खडेरी	पहिरो तथा भू-क्षय	पहिरो तथा भू-क्षय	पहिरो तथा भू-क्षय	पहिरो तथा भू-क्षय	कृषि तथा पशुपक्षिमा रोग	पहिरो तथा भू-क्षय	तेश्रो
खडेरी				खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	पहिलो
आगलागि					आगलागि	आगलागि	मिचाहा प्रजाति	कृषि तथा पशुपक्षिमा रोग	मानवरोग	सातौ
हावाहुरी						असिनापानी	मिचाहा प्रजाति	कृषि तथा पशुपक्षिमा रोग	मानवरोग	नवौ
असिनापानी							मिचाहा प्रजाति	कृषि तथा पशुपक्षिमा रोग	मानवरोग	आठौ
मिचाहा प्रजाति								कृषि तथा पशुपक्षिमा रोग	मानवरोग	छैठौ
कृषि तथा पशुपक्षिमा रोग									कृषि तथा पशुपक्षिमा रोग	दोश्रो
मानवरोग										पाचौ
जम्मा	६	७	९	३	१	२	४	८	५	

यस प्रकोप जोडा स्तरीकरणबाट यस वडाले सामना गरिरहेको प्रमुख प्रकोपको रूपमा खडेरी देखिएको छ भने त्यसपछिका प्रकोपहरूमा क्रमशः कृषि तथा पशुपक्षिमा रोग, पहिरो तथा भूक्षय, बाढी, मानवस्वास्थ्य, मिचाहा प्रजाति, असिनापानी, आगलागि र हावाहुरी देखिएका छन् ।

३.४.७ प्रकोपको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरूको विश्लेषण

यस विधिको प्रयोगबाट प्रकोपको प्रभाव, प्रभावको मुख्य क्षेत्र विश्लेषण गर्नुका साथै प्रकोपसँग जुध्नका लागि गरिने अनुकूलनका प्रयासहरूको विश्लेषण गरिएको थियो । यो विधि प्रयोग गर्दा प्रभावको स्तर र अनुकूलनका प्रयासहरूको

स्तर दुवैलाई ०.५ देखी ३ अंक भार दिई विश्लेषण गरिएको थियो जसमा ०.५ भन्नाले न्यून प्रभाव तथा प्रयास र ३ भन्नाले सबैभन्दा उच्च प्रभाव तथा प्रयास भन्ने बुझिन्छ ।

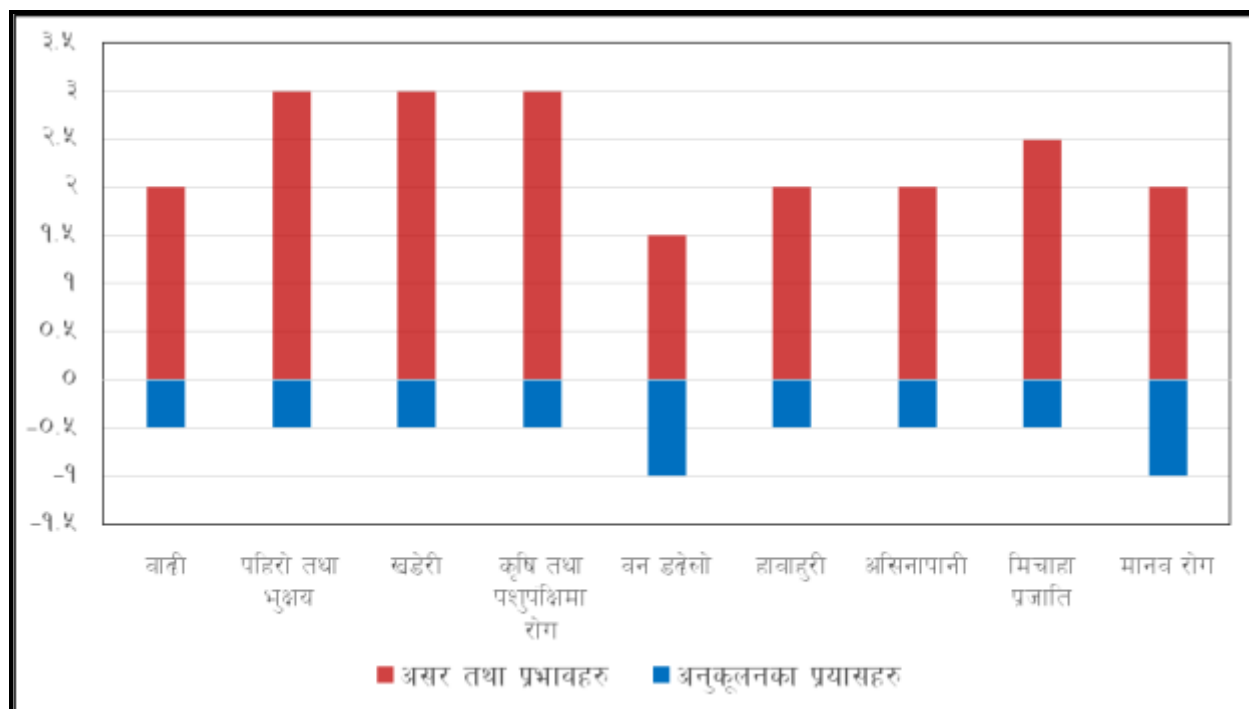
तालिका १७. प्रकोपको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरूको विश्लेषण

क्र. सं.	प्रकोप	प्रकोपले प्रभाव पारेको मुख्य क्षेत्र	असर तथा प्रभावहरू	स्तर	अनुकूलनका उपायहरू	स्तर
१	वाढी	कृषि तथा खाद्यसुरक्षा, भौतिक पूर्वाधार, मानवीय क्षति, जलश्रोत र उर्जा, वन तथा जैविक विविधता	<ul style="list-style-type: none"> ✓ कुखुरा, भेडावाखा तथा गाई भैसि वगाएको ✓ मानिसलाई घाईते बनाएको तथा सामानहरू वगाएको ✓ खेतियोग्य जमिन कटान तथा क्षति गरेको ✓ सिंचाई कुलो तथा नहरमा क्षति गरेको ✓ विद्यालयको फिल्डको पर्खाल भत्काएको ✓ गोठ वगाएको 	२	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ढुंगाका गाराहरू लगाउने गरेको ✓ काठ काटेर दम हाल्ने कार्य गरेको 	०.५
२	पहिरो	कृषि तथा खाद्यसुरक्षा, वन तथा जैविक विविधता, जलश्रोत र उर्जा, भौतिक पूर्वाधार	<ul style="list-style-type: none"> ✓ खेतियोग्य जमिन पुरेको तथा क्षति गरेको ✓ घरहरूमा क्षति गरेको ✓ सिंचाई कुलोमा क्षति गरेको ✓ फलफुल वगैचामा क्षति गरेको ✓ मानविय क्षति भएको ✓ गोरेटो वाटो तथा विद्यालयमा क्षति गरेको 	३	<ul style="list-style-type: none"> ✓ स्थानिय स्तरमा ढुंगाका गाराहरू लगाउने कार्य गरेको ✓ भल काटने कार्य गरेको 	०.५
३	खडेरी	कृषि तथा खाद्यसुरक्षा, वन तथा जैविक विविधता, मानव स्वास्थ्य, जलश्रोत र उर्जा	<ul style="list-style-type: none"> ✓ पानीका मुहानहरू सुकेका तथा अन्य पानीका मुहानहरूमा पनि पानीको मात्रामा कमी आएको ✓ हिउदे वाली लगाउन कठिनाई भएको ✓ वाली लगाउने समयमा परिवर्तन भएको 	३	<ul style="list-style-type: none"> ✓ पानी लिन टाढा जानुपर्ने वाध्यता भएको ✓ विउ विजनहरू नया नया प्रयोग गर्ने गरेको 	०.५
४	कृषि तथा पशुमा रोग	कृषि तथा खाद्यसुरक्षा	<ul style="list-style-type: none"> ✓ आलु तथा काउलीमा चुर्ने पर्ने र रातो कमिलाको कारण उत्पादनमा कमी आएको ✓ मकैमा पात पहेलो हुने, वोट सानो छुदै जरा किराले काटने समस्या देखिएको ✓ पिडालुमा सिनो लागेर पिडालु नै हुन छाडेको ✓ सुन्तलामा जरा सुक्ने, पात पहेलो हुने, फल परिपक्व नहुदै भन्ने समस्या देखिएको 	३	<ul style="list-style-type: none"> ✓ एगोभेटवाट औषधी ल्याएर छर्ने गरेको प्रयोग गर्ने गरेको ✓ 	०.५

क्र. सं.	प्रकोप	प्रकोपले प्रभाव पारेको मुख्य क्षेत्र	असर तथा प्रभावहरू	स्तर	अनुकूलनका उपायहरू	स्तर
			<ul style="list-style-type: none"> ✓ गहुवाली तथा जौवालीमा सिन्दुरे रोगले गर्दा उत्पादनमा कमी आएको ✓ वाखामा टाउको सुन्निने, रयाल छोडने, पखाला लाग्ने जस्ता रोगका कारण वाखाहरू मर्ने गरेको ✓ पशुचौपायाहरूमा खोरेत रोगले पशुहरू मर्ने गरेको ✓ कुखुरामा आखा पाक्ने, टालिने, सेतो दिशा गर्ने जस्ता रोगले कुखुराहरू धेरै संख्यामा मर्ने गरेको ✓ सुन्तला खेतीमा सेतो दुसी बस्ने, जालो लाग्ने, मुना सुकेर पात भर्ने रोगले सुन्तला उत्पादनमा कमी आएको 			
५	वन डढेलो	वन तथा जैविक विविधता, भौतिक पुर्वाधार	<ul style="list-style-type: none"> ✓ वनमा भएका वोटविरुवा, जडिवुटिहरू जलेर नष्ट भएको ✓ वनमा भएको घासहरू जलेर नष्ट भएको ✓ घर तथा गोठहरू जलेर क्षति भएको 	१.५	उपभोक्ताद्वारा निभाउने कार्य गरेको	१
६	हावाहुरी	वन तथा जैविक विविधता, कृषि तथा खाद्यशु्रक्षा, भौतिक पुर्वाधार	<ul style="list-style-type: none"> ✓ खर तथा जस्ताका छानाहरू उडाएर क्षति गरेको ✓ मकैवाली ढालेर पुर्ण रुपमा क्षति गरेको ✓ विद्यालयको टिनको छाना उडाएको 	२	धुरी बलोलोलाई तारले बाध्ने गरेको	०.५
७	असिनापानी	कृषि तथा खाद्यसुरक्षानी	<ul style="list-style-type: none"> ✓ खेतमा भएको धान चुटेर नष्ट गरेको ✓ गहुवाली तथा जौवाली चुटेर नष्ट गरेको ✓ रुखका वोक्रा, वासको वोट र जंगलका वोटविरुवाहरू चुटेर नष्ट गरेको ✓ तरकारी वाली तथा फलफुलहरू भारेर नष्ट गरेको 	२	केही उपाय नभएको	०.५
८	मिचाहा प्रजाति	वन तथा जैविक विविधता, कृषि तथा खाद्यशु्रक्षा	<ul style="list-style-type: none"> ✓ वनमा वनमारा (कालिभार) ले वोटविरुवाको वृद्धि विकासमा असर पारेको, स्थानिय घासहरू लोप भएको, पुनरुत्पादनमा 	२.५	✓ खेत तथा वारीमा उखेलेर फाल्ने गरको	०.५

क्र. सं.	प्रकोप	प्रकोपले प्रभाव पारेको मुख्य क्षेत्र	असर तथा प्रभावहरू	स्तर	अनुकूलनका उपायहरू	स्तर
			कमी आएको, चरिचरण क्षेत्रको अभाव भएको ✓ वनमा भएको सिस्नो लोप हुदै गएको ✓ पाखोवारी तथा काल्नाहरुमा अथिग्रे, हनुमान भार, वुकिभार फैलियर अन्न तथा घास उत्पादनमा कमी भएको			
९	मानवमा रोग	मानव स्वास्थ्य	✓ मानिसमा प्रेशर, सुगर, जण्डिस, वाथ, हाड तथा जोर्निको समस्या, भाईरल ज्वरो, पाटेघरको समस्या, आखा तथा छाला सम्बन्धिका रोगहरु वढदै गएको	२	✓ स्थानिय मेडिकलहरुमा औषधी उपचार गर्ने गरेको ✓	१

उक्त प्रकोपहरुको प्रभाव तथा असरहरु र तिनीहरूसंग सामना गर्न अपनाइएका प्रयासहरुको सहभागितात्मक मानहरुलाई तलको ग्राफमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

चित्र २१. प्रकोपको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरुको विश्लेषण

माथि उल्लेखित जोखिमको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरुको विश्लेषण विधिबाट पहिचान गरिएका ९ किसिमका प्रकोपहरुको मूल्यांकन तथा अनुकूलनको क्षमताको लेखाजोखालाई चित्र १६ मा प्रस्तुत गरिएको छ । उक्त चित्रको विश्लेषण गर्दा यस वडामा सबैभन्दा बढी खडेरी, कृषि तथा पशुमा रोग र पहिरो तथा भुक्षय जस्ता प्रकोपहरुले बढी असर पारेको देखिन्छ, र यी प्रकोपहरु बारम्बार दोहोरिएको पनि पाईएको छ । यस्ता प्रकोपहरुको प्रभावहरूसँग जुध्न

सक्ने क्षमता अत्यन्त न्यून रहेको देखिन्छ । यस विश्लेषणले प्रकोपहरूसँग जुध्न सक्ने क्षमता विकास हुन अझै समय लाग्ने र त्यतिबेलासम्म धेरै नै क्षती हुने देखिन्छ । तसर्थ यस अनुकूलन योजनामा ती प्रकोपहरूसँग जुध्न तुरुन्तै अवलम्बन गर्न सकिने अल्पकालिन तथा दिर्घकालिन अनुकूलनका उपायहरू समावेश गरिएका छन् ।

३.४.८ जीविकोपार्जनका सम्पत्तिहरूको विश्लेषण

यस विधिको प्रयोगबाट वडामा जीविकोपार्जनका मुख्य पाँचवटा सम्पत्तिहरू (प्राकृतिक, भौतिक, मानवीय, सामाजिक र आर्थिक सम्पत्ति) अन्तर्गत कुन कुन सम्पत्तिहरू उपलब्ध छन् तिनीहरूको विद्यमान अवस्था के छ र ती सम्पत्तिहरूमा जलवायु परिवर्तनको प्रत्यक्ष असर के कस्ता रूपमा देखिएका छन् साथै ती असरहरूसँग अनुकूलित हुनको लागि अवलम्बन गर्न सकिने उपायहरूको के के हुन सक्छन् भनी विश्लेषण गरिएको थियो । जसको परिणाम तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १८. जीविकोपार्जनका सम्पत्ति तथा श्रोतहरूको विश्लेषण

जीविकोपार्जनको सम्पत्ती	हालको अवस्था र गुणस्तर	भविष्यको अवस्था (परिदृश्य) र गुणस्तर	गुणस्तरको अवस्था बढ्दो (+) वा घट्दो (-)	लक्षित वर्गको पहुँच (+ वा -)	लक्षित वर्गको नियन्त्रण (+ वा -)
प्राकृतिक सम्पत्ति	<p>सामुदायिक वन : साविक वडा नं. ३ मा खर्चेपाखा सा.व., हरियाली आखरेनी सा.व., धम्कीठुला ढुंगा सा.व., राउटेरहे सा.व., फुर्चेपहर सा.व. गरी ५ वटा, वडा नं. ५ मा रुम्मेथाना खर्चेपाखा सा.व. १ वटा, वडा नं. ६ मा हाडगाखोला बाहुपधेरा सा.व. र धैरेनीपाखा सा.व. गरी २ वटा र वडा नं. ७ मा भस्माखोर सा.व. गरी जम्मा ९ वटा सामुदायिक वनहरू रहेका छन् ।</p> <p>कवुलियति वन : साविक वडा नं. ५ मा ठुलाखोला क.व., वडा नं. ६ मा चमधारा क.व. र जनसरोकार क.व. गरी ३ वटा कवुलियती वनहरू रहेका छन् ।</p> <p>रुख प्रजातिहरू : यस वडामा सल्ला, उतिस, गुरास, बाभ्र, डिम्मर, रयाज, टुनी, चिलाउने, मौवा जस्ता प्रजातिहरू पाईन्छन भने अंगेर, पिठेचोर्ने, चोत्रा, ऐसेलु, मेल जस्ता भाडि प्रजातिहरू पाईन्छन ।</p> <p>जडिवुटिहरू : टिमु, काफलपाते, घोरलासी, सिल्पु, दालचिनी, समायो, वोभो, ओखर जस्ता जडिवुटिहरू पाईन्छन ।</p> <p>वन्यजन्तुहरू : दुम्सि, घोरल, मृत, राते, खरायो, वढदो</p>	<p>सामुदायिक वनका कारणले गर्दा केही हदसम्म वन क्षेत्रको संरक्षण भएता पनि खडेरी र मिचाहा प्रजातिको वढदो प्रकोपले गर्दा वनका जडिवुटि हरु तथा स्थानिय रैथाने घास प्रजातिहरू लोप हुदै जाने देखिन्छ साथै उचित वासस्थानको अभावमा वन्यजन्तुहरू पनि क्रमिक रूपमा लोप हुदै जाने देखिन्छ ।</p>	-	+	+

जीविकोपार्जनको सम्पत्ती	हालको अवस्था र गुणस्तर	भविष्यको अवस्था (परिदृश्य) र गुणस्तर	गुणस्तरको अवस्था बढ्दो (+) वा घट्दो (-)	लक्षित वर्गको पहुँच (+ वा -)	लक्षित वर्गको नियन्त्रण (+ वा -)
	<p>स्याल, वादर, मलस्याप्रो आदी ।</p> <p>पंक्षिहरु: कालिज, च्याखुरा, तिर्था, टुकुर, गिद्ध, चिल, काग, सुगा, जुरेली, भ्याकुर, परेवा आदी</p> <p>सामुदायिक वनको कारणले गर्दा वन क्षेत्रको शंरक्षण भएतापनि मिचाहा प्रजाति र खडेरीको प्रकोपले गर्दा विभिन्न खाले घास र जडिवुटिहरु घटदो अवस्था रहेको छ साथै गिद्ध जस्ता चराहरु र वाघ र गुना जस्ता वन्यजन्तुहरु लोप हुदै गएको पाईएको छ ।</p> <p>खोला तथा खोल्सीहरु : यस वडा भएर वगने मुख्य खोला माडी खोला हो भने अन्य खोला तथा खोल्सीहरुमा साविक वडा नं. ३ मा ठुलोखोला, सिदारखोला, सिमखोला, डिम्मरखोला, हुंगेखोला, खर्चेखोला, पिपलखोला, लरिखोला, आगरखोला, स्यालीखोला, रुपाखोला, डौरेखोला, हिपालखोला, विफेखोला, सुंगुरपोखरीखोला, सिम्रीखोला, छहराघारी खोला, लाखुरीखोला, नाउलाखोला, वडा नं. ५ मा लरिखोला, हिपालखोला, स्यालाखोला, गनारीखोला, सिम्रीखोला, भामाखोला, पोखराखोला, गनालीखोला, ठाराखोला, ठुलाखोला, भालढुंगखोला, भक्तीसल्लाखोला, ठुलासिमखोला, घुम्कुसीखोला, फुर्चेपहरखोला, घटिडरीखोला, कमेरेखोला, पनेरखोला, घर्तिखोला, खोरेखोला, कामीपानीखानेखोला, पानीभनेखोला, वैशखोला, वडा नं. ६ मा आर्लायखोला, राडजेवाडखोला, भारमा खोला, कालपुरे खोला, भ्यागुतेखुरखोला, तिनखोले खोल्सी, भक्तीढुंगाखोला, मुलपानी खोला, लिउरीवाड खोला, माडिखोला, सुगाखोला, खनावाड खोल्सी, हाडगा खोला, दिवाड खोला, सेलाखोला, भल्टेखोला, खेतखोला, जुम्रावाडखोला, धाराखोला, डेमरगैराखोला, खावाडखोला, कुनाखोला, पिउरीखोला, रिचिविछहरा, वारुमखोला, जैवाड खोला,</p>	<p>खडेरीका कारणले गर्दा खोला खोल्सी तथा पानीका मुहानहरुमा पानीको मात्रा घटदै जाने देखिन्छ जसले गर्दा सिंचाईको लागि पानीको अभाव भई कृषि उत्पादनमा कमी आउनुका साथै स्वच्छ पिउनेपानीको पनि अभाव हुने देखिन्छ ।</p>			

जीविकोपार्जनको सम्पत्ती	हालको अवस्था र गुणस्तर	भविष्यको अवस्था (परिदृश्य) र गुणस्तर	गुणस्तरको अवस्था बढ्दो (+) वा घट्दो (-)	लक्षित वर्गको पहुँच (+ वा -)	लक्षित वर्गको नियन्त्रण (+ वा -)
	<p>च्यानडाडाखोला, दुधेलचौर सुवा खोला, वाहुनपनेराखोला, खोरेखोला, जुगेपानीखोला र वडा नं. ७ मा गरेलीखोला, हाडखोला, चोरम्पाखोला, पनेराखोला, जुगेपानीखोला, वारडखोला, जिउसीवाडखोला, मुलखोला, सिरखोला, माडिखोला, कमिरेखोला, कसिमखोला, थार्मावोट, खेतघारी, विष्णुखोला, स्यालाखोला, वैशवोटखोला, भालदौरेखोला, तिनखोला, जुम्रावाडखोला, माघेवोटखोला जस्ता खोला तथा खोल्सीहरु रहेका छन् ।</p> <p>पानीका मुहानहरु : साविक वडा नं. ३ मा डौरेखोली, छहराघारीखोला, डिम्बरखोला, सिमखोला, सिदारेखोला, दुंगेखोला, लाखुरीखोला, हिपालखोला, नाउलाखोला, मुसिडाडा, खर्चेखोला, सिस्नेरीखोला, रुपाखोला, भलाखोला, आगरखोला, सिम्रीखोला, च्यालखोला, सिस्नेरीखोला, साविक वडा नं. ५ मा लरिखोला, हिपालखोला, धामखोला, साविक वडा नं. ६ मा भारमाखोला, लिउरीवाडखोला, माडिखोला, सुगाखोला, खोरेखोला, भाक्रीढुंगाखोला, वुनेसिम, कालपुले खोला, आर्लयखोला, वडा नं. ७ मा याडरावोट, कुसुमखोला, खेतघारी, जिउसीखोला, माडिखोला, वारडखोला, असुरावारी, पनेराखोला, भुतजलाकुवा, लायावोटकुवा, घट्टवोटखोला, जुम्रावाडखोला, मुलखोला, कोजेखोलामुल, मागेवोटखोला, च्यानडाडाकुवा, चैतवाडकुवा, सिरखोला, लिउरीवाड जस्ता पानीका मुहानहरु रहेका छन् ।</p> <p>यिनै पानीका मुहानहरुवाट यस वडाका वासिन्दाहरुले खानेपानीको प्रयोग गरीरहेता पनि व्यवस्थित धारा तथा पाईपलाईनको अभाव देखिन्छ ।</p> <p>सुकेका पानीका मुहानहरु: साविक वडा नं. ३ मा सुंगुरपोखरी, हिपालखोला, खर्चेखोला,</p>				

जीविकोपार्जनको सम्पत्ती	हालको अवस्था र गुणस्तर	भविष्यको अवस्था (परिदृश्य) र गुणस्तर	गुणस्तरको अवस्था बढ्दो (+) वा घट्दो (-)	लक्षित वर्गको पहुँच (+ वा -)	लक्षित वर्गको नियन्त्रण (+ वा -)
	<p>खालीवोटखोला, ढोकिलामुल, दाङखुरी, हुंगेखोला, मईपार्नेखोला, वडा नं. ५ मा भटाने ओखरमुल, खनावाङ, सेमगौरा, ओखरेनीगौरा, डिम्मरखोला, पोखराखोला, भामास्यालाघारी, पनेरावोट पानी खाने, राखुलवोट, सुगुरपोखरी, खलावोट, वैशवोट, वडा नं. ६ मा खनावाङघारी, आर्लयखोला, सुवाखोला, वडा नं. ७ मा खेतघारी, पनेराखोला, हाङखोला, वैसवोट, मुलखोलाका पानीका मुहानहरु पुर्ण रुपमा सुकेका ।</p> <p>गुफा : साविकको वडा नं. ३ मा घोरालेख गुफा, खानीभिर गुफा, दुलेओडार गुफा र वडा नं. ५ मा शिद्धपुजेथान गुफा रहेका छन ।</p> <p>रमणिय स्थल/धार्मिक स्थल : साविकको वडा नं. ३ मा टोपिफाल्ने घोरालेख, रनभिम्यु, परेवाछहरा, जलुकेछहरा, शिद्धपुजेलेख, तिनचुले, वडा नं. ६ मा शिद्ध पुजे अग्लाटाकुरा धुरी, वडा नं. ७ मा जौलेसल्ला शिद्धपुजे लेख जस्ता ठाउमा रमणिय स्थलहरु रहेका छन जुन पर्यापर्यटनका हिसावले प्रवर्द्धन गर्न सकिन्छ ।</p> <p>खानीहरु : साविक वडा नं. ५ र ७ मा दुंगाखानी रहेको छन ।</p>				
भौतिक सम्पति	<p>मोटरवाटो : यस वडाको धेरैजसो भागलाई शहिद मार्गले छोएको छ र माथिल्ला वस्तिहरुमा पनि मोटरवाटोको निर्माण कार्य भएको छ तापनि ति कच्ची मोटरवाटोहरु भने वाह्रै महिना चल्ने अवस्थाका छैनन भने शहिद मार्ग चाहि वाह्रै महिना चल्ने गर्दछ ।</p> <p>विजुलीवत्ति : यस वडामा कुजेगार सल्लीमारे तार्केवाङ लघु जल विद्युत रहेको छ र यसै जलविद्युत वाट यहाका सबै घरधुरीमा विजुली वत्ति पुगेको छ तर पनि वडा नं. ६ का ५ विपन्न घरधुरीमा विजुली वत्ति तथा सोलार पनि छैन ।</p>	<p>भविष्यमा जलवायुजन्य प्रकोपका असरका वावजुद विकास प्रक्रियाले गर्दा मोटरवाटोको स्तरउन्नती भई यातायातको राम्रो सुविधा हुनेछ ।</p> <p>विजुली वत्तिको</p>	+	+	-

जीविकोपार्जनको सम्पत्ती	हालको अवस्था र गुणस्तर	भविष्यको अवस्था (परिदृश्य) र गुणस्तर	गुणस्तरको अवस्था बढ्दो (+) वा घट्दो (-)	लक्षित वर्गको पहुँच (+ वा -)	लक्षित वर्गको नियन्त्रण (+ वा -)
	<p>भोलुंगे पुल : यस वडामा २ वटा भोलुंगे पुल, १ वटा ट्रष्ट पुल र १ वटा काठे पुल रहेका छन् जसले गर्दा आवत जावत गर्नमा सहजता ल्याएको देखिन्छ ।</p> <p>मिल तथा पानी घट्ट : साविकको वडा नं. ३ मा ६ वटा पानी घट्ट र ३ वटा मिल, वडा नं. ५ मा १ वटा पानी घट्ट र ५ वटा मिल, वडा नं. ६ मा २ वटा मिल, वडा नं. ७ मा १ वटा मिलहरु रहेका छन् तर घट्टहरु परम्परागत रहेका छन् ।</p> <p>विद्यालय भवनहरु : साविकको वडा नं. ३ मा नेपाल राष्ट्रिय मा.वि.को भवन, वडा नं. ५ मा नेपाल राष्ट्रिय प्रा.वि.को भवन, वडा नं. ६ मा जिवन आधारभुत विद्यालयको भवन, वडा नं. ७ मा जनप्रिय प्रा.वि.को भवन रहेका छन् ।</p> <p>सामुदायिक भवनहरु : साविक वडा नं. ३ मा कृषि उपज संकलन केन्द्रको भवन र वडा नं. ५ मा गाउघर क्लिनिकको भवन रहेका छन् ।</p> <p>सुचना तथा संचार : यस वडामा रोल्पा जिल्लाका एफ.एम. रेडियोहरुको पहुच राम्रो भएको साथै स्काई, र नमस्तेले संचारको सेवा प्रवाह गरिरहेका छन् ।</p> <p>खानेपानीको उपलब्धता : साविकको ३ मा १६ वटा टंक १७० वटा धारा, वडा नं. ५ मा ५ वटा टंक, ४१ वटा धारा, वडा नं. ६ मा १ वटा टंक, ६ वटा धारा, वडा नं. ७ मा ३ वटा टंक, १७ वटा धारा वाट खानेपानीको प्रयोग गरिरहेका छन् ।</p> <p>यि टंकहरु मर्मत गर्नुपर्ने अवस्थामा रहेका छन् ।</p> <p>मठ मन्दिरहरु : साविकको वडा नं. ३ मा गोगले वराह मन्दिर, सतीपोले, भगवती मन्दिर ५ वटा, घोरालेख शिद्धपुजे मन्दिर, गरिवारे शिद्धपुजे, सुवाकोटी मन्दिर, वडा नं. ५ मा</p>	<p>विस्तार हुनेछ ।</p> <p>सामुदायिक भवनहरुको स्तर उन्नती हुनेछ ।</p> <p>परम्परागत घट्टहरु समय अनुसार सुधारिएको हुनेछन ।</p> <p>स्वच्छ पिउनेपानी उपलब्ध गराउनका लागि खानेपानीका टंक तथा धाराहरुको मर्मत तथा स्तर उन्नती गरिनेछ ।</p> <p>सिचाई कुलाहरु साथै पाईप सिंचाईको उपलब्धता हुनेछ ।</p> <p>सुचना तथा संचारको पहुच बढनेछ ।</p>			

जीविकोपार्जनको सम्पत्ती	हालको अवस्था र गुणस्तर	भविष्यको अवस्था (परिदृश्य) र गुणस्तर	गुणस्तरको अवस्था बढ्दो (+) वा घट्दो (-)	लक्षित वर्गको पहुँच (+ वा -)	लक्षित वर्गको नियन्त्रण (+ वा -)
	<p>कोकलवाड वराह थान, शिद्धपुजे थान, वडा नं. ६ मा देवी मन्दिर, अग्लाटाकुरा वराह पुजे थान, वडा नं. ७ मा भगवती मन्दिरहरु रहेका छन ।</p> <p>सिंचाई कुलो : साविकको वडा नं. ३ मा २ वटा सिंचाई कुलोहरु रहेका छन ।</p>				
सामाजिक सम्पत्ति	<p>सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह : यस वडामा ९ वटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति तथा ३ वटा कबुलियती वन उपभोक्ता समितिहरु रहेका छन ।</p> <p>आमा समुह : यस वडामा ९ वटा आमा समुहहरु रहेका छन ।</p> <p>विद्यालय व्यवस्थापन समिति : प्रत्येक विद्यालयमा १/१ गरि ४ वटा</p> <p>कृषि समुहहरु : यस वडामा ४ वटा कृषि समुहहरु रहेका छन ।</p> <p>वाल क्लव/युवा क्लव : यस वडामा २ वटा वालक्लव र २ वटा युवा क्लव गरी ४ वटा क्लवहरु रहेका छन ।</p> <p>संघ संस्था तथा परियोजनाहरु : यस वडामा रुपान्तरण नेपाल, ASHA, सुआहारा जस्ता संघ संस्था तथा परियोजनाहरुले काम गरिरहेका छन ।</p>	भविष्यमा यस वडामा विभिन्न सामुदायिक संघ संस्थाहरुको सक्रियता बढ्ने छ ।	+	+	+
मानविय सम्पत्ति	<p>शिक्षा सेवा : साविकको वडा नं. ३ मा ९ जना, वडा नं. ५ मा ३ जना, वडा नं. ६ मा ६ जना र वडा नं. ७ मा ३ जना गरि जम्मा २१ जना ।</p> <p>निजामति : साविकको वडा नं. ३ मा ४ जना र वडा नं. ६ मा २ जना गरी जम्मा ६ जना ।</p> <p>सैनिक प्रहरि : साविकको वडा नं. ५ मा २ जना, वडा नं. ६ मा १ जना र वडा नं. ७ मा</p>	भविष्यमा यस वडामा पनि शैक्षिक अवस्थामा सुधार आउनुका साथै शिक्षा सेवा, सेना प्रहरी तथा निजामति	+	+	+

जीविकोपार्जनको सम्पत्ती	हालको अवस्था र गुणस्तर	भविष्यको अवस्था (परिदृश्य) र गुणस्तर	गुणस्तरको अवस्था बढ्दो (+) वा घट्दो (-)	लक्षित वर्गको पहुँच (+ वा -)	लक्षित वर्गको नियन्त्रण (+ वा -)
	<p>२ जना गरी जम्मा ५ जना ।</p> <p>गैहसरकारी संस्था : साविकको वडा नं. ६ मा १ जना ।</p> <p>वैदेशिक रोजगार : साविकको वडा नं. ३ मा १३३ जना, वडा नं. ५ मा ६९ जना, वडा नं. ६ मा ५३ जना, वडा नं. ७ मा ३९ जना गरी जम्मा २९४ जना ।</p> <p>भेटनरी जे.टि.ए. : साविकको वडा नं. ३ मा ३ जना ।</p> <p>अ.न.मि. : साविकको वडा नं. ३ मा १ जना ।</p> <p>सि.एम.ए. : साविकको वडा नं. ७ मा १ जना ।</p> <p>महिला स्वयमसेविका : यस वडामा ४ जना महिला स्वयमसेविका रहेका छन् ।</p> <p>सव-ओभरसियर : साविक वडा नं. ३ र वडा नं. ६ मा १११ जना गरी २ जना ।</p> <p>डकर्मि सिकर्मि : साविकको वडा नं. ३ मा १० जना, वडा नं. ५ मा १५ जना, वडा नं. ६ मा २० जना र वडा नं. ७ मा ९ जना गरी ५४ जना ।</p> <p>सिलाई कटाई : साविकको वडा नं. ३ मा १० जना, वडा नं. ५ मा १० जना, वडा नं. ६ मा १५ जना र वडा नं. ७ मा ८ जना गरी ४३ जना ।</p> <p>अगुवा कृषक : साविकको वडा नं. ३ मा ११ जना, वडा नं. ५ मा २ जना, वडा नं. ६ मा ६ जना गरी जम्मा १९ जना ।</p> <p>ग्यावियन तारजाली बुन्ने : साविक वडा नं. ६ मा २ जना ।</p> <p>डाईभर : साविक वडा नं. ३ मा १२ जना, वडा नं. ५ मा ५ जना, वडा नं. ६ मा १० जना र वडा नं. ७ मा ११ जना गरी ३८ जना ।</p> <p>एस.एल.सि. पास : साविक वडा नं. ३ मा ११५</p>	<p>सेवा लगायत विभिन्न संघ संस्थाहरुमा यस वडाका व्यक्तिहरुको संलग्नता बढेनेछ ।</p>			

जीविकोपार्जनको सम्पत्ती	हालको अवस्था र गुणस्तर	भविष्यको अवस्था (परिदृश्य) र गुणस्तर	गुणस्तरको अवस्था बढ्दो (+) वा घट्दो (-)	लक्षित वर्गको पहुँच (+ वा -)	लक्षित वर्गको नियन्त्रण (+ वा -)
	<p>जना, वडा नं. ५ मा १९ जना, वडा नं. ६ मा १५ जना र वडा नं. ७ मा २४ जना गरी १७३ जना ।</p> <p>प्रविणता प्रमाण पत्र तह : साविक वडा नं. ३ मा ४० जना, वडा नं. ५ मा ७ जना, वडा नं. ६ मा १० जना र वडा नं. ७ मा १० जना गरी ६७ जना ।</p> <p>स्नातक : साविक वडा नं. ३ मा ३ जना, वडा नं. ५ मा १ जना, वडा नं. ६ मा ३ जना र वडा नं. ७ मा १ जना गरी ८ जना ।</p> <p>स्नातकोत्तर : साविकको वडा नं. ६ मा १ जना।</p>				
आर्थिक सम्पति	<p>परम्परागत खेती प्रणाली र पशुपालनवाट यस वडाको जिविकोपार्जन चलेको छ ।</p> <p>गाई/गोरु : साविकको वडा नं. ३ मा ४७१ वटा, वडा नं. ५ मा ३७६ वटा, वडा नं. ६ मा ३१५ वटा र वडा नं. ७ मा १९१ वटा गरी जम्मा १३५३ वटा ।</p> <p>भैसी/राँगा : साविकको वडा नं. ३ मा १२८ वटा, वडा नं. ५ मा ८४ वटा, वडा नं. ६ मा ८५ वटा र वडा नं. ७ मा ५० वटा गरी ३४७ वटा ।</p> <p>भेडा/वाखा : साविकको वडा नं. ३ मा ८९६ वटा, वडा नं. ५ मा ६४६ वटा, वडा नं. ६ मा ५६० वटा र वडा नं. ७ मा ३१८ वटा गरी जम्मा २४२० वटा ।</p> <p>नोकरी तथा व्यवसायमा केही व्यक्तिहरु संलग्न भएता पनि अधिकांश घरधुरीहरुको आर्थिकोपार्जनको श्रोत वैदेशिक रोजगार रहेको छ । यस वडाका केही घरधुरीहरु रोजगारीको लागि भारतको कालापहाड जाने चलन रहेको छ साथै २९४ जना भन्दा बढी भारत बाहेक अन्य मुलुकहरुमा वैदेशिक रोजगारीका लागि</p>	<p>भविष्यमा यहाका कृषकहरुले पनि व्यवसायिक रुपमा कृषि तथा पशुपालन गर्नेछन ।</p> <p>व्यापारिक केन्द्रहरुको स्तरउन्नती हुनेछ।</p> <p>सहकारी तथा वित्तिय संस्थाहरुले थप सेवा प्रवाह गर्नेछन ।</p>	+	+	+

जीविकोपार्जनको सम्पत्ती	हालको अवस्था र गुणस्तर	भविष्यको अवस्था (परिदृश्य) र गुणस्तर	गुणस्तरको अवस्था बढ्दो (+) वा घट्दो (-)	लक्षित वर्गको पहुँच (+ वा -)	लक्षित वर्गको नियन्त्रण (+ वा -)
	<p>गएका छन ।</p> <p>व्यापार व्यवसाय : साविकको वडा नं. ३ मा १२ जना, वडा नं. ५ मा ४ जना, वडा नं. ६ मा २ जना र वडा नं. ७ मा ३ जना गरी २१ जनाले व्यापार व्यवसायबाट जिविकोपार्जन गरिरहेका छन ।</p> <p>यस वडाको नजिकको व्यापारिक केन्द्र यसै माडि गाउँपालिकाको घर्तिगाउँ, रोल्पा नगरपालिकाको लिवांग र बाह्य बजारमा दांगको घोराही रहेका छन् ।</p> <p>वित्तिय संस्थाहरु : यस वडामा महिला सहयात्रा, चौतारी लघुवित्त, मखमली बहुउद्देशीय सहकारी संस्था, विजय लघुवित्त र हातेमालो सहकारीहरु रहेका छन् ।</p>				

यस वडाको जीविकोपार्जनका मुख्य पाँचवटा सम्पत्तिहरुको विश्लेषण बाट यस वडामा रहेका प्राकृतिक सम्पत्तिहरुमा विभिन्न खालका मिचाहा प्रजातिको प्रकोपले गर्दा वन जंगलको हैसियत दिन प्रतिदिन खस्कदै गईरहेको देखिन्छ साथै खेतीयोग्य जग्गाहरुमा समेत खडेरी र मिचाहा प्रजातिहरुले असर पारेको देखिन्छ । यस वडामा ९ वटा सा.व.उ.स.हरु र ३ क.व.उ.स. गठन भईसकेको भएतापनि दिगो वन व्यवस्थापनको अभावमा ती सा.व.उ.स.हरुले उपभोक्ताहरुलाई आशा अनुरूप लाभ पुऱ्याउन सकेका छैनन् । तर ती सा.व.उ.स.हरुमा सु-शासनको अवस्था भने क्रमिक रुपमा सुधार हुँदै गईरहेको देखिन्छ । यस वडाका सबै वस्तिहरुमा कच्ची मोटर बाटो पुगेको छ साथै कुनै वस्तिहरुमा शहिद मार्गले पनि छोएको छ । यस वडामा सबै वस्तिहरुमा विजुलीवित्तको सुविधा रहेको छ । सबै क्षेत्रमा प्रभावकारी संचार पुग्न सकेको अवस्था छैन । शैक्षिक संस्थाहरुको संख्या पनि तुलनात्मक रुपमा कम छ भने वस्ति स्तरमा आमा समूहहरु, सामाजिक संस्थाहरु क्रियाशिल रहेका छन् । रोजगारीको लागि विदेशिने क्रम बढी भएकोले कृषि उत्पादनमा सिधै असर पुगेको देखिन्छ ।

३.४.९ वस्ती (साविकका वडाहरु) को संकटासन्नताको अवस्था स्तरीकरण

यस विधि अर्न्तगत विभिन्न वस्तिहरु (साविकका वडाहरु) बीच प्रकोप तथा जोखिमको आधारमा तुलना गर्दै सबैभन्दा जोखिममा रहेको वडा निर्धारण गरिएको थियो । यस विधि अपनाउँदा जलवायु परिवर्तनका असरसँगको सम्मुखता, संवेदनशिलता र अनुकूलन क्षमताको आधारमा विभिन्न जोखिम र अनुकूलित हुने क्षमताको विश्लेषण गर्दै सहभागीहरु बीच छलफलको माध्यमबाट वस्ति स्तरीकरण गरिएको थियो ।

तालिका १९. प्रकोप तथा जोखिमको आधारमा वस्ती स्तरीकरण

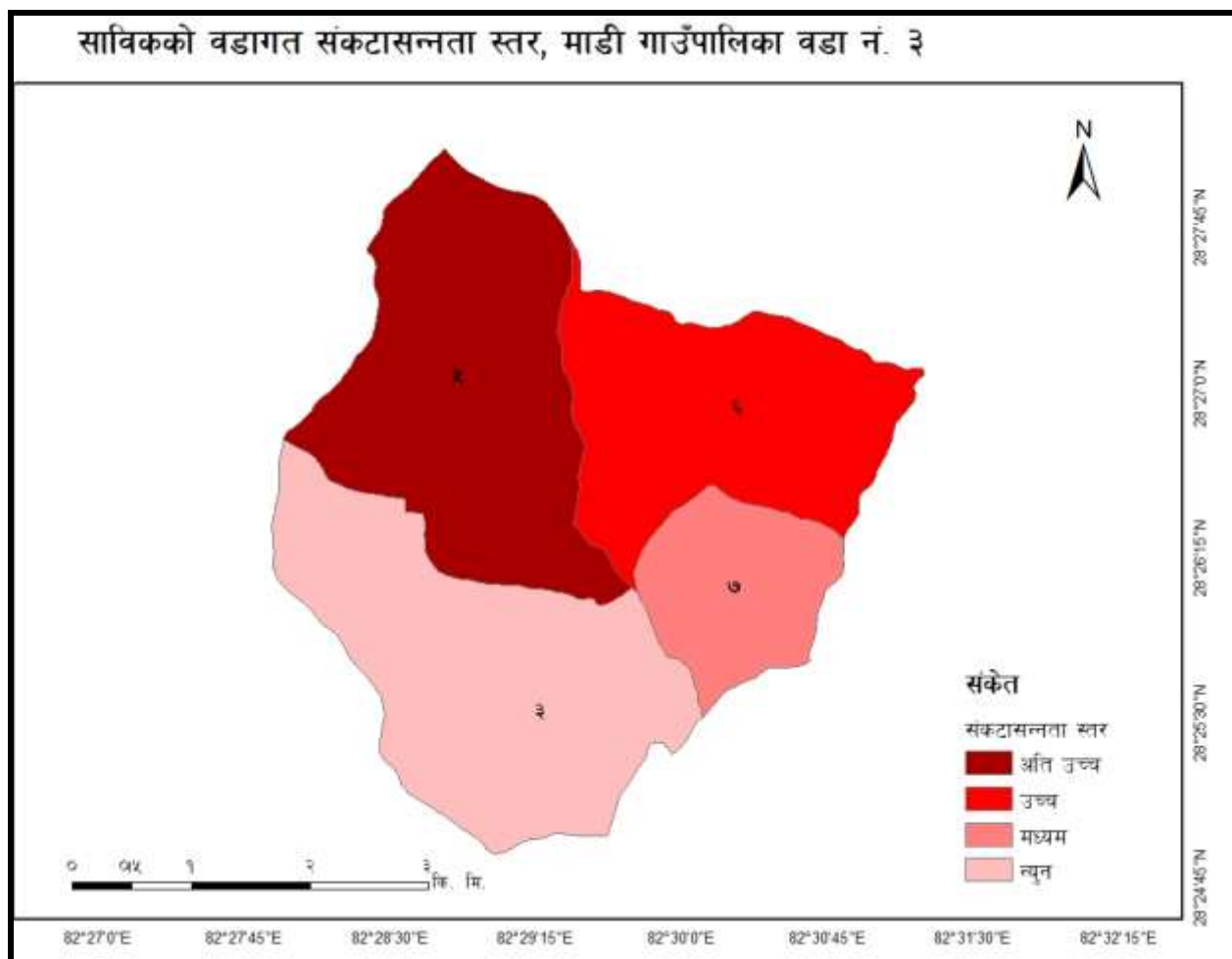
साविकको वडा नं.	३	५	६	७	स्तर	कैफियत
३	X	५	६	७	चौथो	

साविकको वडा नं.	३	५	६	७	स्तर	कैफियत
५	X	X	५	५	पहिलो	
६	X	X	X	६	दोश्रो	
७	X	X	X	X	तेस्रो	
जम्मा	१	४	३	२		

तालिका २०. वस्ति स्तरीकरणको आधारहरू र कारणहरू

साविकको वडा नं.	संकटासन्नताको स्तर	संकटासन्नताको कारण तथा सूचकहरू
३	न्यून	वाढी तथा खोला कटानको समस्या, विकासका पुर्वाधारहरू राम्रो रहेको, खेतियोग्य जमिनहरू रहेको, व्यापारिक केन्द्र रहेको, सेवा प्रदायक निकायहरू यसै वडामा रहेको, खानेपानीको समस्या केही टोलहरूमा रहेको ।
७	मध्यम	पहिरोको उच्च जोखिम रहेको, सेवा प्रदायक संस्थाहरू वाट टाढा रहेको ।
६	उच्च	भौगोलिक विकटता, खानेपानीको उपलब्धतामा कमी, सेवा प्रदायक निकायहरू वाट टाढा रहेको, टोलहरू छरिएर रहेको, पहिरोको जोखिम रहेको, वाटोको पहुच नभएको ।
५	अति उच्च	भिरालो वस्ति, पहिरोको प्रकोप वढी रहेको, खानेपानीको उपलब्धतामा कमी, खडेरी तथा उब्जनी कम हुने, सेवा प्रदायक निकायहरूवाट टाढा रहेको ।

वडाहरूको स्तरीकरण गर्दा वडा ५ सबैभन्दा संकटासन्न (अति उच्च) र वडा नं. ६ उच्च संकटासन्न स्तरमा रहेको , वडा नं. ७ मध्यम संकटासन्न स्तरमा रहेको देखिन्छ भने वडा नं. ३ न्यून संकटासन्न अवस्थामा रहेको देखिन्छ । स्तरीकरण गर्दा संकटासन्नताको कारण तथा सूचकहरूलाई विशेष ध्यान दिइएको थियो ।

चित्र २२. माडी गा.पा. वडा नं. ३ को बस्तिगत संकटासन्नता नक्शा

३.४.१० उच्च अनुकूलन क्षमताको परिकल्पना

स्थानीय स्तरमा विद्यमान अवस्था र प्रणालीको चित्रण गरिसकेपछि वडा स्तरीय सरोकारवालाको दृष्टिमा उच्च अनुकूलन क्षमताका परिदृष्यहरूको परिकल्पना गरिएको थियो । तिनै परिकल्पनाहरूका आधारमा यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरिएको हो । यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना गोष्ठीका सहभागीहरूले यस वडाको लागि गरेको परिकल्पनाहरू निम्न अनुसार छन् ।

- स्थानीयवासीहरूको जलवायु परिवर्तनको बारेमा चेतना अभिवृद्धि भई यसको असरसँग अनुकूलित हुने क्षमता विकास भएको हुनेछ । जसले गर्दा जलवायुजन्य प्रकोपबाट हुने क्षति न्यून भएको हुनेछ ।
- खानेपानीको मुहानको संरक्षणबाट पानीको प्रचुरता बढेको हुनेछ ।
- सिचाई कुलोको मर्मत तथा स्तर उन्नती, सरल सिचाई प्रविधिको प्रयोगले सिचाईको उपलब्धतमा वृद्धि भई कृषि उत्पादनमा वृद्धि हुनुका साथै स्थानीय जनताको आयआर्जनमा टेवा पुगेको हुनेछ ।
- स्वस्थ पिउने पानी तथा सरसफाईको कारण स्थानीय समुदायको स्वास्थ्यमा सुधार आएको हुनेछ ।
- विभिन्न भौतिक पूर्वाधारको निर्माणबाट वडामा बाढी, पहिरो जस्ता जलवायुजन्य प्रकोपको असर कम भई विकास निर्माणमा अग्रसर भएको हुनेछ ।
- दिगो वन व्यवस्थापनका माध्यमबाट वनको हैसियत सुदृढ हुनुका साथै वन डढेलोको प्रकोप पनि कमी आएको हुनेछ र संगसंगै वन विनाश र वन अतिक्रमणमा पनि कमी आएको हुनेछ ।

- उपयुक्त उन्नत जातको कृषिवाली तथा आधुनिक प्रविधिको प्रयोगका कारण कृषि उत्पादनमा वृद्धि भई जीविकोपार्जन सहज भएको हुनेछ ।
- पशु तथा कृषिमा देखा पर्ने रोगको असर कमी भई कृषि उत्पादनमा वृद्धि हुनाले खाद्य सुरक्षा बढ्नेछ ।
- घास काट्ने मेशिन, धान भार्ने मेशिन र मकै छोडाउने मेशिनको प्रयोगले महिलाको कार्यबोझमा कमीआएको हुनेछ ।
- भू-क्षमता अनुसारको उचित कृषि प्रविधीहरूको प्रयोग र भू-संरक्षणका उपायहरूको अवलम्बनसंगै भू-क्षयमा कमी आएको हुनेछ ।

स्थानीयवासीहरूमा जलवायु परिवर्तनको बारेमा चेतना अभिवृद्धि भईर यसका प्रभावहरूसँग अनुकूलित हुन तथा समग्र वातावरण तथा पर्यावरणीय प्रणालीको दिगो विकास गर्न प्रशासकिय सिमा भित्र मात्रै सिमित नभई समग्र उप जलाधार क्षेत्रका माथिल्लो तथा तल्लो तटीय क्षेत्रहरूबीच सहकार्यको शुरुवात भएको हुनेछ ।

३.४.११ अनुकूलन कार्यहरूको पहिचान तथा प्राथमिकीकरण

यस विधि अन्तर्गत अनुकूलनका कार्यहरूको प्राथमिकीकरण गर्नको लागि विभिन्न आधारहरू जस्तै: प्रभावकारिता, सम्भाव्यता, दिगोपना, खर्चको मितव्ययिता, संकटासन्नमुखी (लक्षितवर्गमूखी) तथा महिला प्रति संवेदनशिलता निर्धारण गरिएका थिए । प्राथमिकीकरणको लागि यसमा १ देखि ३ सम्मको अङ्कभारको प्रयोग गरिएको थियो । अङ्कभार १ ले उक्त आधारहरू राम्ररी पूरा गर्न नसक्ने भन्ने जनाउँछ भने अङ्कभार ३ ले आधार राम्ररी पूरा गर्न सक्ने जनाउँछ । खर्चको मितव्ययिताको सम्बन्धमा भने कम खर्चिलोलाई ३ अंक र धेरै खर्चिलोलाई १ अंक दिइएको थियो । त्यस पछि सबै विश्लेषणको नतिजालाई जोडेर कूल जम्मा निकालिएको थियो । उक्त कूल जम्मामा अंकको आधारमा नै अनुकूलनका क्रियाकलापहरूको प्राथमिकीकरण गरिएको थियो । जुन क्रियाकलापले बढी अंक प्राप्त गरेको थियो उक्त क्रियाकलापलाई योजनामा पहिलो प्राथमिकतामा राखिएको छ । यस विश्लेषणबाट प्राप्त नतिजालाई अनुकूलन कार्ययोजनामा प्राथमिकताका साथ राखिएको छ । तर यसो भन्दैमा कुनै क्रियाकलापले उत्कृष्ट अंक ल्याउँदैन त्यो नै सबै स्थानको लागि उक्त क्रियाकलाप सर्वोत्कृष्ट भन्ने चाहि होइन, स्थान अनुसार क्रियाकलापको उत्कृष्टता फरक हुन सक्छ ।

तालिका २१. अनुकूलन उपायहरूको प्राथमिकीकरण

क्षेत्रगत संवेदनशील क्षेत्र	प्रकोप	क्षेत्रगत प्रभाव तथा असरहरू	क्षेत्रगत भावी परिकल्पना	अनुकूलनका उपायहरू	प्रभावकारिता (१-३)	सम्भाव्यता (१-३)	दिगोपना (१-३)	खर्चको मितव्ययिता (१-३)	लक्षितवर्ग (V4, V3, V2) मूख (१-३)	महिलाको कार्यबोझमा कमी वा बढी (१-३)	जम्मा	स्तर	योजना अवधि
कृषी तथा खाद्य सुरक्षा	वाढी तथा पहिरो	खेती योग्य जमिन कटान तथा पुरेको	अनुकूलनका प्रयासहरूले गर्दा कृषि क्षेत्रमा विभिन्न खाले अनुकूलनका उपायहरू अपनाइने हुनाले वाढी, पहिरो, खडेरी कृषि तथा तथा प्रभाव कम हुनाले उत्पादनमा वृद्धि हुनेछ र खाद्य सुरक्षा बढने छ।	तटबन्ध निर्माण, ग्याविन पर्खाल	३	३	३	२	३	२	१६	पहिलो	अल्पकालिन
		संचाई कुलोमा क्षति		वायोइन्जीनियरिङ (भकारी बाधने)	२	३	२	३	३	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन
		पशु चौपायामा क्षति		सिंचाई कुलो मर्मत तथा स्तरउन्नती	३	३	३	२	३	२	१६	पहिलो	मध्यकालिन
		अन्नवालीमा डुवान तथा क्षति		नदि किनारमा वृक्षारोपण	२	३	३	२	३	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन
		माटोको उर्वराशक्तिमा कमी, कृषि उत्पादनमा कमी		पशु विमा	२	२	३	२	३	२	१४	तेश्रो	अल्पकालिन
				वाली विमा	२	१	३	२	३	२	१३	चौथो	अल्पकालिन
				माटो परिक्षण शिविर	३	३	२	२	३	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन
	कृषि तथा पशुमा रोग	अन्नवालीमा रोग किराको संक्रमणमा वृद्धि		माटोको उपचार	२	३	२	२	२	२	१३	चौथो	अल्पकालिन
				रोग किरा प्रतिरोधी प्रजातिहरूको प्रवर्द्धन	३	३	२	२	३	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन
				विउ भण्डारणका लागि सुरक्षित भोला (सुपर ग्रेन व्याग)	३	३	२	२	३	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन
				प्रांगारिक मल तथा जैविक विषादी तयारी तालिम	२	३	३	२	३	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन
				पशुपालन सम्बन्धि तालिम	२	३	२	२	३	२	१४	तेश्रो	अल्पकालिन
				पशु स्वास्थ्य शिविर	३	३	३	२	३	२	१६	पहिलो	अल्पकालिन
				पशु चौपायामा रोगको वृद्धि	भकारो सुधार	२	३	३	२	३	२	१५	दोश्रो
		वाखाको खोर सुधार	३	३	३	२	३	२	१६	पहिलो	अल्पकालिन		
		नश्ल सुधार (वोका) वोयर	३	३	३	२	२	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन		

क्षेत्रगत संवेदनशील क्षेत्र	प्रकोप	क्षेत्रगत प्रभाव तथा असरहरु	क्षेत्रगत भावी परिकल्पना	अनुकूलनका उपायहरु	प्रभावकारिता (१-३)	सम्भाव्यता (१-३)	दियोपना (१-३)	खर्चको मितव्ययिता (१-३)	लक्षितवर्ग (V4, V3, V2) मूखि (१-३)	महिलाको कार्यबोझमा कमी वा बढी (१-३)	जम्मा	स्तर	योजना अवधि
खडेरी	पानीको उपलब्धतामा कमी, पानीका मुलहरु सुक्ने क्रममा वृद्धि, हिउँदमा खोलाहरुको बहावमा कमी			नश्ल सुधारका लागि कृत्रिम गर्भाधान (गाई र भैसी)	३	२	३	१	२	२	१३	चौथो	अल्पकालिन
				सुख्खा सहने प्रजातिको प्रवर्द्धन(गहु, मकै, धान)	३	३	२	२	३	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन
				सिंचाई कुलो मर्मत तथा स्तरउन्नती	३	३	३	१	३	३	१६	पहिलो	अल्पकालिन
				थोपा सिंचाई	३	३	२	२	३	३	१६	पहिलो	अल्पकालिन
				फिरफिरे सिंचाई	३	३	२	२	३	३	१६	पहिलो	अल्पकालिन
				प्लास्टिक घरमा वेमौषमी तरकारी खेती	३	३	३	१	३	३	१६	पहिलो	अल्पकालिन
				प्लास्टिक पोखरी	२	३	२	१	२	३	१३	चौथो	अल्पकालिन
				पक्की सिंचाई पोखरी	३	३	३	१	३	३	१६	पहिलो	अल्पकालिन
				कम पानी आवश्यक पर्ने नगदे वाली जस्तै अदुवा खेती सम्बन्धि तालिम	२	३	२	२	३	२	१४	तेश्रो	अल्पकालिन
				घर वगैचा तालिम	२	३	३	२	३	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन
				तरकारी खेतीका लागि नर्सरी स्थापना	२	३	३	२	३	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन
				श्रोत घर वगैचा स्थापना	२	३	३	२	३	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन
				अलैच खेति	२	३	३	२	३	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन
				घास रोपण	३	३	२	२	३	३	१६	पहिलो	अल्पकालिन
				कृषि उपज संकलन केन्द्रको स्थापना तथा सवलिकरण	२	३	३	१	३	२	१४	तेश्रो	मध्यकालिन
				सामुदायिक बिउ बैकको स्थापना	२	३	२	१	३	२	१३	चौथो	दिर्घकालिन
				घास काटने मेसिन खरिद	३	३	२	१	३	३	१५	दोश्रो	अल्पकालिन
				धान भार्ने मेसिन खरिद	३	३	२	१	३	३	१५	दोश्रो	अल्पकालिन
मकै छोडाउने मेसिन खरिद	३	३	२	१	३	३	१५	दोश्रो	अल्पकालिन				

क्षेत्रगत संवेदनशील क्षेत्र	प्रकोप	क्षेत्रगत प्रभाव तथा असरहरु	क्षेत्रगत भावी परिकल्पना	अनुकूलनका उपायहरु	प्रभावकारिता (१-३)	सम्भाव्यता (१-३)	द्विगोपना (१-३)	खर्चको मितव्ययिता (१-३)	लक्षितवर्ग (V4, V3, V2) मूखि (१-३)	महिलाको कार्यबोझमा कमी वा बढी (१-३)	जम्मा	स्तर	योजना अवधि	
				फलफुल खेती सम्बन्धि तालिम तथा विरुवा वितरण (आप, अनार, सुन्तला, कागति)	३	३	२	१	३	२	१४	तेश्रो	अल्पकालिन	
				माहुरी पालन तालिम तथा घर वितरण	२	३	२	२	२	२	१३	चौथो	अल्पकालिन	
	भु क्षय	खेतबारीको माटो तथा पोषक तत्वहरु बगाएको		गहना सुधार	२	३	३	२	२	२	१४	तेश्रो	अल्पकालिन	
				कृषि वन प्रणाली प्रवर्द्धन	२	३	३	२	२	२	२	१४	तेश्रो	मध्यकालिन
वन तथा जैविक विविधता			वन व्यवस्थापन तथा वृक्षारोपण लगायतका विभिन्न किसिमका अनुकूलनका प्रयासहरुले गर्दा वनको हैसियतमा सुदृढ हुनुको साथै जैविक विविधता संरक्षणमा टेवा पुग्नेछ ।	वृक्षारोपण	२	३	३	२	३	३	१६	पहिलो	अल्पकालिन	
				तटवन्ध निर्माण, ग्याविन पर्खाल निर्माण	३	३	३	२	२	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन	
				वायो ईन्जिनियरिंग (वैस, वास रोपाण)	२	३	३	२	३	३	१६	पहिलो	अल्पकालिन	
				नर्सरी स्थापना	२	३	३	२	३	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन	
				डाले घाँस प्रजातिहरु रोप्ने	२	३	३	२	३	३	१६	पहिलो	अल्पकालिन	
				संरक्षण पोखरी निर्माण	३	३	३	२	२	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन	
				रिचार्ज पोखरी निर्माण	३	३	३	२	२	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन	
				परम्परागत सुख्खा पोखरी संरक्षण	३	३	३	३	२	२	१६	पहिलो	अल्पकालिन	
	आगलागि		रुखविरुवा, चराचुरुंगी तथा अन्य वन्यजन्तुमा क्षति		अग्नी नियन्त्रण सम्बन्धि तालिम तथा सामान खरिद	२	३	३	२	२	२	१४	तेश्रो	अल्पकालिन
					अग्नी रेखा निर्माण	२	३	२	२	२	२	१३	चौथो	अल्पकालिन
				सुख्खा मौसम शुरु हुनु अगावै वनमा जम्मा भएका प्रज्वलनशील वस्तुहरु जस्तै पात पत्कर, भाडी, सुकेका घाँसपात हटाउने	२	३	२	२	२	२	१३	चौथो	अल्पकालिन	
मिचाहा प्रजाति		घास तथा जडिवुटिका प्रजातिहरु लोप हुदै गएको		भाडि सफाई	२	३	२	३	२	१	१३	चौथो	अल्पकालिन	

क्षेत्रगत संवेदनशील क्षेत्र	प्रकोप	क्षेत्रगत प्रभाव तथा असरहरू	क्षेत्रगत भावी परिकल्पना	अनुकूलनका उपायहरू	प्रभावकारिता (१-३)	सम्भाव्यता (१-३)	दिगोपना (१-३)	खर्चको मितव्ययिता (१-३)	लक्षितवर्ग (V4, V3, V2) मूखि (१-३)	महिलाको कार्यबोझमा कमी वा बढी (१-३)	जम्मा	स्तर	योजना अवधि
		बोट विरुवाको वृद्धि विकासमा असर		मिचाहा प्रजातिहरू जस्तै वनमारा उखेलेर फाल्ने र त्यस्ता प्रजातिहरूको प्रयोग गरी वायोब्रिकेट तथा वायोचार उत्पादन	३	३	३	३	२	२	१६	पहिलो	अल्पकालिन
		वन्य जन्तुहरू लोप हुँदै गएको		वन व्यवस्थापन (हाँगा काटछाट)	३	३	३	३	२	१	१५	दोश्रो	अल्पकालिन
				खुल्ला चरिचरण रोक्ने	२	२	२	२	२	२	१२	पाँचौ	अल्पकालिन
जलश्रोत तथा उर्जा	वाढी तथा पहिरो	खानेपानीका मुहान बगाएको	खानेपानीको मुहानको संरक्षणबाट पानीको उपलब्धता बढ्नुका साथै स्वस्थ पिउने पानी तथा सरसफाईको कारणले स्थानीयको स्वास्थ्य स्थितिमा सुधार आएको हुनेछ ।	खानेपानी मुहान संरक्षण (तारवार, वृक्षारोपण, टर्कि निर्माण) तथा खानेपानी योजना निर्माण	३	३	३	१	३	३	१६	दोश्रो	अल्पकालिन
	खडेरी	पानीको उपलब्धतामा कमी		जिरो उर्जा पम्प (वर्षा पम्प) प्रविधिबाट सिंचाई	३	२	२	१	३	३	१४	चौथो	अल्पकालिन
				सरल सिंचाई प्रविधि (थोपा सिंचाई र फिरफिरे सिंचाई)	३	३	२	२	३	३	१६	दोश्रो	अल्पकालिन
		पानीका मुहानहरू सुकेको		UPLIFT प्रविधिबाट खाने पानी तथा सिंचाई	३	३	२	१	३	३	१५	तेश्रो	मध्यकालिन
		पानीको कमीका कारण घट्ट संचालनमा कठिनाई भएको		सुधारिएको घट्ट	३	३	३	२	३	३	१७	पहिलो	अल्पकालिन
				सुधारिएको चुलो	३	३	३	२	३	३	१७	पहिलो	अल्पकालिन
		दाउराको उपलब्धतामा कमी		गोबरग्यास प्लान्ट निर्माण	३	३	३	१	३	२	१५	तेश्रो	अल्पकालिन
				सोलार प्यानल खरिद तथा वितरण	३	३	३	१	३	३	१६	दोश्रो	अल्पकालिन
भौतिक पूर्वाधार तथा जलवायुजन्य प्रकोप	वाढी तथा पहिरो	सिंचाई कुलोमा क्षति	विभिन्न भौतिक पूर्वाधारको निर्माणबाट बाढी, पहिरो जस्ता जल उत्पन्न प्रकोपको असर कम हुनेछ	सिंचाई कुलोको मर्मत तथा स्तरउन्नती	३	३	३	१	३	३	१६	पहिलो	मध्यकालिन
		वाटोघाटोमा क्षति		तटबन्ध/टेवा पर्खाल/चेकड्याम तथा नाली मर्मत तथा निर्माण	३	३	३	१	३	३	१६	पहिलो	अल्पकालिन
				वायो ईन्जिनियरिंग (जैविक बाध र पर्खाल)	२	३	३	२	३	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन

क्षेत्रगत संवेदनशील क्षेत्र	प्रकोप	क्षेत्रगत प्रभाव तथा असरहरु	क्षेत्रगत भावी परिकल्पना	अनुकूलनका उपायहरु	प्रभावकारिता (१-३)	सम्भाव्यता (१-३)	दिगोपना (१-३)	खर्चको मितव्ययिता (१-३)	लक्षितवर्ग (V4, V3, V2) मूखि (१-३)	महिलाको कार्यबोझमा कमी वा बढी (१-३)	जम्मा	स्तर	योजना अवधि	
		विद्यालय तथा वस्तिमा क्षति		पक्की गारो लगाउने	३	३	३	१	३	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन	
				कच्ची गारो लगाउने	२	३	२	२	३	२	१४	तेश्रो	अल्पकालिन	
				आकस्मिक कोषको स्थापना	३	३	३	१	३	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन	
		खानेपानी टंकी तथा पाइपलाइनमा क्षति		खानेपानी टंकी तथा पाइपलाइनमा मर्मत	३	३	३	१	३	३	१६	पहिलो	अल्पकालिन	
जन स्वास्थ्य	वाढी, पहिरो	मानविय क्षति	सचेतनामूलक तथा पूर्व तयारीका क्रियाकलापहरुले जलवायुजन्य रोगहरुमा कमी आउने छ ।	खोज तथा उद्धार सम्बन्धि तालिम	२	३	३	१	२	२	१३	चौथो	अल्पकालिन	
	सरुवा रोगहरुको संक्रमणमा वृद्धि	भाडापखाला, आखा पक्ने रोग, औलो, टाईफाइड आदीको संक्रमणमा वृद्धि		स्ट्रेचर खरिद	३	३	३	२	२	२	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन
				प्राथमिक उपचार सम्बन्धि तालिम तथा प्राथमिक उपचार सामग्री सहितको बाक्स खरिद	२	३	२	३	३	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन	
				स्वास्थ्य चौकीको सर्बलिकरण	२	३	२	३	३	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन	
				जनचेतनामूलक कार्यक्रम	२	३	२	२	३	२	१४	तेश्रो	अल्पकालिन	
				पानीको शुद्धिकरण	२	३	२	३	३	३	१६	पहिलो	अल्पकालिन	
				औषधीयुक्त भुल खरिद	३	३	२	२	३	३	१६	पहिलो	अल्पकालिन	
				आपतकालिन कोषको स्थापना	३	३	३	२	२	२	१५	दोश्रो	दिर्घकालिन	
				पोषण सम्बन्धि तालिम	३	३	३	२	३	२	१६	पहिलो	अल्पकालिन	

नोट: अल्पकालिन भन्नाले ५ वर्ष भन्दा कम, मध्यकालिन भन्नाले ५ देखि १० वर्ष सम्मका र दिर्घकालिन भन्नाले १०वर्षभन्दा माथिका योजनाहरुलाई जनाउँदछ ।

३.५. आवश्यक क्षमता विकासको लेखाजोखा तथा ज्ञान व्यवस्थापन

यस वडाका स्थानीय सुमदाय सबैले जलवायु, तापक्रम, पानी पर्ने समयमा आएका परिवर्तनहरूको महसुस गरेका भएता पनि जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी प्राविधिक ज्ञान, सूचना तथा जानकारीहरूको कमीले त्यस्ता परिवर्तनहरू किन भईरहेका छन् भन्ने बारेमा उनीहरू अनविज्ञ थिए । यसर्थ प्रत्येक वस्तिहरूमा गरिएका सचेतनामूलक क्रियाकलापहरूले स्थानीय सुमदायमा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि ज्ञान वृद्धि गराउन निकै नै उपयोगी सावित भएका छन् । त्यसैले वडाका निर्वाचित जन प्रतिनिधिहरू, स्थानीय सुमदायका साथसाथै वडामा कार्यरत सम्पूर्ण गैर सरकारी संस्थाहरू तथा ईलाका स्तरीय सरकारी कार्यालयहरूलाई पनि जलवायु परिवर्तन अनुकूलन मैत्री योजना तथा कार्यक्रम तयार गर्न साथै सहकार्यको लागि उत्प्रेरित गर्न विभिन्न तालिम, गोष्ठी, अन्तरक्रिया र अवलोकन भ्रमण जस्ता कार्यक्रमहरूको आवश्यकता देखिन्छ ।

यस वडाको वडा कार्यालयमा अध्यक्ष सहित ५ जना निर्वाचित जन प्रतिनिधिहरू, १ जना सचिव, १ जना कार्यालय सहायक रहेका छन् भने यस वडाले भाडाको भवन वाट आफ्नो क्रियाकलाप प्रदान गर्दै आएको छ । लापा निर्माणका सम्पूर्ण चरणहरूमा वडा कार्यालयले मुख्य भूमिका खेल्दै आएको पनि छ । निर्वाचित जन प्रतिनिधिहरू स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्न केही हदसम्म दक्ष देखिएतापनि कार्यक्रमको लक्ष्य पुरा गर्न उनीहरूलाई थप ज्ञान, सीप दिनु पर्ने आवश्यक देखिन्छ । यस वडाको सम्पूर्ण सूचनाको अध्यावधि राख्न कम्प्यूटर, जनशक्तिलाई तालिम साथै वडामा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी पुस्तकहरू राख्न तथा अध्ययन गर्न ज्ञान केन्द्रको स्थापना गर्नु पर्ने देखिन्छ । यसरी लापाका योजनालाई कार्यान्वयन गर्न यस्ता तालिम, गोष्ठीहरूको आवश्यक पर्ने भएको हुंदा त्यस्ता तालिम तथा गोष्ठीहरू संचालन तथा सम्पन्न गर्नको लागि सहयोगी निकायहरू जि.स.स., गाउँ पालिका, स्थानीय संघ संस्थाहरू साथै दातृ निकायहरूको साथ र सहयोगको आवश्यकता छ भने योजना कार्यान्वयन गर्नका लागि एक जना सामाजिक परिचालक, एक जना कृषि प्राविधिक र एक जना प्राविधिक (आभेरसियर) परिचालन गर्नु पर्ने पनि आवश्यकता देखिन्छ । यसरी नै लापा कार्यान्वयनका लागि निर्वाचित जन प्रतिनिधिहरू तथा सरोकारवाला निकायहरूलाई स्व:अनुगमन, सार्वजनिक लेखा परिक्षण, योजना प्रक्रिया सम्बन्धी अभिमुखीकरण र योजना व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्न पनि आवश्यक देखिन्छ । यिनै आवश्यकताहरूलाई ध्यानमा राख्दै स्थानीय सरोकारवालाहरूसंगको छलफलको आधारमा तयार गरिएको क्षमता विकास योजना तालिका १५ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २२. क्षमता विकास योजना र ज्ञान व्यवस्थापन

विषयगत क्षेत्र	समुदाय स्तरबाट आएका क्षमता अभिवृद्धिका लागि प्रस्तावित मागहरू
कृषि तथा खाद्य सुरक्षा	<ul style="list-style-type: none"> ● कृषि तथा पशु व्यवस्थापन तालिम ● विभिन्न भुईँ घाँस तथा डालेघाँस रोपण ● उन्नत जातका पशु पालन ● कृषिमा आधुनिक प्रविधि ● उन्नत जातको विउ विजन ● गह्वा सुधार तालिम ● साना सिंचाई प्रविधि सम्बन्धि तालिम ● भू-क्षमता अनुसारको भू-उपयोग सम्बन्धि प्राविधिक तालिम
वन तथा जैविक विविधता	<ul style="list-style-type: none"> ● वन व्यवस्थापन तालिम तथा सोको लागि आवश्यक सामग्रीहरू ● बायो ब्रिकेट तथा बायोचार निर्माण
जलश्रोत र उर्जा	<ul style="list-style-type: none"> ● माथिल्लो तथा तल्लो तटिय क्षेत्रहरूको अन्तर सम्बन्ध र सहकार्य सहितको जलाधार

विषयगत क्षेत्र	समुदाय स्तरबाट आएका क्षमता अभिवृद्धिका लागि प्रस्तावित मागहरू
	<ul style="list-style-type: none"> व्यवस्थापन सम्बन्धि प्राविधिक तालिम वैकल्पिक उर्जा सम्बन्धि तालिम
जन स्वास्थ्य	<ul style="list-style-type: none"> प्राथमिक उपचार तालिम तथा प्राथमिक उपचारका लागि आवश्यक सामग्रीहरू बस्ती स्तरमा स्वास्थ्य केन्द्र स्थापना सरसफाई, पोषण सम्बन्धी तालिम
जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि सचेतना अभिवृद्धि, क्षमता विकास तथा लैंगिक समावेशीकरण	<ul style="list-style-type: none"> सिपमूलक तालिम (बाँसको मुढा बनाउने तथा होजेरी) आयमूलक तालिम (खाद्य सामाग्री निर्माण : नगदे बाली, बेमौसमी तरकारी खेती) जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि तालिम लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण तालिम
भौतिक पूर्वाधार	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय कृषि उपज संकलन तथा विक्री वितरण केन्द्र जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि अध्ययन गर्न श्रोत केन्द्र
जलवायुजन्य प्रकोप	<ul style="list-style-type: none"> जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी जनचेतनामूलक तालिम जलावायु परिवर्तन ज्ञान केन्द्रको स्थापना
अनुगमन तथा मूल्यांकन तथा संस्थागत विकास	<ul style="list-style-type: none"> अनुगमन तथा मूल्यांकन तालिम अवलोकन भ्रमण
कार्यक्रम कार्यान्वयन	<ul style="list-style-type: none"> कार्यक्रम कार्यान्वयन क्षमता विकास तालिम

३.६ लैंगिक विश्लेषण

जलवायु परिवर्तनजन्य प्रकोपहरूले पार्ने असर व्यक्ति, परिवार वा समुदायको अनुकूलन क्षमतामा निर्भर हुने हुदाँ कुनै पनि समुदायमा अनुकूलनका उपायहरूको पहिचान गर्दा सदियौ देखि त्यस समाजमा व्याप्त लैंगिक तथा सामाजिक सवालहरूलाई विश्लेषण गर्न अपरिहार्य हुन्छ । यसर्थ यस माडी गाउँपालिका वडा नं. ३ मा स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना परिमार्जनको क्रममा यहाँ विद्यमान लैंगिक तथा सामाजिक सवालहरूको बारेमा सहभागितामूलक तरिकाले छलफल गरिएको थियो । उक्त छलफलहरूबाट तयार गरिएको लैंगिक खाका तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ । जस अनुसार अन्य क्षेत्रमा जस्तै यस वडामा पनि महिलाहरू घरभित्रको काममा र पुरुषहरू घरबाहिरको काममा संलग्न रहेको देखिन्छ । साथै श्रोत साधनहरूमा पुरुषहरूको पहुँच बढी रहेको देखिन्छ । यसर्थ यस कार्ययोजनामा महिलाहरूको सीप तथा क्षमता विकास गर्दै उत्पादनशिल क्षेत्रहरू तथा श्रोत साधनहरूमा उनीहरूको पहुँच बढाउने खालका योजनाहरूलाई समावेश गरिएका छन् ।

तालिका २३. काममा आधारित लैंगिक खाका

नाम	कसले गर्दछ ?	कहाँ गरिन्छ ?	कहिले गरिन्छ ?
	महिला, पुरुष, बालक, बालिका	घरबाहिर, घरभित्र, बजार, कार्यालयमा, बनजंगल आदि	वार्षिक, कहिलेकाँही, दैनिक, मासिक
उत्पादनशील			
जागिर	पुरुष	घरबाहिर, कार्यालय	वार्षिक
खेतीपाति	महिला	घरबाहिर	दैनिक
व्यापार	पुरुष	बजार	दैनिक

नाम	कसले गर्दछ ?	कहाँ गरिन्छ ?	कहिले गरिन्छ ?
	महिला, पुरुष, बालक, बालिका	घरबाहिर, घरभित्र, बजार, कार्यालयमा, बनजंगल आदि	वार्षिक, कहिलेकाँही, दैनिक, मासिक
वैदेशिक रोजगार	पुरुष	विदेश	वार्षिक
पुर्नउत्पादनशील			
घासदाउरा	महिला	घरबाहिर	दैनिक
पानीपधेरा	महिला	घरबाहिर	दैनिक
भान्सा	महिला	घरभित्र	दैनिक
केटाकेटीको रेखदेख	महिला	घरभित्र	दैनिक
सामुदायिक तथा राजनैतिक काम			
क) सामुदायिक व्यवस्थापकीय			
वन समुह	पुरुष	घरबाहिर	मासिक
आमा समुह	महिला	घरबाहिर	मासिक
वडा नागरिक मञ्च	पुरुष	घरबाहिर	मासिक
नागरिक सचेतना केन्द्र	महिला	घरबाहिर	मासिक
सहकारी	पुरुष	घरबाहिर	मासिक
ख) सामुदायिक राजनीतिक	पुरुष	घरबाहिर	कहिले काँहि

तालिका २४. श्रोत साधनमा आधारित लैंगिक विश्लेषण खाका

श्रोत साधनहरू	श्रोत साधन माथि पहुँच		श्रोत साधन माथि नियन्त्रण	
	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष
घर जग्गा		√		√
गरगहना	√			√
आर्थिक कारोबार		√		√
खेतीपाति	√			√
पशुपंक्षी		√		√
व्यापार व्यवसाय	√			√
जागिर		√		√
बैंकिङ कारोबार		√		√

तालिका २५. लैंगिक विश्लेषणमा आधारित कार्ययोजनाको खाका

लैङ्गिक अन्तर/सवालहरू	समाधानका उपायहरू	मापन गर्ने सूचकहरू	कसरी गर्ने?
लैङ्गिक विभेद			
छोरीलाई गाउमा र छोरालाई शहरमा पढाउने	सचेतनामुलक कार्यक्रम	विद्यालयमा छोरा र छोरीको अनुपात	रेडियो कार्यक्रम
	महिलाहरूलाई आयमुलक कार्यक्रम	छात्राहरूको विद्यालयमा नियमितता	सडक नाटक, पोष्टर
			अभिभावक अन्तरक्रिया
			सिपमुलक, आयमुलक कार्यक्रम संचालन

लैङ्गिक अन्तर/सवालहरू	समाधानका उपायहरू	मापन गर्ने सूचकहरू	कसरी गर्ने?
ज्यालामा विभेद	पैरवी, सचेतना, विद्यमान कानूनको कार्यान्वयनमा जोड	समान ज्याला पाएका हुनेछन्	सरोकारवाला निकाय र सर्वधारण (मजदुर) विच अन्तरक्रिया
समान काममा पनि महिलालाई पुरुषको भन्दा कम ज्याला			
कार्यवोभ	आयमुलक कार्यक्रम, वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन, खानेपानीको उचित व्यवस्था, पुरुषलाई स्वदेशमै रोजगारीको व्यवस्था	घराएसी कामकाजको वाडफाड भएको हुनेछ, स्वदेशमै स्वरोजगारको अवसर श्रृजना भएको हुनेछ ।	नमुना अध्ययन
पुरुष विदेशमा जाने हुदा महिलाहरूले वच्चाहरूको पालनपोषण देखि सबै जिम्मेवारी वहन गर्नुपर्ने			
जलवायु परिवर्तनका कारणले पानीको उपलब्धता कमी भएकोले महिलालाई कार्यवोभ वढेको	पानीका श्रोतहरूको संरक्षण तथा उचित व्यवस्थापन	पानीका मुहानहरू संरक्षण भई उचित व्यवस्थापन भएको हुनेछ ।	अध्ययन, अवलोकन

३.७ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको तर्जुमा

अनुकूलन योजना तयारी गोष्ठीबाट पहिचान भई प्राथमिकतामा परेका जलवायु परिवर्तनका दृष्टिकोणले प्राविधिक रुपमा सफल देखिएका अनुकूलनका उपायहरूलाई समेट्दै र स्थानीय व्यक्ति तथा समुदायद्वारा गरेका अनुकूलन प्रयासहरूलाई उच्च प्राथमिकतामा राख्दै यस अनुकूलन योजना तयार गरिएको छ । यस वडाको उच्च प्राथमिकतामा परेको र तुरुन्त गर्न आवश्यक देखिएको क्रियाकलापहरू समावेश गरिएका छन् । यस योजनाको बजेट तर्जुमा जिल्लाका विद्यमान दररेट, सम्बन्धित सरकारी निकायहरूसंगको समन्वय र योजना तयारीमा संलग्न स्थानीय व्यक्तिहरूको अनुभवको साथै प्राविधिक इस्टिमेटको आधारमा गरिएको छ । यस कार्ययोजनामा पहिलो वर्ष रु. २,३९,७२,०००/- दोस्रो वर्ष रु. २,३७,२८,०००/- र तेस्रो वर्ष रु. १,९६,४९,०००/- गरी जम्मा रु. ६,६०,९९,००० बराबरका कार्यक्रमहरू समावेश गरिएको छन् । यस कार्ययोजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि आवश्यकता र कार्यक्रमको प्रकृति हेरी स्थानीय निकायहरू र समूहहरूले पनि योगदान गर्ने प्रतिबद्धता जनाएका छन् ।

तालिका २६. स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष						कूल अनुमानित बजेट	स्थान /साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
१	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा																		
१.१	पशु विमा (वाखा)	ओटा	१७००	०।२५	६	७०	२५०	९९	४२५	६००	१५०	६००	१५०	५००	१२५	४२५	साविक वडा नं. ३ मा ६०० वटा, वडा नं. ५ मा ४०० वटा, वडा नं. ६ मा ४०० वटा, वडा नं. ७ मा ३०० वटा	पशु सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	१ घरधुरीको औषतमा २ ओटा वाखाको विमा गर्ने
१.२	पशु विमा (भैसि)	ओटा	२२५	१।३	५	३०	१५०	४०	२२५	७५	९७५	७५	९७५	७५	९७५	२९२।५	साविक वडा नं. ३ मा १०० वटा, वडा नं. ५ मा ५० वटा, वडा नं. ६ मा ५० वटा, वडा नं. ७ मा २५ वटा	पशु सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	१ घरधुरीको औषतमा १ ओटा भैसिको विमा गर्ने
१.३	पशुपालन सम्बन्धि तालिम (वाखापालन)	पटक	४	१५	५	२०	५०	२५	१००	२	३०	२	३०	०	०	६०	साविकको वडाहरूमा प्रत्येक वर्ष १ पटक	पशु सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	व्यवसायिक वाखापालन गर्ने कृषकहरूलाई प्रत्येक वडामा प्रत्येक वर्ष १।१ पटक २५ जना सहभागि गराई २ दिने तालिम प्रदान गर्ने
१.४	पशु स्वास्थ्य शिविर	पटक	१२	५०	९	७४	३२१	१४५	५४९	४	२००	४	२००	४	२००	६००	वडा नं. ३ को तालावांग, वडा नं. ५ को ढनथाना, वडा नं. ६ को फारुलडाडा, वडा नं. ७ को खलिचौर	पशु सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	प्रत्येक साविकका वडामा वर्षको २ पटक पशु स्वास्थ्य शिविर संचालन गर्ने

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानित बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
१.५	भकारो सुधार	ओटा	२२५	२५	५	३०	१५०	४०	२२५	७५	१८७५	७५	१८७५	७५	१८७५	५६२५	साविक वडा नं. ३ मा १०० वटा, वडा नं. ५ मा ५० वटा, वडा नं. ६ मा ५० वटा, वडा नं. ७ मा २५ वटा	पशु सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	भैसि तथा गाई गोरुको लागि उचित भकारो निर्माण
१.६	वाखाको खोर सुधार	ओटा	११०	१५	०	२०	६०	३०	११०	४०	६००	४०	६००	३०	४५०	१६५०	साविक वडा नं. ३ मा ४० वटा, वडा नं. ५ मा २० वटा, वडा नं. ६ मा २५ वटा, वडा नं. ७ मा २५ वटा	पशु सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	वाखाको सुधारिएको खोर निर्माण गर्ने
१.७	नश्ल सुधार (बोका) बोयर	ओटा	२१	३६	९	७४	३२१	१४५	५४९	७	२५२	७	२५२	७	२५२	७५६	वडा नं. ३ मा ५ वटा, वडा नं. ५ मा ५ वटा, वडा नं. ६ मा ६ वटा, वडा नं. ७ मा ५ वटा	पशु सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	सम्बन्धित वडाको कृषक समूहलाई वडा भरिका सबै घरधुरीले प्रयोग गर्न पाउने गरि बोका हस्तान्तरण गर्ने
१.८	व्यवसायिक कुखुरापालनमा तालिम	पटक	१	१०	२	५	९	४	२०	१	१०	०	०	०	०	१०	माडी गा.पा. ३, तालावाड	पशु सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	साविकका वडाहरूबाट ५।५ जना छनौट गरी तालिम प्रदान गर्ने
१.९	व्यवसायिक कुखुरापालनमा सहयोग	पटक	२०	३०	२	५	९	४	२०	१०	३००	१०	३००	०	०	६००	साविकका वडाहरूबाट तालिम प्राप्त अगुवा कृषकहरूलाई सहयोग गर्ने	पशु सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	सम्बन्धित सबै वडाहरूमा व्यवसायिक रुपमा लोकल कुखुरा प्रवर्द्धन गर्ने उदेश्यले विपन्न कृषकहरू छनौट गरि

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानित बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
																		कूचुरा तथा खोरमा सहयोग गर्ने	
१.१०	डिपिंग टर्कि निर्माण	पटक	२०	१५	९	७४	३२१	१४५	५४९	८	१२०	७	१०५	५	७५	३००	वडा नं. ३ मा ५ वटा, वडा नं. ५ मा ५ वटा, वडा नं. ६ मा ५ वटा, वडा नं. ७ मा ५ वटा	पशु सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	वाखाको वाहिरी परिजिवी नियन्त्रणका लागि डिपिंड टर्कि निर्माण गर्ने
१.११	ट्याविज निर्माण	पटक	४	१०	९	७४	३२१	१४५	५४९	२	२०	२	२०	०	०	४०	साविकका वडाहरुमा ११९ वटा	पशु सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	पशुहरुलाई खोप दिनका लागि फलामको पाईपद्वारा ट्याविज निर्माण गर्ने
१.१२	वर्डिजो क्यास्टेचर मेसिन खरिद	पटक	४	२०	९	७४	३२१	१४५	५४९	०	०	२	४०	२	४०	८०	साविकका वडाहरुमा २१२ वटा	पशु सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	पशुचौपाया हरुलाई खसि वनाउनका लागि मभौला मेसिन खरिद गर्ने
१.१३	खनिज ढिक्का निर्माण सम्बन्धि तालिम	पटक	१२	५	६	४७	२०१	९१	३४५	४	२०	४	२०	४	२०	६०	साविकका वडाहरुमा प्रत्येक वर्ष ११९ पटक	पशु सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	साविकका वडाका कृषि समुहहरुलाई खनिज ढिक्का निर्माण सम्बन्धि १ दिने तालिम र प्रदर्शनी गर्ने (प्रति ईभेन्ट २५ जना सहभागि गराउने)
१.१४	माटो परिक्षण शिविर	पटक	१	५०	९	७४	३२१	१४५	५४९	१	५०	०	०	०	०	५०	वडा कार्यालय	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	माटोको नमुना संकलन गरि शिविरमा परिक्षण गराउने

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानित बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
१.१५	वाली उपचार शिविर	पटक	१	३०	२	१९	८०	३६	१३७	१	३०	०	०	०	०	३०	वडा स्तरमा	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	संक्रमित विरुवाको नमुनाहरु संकलन गरि शिविरमा उपचार गराउने
१.१६	सुख्खा सहने प्रजाति प्रवर्द्धन (गहु)	किलो	१५००	०।०८	११	९३	४०१	१८१	६८६	५००	४०	५००	४०	५००	४०	१२०	साविकका वडाहरुका प्रत्यक घरधुरीमा २।२ के.जी. का दरले	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	सुख्खा सहने गहुको विउको पहिचान गरि आवश्यक शिफारिस सहित गहुको विउ उपलब्ध गराउने
१.१७	सुख्खा सहने प्रजाति प्रवर्द्धन (मकै)	किलो	३०००	०।०८	११	९३	४०१	१८१	६८६	१०००	८०	१०००	८०	१०००	८०	२४०	प्रत्यक घरधुरीमा ५।५ के.जी. का दरले	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	सुख्खा सहने मकैको विउको पहिचान गरि आवश्यक शिफारिस सहित मकैको विउ उपलब्ध गराउने
१.१८	विपन्न महिलाहरुको आयआर्जनका लागि च्याउखेती सम्बन्धि तालिम तथा विउ सहयोग	ओटा	१	१२	२	५	९	४	२०	१	१२	०	०	०	०	१२	माडी गा.पा. ३, तालावाड	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	साविकका वडाहरुबाट ५।५ जना महिला छनोट गरी तालिम तथा विउ सहयोग
१.१९	वमौषमी तरकारी खेतीका लागि प्लाष्टिक घर सहित थोपा सिंचाई प्रविधि	सेट	१८०	१३	४	३०	८०	६६	१८०	६०	७८०	६०	७८०	६०	७८०	२३४०	साविक वडा नं. ३ मा ५० वटा, वडा नं. ५ मा ४० वटा, वडा नं. ६ मा ६० वटा, वडा नं. ७ मा ३० वटा	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	तरकारी खेतीमा संलग्न कृषकहरु छनोट गरि थोपा सिंचाई सेट र प्लाष्टिक उपलब्ध गराउने

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानि त बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
१.२०	फिरफिरे Sprinkle सिंचाई (पाइप सहित)	वटा	३३०	१	३	४०	२००	८७	३३०	११०	११०	११०	११०	११०	११०	३३०	साविक वडा नं. ३ मा १०० वटा, वडा नं. ५ मा ६० वटा, वडा नं. ६ मा १०० वटा, वडा नं. ७ मा ७० वटा	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	तरकारी खेतीमा संलग्न का उपयुक्त कृषकहरु छनौट गरि फिरफिरे र पाईप उपलब्ध गराउने (बढीमा दुईवटा उपलब्ध गराउने)
१.२१	विउ भण्डारण गर्ने प्लाष्टिक थैलि (सुपर ग्रेन व्याग) खरिद	वटा	१३७२	०।४	११	९३	४०१	१८१	६८६	०	०	६८६	२७४। ४	६८६	२७४। ४	५४८।८	प्रत्येक घरधुरीमा १०० के.जी. को २ वटा	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	विउ भण्डारण गर्ने प्लाष्टिक थैली खरिद तथा वितरण
१.२२	प्राङ्गारिक मल तथा जैविक विषादी तयारी तालिम	पटक	३	१०	५	१५	६०	२०	१००	२	२०	१	१०	०	०	३०	साविकका वडाहरुमा १।१ पटक	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	प्रत्येक ईभेन्टमा २५ जना कृषकहरुलाई तालिम प्रदान गर्ने
१.२३	घास रोपण (भुइँ घाँस तथा डाले घाँस)	रोपनी	३४३	०।३	११	९३	४०१	१८१	६८६	१३०	३९	११३	३३९	१००	३०	१०२।९	प्रत्येक घरधुरीको ०.५ रोपनी क्षेत्रमा	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	किम्बु, नेपियर, स्टाईलो, मोलासिस, टाकी, बडहर, खरी, वर्षिम
१.२४	पोषण सुधारका लागि घर वगैचा व्यवस्थापन तालिम तथा सहयोग	पटक	४	१०	५	१५	६०	२०	१००	२	२०	२	२०	०	०	४०	साविकको वडाहरुमा प्रत्येक वर्ष १।१ पटक	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	३० जना कृषकहरुको समुह बनाई घरवगैचा सम्बन्धि तालिम संचालन गर्ने आवश्यक तरकारीका विरुवा तथा सामाग्री प्रदान श्रोत नर्सरीबाट उपलब्ध गराउने

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानित बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
१.२५	तरकारी खेतीका लागि नर्सरी स्थापना / श्रोत घर बगैचा स्थापना	वटा	४	३०	०	१	२	१	४	२	६०	२	६०	०	०	१२०	साविकका वडाहरुमा २१२ वटा	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	तरकारी तथा फलफुलका वेर्ना उमाने र वडामा सुलभ मुल्यमा वितरण गर्ने
१.२६	नमुना घरबगैचा खेती प्रदर्शनी	पटक	४	५	०	१	२	१	४	०	०	२	१०	२	१०	२०	साविकका वडाहरुमा १११ वटा	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	साविकका वडाहरुमा प्रत्येक वर्ष १११ वटा उत्कृष्ट कृषकहरु छनौट गरि नमुना घरबगैचा खेती प्रदर्शनी गर्ने
१.२७	फलफुलका वेर्ना खरिद (केरा, सुन्तला, अंगुर, अनार, कागती, स्याउ, नास्पाती)	वटा	६८६०	०१०८	११	९३	४०१	१८१	६८६	२८६०	२२८५	२०००	१६०	२०००	१६०	५४८५	साविकका वडाका प्रत्येक घरधुरीहरुमा	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	प्रत्येक घरधुरीलाई केरा, सुन्तला, अंगुर, अनार, कागती, स्याउ र नास्पाती १० ओटा बिरुवा वितरण गर्ने
१.२८	व्यवसायिक सुन्तला खेतीमा सहयोग	वटा	९७००	०१०५	६	२५	५०	१६	९७	३७००	१८५	३०००	१५०	३०००	१५०	४८५	साविक वडा नं. ३ मा १५०० वटा, वडा नं. ५ मा १२०० वटा, वडा नं. ६ मा २००० वटा, वडा नं. ७ मा ५००० वटा	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	व्यवसायिक सुन्तला खेती गर्ने कृषक छनौट गरि प्रति व्यक्तिले १०० वटा सुन्तलाका बिरुवा लगाउने गरि प्रदान गर्ने
१.२९	व्यवसायिक स्याउ खेतीमा सहयोग	वटा	६५००	०१२	४	२०	३०	६	६०	२५००	५००	२०००	४००	२०००	४००	१३००	साविक वडा नं. ३ मा ५०० वटा, वडा नं. ५ मा ३००० वटा, वडा नं. ६ मा २५०० वटा, वडा नं. ७	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	व्यवसायिक स्याउ खेती गर्ने कृषक छनौट गरि प्रति व्यक्तिले १०० वटा स्याउका बिरुवा लगाउने

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानि त बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
																मा ५०० वटा		गरि प्रदान गर्ने	
१.३०	व्यवसायिक कागती खेतीमा सहयोग	वटा	१७०००	०१०५	२	३०	९०	४८	१७०	६०००	३००	६०००	३००	५०००	२५०	८५०	साविक वडा नं. ३ मा ५००० वटा, वडा नं. ५ मा २००० वटा, वडा नं. ६ मा ७००० वटा, वडा नं. ७ मा ३००० वटा	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	व्यवसायि कागती खेती गर्ने कृषक छनौट गरि प्रति व्यक्तिले १०० वटा कागतिका विरुवा लगाउने गरि प्रदान गर्ने
१.३१	व्यवसायिक अंगुर खेतीमा सहयोग	वटा	६००	०१०५	२	५	८	५	२०	२००	१०	२००	१०	२००	१०	३०	साविकका वडाहरुमा ५।५ जना	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	व्यवसायि अंगुर खेती गर्ने कृषक छनौट गरि प्रति व्यक्तिले १०० वटा अंगुरका विरुवा लगाउने गरि प्रदान गर्ने
१.३२	व्यवसायिक केरा खेतीमा सहयोग	वटा	४५००	०१०५	२	१२	२५	६	४५	१५००	७५	१५००	७५	१५००	७५	२२५	साविक वडा नं. ३ मा १००० वटा, वडा नं. ५ मा ५०० वटा, वडा नं. ६ मा २००० वटा, वडा नं. ७ मा १००० वटा	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	व्यवसायि केरा खेती गर्ने कृषक छनौट गरि प्रति व्यक्तिले १०० वटा केराका विरुवा लगाउने गरि प्रदान गर्ने
१.३३	अलैचीको विरुवा खरिद	पटक	१७५००	०१०१२	२	१९	८०	३६	१३७	६५००	७८	६०००	७२	५०००	६०	२१०	साविक वडा नं. ३ मा ५००० वटा, वडा नं. ५ मा २५०० वटा, वडा नं. ६ मा ५००० वटा, वडा नं. ७ मा ५००० वटा	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	अलैचीका विरुवाहरु वृक्षारोपण गर्ने
१.३४	किंविको विरुवा खरिद	पटक	८००	०१३	६	४७	२०१	९१	३४५	३००	९०	३००	९०	२००	६०	२४०	साविकका वडाहरुमा २०० वटाका दरले	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	किंविका विरुवाहरु वृक्षारोपण गर्ने

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानित बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
१.३५	फलफुल कलमी सम्बन्धि तालिम	वटा	१	१५	१	३	५	३	१२	१	१५	०	०	०	०	१५	साविकका वडा वाट ३३ जना व्यक्ति छनौट गरी तालिम प्रदान गर्ने	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	साविकका प्रत्येक वडा वाट २२ जना सहभागी बनाई फलफुल खेतीको लागि कलमी विरुवा उत्पादन सम्बन्धि १ दिने तालिम प्रदान गर्ने
१.३६	फलफुल काटछाट सामग्री खरिद	वटा	४	१०	२	१९	८०	३६	१३७	२	२०	२	२०	०	०	४०	साविकको वडामा ३३ सेट	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	फलफुलका हागाहरु काटनका लागि चाहिने औजारहरु खरिद
१.३७	मकै छोडाउने मेसिन खरिद	वटा	८	२२	९	७४	३२१	१४५	५४९	४	८८	४	८८	०	०	१७६	साविकका वडाहरुमा २२ वटा	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	
१.३८	मिनि टिलर खरिद	वटा	४	६०	६	४७	२०१	९१	३४५	०	०	२	१२०	२	१२०	२४०	साविकका वडाहरुमा ११ वटा	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	
१.३९	सामुदायिक विउ बैंकको स्थापना	पटक	१	१००	६	४७	२०१	९१	३४५	०	०	१	१००	०	०	१००	वडा स्तरमा	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	लोप हुदै गएका रैथाने जातका विभिन्न विउ विजनहरु संकलन गरि आवश्यकता अनुसार भण्डारण गरि प्रवर्द्धन गर्ने
१.४०	मसलावाली (अदुवा, वेसार, लसुन) सम्बन्धि तालिम	पटक	१	१५	१	३	४	४	१२	१	१५	०	०	०	०	१५	साविकका वडाहरुमा ११ पटक	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	साविकका वडाहरुवाट ३३ जना सहभागी छनौट गरि मसलावाली

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानि त बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
																		सम्बन्धि तालिम प्रदान गर्ने	
१.४१	अदुवाको विउ खरिद	पटक	२०००	०।०५	६	४७	२०१	९१	३४५	७००	३५	७००	३५	६००	३०	१००	साविकका वडाहरुमा ५ क्विन्टलका दरले	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	
१.४२	सुन्तला पकेट क्षेत्र निर्माण	पटक	१	१००	४	२३	६५	३३	१२५	१	१००	०	०	०	०	१००	साविकको वडा नं. ६ र ७	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	
१.४३	कागती पकेट क्षेत्र निर्माण	पटक	१	१००	०	०	१४०	६४	२०४	१	१००	०	०	०	०	१००	साविक वडा नं. ५	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	
१.४४	तरकारी पकेट क्षेत्र निर्माण	पटक	०	१५०	३	४७	१२०	५०	२२०		०		०		०	०	साविक वडा नं. ३ र ५	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	
१.४५	टिमुरका विरुवा वितरण	पटक	घघघघ	०।०५	९	७४	३२१	१४५	५४९	१५०० ०	७५०	१५०० ०	७५०	१५०० ०	७५०	२२५०	साविक वडा नं. ३ मा १०,००० वटा, वडा नं. ५ मा १०,००० वटा, वडा नं. ६ मा १५,००० वटा, वडा नं. ७ मा १०,००० वटा	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	
१.४६	आयआर्जनका लागि लालिगुरासको जुस उत्पादन तालिम तथा सहयोग	पटक	१	२५०	१	२	५	४	१२	०	०	१	२५०	०	०	२५०	माडी गा.पा. ३, तालावाड	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	साविकका वडाहरुवाट लालिगुरास जुस बनाउने तालिकका लागि ३३ सहभागी छनोट गरि तालिम दिने र तालिम पश्चात जुस बनाउने सामग्री उपलब्ध गराउने

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानि त बजेट	स्थान /साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
१.४७	कृषि उपज संकलन केन्द्रको सवलिकरण	पटक	१	३००	६	४७	२०१	९१	३४५	०	०	०	०	१	३००	३००	माडी गा.पा. ३, तालावाड	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	कृषि उपज केन्द्रको सवलिकरण लागि डिजिटल तराजु, क्यारेट, सामाग्रीमा सहयोग
१.४८	भुक्षय नियन्त्रणका लागि गहना सुधार	हेक्टर	१२	२०	२	१९	८०	३४	१३५	४	८०	४	८०	४	८०	२४०	साविक वडा नं. ३ को छानिघा, चैतुवाड, दाडखुरी, हिपाल, ठुलाखोला, भार्ते, गरेना, कुकुरगोर, आगरखोला, भिमपुवाड धैरेनी, वल्लिडेरा टोल, साविक वडा नं. ५ को खनावाड, थाराखोला, हिले, जारेकाटना, धन्ठाना, रैजवोट, भारे, सिमरी, श्याला, रिटुवु, कटेकाटना, साविक वडा नं. ६ को वावाड टोल, जौले सल्ला, मेलडाडा, ओख्लावाड, भाक्रीपोले, धानचौर, जुम्वाड गौरा, साविक वडा नं. ७ को खेतघारी, पाल्ना कमड, दमाई	ASHA, कृषि सेवा केन्द्र, जिल्ला भुशंरक्षण कार्यालय, अन्य सरोकारवाला निकायहरु	भिरालो खेती भएको ठाउमा हेज रो निर्माण गरि गहना सुधार गर्ने

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानित बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
																	डेरा, भिरथापला, जिउसीवाड, चुचेढुंगा, मुख्याडेरा, वडागाडे, सेमलडाडा, स्यालाखोला, चैतवाड, वारपु, सिरुगौरा, मालेपाखा, चूमलिघा, भौहोने		
१.४९	तरकारी तथा फलफुल भण्डारणका लागि कोल्ड स्टोर निर्माणमा सहयोग	पटक	२	२००	६	४७	२०१	९१	३४५	०	०	१	२००	१	२००	४००	साविक वडा नं. ३ र ५ मा १ वटा, वडा नं. ६ र ७ मा १ वटा,	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., ASHA	तरकारी तथा फलफुलहरूलाई पछि सम्म भण्डारण गर्नका लागि कोल्ड स्टोर निर्माण गर्नमा सहयोग
१.५०	कृषि वन प्रणाली प्रवर्द्धन	स्थान	१	१००					०	०	०	१	१००	०	०	१००	वडाको पायक पर्ने स्थानमा	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., आशा,	सागुन संगै अन्य कृषि वाली रोपी कृषि वन प्रणालीको नमुना प्रदर्शनी गर्ने
१.५१	माछा पालनमा सहयोग	स्थान	८	१०	१	२	४	१	८	४	४०	२	२०	२	२०	८०	साविकका वडाहरूमा २२ जना व्यक्तिहरू छनौट गरी माछापालनमा सहयोग	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., आशा,	भुरा र तालिम, तारवार
१.५२	एकिकृत शत्रुजिव व्यवस्थापन तालिम तथा पाठशाला संचालन	स्थान	१	५०	६	४७	२०१	९१	३४५	०	०	१	५०	०	०	५०	साविकका वडाहरूमा ११ वटा	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., आशा,	तरकारी वालीमा लाग्ने किरा तथा रोगहरूको वारेमा तालिम तथा कृषि पाठशाला संचालन

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानित बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
										परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
१.५३	दाते ओखरका विरुवा खरिद	स्थान	६५००	०।१	६	४७	२०१	९१	३४५	२५००	२५०	२०००	२००	२०००	२००	६५०	साविक वडा नं. ३ मा ५०० वटा, वडा नं. ५ मा २००० वटा, वडा नं. ६ मा २००० वटा, वडा नं. ७ मा २००० वटा	कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय, गा.पा., आशा,	दाते ओखरका विरुवामा सहयोग
	जम्मा									७८७५		८३७८		७३२४	२३५७७				
२	जलस्रोत तथा उर्जा																		
२.१	पक्की सिंचाई पोखरी निर्माण																		
२.१.१	पक्की सिंचाई पोखरी निर्माण मोटर अपलिफ्ट सहित	ओटा	१	३००	०	६	२५	९	४०	१	३००	०	०	०	०	३००	साविक वडा नं.३, चैतवाड, ८०० मि. पाईप, ४० घरधुरी	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	पक्की सिंचाई पोखरी ५०,००० लि. को निर्माण गर्ने
२.१.२	पक्की सिंचाई पोखरी निर्माण	ओटा	१	४००	१	८	१५	६	३०	०	०	१	४००	०	०	४००	साविक वडा नं. ३, भयावाड, १५०० मि. पाईप, ३० घरधुरी	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	पक्की सिंचाई पोखरी ७०,००० लि. को निर्माण गर्ने
२.१.३	पक्की सिंचाई पोखरी निर्माण मोटर अपलिफ्ट सहित	ओटा	१	२५०	०	८	२२	१०	४०	०	०	०	०	१	२५०	२५०	साविक वडा नं. ३, जिउला, ६०० मि. पाईप, ४० घरधुरी	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	पक्की सिंचाई पोखरी ४०,००० लि. को निर्माण गर्ने
२.१.४	पक्की सिंचाई पोखरी निर्माण	ओटा	१	६५०	०	०	२८	२२	५०	१	६५०	०	०	०	०	६५०	साविक वडा नं. ५, धनठान, ३००० मि. पाईप, ५० घरधुरी	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक	पक्की सिंचाई पोखरी ४००,०० लि. को निर्माण गर्ने

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानित बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
																		निकायहरु	
२.१.५	पक्की सिंचाई पोखरी निर्माण	ओटा	१	३५०	०	०	१६	४	२०	०	०	१	३५०	०	०	३५०	साविक वडा नं. ५, जारेकाटना, १५०० मि. पाईप, २० घरधुरी	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	पक्की सिंचाई पोखरी ८०,००० लि. को निर्माण गर्ने
२.१.६	पक्की सिंचाई पोखरी निर्माण	ओटा	१	२५०	०	०	१७	८	२५	०	०	०	०	१	२५०	२५०	साविक वडा नं. ५, धुपिवोट, १००० मि. पाईप, २५ घरधुरी	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	पक्की सिंचाई पोखरी ८०,००० लि. को निर्माण गर्ने
२.१.७	पक्की सिंचाई पोखरी मर्मत	ओटा	१	४५०	१	१३	१४	६	३४	१	४५०	०	०	०	०	४५०	साविक वडा नं. ६, खारावाड, २७ घरधुरी, १५०० मि. पाईप	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	पक्की सिंचाई पोखरी ६०,००० लि. को निर्माण गर्ने
२.१.८	पक्की सिंचाई पोखरी निर्माण	ओटा	१	५००	२	१५	२५	८	५०	०	०	१	५००	०	०	५००	साविक वडा नं. ६, वेखान्दा, ५० घरधुरी, ३००० मि. पाईप	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	पक्की सिंचाई पोखरी ४०,००० लि. को निर्माण गर्ने
२.१.९	पक्की सिंचाई पोखरी निर्माण	ओटा	१	५००	०	८	१२	५	२५	०	०	०	०	१	५००	५००	साविक वडा नं. ६, उवावाड, २५ घरधुरी, २००० मि. पाईप	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	पक्की सिंचाई पोखरी ४०,००० लि. को निर्माण गर्ने
२.१.१०	पक्की सिंचाई पोखरी निर्माण	ओटा	१	४५०	०	०	१५	१०	२५	१	४५०	०	०	०	०	४५०	साविक वडा नं. ७, खेतघारी, २००० मि. पाईप, २५ घरधुरी	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का,	पक्की सिंचाई पोखरी ३०,००० लि. को निर्माण गर्ने

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानि त बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
२.१.११	पक्की सिंचाई पोखरी निर्माण	ओटा	१	३५०	१	१	२५	८	३५	०	०	१	३५०	०	०	३५०	साविक वडा नं. ७, मुलखोला १५०० मि. पाईप, ३५ घरधुरी	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरू	पक्की सिंचाई पोखरी २०,००० लि. को निर्माण गर्ने
२.१.१२	पक्की सिंचाई पोखरी निर्माण	ओटा	१	५५०	०	१	२२	९	३२	०	०	०	०	१	५५०	५५०	साविक वडा नं. ७, जिउसीखोला, २५०० मि. पाईप, ३२ घरधुरी	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरू	पक्की सिंचाई पोखरी ४०,००० लि. को निर्माण गर्ने
२.२	प्लाष्टिक पोखरी निर्माण																		
२.२.१	प्लाष्टिक पोखरी निर्माण	ओटा	१२	१०	३	४७	१२८	५१	२२९	४	४०	४	४०	४	४०	१२०	साविक वडा नं. ३ को दाङ्खुरी, भिम्पुवाड, छानिगा, डिम्बरखोला, हिपाल नेपाल, मुसिडाडा, आगरखोला, साईनावास, चौरिलाखोला, भलाखोली, सिदारेखोला, ठुलोखोला	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरू	खेर गई रहेको पानी लाई प्लाष्टिकको पोखरी बनाई पानी संकलन गर्ने र सिंचाई गर्ने

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानित बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
२.२.२	प्लाष्टिक पोखरी निर्माण	ओटा	१०	१०	०	०	१४०	६४	२०४	३	३०	४	४०	३	३०	१००	साविक वडा नं. ५ को हिले उपल्नो डेरा, तल्नो हिले, जारेकाटना, राखुलीडाडा, रैजवोट, थाराखोला, पोनडेरा, खडकाटोल, रिट्बु	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	खेर गई रहेको पानी लाई प्लाष्टिकको पोखरी बनाई पानी संकलन गर्ने र सिंचाई गर्ने
२.२.३	प्लाष्टिक पोखरी निर्माण	ओटा	६	१०	३	२२	४०	१०	७५	२	२०	२	२०	२	२०	६०	साविक वडा नं. ६ को कमिरेवोट, आरलय, दमके, स्यालाखोला, खलिवाड, कुनाखोला	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	खेर गई रहेको पानी लाई प्लाष्टिकको पोखरी बनाई पानी संकलन गर्ने र सिंचाई गर्ने
२.२.४	प्लाष्टिक पोखरी निर्माण	ओटा	५	१०	०	०	२५	२२	४७	२	२०	२	२०	१	१०	५०	साविक वडा नं. ७ को घर्तिडेरा, भुतजला, मुलखोला, पाल्नोकमड, चुचेहुंगा	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	खेर गई रहेको पानी लाई प्लाष्टिकको पोखरी बनाई पानी संकलन गर्ने र सिंचाई गर्ने
२.३	खानेपानी मुहान संरक्षण, खानेपानी योजना निर्माण तथा मर्मत																		
२.३.१	जिउलाखोला खो.पा. योजना तथा मुहान शंरक्षण	ओटा	१	६५०	०	७	२५	८	४०	१	६५०	०	०	०	०	६५०	साविक वडा नं. ३	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	मुहानमा ईन्टेक निर्माण, टकि निर्माण, ३००० मि. पाईप, ४० घरधुरी

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानित बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
२.३.२	सिंगारेखोला खा.पा. योजना तथा मुहान शंरक्षण	ओटा	१	६००	०	५	२२	३	३०	०	०	१	६००	०	०	६००	साविक वडा नं. ३	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	मुहानमा ईन्टेक निर्माण, टंकि निर्माण, २५०० मि. पाईप, ३० घरधुरी
२.३.३	पनेरीखोला खा.पा. योजना तथा मुहान शंरक्षण	ओटा	२	३७५	०	८	१२	१०	३०	१	३७५	०	०	१	३७५	७५०	साविक वडा नं. ३	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	मुहानमा ईन्टेक निर्माण, टंकि निर्माण, १५०० मि. पाईप, ३० घरधुरी
२.३.४	सिमखोला खा.पा. मर्मत तथा मुहान शंरक्षण	ओटा	१	२५०	०	२	५	३	१०	१	२५०	०	०	०	०	२५०	साविक वडा नं. ३	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	तारजाली, वृक्षारोपण, टंकि मर्मत, ५०० मि. पाईप, १० घरधुरी
२.३.५	भरालडेरा खा.पा. मर्मत तथा मुहान शंरक्षण	ओटा	१	४५०	०	६	१६	८	३०	०	०	१	४५०	०	०	४५०	साविक वडा नं. ३	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	तारजाली, वृक्षारोपण, टंकि मर्मत, ७०० मि. पाईप, ३० घरधुरी
२.३.६	जिउलाखोला खा.पा. मर्मत तथा मुहान शंरक्षण	ओटा	१	५५०	०	५	२८	७	४०	०	०	०	०	१	५५०	५५०	साविक वडा नं. ३	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	तारजाली, वृक्षारोपण, टंकि मर्मत, ६०० मि. पाईप, ४० घरधुरी
२.३.७	थाराखोला खा.पा. योजना तथा मुहान शंरक्षण	ओटा	१	४५०	०	०	६	४	१०	१	४५०	०	०	०	०	४५०	साविक वडा नं. ५	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक	मुहानमा ईन्टेक निर्माण, टंकि निर्माण, २००० मि. पाईप, १० घरधुरी

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानि त बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
२.३.१३	उवावाड खनावाड मोटर अपलिफ्ट खा.पा. योजना तथा मुहान शंरक्षण	ओटा	१	६००	२	१३	३२	१०	५७	१	६००	०	०	०	०	६००	साविक वडा नं. ६	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	मोटर खरिद, १५०० मि. पाईप, ५७ घरधुरी
२.३.१४	भारमाखोला खा.पा. मर्मत तथा मुहान शंरक्षण	ओटा	१	३५०	२	२०	३५	३	६०	०	०	१	३५०	०	०	३५०	साविक वडा नं. ६	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	मुहानमा ईन्टेक, टंकि निर्माण, १५०० मि. पाईप, ६० घरधुरी
२.३.१५	जुम्रावाड चुच्चेढुंगा खा.पा. मर्मत तथा मुहान शंरक्षण	ओटा	१	३००	०	०	५	३	८	१	३००	०	०	०	०	३००	साविक वडा नं. ७	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	१५०० मि. पाईप, नया धारा, ८ घरधुरी
२.३.१६	मुलखोला गोदवाड खा.पा. योजना तथा मुहान शंरक्षण	ओटा	१	२५०	०	०	८	४	१२	०	०	१	२५०	०	०	२५०	साविक वडा नं. ७	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	१००० मि. पाईप, मुहानमा ईन्टेक, टंकि, १२ घरधुरी
२.३.१७	खेतघारी खा.पा. मर्मत तथा मुहान शंरक्षण	ओटा	१	१२५	०	०	२२	८	३०	०	०	०	०	१	१२५	१२५	साविक वडा नं. ७	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	१०० मि. पाईप, ईन्टेक निर्माण, ३० घरधुरी

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानि त बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
२.३.१८	जिसरखोला गोदवाड अपलिफ्ट खा.पा. योजना तथा मुहान शंरक्षण	ओटा	१	५००	२	१२	२७	४	४५	१	५००	०	०	०	०	५००	साविक वडा नं. ७	गा.पा., वडा कार्यालय , खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	मोटर खरिद, २००० मि. पाईप, ४५ घरधुरी
२.३.१९	घण्टवोट पोन्डेरा खा.पा. मर्मत तथा मुहान शंरक्षण	ओटा	१	२७५	०	०	५	३	८	०	०	१	२७५	०	०	२७५	साविक वडा नं. ७	गा.पा., वडा कार्यालय , खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	१००० मि. पाईप, ८ घरधुरी
२.३.२०	बुढाखेत मुख्याडेरा खा.पा. मर्मत तथा मुहान शंरक्षण	ओटा	१	२५०	०	१	५	४	१०	०	०	०	०	१	२५०	२५०	साविक वडा नं. ७	गा.पा., वडा कार्यालय , खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	८०० मि. पाईप, १० घरधुरी
२.४	पानीको ल्याव (पानी परिक्षण)	ओटा	१	३५	११	९३	४०१	१८१	६८६	०	०	१	३५	०	०	३५	साविकका वडाहरुमा	गा.पा., वडा कार्यालय , खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	
२.५	सुधारिएको घट्ट निर्माण	ओटा	७	२५	१	२	३	१	७	३	७५	४	१००	०	०	१७५	साविक वडा नं. ३ र ५	गा.पा., वडा कार्यालय , खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	सुधारिएको घट्ट निर्माणका गर्ने

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानि त बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
२.६	सुधारिएको चुलो निर्माण	ओटा	६०२	१	११	९३	३५९	१३९	६०२	२०२	२०२	२००	२००	२००	२००	६०२	साविकको वडा नं. ३ का ८४ घरधुरीहरु वाहेक सबै घरधुरीहरुमा	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	सुधारिएको चुलो निर्माण गर्ने
२.७	गोबरग्यास प्लान्ट निर्माण	ओटा	४०	५०	३	१०	२०	७	४०	२०	१०००	१०	५००	१०	५००	२०००	साविकका वडाहरुमा १०१० वटा	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, ASHA, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	सुधारिएको चुलो निर्माण गर्ने
	जम्मा										६४२२		४९१५		४९६०	१५४९७			
३	बन तथा जैबिक विविधता																		
३.१	बहुउद्देशिय नर्सरी स्थापना	ओटा	१	२००	११	९३	४०१	१८१	६८६	१	२००	०	०	०	०	२००	साविक वडा नं. ५, घट्टवोट	वन कार्यालय, ASHA, सा.व.उ.स., वडा कार्यालय, गा.पा.	चौडापाते प्रजाति, डालेघास प्रजातीका साथै टिमुर, चिराईतो, कागती, अलैची, दालचिनी, दातेओखर का विरुवा उत्पादन गर्ने

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानित बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
३.२	वृक्षारोपण	हेक्टर	४०	४०	११	९३	४०१	१८१	६८६	१५	६००	१५	६००	१०	४००	१६००	साविक वडा नं. ३ को धम्की ठुलाढुंगा सा.व.को २० हे., फुर्चेपहर, गिद्धिसिम, हरियाली ओखेनी सा.व., ३ हे. वडा नं. ५ को गुनावस्नेडाडा २ हे., रुक्मेशाना सा.व.मा ३ हे., वडा नं. ६ को चूर्तिनधारामा २ हे., वडा नं. ८ को हरलडाडामा ५ हेक्टर क्षेत्रमा वृक्षारोपण गर्ने	वन कार्यालय, ASHA, सा.व.उ.स., वडा कार्यालय, गा.पा.	सामुदायिक वन भित्रको खाली भुभागमा वृक्षारोपण गर्ने
३.३	दिगो वन व्यवस्थापन	हेक्टर	२७	१५	११	९३	४०१	१८१	६८६	९	१३५	९	१३५	९	१३५	४०५	प्रत्येक सामुदायिक वनहरूमा प्रत्येक वर्ष वन कार्ययोजना अनुसार वन व्यवस्थापनका क्रियाकलाप गर्ने	वन कार्यालय, ASHA, सा.व.उ.स., वडा कार्यालय, गा.पा.	हागा काटछाट, पतल्याउने, एकल्याउने, भाडी सफाई
३.४	वायोचार निर्माण सम्बन्धि तालिम	पटक	४	२५	११	९३	४०१	१८१	६८६	२	५०	२	५०	०	०	१००	साविकका वडाहरूमा	वन कार्यालय, ASHA, सा.व.उ.स., वडा कार्यालय, गा.पा.	साविकका वडाका सबै उपभोक्ताहरूलाई समेटेर वायोचार निर्माण सम्बन्धि तालिम प्रदान गर्ने

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानित बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
३.५	वायोब्रिकेट निर्माण	पटक	१	१००	१	३	६	२	१२	०	०	१	१००	०	०	१००	माडी गा.पा. ३, तालावाड	वन कार्यालय, ASHA, सा.व.उ.स., वडा कार्यालय, गा.पा.	साविकका प्रत्येक वडाबाट ३ जनाको दरले सहभागिहरूलाई ३ दिने वायोब्रिकेट तथा वायोचार उत्पादन र तयारी तालिम उपलब्ध गराउने
३.६	डहेलो नियन्त्रणका लागि सचेतना कार्यक्रम (नाटक, रेडियो, एफएम बाट सुचना प्रसारण) विद्यालयमा निवन्ध, वक्तृत्वकला प्रतियोगिता	पटक	३	२५	६	४७	२०१	९१	३४५	१	२५	१	२५	१	२५	७५	माडी गा.पा. ३, तालावाड	वन कार्यालय, ASHA, सा.व.उ.स., वडा कार्यालय, गा.पा.	सडक नाटक देखाउने र एफएम बाट सुचना प्रसारण, विद्यालयमा कार्यक्रम
३.७	वन क्षेत्रभित्र वन्यजन्तुको लागि शंरक्षण पोखरी निर्माण	स्थान	३६	१०					०	१२	१२०	१२	१२०	१२	१२०	३६०	साविक वडा नं. ३ को निपानेचौर, किचाकिन्ने, सुगरपोखरी, मापागैरा, च्यालखोला, सिदारेखोला, ठुलाखोला, दुगेखोला, कुपेसिम, डौडारे, ठुलाछहरा, वडा नं. ५ को रुकमेथाना, भामाखोला, भकरी, सुगरपोखरी, अन्तरेपानी, मछेनीगैरा, कैनखोली, वयसखोला,	वन कार्यालय, ASHA, सा.व.उ.स., वडा कार्यालय, गा.पा.	वन्यजन्तुलाई पायक पर्ने स्थानमा सा.व.भित्र पोखरी निर्माण गर्ने

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानित बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
																	खनावाडडोफ्की, जुगेखोला, वडा नं. ६ को बुनेश्याम, सुगाखोला, दिवाडखोला, वाहनपथेरा, दुदलेचौर, पापुखोला, कालपोलेखोला, च्यानडाडाखोला, फारमाखोला, जुडरावाडखोला, वडा नं. ७ को छिपाछिपे, चोरमखोला, चैतवाड, च्यानडाडावैसवोट, जौलिसल्ला		
३.८	रिचार्ज पोखरी निर्माण	स्थान	३६	१०	११	९३	४०१	१८१	६८६	१२	१२०	१२	१२०	१२	१२०	३६०	साविक वडा नं. ३ को कुकुरगारे, सतिपोले, बैदाराचौर, रनभिम्यु, घोराललेख, सिद्धपुञ्जे, निपानेचौर, ढोरेनी, वडा नं. ५ को फकलीछरा, साउपानी, कृकुगदेपोखरा, कूरलिवाड, वसेकाडा, पाचपुन्ने, फलकेजुर,	वन कार्यालय, ASHA, सा.व.उ.स., वडा कार्यालय, गा.पा.	पानीका मुहानहरुलाई रिचार्ज हुने गरि माथि ठुला खालका रिचार्ज पोखरीहरुको संरक्षण तथा निर्माण

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानि त बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
																जारेकाटना, कालापोखरा, ओछेरा, गरगरेडाडा, जउलेराखुली, जारेकाटना पातटाकुरा, दोवाटो, पातिहाल्ना, राकसेपोखरी, कूगलीवाड, हिलेवरखेखुटी, खोरवारे, वडा नं. ६ को अगलाटाकुरा, ब्रहापुजेथुरी, कालापोखरा, लिमदुडपोखरा, खालिचौर, राखुलडाडा, लामसोटा, चामकोटडाडा, वडा नं. ७ को खेतघारी, मुलखोला, गैरा, रेचवारी, असुरावारी, बोधेडघारी, बुढाघर			
३.९	अग्नी रेखा निर्माण	सा.व.	९	२०	११	९३	४०१	१८१	६८६	३	६०	३	६०	३	६०	१८०	सवै वडाहरुमा	वन कार्यालय, ASHA, सा.व.उ.स., वडा कार्यालय, गा.पा.	वन क्षेत्रमा आगलागि नियन्त्रणका लागि अग्नी रेखा निर्माण गर्ने

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानित बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
										परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
३.१०	आगलागि नियन्त्रण सम्बन्धि तालिम तथा औजार खरिद	पटक	४	८०	२	४	५	१	१२	०	०	२	१६०	२	१६०	३२०	साविकका वडाहरुमा ११९ सेट	वन कार्यालय, ASHA, सा.व.उ.स., वडा कार्यालय, गा.पा.	प्रत्यक वडाबाट ३ जनाका दरले सहभागिहरुलाई तालिम प्रदान गरि औजार उपलब्ध गराउने तथा अग्नी नियन्त्रक सम्बन्धि वडा स्तरिय टोली गठन गर्ने ।
३.११	वर पिपल वृक्षारोपण	पटक	८०	१	११	९३	४०१	१८१	६८६	२५	२५	३०	३०	२५	२५	८०	साविकका वडाहरुमा २० वटाका दरले	वन कार्यालय, ASHA, सा.व.उ.स., वडा कार्यालय, गा.पा.	साविकका वडाहरुको खाली स्थान तथा पायक पर्ने ठाउमा चौतारीको रुपमा वर तथा पिपलको वृक्षारोपण गर्ने
३.१२	सामुदायिक वनको वार्षिक कार्ययोजना निर्माणमा सहयोग	स्थान	२७	५	११	९३	४०१	१८१	६८६	९	४५	९	४५	९	४५	१३५	साविकका वडाहरुका सबै सा.व.उ.स. हरुमा	वन कार्यालय, ASHA, सा.व.उ.स., वडा कार्यालय, गा.पा.	प्रत्यक सामुदायिक वनहरुमा प्रत्यक वर्ष वार्षिक कार्ययोजना निर्माणमा सहयोग
३.१३	पर्यापर्यटनका हिसावले रमणिय स्थल निर्माणमा सहयोग	स्थान	१	६००	११	९३	४०१	१८१	६८६	०	०	१	६००	०	०	६००	साविक वडा नं. ६ र ५ को अग्लाटाकुरा	वन कार्यालय, ASHA, सा.व.उ.स., वडा कार्यालय, गा.पा.	शंरक्षण तथा पर्यापर्यटनका हिसावले प्रवर्द्धन गर्ने तरिकाले तारवार, पिकनिक स्थल, भ्युटावर आदि निर्माण गर्ने ।

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानि त बजेट	स्थान /साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
	जम्मा										१३८०		२०४ ५		१०९०	४५१५			
४	जलवायु परिवर्तन उत्पन्न प्रकोप																		
४.१	वाढी नियन्त्रणका लागी तटबन्ध निर्माण	घ.मि.	६००	४	२	२३	६५	२५	११५	२००	८००	२००	८००	२००	८००	२४००	साविक वडा नं. ३ को सिस्नेरीखोला, भलाखोला, सिमखोला, डिम्मरखोला, खर्चेखोला, लरिखोला, आगरखोला, छपाखोला, साईनावासखोला, सिदारेखोला ४००० थान	भु संरक्षण कार्यालय, ASHA, सा.व.उ.स., वडा कार्यालय, न.पा., जलउत्पन्न प्रकोप	तारजालीको प्रयोग तथा वृक्षारोपण गरि वाढी नियन्त्रणका लागी तटबन्ध निर्माण गर्ने
४.२	वाढी नियन्त्रणका लागी तटबन्ध निर्माण	घ.मि.	७५०	४	०	०	४०	२०	६०	२५०	१०००	२५०	१०००	२५०	१०००	३०००	साविक वडा नं. ५ को रैजवोटखोला, गनारी नाउलाखोला, सेमखोला, सिमरीखोला, ठुलाखोला २००० थान	भु संरक्षण कार्यालय, ASHA, सा.व.उ.स., वडा कार्यालय, न.पा., जलउत्पन्न प्रकोप	तारजालीको प्रयोग तथा वृक्षारोपण गरि वाढी नियन्त्रणका लागी तटबन्ध निर्माण गर्ने
४.३	वाढी नियन्त्रणका लागी तटबन्ध निर्माण	घ.मि.	६००	४	४	१५	२०	३	४२	२००	८००	२००	८००	२००	८००	२४००	साविक वडा नं. ६ को रिचिवी छहरा देखि सिस्ने हुँदै राङ्गेवाङ्गखोला सम्म २००० मि.	भु संरक्षण कार्यालय, ASHA, सा.व.उ.स., वडा कार्यालय, न.पा., जलउत्पन्न प्रकोप	तारजालीको प्रयोग तथा वृक्षारोपण गरि वाढी नियन्त्रणका लागी तटबन्ध निर्माण गर्ने

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानि त बजेट	स्थान /साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
४.४	वाढी नियन्त्रणका लागी तटबन्ध निर्माण	घ.मि.	७५०	४	२	३	१५	१०	३०	२५०	१०००	२५०	१०००	२५०	१०००	३०००	साविक वडा नं. ७ को पुरानो घण्टवोट देखि नया घण्टवोट, कोर्जेखोला, कल्यु ओडारदेखि दोभान, दोभान देखि लिउरीवाड २५०० थान	भु संरक्षण कार्यालय, ASHA, सा.व.उ.स., वडा कार्यालय, न.पा., जलउत्पन्न प्रकोप	तारजालीको प्रयोग तथा वृक्षारोपण गरि वाढी नियन्त्रणका लागी तटबन्ध निर्माण गर्ने
४.५	पहिरो नियन्त्रणका लागि तारजाली तथा वायोईन्जिनियरिंग	घ.मि.	३००	४	०	१०	४०	१२	६२	१००	४००	१००	४००	१००	४००	१२००	साविक वडा नं. ३ को विद्यालय, स्वास्थ्यचौकि, चिरेखोला, चैतुवाड, कुकुरखोरे, ठुलाखोला, छानिगा, दाङखुरी, भिम्पुवाड, हिपाल, जिउलाटोल, भ्यावाड, भाते, १२०० थान	भु संरक्षण कार्यालय, ASHA, सा.व.उ.स., वडा कार्यालय, न.पा.	तारजालीको प्रयोग तथा वृक्षारोपण गरि पहिरो नियन्त्रण गर्ने
४.६	पहिरो नियन्त्रणका लागि तारजाली तथा वायोईन्जिनियरिंग	घ.मि.	१२०	४	०	०	२५	१५	४०	४०	१६०	४०	१६०	४०	१६०	४८०	साविक वडा नं. ५ को रैजवोट, सिमरी, धनठाना, जारेकाटना, हिले, स्याला, धन्ठाना, सुगेगारे, २७० थान	भु संरक्षण कार्यालय, ASHA, सा.व.उ.स., वडा कार्यालय, न.पा.	तारजालीको प्रयोग तथा वृक्षारोपण गरि पहिरो नियन्त्रण गर्ने
४.७	पहिरो नियन्त्रणका लागि तारजाली तथा वायोईन्जिनियरिंग	घ.मि.	१५०	४	२	१२	१५	४	३३	५०	२००	५०	२००	५०	२००	६००	साविक वडा नं. ६ को जिवनआधारभुत विद्यालय, जुम्वाड गैरा, आलेय, भुतवाड, स्याला,	भु संरक्षण कार्यालय, ASHA, सा.व.उ.स., वडा कार्यालय, न.पा.	तारजालीको प्रयोग तथा वृक्षारोपण गरि पहिरो नियन्त्रण गर्ने

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानि त बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
																खजावाड, धनवोट, ३९० थान			
४.८	पहिरो नियन्त्रणका लागि तारजाली तथा वायोईन्जिनियरिंग	घ.मि.	१५०	४	०	१	१९	१५	३५	५०	२००	५०	२००	५०	२००	६००	साविक वडा नं. ७ को चुचेहुंगा, पोनडेरा, लिउरीवाड, बुढागाड, ६७५ थान	भु संरक्षण कार्यालय, ASHA, सा.व.उ.स., वडा कार्यालय, न.पा.	तारजालीको प्रयोग तथा वृक्षारोपण गरि पहिरो नियन्त्रण गर्ने
४.९	प्रकोप राहत (आपतकालिन) कोषको स्थापना	पटक	१	१००	२	१९	८०	३६	१३७	१	१००		०		०	१००		ASHA, वडा कार्यालय, न.पा.	जोखिममा परेका व्यक्तिका लागि राहत प्रदान गर्ने
	जम्मा										४६६०		४५६०		४५६०	१३७८०			
५	जन स्वास्थ्य																		
५.१	स्टेचर खरिद	ओटा	३४	१०	६	४७	२०१	९१	३४५	१२	१२०	१२	१२०	१०	१००	३४०	साविकका वडा नं. ३ मा ६ वटा, वडा नं. ५ मा १० वटा, वडा नं. ६ मा १० वटा, वडा नं. ७ मा ८ वटा	गा.पा., वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकि, ASHA	स्टेचर खरिद
५.२	स्वच्छ पिउने पानीका लागि (Euro Guard)	पटक	६	२५					०	२	५०	२	५०	२	५०	१५०	सवै विद्यालयहरु, स्वास्थ्य चौकि र वडा कार्यालयमा ११ वटा	गा.पा., वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकि, ASHA	स्वच्छ पिउने पानीको लागि
५.३	आमा समुहलाई प्राथमिक उपचार सम्बन्धि तालिम तथा प्राथमिक उपचार वाकस सहयोग	पटक	९	१०					०	३	३०	३	३०	३	३०	९०	गठित आमा समुहहरुलाई	गा.पा., वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकि, ASHA	प्राथमिक उपचार सम्बन्धि तालिम तथा औषधी सहयोग

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानि त बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
५.४	पोषण सम्बन्धि तालिम	पटक	९	१०	२	१९	८०	३६	१३७	३	३०	३	३०	३	३०	९०	साविकका वडाहरुमा	गा.पा., वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकि, ASHA	दुई दिने तालिममा पच्चिस जना १००० दिनका आमाहरुलाई सहभागी गराउने
५.५	स्वास्थ्य शिविर संचालन	पटक	१	५०	६	४७	२०१	९१	३४५	०	०	१	५०	०	०	५०	साविकका वडाहरुमा १११ पटक	गा.पा., वडा कार्यालय, तिलगंगा आखा अस्पताल, स्वास्थ्य चौकि, ASHA	आखा तथा जोर्नि लगायत अन्य क्षेत्रको समस्याका लागि शिविर संचालन गर्ने
५.६	स्कूलहरुमा डस्टविनमा सहयोग	पटक	३०	१					०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	३०	सत्रै विद्यालयहरुमा	गा.पा., वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकि, ASHA	स्कूलहरुमा भएको फोहरहरुको लागि
५.७	पेरीलाईट खरिद	वटा	१	५					०	०	०	१	५	०	०	५	स्वास्थ्य चौकि, तालावाड	गा.पा., वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकि, ASHA	डेलिभरीको समयमा प्रयोग गर्ने लाईट
५.८	प्लासिन्टा पिट निर्माण	पटक	१	५०					०	०	०	१	५०	०	०	५०	स्वास्थ्य चौकि, तालावाड	गा.पा., वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकि, ASHA	सुत्केरी महिलाको साल नाल गाडने खाडल
५.९	अटो स्कोप	वटा	१	१०					०	०	०	१	१०	०	०	१०	स्वास्थ्य चौकि, तालावाड	गा.पा., वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकि, ASHA	औजारहरु निर्मूलिकरण गर्ने उपकरण

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानित बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
५.१०	डेन्टल सेट खरिद	वटा	१	५					०	०	०	१	५	०	०	५	स्वास्थ्य चौकि, तालावाड	गा.पा., वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकि, ASHA	दातको उपचारका लागि उपकरणमा सहयोग
५.११	वि.पि. सेट खरिद (डिजिटल)	वटा	३	५					०	१	५	१	५	१	५	१५	३ सेट	गा.पा., वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकि, ASHA	व्हाट्सएप जार्जका लागि डिजिटल सेट खरिदमा सहयोग
५.१२	बच्चा तौलका लागि मेसिन खरिद	वटा	१	५					०	३	१५	३	१५	३	१५	४५	साविकका वडाहरुमा	गा.पा., वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकि, ASHA	बच्चाहरु तौलका लागि उपकरणमा सहयोग
५.१३	गाउघर क्लिनिक सवलिकरण	वटा	२	५०					०	१	५०	१	५०	०	०	१००	दुई वटा	गा.पा., वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकि, ASHA	गाउघर क्लिनिक शवलिकरणको लागि आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग
५.१४	जन चेतनामुलक कार्यक्रम (सरसफाई, मानव रोग, सरुवा रोग, खोप, वालविवाह, मातृशिशु, यौनशिक्षा)	पटक	१	२०					०	३	६०	३	६०	३	६०	१८०	माडी गा.पा. ३, तालावाड	गा.पा., वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकि, ASHA	प्रत्येक वडामा मासिका हरुसंग समन्वय गरेर समुदायमा सरसफाई र सरसफाईको कमीले लाग्न सक्ने रोग र बचाउका उपाय वारे छलफल, नाटक देखाउने
	जम्मा									३७०		४९०		३००	११६०				
६	भौतिक पूर्वाधार																		

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानि त बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
६.१	सिंचाई कुलो निर्माण तथा मर्मत (पक्क बनाउने)																		
६.१.१	चैतुवाड पाईप सिंचाई	RM	१	३००	२	६	४	३	१५	१	३००	०	०	०	०	३००	साविक वडा नं. ३	सिंचाई सर्वाङ्गिभजन कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	१००० मि. पाईप, १५ घरधुरी
६.१.२	लहरीखोला पाईप सिंचाई	RM	१	१५०	२	१५	३३	२०	७०	१	१५०	०	०	०	०	०	साविक वडा नं. ३	सिंचाई सर्वाङ्गिभजन कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	३०० मि. पाईप, ७० घरधुरी
६.१.३	सिदारेखोला पाईप सिंचाई	RM	१	४५०	०	१०	१२	३	२५	०	०	१	४५०	०	०	०	साविक वडा नं. ३	सिंचाई सर्वाङ्गिभजन कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	पाईप २००० मि., २५ घरधुरी
६.१.४	भयावाडखोला पाईप सिंचाई	RM	१	६५०	१	१४	३५	१०	६०	०	०	१	६५०	०	०	०	साविक वडा नं. ३	सिंचाई सर्वाङ्गिभजन कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	३००० मि. , ६० घरधुरी
६.१.५	हिपालखोला पाईप सिंचाई	RM	१	७५०	०	१०	४५	५	६०	०	०	१	७५०	०	०	७५०	साविक वडा नं. ३	सिंचाई सर्वाङ्गिभजन कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	३५०० मि. पाईप, ६० घरधुरी
६.१.६	जिउला सिंचाईकुलो मर्मत तथा स्तरउन्नती	RM	१	५५०	३	२०	३८	४	६५	०	०	०	०	१	५५०	५५०	साविक वडा नं. ३	सिंचाई सर्वाङ्गिभजन कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	पच्चीस सय मिटर, ६५ घरधुरी

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानि त बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
६.१.७	डिमरखोला पाईप सिंचाई	RM	१	३५०	०	८	१५	२	२५	०	०	०	०	१	३५०	३५०	साविक वडा नं. ३	सिंचाई सर्वाङ्गिभजन कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	१५०० मि. पाईप, २५ घरधुरी
६.१.८	छानिगा पाईप सिंचाई	RM	१	४५०	०	७	१५	३	२५	०	०	०	०	१	४५०	४५०	साविक वडा नं. ३	सिंचाई सर्वाङ्गिभजन कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	दुई हजार मि. पाईप, २५ घरधुरी
६.१.९	रैजवोट पाईप सिंचाई	RM	१	६५०	०	०	२५	१०	३५	१	६५०	०	०	०	०	६५०	साविक वडा नं. ५	सिंचाई सर्वाङ्गिभजन कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	३००० मि. पाईप, ३५ घरधुरी
६.१.१०	जारेकाटना पाईप सिंचाई	RM	१	२५०	०	०	१४	६	२०	०	०	१	२५०	०	०	२५०	साविक वडा नं. ५	सिंचाई सर्वाङ्गिभजन कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	१००० मि. पाईप, २० घरधुरी
६.१.११	भायाखोला पाईप सिंचाई	RM	१	१५०	०	०	७	३	१०	०	०	०	०	१	१५०	१५०	साविक वडा नं. ५	सिंचाई सर्वाङ्गिभजन कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	१५० मि. पाईप, १० घरधुरी
६.१.१२	राखुलडाडा खरगैरा पाईप सिंचाई	RM	१	६५०	२	१५	१६	७	४०	१	६५०	०	०	०	०	६५०	साविक वडा नं. ६	सिंचाई सर्वाङ्गिभजन कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	३००० मि. पाईप, ४० घरधुरी
६.१.१३	वारडखोला सिंचाई कुलो मर्मत तथा स्तरउन्नती	RM	१	३२५	३	२०	३०	७	६०	१	३२५	०	०	०	०	३२५	साविक वडा नं. ७	सिंचाई सर्वाङ्गिभजन कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय,	११०० मि. , ६० घरधुरी

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानित बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
																		ASHA	
६.१.१४	घट्टवोट सिंचाईकुलो निर्माण	RM	१	२१०	०	७	१६	७	३०	०	०	१	२१०	०	०	२१०	साविक वडा नं. ७	सिंचाई सर्वोडिभिजन कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	८०० मि., ३० घरधुरी
६.२	आर सि.सि. पुल निर्माण																		
६.२.१	मरमघाट पक्की पुल निर्माण	RM	१	१०	३	४७	१२८	५१	२२९	२०	२००	०	०	०	०	२००	साविक वडा नं. ३	सिंचाई सर्वोडिभिजन कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	विद्यार्थी तथा सर्वसाधारणहरु आवत जावत गर्नलाई खोलामा पक्की पुल निर्माण गर्ने
६.२.२	सिमखोला पक्की पुल निर्माण	RM	१	१०	३	४७	१२८	५१	२२९	०	०	१५	१५०	०	०	१५०	साविक वडा नं. ३	सिंचाई सर्वोडिभिजन कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	विद्यार्थी तथा सर्वसाधारणहरु आवत जावत गर्नलाई खोलामा पक्की पुल निर्माण गर्ने
६.२.३	नाच्नेथला पक्की पुल निर्माण	RM	१	१०	३	४७	१२८	५१	२२९	०	०	०	०	१०	१००	१००	साविक वडा नं. ३	सिंचाई सर्वोडिभिजन कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	विद्यार्थी तथा सर्वसाधारणहरु आवत जावत गर्नलाई खोलामा पक्की पुल निर्माण गर्ने
६.२.४	ठुलाखोला पक्की पुल निर्माण	RM	१	१०	०	०	१४०	६४	२०४	२०	२००	०	०	०	०	२००	साविक वडा नं. ५	सिंचाई सर्वोडिभिजन कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	विद्यार्थी तथा सर्वसाधारणहरु आवत जावत गर्नलाई खोलामा पक्की पुल निर्माण गर्ने

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानित बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
६.२.५	पुतलीवोट पक्की पुल निर्माण	RM	१	१०	०	०	१४०	६४	२०४	०	०	२०	२००	०	०	२००	साविक वडा नं. ५	सिंचाई सर्वेडिभिजन कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	विद्यार्थी तथा सर्वसाधारणहरु आवत जावत गर्नलाई खोलामा पक्की पुल निर्माण गर्ने
६.२.६	खामखोला पक्की पुल निर्माण	RM	१	१०	०	०	१४०	६४	२०४	०	०	०	०	१०	१००	१००	साविक वडा नं. ५	सिंचाई सर्वेडिभिजन कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	विद्यार्थी तथा सर्वसाधारणहरु आवत जावत गर्नलाई खोलामा पक्की पुल निर्माण गर्ने
६.२.७	घट्टवोट पक्की पुल निर्माण	RM	१	१०	०	०	१४०	६४	२०४	०	०	०	०	१०	१००	१००	साविक वडा नं. ५	सिंचाई सर्वेडिभिजन कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	विद्यार्थी तथा सर्वसाधारणहरु आवत जावत गर्नलाई खोलामा पक्की पुल निर्माण गर्ने
६.२.८	चापकोट पक्की पुल निर्माण	RM	१	१०	६	४३	८२	२०	१५१	३०	३००	०	०	०	०	३००	साविक वडा नं. ६	सिंचाई सर्वेडिभिजन कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	विद्यार्थी तथा सर्वसाधारणहरु आवत जावत गर्नलाई खोलामा पक्की पुल निर्माण गर्ने
६.२.९	ढुंगेखानी पक्की पुल निर्माण	RM	१	१०	२	३	५१	४६	१०२	१२	१२०	०	०	०	०	१२०	साविक वडा नं. ७	सिंचाई सर्वेडिभिजन कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	विद्यार्थी तथा सर्वसाधारणहरु आवत जावत गर्नलाई खोलामा पक्की पुल निर्माण गर्ने
६.२.१०	धाराखोला पक्की पुल निर्माण	RM	१	१०	२	३	५१	४६	१०२	०	०	१०	१००	०	०	१००	साविक वडा नं. ७	सिंचाई सर्वेडिभिजन कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	विद्यार्थी तथा सर्वसाधारणहरु आवत जावत गर्नलाई खोलामा पक्की पुल निर्माण गर्ने

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानित बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
																		निर्माण गर्ने	
६.२.११	ओर्जे खोला पक्की पुल निर्माण	RM	१	१०	२	३	५१	४६	१०२	०	०	०	०	१५	१५०	१५०	साविक वडा नं. ७	सिंचाई सर्वेसाधारणहरू कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	विद्यार्थी तथा सर्वसाधारणहरू आवत जावत गर्नलाई खोलामा पक्की पुल निर्माण गर्ने
	जम्मा										२८९५		२७६०		१९५०	६३५५			
७	जलवायु परिवर्तन सचेतना अभिवृद्धि, क्षमता विकास तथा लैंगिक तथा सामाजिक समाबेसीकरण																		
७.१	जलवायु परिवर्तन ज्ञान केन्द्र स्थापना (वडा स्तरिय)	ओटा	१	५०	६	४७	२०१	९१	३४५	०	०	१	५०	०	०	५०	माडी गा.पा. ३, तालावाड	गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	सवै टोलका समुदायलाई जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि सुचना प्रवाह गर्ने उद्देश्यले वडा कार्यालयको भवनमा सुचना केन्द्र स्थापना गर्ने
७.२	जलवायु परिवर्तन तथा वन डहेलो सम्बन्धि सचेतनामुलक होर्डिड बोर्ड	ओटा	४	१५	११	९३	४०१	१८१	६८६	१	१५	२	३०	१	१५	६०	साविकका सवै वडाहरुमा	गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	प्रत्येक वडामा १ वटा होर्डिड बोर्ड
७.३	लापा कार्यान्वयन का लागी अभिमुखीकरण गोष्ठी	पटक	१	१०					०	१	१०	०	०	०	०	१०	माडी गा.पा. ३, तालावाड	गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	१ दिने अभिमुखीकरण गोष्ठी (वडाका निर्वाचित जन प्रतिनिधिहरु, वडामा कार्यरत

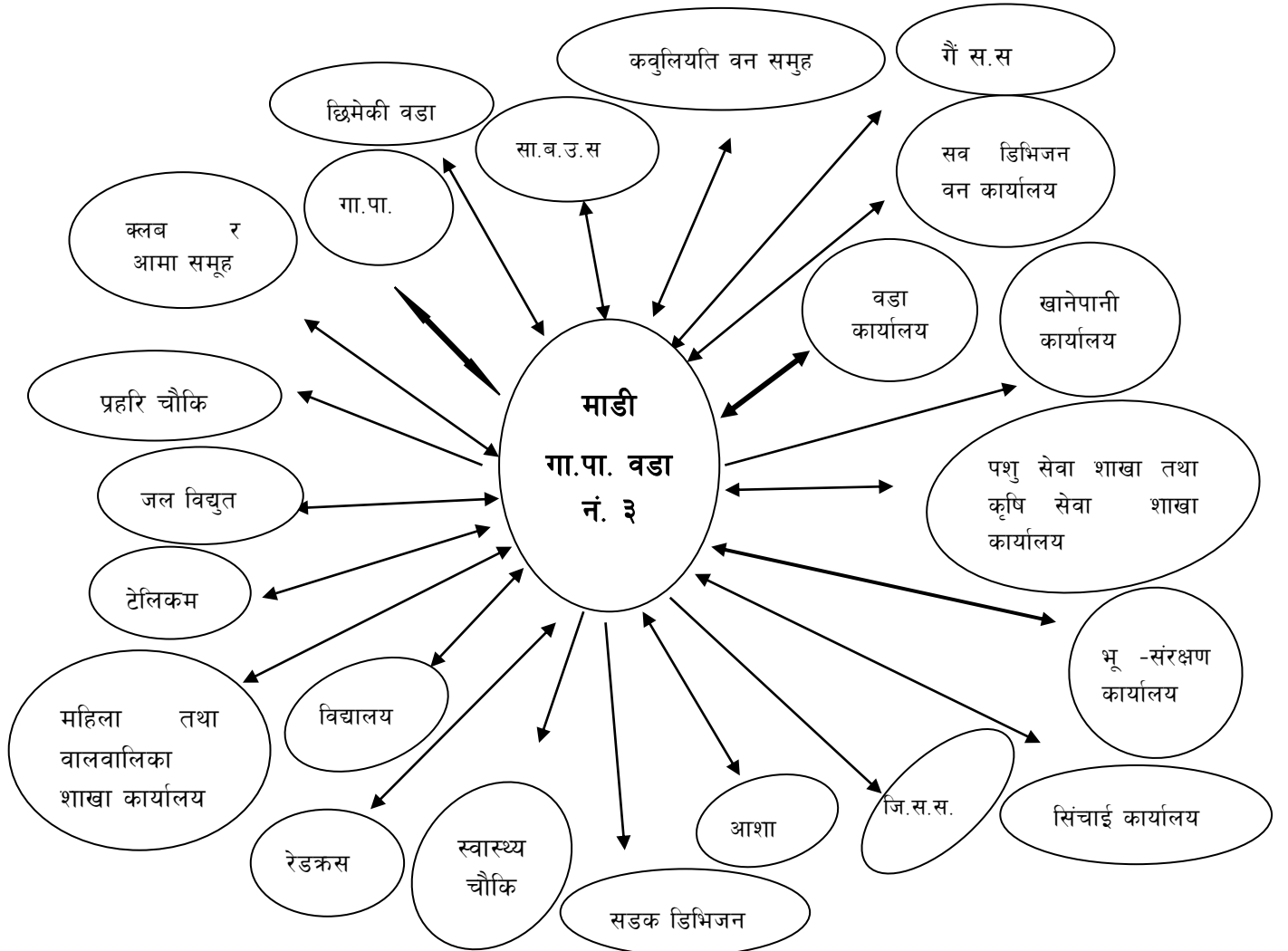
सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानित बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
																		सरोकारवाला संघ संस्था, राजनितिक दल)	
७.४	विपन्न महिलाहरुलाई वैकल्पिक आयमुलक क्रियाकलाप (होजेरी)	पटक	२	१००	२	३	७	४	१६	१	१००	०	०	१	१००	२००	माडी गा.पा. ३, तालावाड	गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	उनका विभिन्न सामागिहरु बनाउने सम्बन्धि १५ दिने तालिम
७.५	कपाल काटने सम्बन्धि तालिम	पटक	१	५०	०	१	१	१	३	०	०	१	५०		०	५०	गाउपालिका स्तर	गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	हालका वडाहरुबाट २२ जना व्यक्तिहरु छनौट गरि तालिम प्रदान गर्ने
७.६	पुराना कपडा पेल्लका लागि मेसिनमा सहयोग	पटक	१	२००	११	९३	४०१	१८१	६८६	०	०	१	२००		०	२००	माडी गा.पा. ३, तालावाड	गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	घरमा खेर गएका तथा पुराना कपडाहरु पेलेर पुन नया बनाउनको लागि मेसिनमा सहयोग
७.७	अवलोकन भ्रमण (अनुकुलनका प्रयासहरु भएको ठाउमा)	पटक	१	१००					०	०	०	१	१००	०	०	१००	वडा स्तरीय	गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	निर्वाचित जनप्रतिनिधि, राजनैतिक दल र अगुवा कृषक गरि ३० जना
७.८	महिला तथा बन्वित बर्गलाई लैगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धि तालिम	पटक	१	२०	२	५	१०	३	२०	१	२०	०	०	०	०	२०	वडा स्तरमा	गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA, महिला तथा बालबालिका कार्यालय	२ दिने तालिम, वडाबाट ५ जनाका दरले, आमा समुह, कृषि सहकारीहरु, सचेतना केन्द्र र वन समुहका प्रतिनिधीहरु

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानित बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८					
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
७.९	संकटासन्न घरघुरीहरूको जिविकोपार्जनमा सुधारका लागि आरन सुधारमा सहयोग	ओटा	१२	२०	०	२	५	५	१२	४	८०	४	८०	४	८०	२४०	साविक वडा नं. ३ मा ५ जना, वडा नं. ५ मा २ जना, वडा नं. ६ मा २ जना, वडा नं. ७ मा ३ जना	गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	विपन्न व्यक्तिहरू छनौट गरि आरनको लागि टहरा र औजार खरिदमा सहयोग
७.१०	सहकारीसंगको समन्वयमा व्यवसायिक कृषकहरूलाई व्यवसायिक योजना निर्माण सम्बन्धि क्षमता अभिवृद्धि तालिम संचालन	ओटा	३	१५					०	१	१५	१	१५	१	१५	४५	वडा स्तरमा	गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	कृषि समुह तथा वाखा पालन फर्महरूलाई व्यवसायिक योजना बनाउनका लागि तालिम संचालन गर्ने
	जम्मा										२४०		५२५		२१०	९७५			
८	योजना अनुगमन , मूल्यांकन तथा संस्थागत विकास																		
८.१	वार्षिक योजना तर्जुमा गोष्ठि	ओटा	३	१५						१	१५	१	१५	१	१५	४५	वडा स्तरमा	गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	१ दिने योजना तर्जुमा गोष्ठि (वडाका निर्वाचित जन प्रतिनिधिहरू, राजनितिक दल ,वडामा कार्यरत सरोकारवाला संघ संस्था)
८.२	सरोकारवालाहरूबाट संयुक्त अनुगमन तथा मूल्यांकन	ओटा	३	१०						१	१०	१	१०	१	१०	३०	कार्यक्रम संचालन भएका स्थानहरूमा	गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	वार्षिक रुपमा (वडाका निर्वाचित जन प्रतिनिधिहरू, राजनितिक दल ,वडामा कार्यरत सरोकारवाला

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक बर्ष						कूल अनुमानि त बजेट	स्थान / साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	
										०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८						
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट					
																			संघ संस्था)	
८.३	चौमासिक समिक्षा गोष्ठि	पटक	९	१०						३	३०	३	३०	३	३०	९०	वडा स्तरमा	स्तरमा	गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	वडाका निर्वाचित जन प्रतिनिधिहरु, राजनितिक दल , वडामा कार्यरत सरोकारवाला संघ संस्था
८.४	वडा कार्यालयको संस्थागत विकास	पटक	१	७५						१	७५	०	०	०	०	७५	वडा स्तरमा	स्तरमा	गा.पा., वडा कार्यालय, ASHA	कम्प्युटर, प्रिन्टर, लगायत आवश्यक फर्निचर खरीद गरी वडा कार्यालयको संस्थागत विकास गर्ने
	जम्मा									१३०		५५		५५	२४०					
	कुल जम्मा									२३९७ २		२३७२ ८		१९६४ ९	६६०९९					

३.८ संस्थागत नक्शांकन तथा सेवा प्रदायक संस्था विश्लेषण

योजना तयार गरिसकेपछि अनुकूलन योजनाका प्राथमिकतालाई स्थानीय स्तरमा आर्थिक तथा प्राविधिक रुपमा सहयोग पुऱ्याउन सक्ने निकायहरुको पहिचान एवं ती निकायहरुबाट उपलब्ध हुने सेवाहरुको समेत विश्लेषण गरिएको थियो । यसरी जलवायु परिवर्तनका सवालमा आर्थिक, प्राविधिकको साथै सहजीकरण सहयोग पुऱ्याउन सक्ने सरकारी निकायहरुमा जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय, गाउँपालिकाको कार्यालय, गाउँपालिका अर्न्तगत विभिन्न विषयगत शाखाहरु (कृषि, स्वास्थ्य, शिक्षा, महिला तथा बालबालिका, पशु सेवा आदि) तथा अन्य जिल्ला तथा फिल्ड स्थित कार्यालयहरु कृषि ज्ञान केन्द्र, डिभिजन तथा सब डिभिजन वन कार्यालयहरु र यस अर्न्तगत भू-संरक्षण शाखा, सिंचाई डिभिजन, सुरक्षा निकाय, टेलिकम, सा.व.उ.स.हरु, गैर सरकारी संस्था तथा आयोजनाहरुमा पहाडी किसानका लागि अनुकूलन आयोजना, एकिकृत परियोजना तथा समुदायमा आधारित संघ संस्थाहरुमा कृषि सहकारी संस्था, सा.व.उ.स., आमा समूह, क्लब आदि रहेका छन् । संस्थागतनक्शा अनुसार जिल्लामा हुने जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि हरेक क्रियाकलापहरु जि.स.स र गाउँपालिकासँगको समन्वय र सहकार्यमा हुने हुँदा जि.स.स. र गा.पा. संग धेरै राम्रो र नजिकको सम्बन्ध रहने देखिन्छ । संघिय तथा प्रादेशिक स्तरका सम्बन्धित संघ संस्था कार्यालयहरुबाट पनि सहयोग हुने अपेक्षा गरिएको छ ।

चित्र २३. माडी गा. पा. वडा नं. ३ को संस्थागत नक्शांकन

तालिका २७. संस्थागत विश्लेषण

सेवाप्रदायक संस्था र ठेगाना	सेवा लिने विषय	सेवा लिन गरिने प्रक्रिया
वडा कार्यालय	समन्वय र सहकार्य, सल्लाह र सुझाव, सिफारिस	निवेदन तथा योजना प्रस्तुत
गाउँपालिकाको कार्यालय	आर्थिक सहयोग, समन्वय र सहकार्य, सल्लाह र सुझाव, सिफारिस	योजना तर्जुमामा आमन्त्रण, निवेदन तथा योजना प्रस्तुत
जि.स.स.को कार्यालय	आर्थिक सहयोग र सहकार्य	योजना प्रस्तुत, निवेदन
शिक्षा शाखा	विद्यालय निर्माण तथा मर्मत, छात्रवृत्ति, विद्यालयका लागि आवश्यक सामग्रीहरू, शिक्षकहरूका लागि तालिम	योजना प्रस्तुत, वि.व्य.स.को निर्णय र निवेदन
खानेपानी कार्यालय	खानेपानीको लागि आवश्यक प्राविधिक सहयोग, पाईप, टंकी, धारा निर्माणका सामग्री सहयोग, चर्पी निर्माणका लागि प्यान सेट, सिमेन्ट, सरिया, पाईप सहयोग	योजना प्रस्तुत, उपभोक्ता समिति गठन गरी निवेदन पेश, सम्पर्क र समन्वय
सब डिभिजन वन कार्यालय	सा.व.उ.स. गठन र दर्ता, वन व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम र प्राविधिक सहयोग, गैर काष्ठ वन पैदावार सम्बन्धी तालिम र प्राविधिक सहयोग, आयआर्जनका क्रियाकलापहरूका लागि आर्थिक सहयोग	सावउसको वार्षिक योजना पेश, सावउसको निर्णय र निवेदन पेश, सम्पर्क र समन्वय
सा.व.उ.स.	कृषकहरूलाई आवश्यक काठ, घाँस, दाउरा उपलब्ध गराउने तथा विपन्नहरूलाई आय आर्जनका लागि सहयोग गर्ने	निवेदन
पशु तथा कृषि सेवा शाखा कार्यालय	कृषि सम्बन्धी प्राविधिक सहयोग, बीउविजन, कृषि सम्बन्धी तालिम, कृषक समूह गठन र सबलीकरण पशुमा लागेको रोगको बारे जानकारी तथा प्रशिक्षण, समूह गठन र सबलीकरण	योजना प्रस्तुत, कृषक समूहको निवेदन
स्वास्थ्य चौकी	उपस्वास्थ्य चौकी स्थापना र स्तर वृद्धि, स्वास्थ्य शिविर, गाउँघर क्लिनिकको स्तर वृद्धि,	सम्पर्क, समन्वय, निवेदन
सिंचाई कार्यालय	कुलो, नहर निर्माण, पाईप सहयोग,	योजना प्रस्तुत, निवेदन, सम्पर्क, समन्वय
महिला तथा बालबालिका शाखा	अपाङ्ग परिचय पत्र तथा राहत, महिला सशक्तिकरणका लागि तालिम, समूह गठन, आयआर्जन सम्बन्धी कार्यक्रमहरू	सम्पर्क समन्वय, निवेदन
सुरक्षा निकाय	राहत तथा तथा उद्धारको सहयोग, सुरक्षा	उद्धारको लागि अनुरोध निवेदन
भू-संरक्षण कार्यालय	तारजाली, मुहान संरक्षण	निवेदन, सम्पर्क, समन्वय
पहाडी साना किसानको लागि अनुकूलन आयोजन	स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजन तयारी तथा कार्यान्वयनमा आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग	लामा समूह निर्माण, निवेदन, सम्पर्क, समन्वय

३.९ स्थानीय तहको योजना प्रक्रियामा स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना समायोजन

नेपाल सरकारको स्थानिय तहको वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा प्रक्रियाका ७ चरणहरू: १) संघ तथा प्रदेशबाट वित्तीय हस्तान्तरणको खाका र मार्गदर्शन प्राप्ति, २) श्रोत अनुमान र कूल बजेट सीमा निर्धारण, ३) बस्ती/टोल स्तरबाट योजना छनौट, ४) वडा स्तरीय योजना प्राथमिकिकरण, ५) एकिकृत बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा, ६) गाउँ/नगर कार्यपालिकाको बैठकबाट बजेट तथा कार्यक्रम स्वीकृती गरि सभामा पेश गर्ने र ७) गाउँ/नगर सभाको बैठकमा बजेट तथा कार्यक्रम स्वीकृतिका चरणहरू मध्ये चरण नं. ३ बाट शुरु भई पछिका

चरणहरूमा समायोजन गरी यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनालाई अनुमोदन गराई मुल प्रवाहीकरण गरिने छ । यस कार्ययोजना जलवायु परिवर्तनसंग सम्बन्धित संवेदनशील विषयगत क्षेत्रहरू: कृषि तथा खाद्य सुरक्षा, वन तथा जैविक विविधता, जलश्रोत तथा उर्जा, मानव स्वास्थ्य, जलवायु जन्य प्रकोप तथा पूर्वाधार विकास अन्तर्गतका अनुकूलनका कार्यक्रमहरू, स्थानीय तहको क्षेत्रगत विकास १) आर्थिक विकास, २) सामाजिक विकास, ३) पूर्वाधार विकास, ४) वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन र ५) संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह क्षेत्रहरूमा एकिकृत एवं समायोजन गर्न सकिने छ । यस बाहेक वडा तथा गाउँपालिका अन्तर्गत क्रियाशील अन्य नीजि, सरकारी तथा गैह्र सरकारी संस्थाहरू र दातृ निकायहरूको वार्षिक तथा आवधिक योजनाहरूबाट यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको पनि आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग हुनेछ । त्यस्तै गरेर संघीय तथा प्रादेशिक सरकारहरूको तहबाट पनि सहयोग हुनेछ । पहाडी साना किसानको लागि अनुकूलन आयोजनासंग सम्बन्धित कार्यक्रमहरूमा पनि दुवै आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग हुनेछ ।

३.१० स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको कार्यान्वयन

यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको कार्यान्वयन यस परिवर्तन गाउँपालिकाको समन्वयनमा यस वडाको वडा अध्यक्षको नेतृत्वदायी भूमिका रहने छ । यसको लागि वडा अध्यक्ष को अध्यक्षता बहुसरोकारवाला समिति गठन गर्न सकिनेछ । सो समितिको मातहतमा यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाका योजनाहरू सेवा प्रदायक संस्था तथा निकायहरू, विषयगत शाखा तथा कार्यालयहरूले पनि आ-आफ्नो प्रकृया तथा कार्यविधि अनुसार कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सहयोग गर्नेछन् । पहाडी साना किसानको लागि अनुकूलन आयोजनाबाट सहयोग हुने कार्यक्रमहरू यसै आयोजनाको कार्यविधि अनुसार सोभै समुदायमा स्थापित भई क्रियाशील रहेका विधिवत दर्ता भएका समूह, संस्था, क्लव तथा उपभोक्ता समितिहरू मार्फत कार्यान्वयन गरिनेछ । योजना कार्यान्वयन हुनु पूर्व कार्यान्वयनका लागि आवश्यक विस्तृत वजेट तयार गरी उपभोक्ता समिति, समूह र क्लवहरूसंग सहमति एवं सम्झौता गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । उक्त कार्यान्वयन गर्ने समितिहरूले कार्यक्रम कार्यान्वयन पूर्व सम्बन्धित लाभान्वित वर्ग समक्ष विस्तृत योजना तथा वजेट विवरण प्रस्तुत गर्नु पर्नेछ ।

यस योजनामा अन्य सरोकारवाला निकायहरूको सहयोग पनि आवश्यक पर्ने हुनाले सरोकारवाला निकायको वार्षिक योजनामा समावेश गर्नका लागि जिल्ला समन्वयन समिति तथा गाउँपालिका मार्फत पहल गरिनेछ । विस्तृत कार्यान्वयनको लागि सम्बन्धित व्यक्ति, संस्था निकायहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरी वाह्य श्रोतहरूको समेत पहिचान र परिचालन गरिनेछ ।

३.११ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको प्रगति समिक्षा, अनुगमन तथा मूल्यांकन

वडा तहमा स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना कार्यान्वयनको प्रगति र परिणाम सम्बन्धी सूचना तथा प्रमाणहरूको संकलन र मूल्यांकन गर्न वडा अध्यक्षका अध्यक्षता गठित बहुसरोकारवाला समितिलाई नै परिचालन गरिनेछ । अनुकूलन कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा भएको प्रगतिहरूको समिक्षा नियमित रूपमा गरिनेछ । यसका लागि वार्षिक योजना तर्जुमा गोष्ठी र समिक्षा गोष्ठी सबै सरोकारवालाहरूको सहभागितामा संचालन गरिनेछ । समितिबाट कार्यक्रमको गुणस्तर सुनिश्चित गर्न स्थलगत अनुगमन समेत गरिनेछ । समिक्षा गोष्ठी एवं स्थलगत अनुगमनबाट लापा कार्यान्वयनमा प्राप्त भएका प्रतिफल मूल्यांकन गरि सिकाईहरूको आदान प्रदान गरिनेछ । यसै गरी समय-समयमा जिल्ला स्तरमा रहेका सयन्त्रहरूबाट पनि संयुक्त अनुगमन गरी प्राविधिक स्तरको पृष्ठपोषण वडालाई प्राप्त हुनेछ । यसका अतिरिक्त अनुकूलन योजना कार्यान्वयन र अनुगमनबाट आएका नतिजा, प्रगति र उपलब्धीहरू जिल्ला र गाउँपालिकामा हुने विभिन्न फोरमहरूमा प्रस्तुत गरी पृष्ठपोषण लिईनेछ । यसबाट लापा कार्यान्वयनको प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न सहयोग पुग्नेछ । यसरी नै लापा कार्यान्वयनबाट प्राप्त उपलब्धी र

नतिजाहरुको प्रगति विवरण र घटनाको विस्तृत अध्ययन गरी प्रकाशन तथा प्रसारण गरिनेछ । समय-समयमा केन्द्रिय तथा क्षेत्रिय अनुगमन समितिहरुबाट पनि अनुगमन तथा मूल्यांकन गरिनेछ ।

समुदाय तहमा सहभागितात्मक स्वःअनुगमन पद्धतिलाई प्राथमिकता दिईनेछ । यसका लागि उपभोक्ता समूह तथा समितिहरुले कार्यक्रमको शुरुवातमा र सपन्न भए पश्चात सार्वजनिक लेखा परिक्षण गर्नेछन् । लापा तयारीको क्रममा तयार गरिएको विभिन्न विधिहरुको विश्लेषणलाई आधार मानी तुलनात्मक रुपमा विश्लेषण गरिनेछ । यसरी सहभागितामूलक जलवायु परिवर्तन सम्बेदनशिल सम्पन्नता स्तरीकरण विधिबाट पुनः वडा स्तरमा घरधुरीहरुको लेखाजोखा गरी तुलानात्मक अध्ययन गरिनेछ । यसबाट समुदाय स्वयंले संकटासन्नताको अवस्था विश्लेषण गर्न सक्नेछन् ।

अनुकूलन कार्ययोजना कार्यान्वयनको क्रममा आयव्ययको विवरण तथा सम्बन्धित अभिलेखहरु पारदर्शी रुपमा राख्नु पर्नेछ साथै गाउँपालिकाको कार्यालय, वडा कार्यालय र सम्बन्धित समूहबाट स्वःअनुगमन मूल्यांकन गरिनुका साथै सहयोगी निकायहरूसंग संयुक्त रुपमा समेत कार्यक्रमको नियमित अनुगमन तथा मूल्यांकन गरिनेछ । कार्यक्रम सम्पादन पश्चात सम्बन्धित क्रियाकलापको सार्वजनिक लेखा परिक्षण तथा सार्वजनिक सुनुवाई गरिने छ । कार्यक्रम संचालनको क्रममा कार्यक्रम गुणस्तरीय तथा उद्देश्यमूलक बनाउन सम्बन्धित लाभान्वित वर्ग तथा सम्बन्धित सरोकारवाला संस्थाहरुको सुभावलाई सम्बोधन गरिनेछ ।

तालिका २८. अनुगमन योजना

अनुगमनका तहहरु	किन	कसले	कहिले	कसरी
समुदाय तहका अनुगमन (क्रियाकलापहरुको तहमा)	<ul style="list-style-type: none"> पारदर्शिता र अपनत्व कायम गर्न । अनुकूलन कार्यहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न । 	<ul style="list-style-type: none"> समुदाय स्तरिय अनुगमन तथा मूल्यांकन समिति 	<ul style="list-style-type: none"> कार्यक्रम संचालन पूर्व, संचालनको क्रममा र सपन्न भएको १ महिना भित्र (हरेक कार्यक्रममा) 	सार्वजनिक लेखा परिक्षण, स्वःअनुगमन तथा मूल्यांकन, होर्डिग बोर्ड मार्फत ।
वडा/गाउँपालिका तहका अनुगमन (प्रक्रिया र प्रगतिहरु तहमा)	<ul style="list-style-type: none"> कार्यक्रमको गुणस्तर कायम गर्न । योजना र प्रगतिका लेखाजोखा गर्न । कार्यक्रमको प्रभावकारिता वृद्धि गर्दै समयमा सपन्न गर्न । 	<ul style="list-style-type: none"> वडा स्तरिय अनुगमन तथा मूल्यांकन समिति गाउँपालिका स्तरिय अनुगमन तथा मूल्यांकन समिति 	<ul style="list-style-type: none"> अर्धवार्षिक रुपमा (पौष र असारमा) चौमासिक चौमासिक नियमित वार्षिक 	<ul style="list-style-type: none"> समिक्षा तथा योजना तर्जुमा बैठक तथा गोष्ठी फिल्ड अनुगमन भ्रमण । संकटासन्न वर्गहरूसंग अन्तरक्रिया । फोटो तथा घटना अध्ययनको संकलन । वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन ।
जिल्ला तहका अनुगमन (नतिजाहरु र उपलब्धी तहमा)	<ul style="list-style-type: none"> लापाका उपलब्धीहरु र नतिजाहरु सुनिश्चित गर्न । राम्रा अभ्यासहरुको अनुशरण, थप विस्तार र मूल प्रवाहीकरण गर्न । 	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला समन्वय समिति, सहयोगी संस्थाहरु । 	<ul style="list-style-type: none"> अर्धवार्षिक अर्धवार्षिक वार्षिक २ वर्षमा वार्षिक 	<ul style="list-style-type: none"> सयुक्त अनुगमन । समिक्षा तथा सेयरिङ्ग गोष्ठी तथा बैठक । घटना अध्ययनको संगालो प्रकाशन । सहभागितामूलक संकटासन्नता विश्लेषण । प्रगति प्रतिवेदन प्रकाशन।

सन्दर्भ सामाग्री:

- राष्ट्रिय जलवायु परिवर्तन नीति २०६७
- राष्ट्रिय अनुकुलन कार्ययोजना (नापा) २०६७
- स्थानिय अनुकुलन कार्ययोजना संरचना (लापा फ्रेमवर्क) २०६७
- जिल्ला वस्तुगत विवरण, रोल्या २०७२
- सुदृढ लापा मार्गदर्शन, ASHA २०७३

अनुसूचीहरू

अनुसूची १. ३ दिने योजना तर्जुमा गोष्ठिका सहभागीहरू

सि.न.	सहभागीको नाम	कार्यालय/आबद्ध संस्थाको नाम	पद	लिंग	जतजाति
१	दल वहादुर घर्ति	माडी गाउँपालिका वडा नं. ३	वडा अध्यक्ष	पुरुष	जनजाति
२	कर्ण वहादुर पुन	माडी गाउँपालिका वडा नं. ३	सदस्य	पुरुष	जनजाति
३	तुल वहादुर खत्री	माडी गाउँपालिका वडा नं. ३	सदस्य	पुरुष	बा/क्षे/ठ
४	खिर्मी डागी	माडी गाउँपालिका वडा नं. ३	सदस्य	महिला	बा/क्षे/ठ
५	विजमाली वि.क.	माडी गाउँपालिका वडा नं. ३	सदस्य	महिला	जनजाति
६	सर्वजित घर्ति	ने.क.पा.	प्रतिनिधी	पुरुष	जनजाति
७	निम वहादुर डागी	ने.का.	प्रतिनिधी	पुरुष	बा/क्षे/ठ
८	पदम घर्ति	माडी गाउँपालिका वडा नं. ३	सचिव	पुरुष	जनजाति
९	ईन्दिरा पुन घर्ति मगर	स्वास्थ्य चौकि	प्रमुख	महिला	जनजाति
१०	खगेन घर्ति	पशु कार्यालय	प्राविधिक	पुरुष	जनजाति
११	तिलसरी वि.क.	साविक वडा नं. १	प्रतिनिधी	महिला	दलित
१२	भर्जनी भण्डारी	साविक वडा नं. १	प्रतिनिधी	महिला	बा/क्षे/ठ
१३	कर्ण सिं. घर्ति मगर	साविक वडा नं. १	प्रतिनिधी	पुरुष	जनजाति
१४	हरिलाल भण्डारी	साविक वडा नं. १	प्रतिनिधी	पुरुष	बा/क्षे/ठ
१५	चन्द्र वहादुर घर्ति मगर	साविक वडा नं. १	प्रतिनिधी	पुरुष	जनजाति
१६	अनिष्मा घर्ति मगर	साविक वडा नं. ५	प्रतिनिधी	महिला	जनजाति
१७	बालमता घर्ति मगर	साविक वडा नं. ५	प्रतिनिधी	महिला	जनजाति
१८	फौद वहादुर घर्ति	साविक वडा नं. ५	प्रतिनिधी	पुरुष	जनजाति
१९	गन वहादुर घर्ति मगर	साविक वडा नं. ५	प्रतिनिधी	पुरुष	जनजाति
२०	लुद्र वहादुर घर्ति मगर	साविक वडा नं. ५	प्रतिनिधी	पुरुष	जनजाति
२१	मन कुमारी बाठा मगर	साविक वडा नं. ६	प्रतिनिधी	महिला	जनजाति
२२	कमला वुढा मगर	साविक वडा नं. ६	प्रतिनिधी	महिला	जनजाति
२३	दल वहादुर वुढा मगर	साविक वडा नं. ६	प्रतिनिधी	पुरुष	जनजाति
२४	समिर घर्ति मगर	साविक वडा नं. ६	प्रतिनिधी	पुरुष	जनजाति
२५	हरि वहादुर घर्ति मगर	साविक वडा नं. ६	प्रतिनिधी	पुरुष	जनजाति
२६	हिमा वुढा मगर	साविक वडा नं. ७	प्रतिनिधी	महिला	जनजाति
२७	चेत कुमारी खडका	साविक वडा नं. ७	प्रतिनिधी	महिला	बा/क्षे/ठ

सि.न.	सहभागीको नाम	कार्यालय/आबद्ध संस्थाको नाम	पद	लिंग	जतजाति
२८	चन्द्र वहादुर बुढा मगर	साविक वडा नं. ७	प्रतिनिधी	पुरुष	जनजाति
२९	शालिक राम बुढा मगर	साविक वडा नं. ७	प्रतिनिधी	पुरुष	जनजाति
३०	पत्र सिं. बुढा मगर	साविक वडा नं. ७	प्रतिनिधी	पुरुष	जनजाति
३१	उत्तम पौडेल	रुपान्तरण नेपाल	सहजकर्ता	पुरुष	बा/क्षे/ठ
३२	सरोज के.सी.	रुपान्तरण नेपाल	लै.स.सा.स. अधिकृत	पुरुष	बा/क्षे/ठ

अनुसूची २. संकटासन्न घरधुरीहरूको नामावली

क्र. स.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साविकको गा.वि.स.	वडा नं.	टोलको नाम	घरमुली पुरुष १ घरमुली महिला २	जातजाति दलित = १, जनजाति = २, वा/क्ष/ठ=३, मधेसी = ४, अन्य =५	संकटासन्नता स्तर
१	हरि प्रसाद घर्ति	खलीसरा	तालावाड	३	भारते	१	२	V1
२	शिव व. डागी	कमला	तालावाड	३	भ्यावाड	१	३	V1
३	बल सिं. खडका	पिउमाली	तालावाड	३	भ्यावाड	१	३	V1
४	गमान सिं. डागी	नन्दी	तालावाड	३	जिउला	१	३	V2
५	नौल व. खडका	खिउरी (आमा)	तालावाड	३	ठोकिखोरे	२	३	V2
६	जंग व. भण्डारी	चन्डी	तालावाड	३	चैतुवाड	१	३	V2
७	डम्मर भण्डारी	डल्ली	तालावाड	३	जिउला	१	३	V2
८	दल व. भण्डारी	कालु	तालावाड	३	चैतुवाड	१	३	V2
९	भिख व. भण्डारी	बमकुमारी	तालावाड	३	चैतुवाड	१	३	V2
१०	हरि प्रसाद भण्डारी	कर्मी	तालावाड	३	चैतुवाड	१	३	V2
११	पप्पु डागी	चन्द्रकला	तालावाड	३	कुकुरेगोर	१	३	V2
१२	शान्तविर भण्डारी	राममाया	तालावाड	३	चैतुवाड	१	३	V2
१३	राम सिं. भण्डारी	भार्जनी	तालावाड	३	चैतुवाड	१	३	V2
१४	सिव व. भण्डारी	रामसरी	तालावाड	३	कोटवारा	१	३	V2
१५	भिम व. भण्डारी	पार्वती	तालावाड	३	कोटवारा	१	३	V2
१६	लालमणि भण्डारी	भुपी	तालावाड	३	जिउला	१	३	V2
१७	तुल व. डागी	कुलविर (छोरा)	तालावाड	३	जिउला	१	३	V2
१८	निम व. डागी	रेवती	तालावाड	३	भ्यावाड	१	३	V2
१९	लक्ष्मण भण्डारी	धनी (आमा)	तालावाड	३	जिउला	२	३	V2
२०	नारायण सिं. भण्डारी	कमला	तालावाड	३	जिउला	१	३	V2
२१	ओस व. भण्डारी	मनकुमारी	तालावाड	३	जिउला	१	३	V2
२२	सुकमा भण्डारी	गालु	तालावाड	३	जिउला	१	३	V2
२३	पहल भण्डारी	पिउमाली	तालावाड	३	जिउला	१	३	V2
२४	ओम प्रकाश खडका	धनकुमारी	तालावाड	३	कुकुरेगोर	१	३	V2
२५	हस्त व. डागी	भकमी	तालावाड	३	कोटवारा	१	३	V2
२६	हुर्मत डागी	हिमसरा	तालावाड	३	कोटवारा	१	३	V2
२७	खिमलाल खडका	विर्मा (आमा)	तालावाड	३	कोटवारा	२	३	V2
२८	राजकुमार डागी	घिउकुमारी	तालावाड	३	कुकुरेगोर	१	३	V2
२९	डिल व. डागी	खली	तालावाड	३	जिउला	१	३	V2
३०	बागविर खडका	सुभनि	तालावाड	३	जिउला	१	३	V2

क्र. स.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साविकको गा.वि.स.	वडा नं.	टोलको नाम	घरमुली पुरुष १ घरमुली महिला २	जातजाति दलित = १, जनजाति = २, वा/क्षे/ठ=३, मधेसी = ४, अन्य =५	संकटासन्नता स्तर
३१	नदिराम खडका	सुनसरी	तालावाड	३	छानिगा	१	३	V2
३२	विर सिं. खडका	खिरमी	तालावाड	३	भ्यावाड	१	३	V2
३३	कर्ण व. खडका	हस्ती	तालावाड	३	भ्यावाड	१	३	V2
३४	पुर्ण भण्डारी	खिर्मी	तालावाड	३	भ्यावाड	१	३	V2
३५	अम्मर वि.क.	लक्ष्मी	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V2
३६	अम्लाल कामी	अमृता	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V2
३७	मनि प्रसाद वि.क.	विजमाली	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V2
३८	सुकलाल डागी	मिना (बुहारी)	तालावाड	३	दाडखुरी	१	३	V2
३९	खिमलाल डागी	प्रमिला	तालावाड	३	दाडखुरी	१	३	V2
४०	कमान सिं. वली	गंगी	तालावाड	३	दाडखुरी	१	३	V2
४१	विष्णु प्रसाद डागी	भुमी	तालावाड	३	दाडखुरी	१	३	V2
४२	अमृत किरण डागी	स्मृती	तालावाड	३	दाडखुरी	१	३	V2
४३	धन व. डागी	टंकी	तालावाड	३	दाडखुरी	१	३	V2
४४	ज्योती प्रसाद डागी	तिलाकुमारी	तालावाड	३	दाडखुरी	१	३	V2
४५	खडक व. डागी	देउकला	तालावाड	३	दाडखुरी	१	३	V2
४६	देव व. डागी	चन्द्रकुमारी	तालावाड	३	दाडखुरी	१	३	V2
४७	भिउराम डागी	देवीसरा	तालावाड	३	दाडखुरी	१	३	V2
४८	श्यामलाल डागी	निता	तालावाड	३	दाडखुरी	१	३	V2
४९	चन्द्र व. घर्ति	कवली	तालावाड	३	हिपाल	१	२	V2
५०	लोक व. घर्ति	भगवती (आमा)	तालावाड	३	हिपाल	२	२	V2
५१	खर्के घर्ति	सपना	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	२	V3
५२	हरि कामी	धनमाली	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V3
५३	भोजमान घर्ति	हस्तु	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	२	V3
५४	टिकाराम कामी	पिउमाली	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V3
५५	पितम्बर खडका	पार्वती	तालावाड	३	हिपाल	१	३	V3
५६	रुपलाल घर्ति	पार्वती	तालावाड	३	हिपाल	१	२	V3
५७	रुपे घर्ति	आईतमाली	तालावाड	३	हिपाल	१	२	V3
५८	नर व. वि.क.	सौरी	तालावाड	३	हिपाल	१	१	V3
५९	राम व. घर्ति	गौसरा	तालावाड	३	हिपाल	१	२	V3
६०	मोहनलाल घर्ति	अस्तुरा	तालावाड	३	हिपाल	१	२	V3
६१	आईतराम घर्ति	ओमती	तालावाड	३	हिपाल	१	२	V3

क्र. स.	पुरुष घरमूली	महिला घरमूली	साविकको गा.वि.स.	वडा नं.	टोलको नाम	घरमूली पुरुष १ घरमूली महिला २	जातजाति दलित = १, जनजाति = २, वा/क्षे/ठ=३, मधेसी = ४, अन्य = ५	संकटासन् नता स्तर
६२	डिल व. घर्ति	कर्ण सिं. (छोरा)	तालावाड	३	हिपाल	१	२	V3
६३	कमान सिं. घर्ति	तुथा	तालावाड	३	भट्टे	१	२	V3
६४	पहल व. घर्ति	मनिषा	तालावाड	३	भारते	१	२	V3
६५	कुल व. डागी	नौसरी	तालावाड	३	भ्यावाड	१	३	V3
६६	सुदिप चौलागाई	नुजमाया	तालावाड	३	हयावाड	१	३	V3
६७	गणेश डागी	कमला	तालावाड	३	भ्यावाड	१	३	V3
६८	शेर व. डागी	मैसरा	तालावाड	३	भ्यावाड	१	३	V3
६९	दिल व. घर्ति	जयकला	तालावाड	३	भारते	१	२	V3
७०	हुकुम प्रसाद डागी	देवीकला	तालावाड	३	भारते	१	३	V3
७१	उजविर घर्ति		तालावाड	३	भारते	१	२	V3
७२	कमान सिं. घर्ति	भुमी	तालावाड	३	भारते	१	२	V3
७३	खिम व. घर्ति	शर्मिला	तालावाड	३	भारते	१	२	V3
७४	खेम सिं. घर्ति	विमला	तालावाड	३	भारते	१	२	V3
७५	खमरु घर्ति	भिमकुमारी	तालावाड	३	भारते	१	२	V3
७६	सार्कि घर्ति	जईकली	तालावाड	३	भारते	१	२	V3
७७	हुर्मत घर्ति	पुर्णकला	तालावाड	३	भारते	१	२	V3
७८	हस्तराज घर्ति	आसमाली	तालावाड	३	भारते	१	२	V3
७९	भिगे घर्ति	खिरमा	तालावाड	३	भारते	१	२	V3
८०	लोक व. घर्ति	हस्तु	तालावाड	३	भारते	१	२	V3
८१	पदम व. खडका	सुनसरा	तालावाड	३	जिउला	१	३	V3
८२	जयराम खडका	ईन्दी	तालावाड	३	छानिगा	१	३	V3
८३	मोहनलाल खडका	रुपकला	तालावाड	३	छानिगा	१	३	V3
८४	रविलाल खडका	सपना	तालावाड	३	छानिगा	१	३	V3
८५	खडक व. खडका	कल्पना	तालावाड	३	छानिगा	१	३	V3
८६	लाले खडका	हरिकला (आमा)	तालावाड	३	छानिगा	२	३	V3
८७	दल व. वली	कर्मा	तालावाड	३	छानिगा	१	३	V3
८८	बालाराम खडका	सपना	तालावाड	३	छानिगा	१	३	V3
८९	भिउराज घर्ति	भिमकुमारी	तालावाड	३	छानिगा	१	२	V3
९०	राम व. घर्ति	जस्ता	तालावाड	३	छानिगा	१	२	V3
९१	नविन डागी	मेजमाली	तालावाड	३	छानिगा	१	३	V3
९२	टिकाराम भण्डारी	सुन्तली	तालावाड	३	छानिगा	१	३	V3

क्र. स.	पुरुष घरमूली	महिला घरमूली	साविकको गा.वि.स.	वडा नं.	टोलको नाम	घरमूली पुरुष १ घरमूली महिला २	जातजाति दलित = १, जनजाति = २, वा/क्षे/ठ=३, मधेसी = ४, अन्य =५	संकटासन्नता स्तर
९३	नरेश खडका	पुनम	तालावाड	३	दाङखुरी	१	३	V3
९४	राम व. डागी	सउरी (बुहारी)	तालावाड	३	दाङखुरी	१	३	V3
९५	टेक व. डागी	हिमसरा	तालावाड	३	दाङखुरी	१	३	V3
९६	भिम व. डागी	पवित्रा	तालावाड	३	दाङखुरी	१	३	V3
९७	गंगाराम डागी	खिउरी	तालावाड	३	दाङखुरी	१	३	V3
९८	किरण डागी	मनिषा	तालावाड	३	दाङखुरी	१	३	V3
९९	कुमलाल डागी	कविता	तालावाड	३	दाङखुरी	१	३	V3
१००	खलविर डागी	शरस्वती	तालावाड	३	दाङखुरी	१	३	V3
१०१	पुर्ण व. वली	गंगा	तालावाड	३	दाङखुरी	१	३	V3
१०२	शेर व. वली	सुनीता	तालावाड	३	दाङखुरी	१	३	V3
१०३	जित व. डागी	लालकुमारी (बुहारी)	तालावाड	३	दाङखुरी	१	३	V3
१०४	भूपल डागी	रमिता (बुहारी)	तालावाड	३	दाङखुरी	१	३	V3
१०५	सुकविर घर्ति	धनमाली	तालावाड	३	भारते	१	२	V3
१०६	सर्वजित घर्ति	तिलसरा (आमा)	तालावाड	३	भारते	२	२	V3
१०७	राते वली	जैसरा	तालावाड	३	जिउला	१	३	V3
१०८	बुद्धि प्रकाश डागी	ज्योतीसरा	तालावाड	३	कुकरेगोर	१	३	V3
१०९	खिमलाल डागी	नन्दकला	तालावाड	३	कुकरेगोर	१	३	V3
११०	जुमलाल भण्डारी	कलसरी	तालावाड	३	कुकरेगोर	१	३	V3
१११	प्रेमलाल खडका	नजरी	तालावाड	३	कोटवारा	१	३	V3
११२	ज्ञान व. वली	सुनसरी	तालावाड	३	गोलवाड	१	३	V3
११३	श्यामलाल डागी	चन्द्रकुमारी	तालावाड	३	दाङखुरी	१	३	V3
११४	ओम व. भण्डारी	कमला	तालावाड	३	जिउला	१	३	V3
११५	ललि व. खडका	हरिकला (आमा)	तालावाड	३	गोलवाड	२	३	V3
११६	मन व. भण्डारी	भावना	तालावाड	३	आगरखोला	१	३	V3
११७	तिथै व. भण्डारी	पवित्रा	तालावाड	३	आगरखोला	१	३	V3
११८	चित्रलाल डागी	बधीनी	तालावाड	३	जिउला	१	३	V3
११९	मन व. खत्री	पार्वती	तालावाड	३	जिउला	१	३	V3
१२०	दल व. भण्डारी	मन्मती (आमा)	तालावाड	३	जिउला	२	३	V3
१२१	मान सिं. खडका	अपसिका	तालावाड	३	मुसिडाडा	१	३	V3
१२२	गाईने भण्डारी	विजमाली	तालावाड	३	कुकरेगोर	१	३	V3
१२३	भूपलाल खडका	भावना	तालावाड	३	कुकरेगोर	१	३	V3

क्र. स.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साविकको गा.वि.स.	वडा नं.	टोलको नाम	घरमुली पुरुष १ घरमुली महिला २	जातजाति दलित = १, जनजाति = २, वा/क्षे/ठ=३, मधेसी = ४, अन्य =५	संकटासन्नता स्तर
१२४	आईतराम भण्डारी	रामकली	तालावाड	३	जिउला	१	३	V3
१२५	जस्मीन भण्डारी	गौरी	तालावाड	३	कुकरेगोर	१	३	V3
१२६	खर्के भण्डारी	वेदप्रसाद (छोरा)	तालावाड	३	चैतुवाड	१	३	V3
१२७	खर्कलाल भण्डारी	लोककुमारी	तालावाड	३	जिउला	१	३	V3
१२८	अमृत वली	मोतीसरा	तालावाड	३	चैतुवाड	१	३	V3
१२९	कमान सिं. डागी	जैकली (आमा)	तालावाड	३	मुसिडाडा	२	३	V3
१३०	भिउराम खडका	मिनु	तालावाड	३	कुकरेगोर	१	३	V3
१३१	भुपलाल वली	चन्द्रकला	तालावाड	३	गोलवाड	१	३	V3
१३२	गण व. भण्डारी	धनमाली	तालावाड	३	चैतुवाड	१	३	V3
१३३	राम व. भण्डारी	बनमाली	तालावाड	३	चैतुवाड	१	३	V3
१३४	टिकाराम भण्डारी	लालचरी	तालावाड	३	कोटवारा	१	३	V3
१३५	हरि प्रसाद भण्डारी	जैकला	तालावाड	३	ढोलीखोरे	१	३	V3
१३६	गमान सिं. भण्डारी	लालमती	तालावाड	३	चैतुवाड	१	३	V3
१३७	नर सिं. भण्डारी	सर्किनी	तालावाड	३	चैतुवाड	१	३	V3
१३८	घन व. भण्डारी	भूमिका	तालावाड	३	जिउला	१	३	V3
१३९	अमलाल भण्डारी	हस्ती	तालावाड	३	जिउला	१	३	V3
१४०	नदिराम भण्डारी	औस्ती	तालावाड	३	जिउला	१	३	V3
१४१	लाल सिं. डागी	सुबीत्रा	तालावाड	३	जिउला	१	३	V3
१४२	सिताराम भण्डारी	तिलसरी	तालावाड	३	जिउला	१	३	V3
१४३	बलु कामी	देउसरा	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V3
१४४	विर व. डागी	चन्द्रकला	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	३	V3
१४५	दल व. कामी	तिलसरी	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V3
१४६	गौप्रसाद वि.क.	मनकुमारी	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V3
१४७	तिल व. वि.क.	केशरी	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V3
१४८	राम सिं. वि.क.	अमृता	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V3
१४९	सौरै वि.क.	गिता	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V3
१५०	नन्द व. वि.क.	लाल्वनी	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V3
१५१	तुले वि.क.	मैती	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V3
१५२	तुल व. परियार	श्रृजना	तालावाड	३	हिपाल	१	१	V3
१५३	प्रकाश परियार		तालावाड	३	हिपाल	१	१	V3
१५४	प्रकाश घर्ति	स्मृती	तालावाड	३	हिपाल	१	२	V3

क्र. स.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साविकको गा.वि.स.	वडा नं.	टोलको नाम	घरमुली पुरुष १ घरमुली महिला २	जातजाति दलित = १, जनजाति = २, वा/क्षे/ठ=३, मधेसी = ४, अन्य =५	संकटासन्नता स्तर
१५५	हरि व. घर्ति		तालावाड	३	हिपाल	१	२	V3
१५६	भोजमान घर्ति	देवा	तालावाड	३	हिपाल	१	२	V3
१५७	खिम व. पुन	चौसरी	तालावाड	३	हिपाल	१	२	V3
१५८	नर व. पुन	गकुली	तालावाड	३	हिपाल	१	२	V3
१५९	धोज व. घर्ति		तालावाड	३	हिपाल	१	२	V3
१६०	खर्क सिं. घर्ति	जैमती	तालावाड	३	हिपाल	१	२	V3
१६१	कृष्ण व. घर्ति	जसकला	तालावाड	३	हिपाल	१	२	V3
१६२	चन्द्र व. पुन	विरमा	तालावाड	३	हिपाल	१	२	V3
१६३	हिरालाल घर्ति	वदिनी	तालावाड	३	हिपाल	१	२	V3
१६४	प्रताप घर्ति	मनसरा (आमा)	तालावाड	३	हिपाल	२	२	V3
१६५	विर व. घर्ति	भुमी	तालावाड	३	हिपाल	१	२	V3
१६६	विक्रान्त घर्ति	विष्णुकला (आमा)	तालावाड	३	हिपाल	२	२	V3
१६७	गुरु प्रसाद खडका	जईमती	तालावाड	३	छानिगा	१	३	V3
१६८	शेर व. खडका	खिरमा	तालावाड	३	भ्यावाड	१	३	V3
१६९	अमृत खडका	अनीता	तालावाड	३	भ्यावाड	१	३	V3
१७०	मन सिं. खडका	सिता	तालावाड	३	भ्यावाड	१	३	V3
१७१	लक्षीराम खडका	दिलकुमारी	तालावाड	३	भ्यावाड	१	३	V3
१७२	कर्ण व. खडका	वैसमाली	तालावाड	३	भ्यावाड	१	३	V3
१७३	जयन्द्र खडका	पार्वती	तालावाड	३	भ्यावाड	१	३	V3
१७४	हरि व. कामी	भुपी	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V3
१७५	लोक व. घर्ति	सुनकली	तालावाड	३	भट्टे	१	२	V3
१७६	चित्र व. घर्ति	मन्नी	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	२	V3
१७७	भाईराम घर्ति	धनसरी	तालावाड	३	भट्टे	१	२	V3
१७८	दल व. कामी	गौमती	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V3
१७९	भक्कु प्रसाद घर्ति	डिलमाया	तालावाड	३	जिउला	१	२	V4
१८०	कुल व. खडका	गौमा	तालावाड	३	जिउला	१	३	V4
१८१	चन्द्र व. भण्डारी	चन्द्रा	तालावाड	३	जिउला	१	३	V4
१८२	मान सिं. डागी	लिलसरी	तालावाड	३	जिउला	१	३	V4
१८३	हिमराज डागी		तालावाड	३	जिउला	१	३	V4
१८४	गमान सिं. खडका	नवीना	तालावाड	३	जिउला	१	३	V4
१८५	भाईराम भण्डारी	कर्मा (आमा)	तालावाड	३	चैतुवाड	२	३	V4

क्र. स.	पुरुष घरमूली	महिला घरमूली	साविकको गा.वि.स.	वडा नं.	टोलको नाम	घरमूली पुरुष १ घरमूली महिला २	जातजाति दलित = १, जनजाति = २, वा/क्षे/ठ=३, मधेसी = ४, अन्य =५	संकटासन्नता स्तर
१८६	गन्जे भण्डारी	पवी	तालावाड	३	चैतुवाड	१	३	V4
१८७	सार्कि भण्डारी	रामसरी	तालावाड	३	चैतुवाड	१	३	V4
१८८	पन्चराम भण्डारी	अमृता (बुहारी)	तालावाड	३	जिउला	१	३	V4
१८९	दिपक भण्डारी	सुनीता	तालावाड	३	जिउला	१	३	V4
१९०	कमान सिं. भण्डारी	लालचरी	तालावाड	३	कुकरेगोर	१	३	V4
१९१	लक्ष्मण बली	रामसरी (आमा)	तालावाड	३	गोलवाड	१	३	V4
१९२	अनिष घर्ति	खिमकुमारी (हजुरआमा)	तालावाड	३	भारते	२	२	V4
१९३	जर्गे घर्ति	जमनी	तालावाड	३	भारते	१	२	V4
१९४	सिताराम खडका	विष्णुकली	तालावाड	३	छानिगा	१	३	V4
१९५	शिवलाल खडका	पार्वती	तालावाड	३	छानिगा	१	३	V4
१९६		आईती खडका	तालावाड	३	छानिगा	२	३	V4
१९७	दल व. घर्ति	विरजनी	तालावाड	३	छानिगा	१	२	V4
१९८	दुर्गे घर्ति	हरिसरा (आमा)	तालावाड	३	छानिगा	२	२	V4
१९९	मोहन बुढा	कोप्ची	तालावाड	३	छानिगा	१	२	V4
२००	कर्ण सिं. घर्ति	दुर्गा	तालावाड	३	हिमाटाकुरा	१	२	V4
२०१	केशु खडका	जनमाया	तालावाड	३	छानिगा	१	३	V4
२०२		लालसरा खडका	तालावाड	३	भ्यावाड	२	३	V4
२०३	सागर खडका	रामकुमारी	तालावाड	३	भ्यावाड	१	३	V4
२०४	खिमलाल खडका	निशा	तालावाड	३	भ्यावाड	१	३	V4
२०५	हुर्मत खडका	रुपकला	तालावाड	३	भ्यावाड	१	३	V4
२०६	देवराज वि.क.	पानु (आमा)	तालावाड	३	फिमपुवाड	२	१	V4
२०७	संकर कामी	पार्वती	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V4
२०८	पृथ्वी वि.क.	कल्पना	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V4
२०९	कमले वि.क.	पुजा	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V4
२१०	चन्द्रे वि.क.	खली	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V4
२११	चुखे वि.क.	मनमाया	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V4
२१२	छत्र व. वि.क.	हलिसरा	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V4
२१३	टेके कामी	नौसरा	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V4
२१४	कर्ते वि.क.	विनसरा	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V4
२१५	खुईते वि.क.	कलु	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V4

क्र. स.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साविकको गा.वि.स.	वडा नं.	टोलको नाम	घरमुली पुरुष १ घरमुली महिला २	जातजाति दलित = १, जनजाति = २, वा/क्षे/ठ=३, मधेसी = ४, अन्य =५	संकटासन्नता स्तर
२१६	कले कामी	मकमा	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V4
२१७	गमत वि.क.	पुनी	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V4
२१८	विरे वि.क.	फिस्टी	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V4
२१९	मुनें वि.क.	गोमती	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V4
२२०	बल व. वि.क.	सुसी	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V4
२२१	भाईरत डागी	सितली	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	३	V4
२२२	पुनें वि.क.	धनमाया	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V4
२२३	खिमे वि.क.	तिलसरी	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V4
२२४	मोहन वि.क.	आशा	तालावाड	३	फिमपुवाड	१	१	V4
२२५	लक्ष्मण परियार	धनमाली (आमा)	तालावाड	३	हिपाल	२	१	V4
२२६	तिलक घर्ति	तिला	तालावाड	३	हिपाल	१	२	V4
२२७	प्रेम व. घर्ति		तालावाड	३	हिपाल	१	२	V4
२२८	वसन्त डागी	मिना (आमा)	तालावाड	३	दाडखुरी	२	३	V4
२२९	ओम प्रकाश घर्ति		तालावाड	३	हिपाल	१	२	V4
२३०	विर सिं. परियार	विरमा	तालावाड	५	भारे	१	१	V3
२३१	वालाराम वि.क.	पार्वती	तालावाड	५	भारे	१	१	V3
२३२	खिम व. परियार	खिर्मा	तालावाड	५	भारे	१	१	V3
२३३	डण्डविर वि.क.	भुमा	तालावाड	५	भारे	१	१	V3
२३४	दल व. वि.क.	पानकुमारी	तालावाड	५	भारे	१	१	V3
२३५	थल सिं. घर्ति	रुपा	तालावाड	५	भारे	१	२	V3
२३६	राम व. बुढा	फनमती	तालावाड	५	भारे	१	२	V3
२३७	आईतराम घर्ति	देउकली (आमा)	तालावाड	५	ग्रिनी	२	२	V3
२३८	नन्ने घर्ति	नन्दकली	तालावाड	५	ग्रिनी	१	२	V3
२३९	पल सिं. घर्ति	तिर्था	तालावाड	५	ग्रिनी	१	२	V3
२४०	कमल घर्ति	कौशिला	तालावाड	५	ग्रिनी	१	२	V3
२४१	कमान सिं. घर्ति	गौमता	तालावाड	५	ग्रिनी	१	२	V3
२४२	रण व. घर्ति	नौसरा	तालावाड	५	ग्रिनी	१	२	V3
२४३	भिजय खडका	भुमा	तालावाड	५	सिम्री	१	३	V3
२४४	भक्कु प्रसाद घर्ति	चन्चला	तालावाड	५	सिम्री	१	२	V3

क्र. स.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साविकको गा.वि.स.	वडा नं.	टोलको नाम	घरमुली पुरुष १ घरमुली महिला २	जातजाति दलित = १, जनजाति = २, वा/क्षे/ठ=३, मधेसी = ४, अन्य =५	संकटासन्नता स्तर
२४५	धने घर्ति		तालावाड	५	सिम्री	१	२	V3
२४६	ससिराम खडका	ढोलीनी	तालावाड	५	सिम्री	१	३	V3
२४७	चुन व. खडका	साडलु	तालावाड	५	सिम्री	१	३	V3
२४८	धन व. खडका	विद्या	तालावाड	५	सिम्री	१	३	V3
२४९	तिलक खडका	लक्ष्मी	तालावाड	५	सिम्री	१	३	V3
२५०	शसिराम पुन	असमाली	तालावाड	५	सिम्री	१	२	V3
२५१	मन व. पुन	नोखी	तालावाड	५	सिम्री	१	२	V3
२५२	ठुले बुढा	हरिकला	तालावाड	५	सिम्री	१	२	V3
२५३	गन व. खडका	धनमाया	तालावाड	५	सिम्री	१	३	V3
२५४	विरमान घर्ति	करमी	तालावाड	५	रैजवोट	१	२	V3
२५५	दल व. घर्ति	भुमी	तालावाड	५	सिम्री	१	२	V3
२५६	विकाश घर्ति	हिमा	तालावाड	५	सिम्री	१	२	V3
२५७	आईतराम कवर	रजमाली	तालावाड	५	सिम्री	१	३	V3
२५८	प्रकाश वली	दिलमाया	तालावाड	५	सिम्री	१	३	V3
२५९	भद्र व. खत्री	भद्रकला	तालावाड	५	खनावाड	१	३	V3
२६०	प्रेम घर्ति	पेउमा	तालावाड	५	खनावाड	१	२	V3
२६१	धन व. घर्ति	धनमाली	तालावाड	५	खनावाड	१	२	V3
२६२	सहविर घर्ति	चन्द्रकला (आमा)	तालावाड	५	खनावाड	२	२	V3
२६३	जमान सिं. घर्ति	गंगी	तालावाड	५	खनावाड	१	२	V3
२६४	रन व. घर्ति	सरसती	तालावाड	५	खनावाड	१	२	V3
२६५	भक्त व. खडका	चन्द्रमाली	तालावाड	५	सिम्री	१	३	V3
२६६	चक्र व. घर्ति	धनमाली	तालावाड	५	सिम्री	१	२	V3
२६७	मोहनलाल घर्ति	बेलु	तालावाड	५	सिम्री	१	२	V3
२६८	अनिल घर्ति	अस्मीता	तालावाड	५	सिम्री	१	२	V3
२६९	लोक व. खडका	उर्मिला	तालावाड	५	सिम्री	१	३	V3
२७०	पिमलाल खडका	कालु	तालावाड	५	सिम्री	१	३	V3
२७१	उर्जविर पुन	लालसरी	तालावाड	५	सिम्री	१	२	V3
२७२	भुपल खडका	नन्दी	तालावाड	५	सिम्री	१	३	V3
२७३	जय व. खडका	बेलमती	तालावाड	५	सिम्री	१	३	V3

क्र. स.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साविकको गा.वि.स.	वडा नं.	टोलको नाम	घरमुली पुरुष १ घरमुली महिला २	जातजाति दलित = १, जनजाति = २, वा/क्षे/ठ=३, मधेसी = ४, अन्य =५	संकटासन्नता स्तर
२७४	तिलक घर्ति	सर्जना	तालावाड	५	सिम्री	१	२	V3
२७५	लक्षिराम डागी	सुनिता	तालावाड	५	सिम्री	१	३	V3
२७६	दिल व. पुन	देउसरा	तालावाड	५	सिम्री	१	२	V3
२७७	टेक व. घर्ति	धुलेनी	तालावाड	५	सिम्री	१	२	V3
२७८	उर्ज व. खडका	गौसरी	तालावाड	५	सिम्री	१	३	V3
२७९	धन व. वली	कर्मा	तालावाड	५	जारेकातिना	१	३	V3
२८०	पुर्ण व. घर्ति मगर	नन्दी	तालावाड	५	स्याला	१	२	V3
२८१	कुले घर्ति मगर	डोटी	तालावाड	५	स्याला	१	२	V3
२८२	लालविर बुढा	हस्तकला	तालावाड	५	स्याला	१	२	V3
२८३	तुल व. खत्री	रुपा	तालावाड	५	जारेकातिना	१	३	V3
२८४	भान सिं. घर्ति मगर	आईती	तालावाड	५	धनठान	१	२	V3
२८५	नन्द घर्ति	मनसरा	तालावाड	५	ग्रिनी	१	२	V3
२८६	नर व. घर्ति मगर	कलुकी	तालावाड	५	धनठान	१	२	V3
२८७	दल व. वि.क.	रथा	तालावाड	५	धनठान	१	१	V3
२८८	चक्र व. पुन	भद्रकली	तालावाड	५	सिम्री	१	२	V3
२८९	विर व. पुन	अमृता	तालावाड	५	सिम्री	१	२	V3
२९०	तिल व. घर्ति	शर्मिला	तालावाड	५	हिले	१	२	V3
२९१	अमर व. पुन	चिजमाली	तालावाड	५	सिम्री	१	२	V3
२९२	चन्द्र व. घर्ति	जानकी	तालावाड	५	जारेकातिना	१	२	V3
२९३	बाबुलाल घर्ति	कमला	तालावाड	५	जारेकातिना	१	२	V3
२९४	नोखे वली	फनमता	तालावाड	५	जारेकातिना	१	३	V3
२९५	अम्मर सिं. घर्ति मगर	वासु	तालावाड	५	जारेकातिना	१	२	V3
२९६	सागर वली	भाईरती	तालावाड	५	जारेकातिना	१	३	V3
२९७	विर व. वली	जयकली	तालावाड	५	जारेकातिना	१	३	V3
२९८	कमन वली	रनमाली	तालावाड	५	जारेकातिना	१	३	V3
२९९	जयभान डागी	जयमती	तालावाड	५	जारेकातिना	१	३	V3
३००	पल सिं. बुढा	सौरी	तालावाड	५	स्याला	१	२	V3
३०१	केदार सिं. खत्री	डिलसरा	तालावाड	५	जारेकातिना	१	३	V3
३०२	उर्ज व. खत्री	कौशिला	तालावाड	५	जारेकातिना	१	३	V3

क्र. स.	पुरुष घरमूली	महिला घरमूली	साविकको गा.वि.स.	वडा नं.	टोलको नाम	घरमूली पुरुष १ घरमूली महिला २	जातजाति दलित = १, जनजाति = २, वा/क्षे/ठ=३, मधेसी = ४, अन्य =५	संकटासन्नता स्तर
३०३	सितल घर्ति	संगीता	तालावाड	५	हिले	१	२	V3
३०४	रण व. घर्ति मगर	हिमु	तालावाड	५	जारेकातिना	१	२	V3
३०५	टेक व. घर्ति मगर	कर्मा	तालावाड	५	स्याला	१	२	V3
३०६	गण व. वुढा	तिलसरा	तालावाड	५	स्याला	१	२	V3
३०७	कमल परियार	प्रेमकुमारी	तालावाड	५	धनठान	१	१	V3
३०८	मोहन सिं. घर्ति	रुपकला	तालावाड	५	स्याला	१	२	V3
३०९	कमान सिं. खत्री	मनु	तालावाड	५	जारेकातिना	१	३	V3
३१०	जंग व. वली	लालसरी	तालावाड	५	जारेकातिना	१	३	V3
३११	भिम व. वुढा	विरमा	तालावाड	५	धनठान	१	२	V3
३१२	नविन खत्री	भिमकुमारी	तालावाड	५	जारेकातिना	१	३	V3
३१३	तिलक घर्ति मगर	सम्भना	तालावाड	५	धनठान	१	२	V3
३१४	गंगाराम घर्ति	शुनिता	तालावाड	५	हिले	१	२	V3
३१५	चन्द्र व. घर्ति मगर	कौशिला	तालावाड	५	धनठान	१	२	V3
३१६	महविर घर्ति	हस्तमाली	तालावाड	५	रैजवोट	१	२	V3
३१७	तुल व. वुढा मगर	विरमाली	तालावाड	५	धनठान	१	२	V3
३१८	जमलाल परियार	जमनी	तालावाड	५	धनठान	१	१	V3
३१९	टंक परियार	नन्दकली	तालावाड	५	धनठान	१	१	V3
३२०	सेते परियार	रिता	तालावाड	५	धनठान	१	१	V3
३२१	मोहोन सिं. वि.क.	कमला	तालावाड	५	धनठान	१	१	V3
३२२	जक्ता वि.क.	हिमा	तालावाड	५	धनठान	१	१	V3
३२३	मन व. वि.क.	डल्ली	तालावाड	५	धनठान	१	१	V3
३२४	कर्ण व. घर्ति	श्रमा	तालावाड	५	हिले	१	२	V3
३२५	फकु घर्ति		तालावाड	५	हिले	१	२	V3
३२६	पल व. घर्ति	बालमता	तालावाड	५	हिले	१	२	V3
३२७	जंग व. घर्ति	शिवु	तालावाड	५	हिले	१	२	V3
३२८	ज्ञान व. घर्ति	नोखी (आमा)	तालावाड	५	हिले	२	२	V3
३२९	सन्तोष घर्ति	मनिषा	तालावाड	५	हिले	१	२	V3
३३०	हरि प्रसाद घर्ति	हरिकला	तालावाड	५	हिले	१	२	V3
३३१	पल व. घर्ति	बेलमती	तालावाड	५	हिले	१	२	V3

क्र. स.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साविकको गा.वि.स.	वडा नं.	टोलको नाम	घरमुली पुरुष १ घरमुली महिला २	जातजाति दलित = १, जनजाति = २, वा/क्षे/ठ=३, मधेसी = ४, अन्य =५	संकटासन्नता स्तर
३३२	माल व. घर्ति	नन्दकली	तालावाड	५	हिले	१	२	V3
३३३	शहविर घर्ति	नन्दकला (आमा)	तालावाड	५	हिले	२	२	V3
३३४	रमेश घर्ति	रामकली	तालावाड	५	थारखोला	१	२	V3
३३५	मिगुलाल घर्ति	रोशनी	तालावाड	५	थारखोला	१	२	V3
३३६	शुक व. वि.क.	रामकुमारी	तालावाड	५	कुपलिवाड	१	१	V3
३३७	प्रेम घर्ति	मालमती	तालावाड	५	थारखोला	१	२	V3
३३८	रग व. बली	खिर्माली	तालावाड	५	थारखोला	१	३	V3
३३९	फौद व. घर्ति मगर	हिमसरा	तालावाड	५	थारखोला	१	२	V3
३४०	वहादुरे बली	सरमाली	तालावाड	५	थारखोला	१	३	V3
३४१	चक्र व. घर्ति	चिजमाली	तालावाड	५	थारखोला	१	२	V3
३४२	रतन बली	लालमती	तालावाड	५	थारखोला	१	३	V3
३४३	रण व. घर्ति	धनमाली	तालावाड	५	रैजवोट	१	२	V3
३४४	सितल बुढा	सिता	तालावाड	५	रैजवोट	१	२	V3
३४५	भिम व. बुढा	भिमकुमारी	तालावाड	५	रैजवोट	१	२	V3
३४६	नन्द व. बुढा	गौसरी	तालावाड	५	रैजवोट	१	२	V3
३४७	भाईलाल घर्ति	देउकला	तालावाड	५	रैजवोट	१	२	V3
३४८	कमन सिं. घर्ति	समिता	तालावाड	५	रैजवोट	१	२	V3
३४९	गन व. घर्ति	पुर्णा	तालावाड	५	रैजवोट	१	२	V3
३५०	नन्दे घर्ति	सरमा	तालावाड	५	कुपलिवाड	१	२	V3
३५१	पल सिं. घर्ति	मनकुमारी	तालावाड	५	हिले	१	२	V3
३५२	पल व. घर्ति	गौनी	तालावाड	५	हिले	१	२	V3
३५३	मनराज घर्ति मगर	बेलमती	तालावाड	५	हिले	१	२	V3
३५४	लुद्र व. घर्ति मगर	लोकमती	तालावाड	५	हिले	१	२	V3
३५५	खर्क व. घर्ति	पन्था	तालावाड	५	हिले	१	२	V3
३५६	चक्र व. बुढा	हरसरा	तालावाड	५	हिले	१	२	V3
३५७	मोहन सिं. घर्ति मगर	निर्माला	तालावाड	५	हिले	१	२	V3
३५८	भूप सिं. घर्ति	तिला	तालावाड	५	रैजवोट	१	२	V3
३५९	सन्तराम घर्ति	चन्द्रदेवी	तालावाड	५	हिले	१	२	V3
३६०	बलराम घर्ति	आईती	तालावाड	५	रैजवोट	१	२	V3
३६१	ससिराम घर्ति	दिलमाया	तालावाड	५	रैजवोट	१	२	V3
३६२	रण सिं. घर्ति	सिता	तालावाड	५	रैजवोट	१	२	V3

क्र. स.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साविकको गा.वि.स.	वडा नं.	टोलको नाम	घरमुली पुरुष १ घरमुली महिला २	जातजाति दलित = १, जनजाति = २, वा/क्षे/ठ=३, मधेसी = ४, अन्य =५	संकटासन्नता स्तर
३६३	वलिराम घर्ति	टिकुली	तालावाड	५	रैजवोट	१	२	V3
३६४	जमान सिं. घर्ति	मनसरा	तालावाड	५	रैजवोट	१	२	V3
३६५	मोहन घर्ति मगर	मनभुजा	तालावाड	५	रैजवोट	१	२	V3
३६६	विकाश वुढा	मनभुजा (आमा)	तालावाड	५	रैजवोट	२	२	V3
३६७	शेर व. घर्ति	कौशिला	तालावाड	५	रैजवोट	१	२	V3
३६८	हर्के घर्ति	हरिकला	तालावाड	५	मेलवास	१	२	V3
३६९	शुक व. घर्ति	सुकमती	तालावाड	५	हिले	१	२	V3
३७०	पले वुढा		तालावाड	५	भारे	१	२	V4
३७१	गजविर वुढा	नन्नी	तालावाड	५	भारे	१	२	V4
३७२	कर्ण व. घर्ति	पेउमाली	तालावाड	५	ग्रिनी	१	२	V4
३७३	वल व. घर्ति	सपना (बुहारी)	तालावाड	५	हिले	१	२	V4
३७४	भूप सिं. घर्ति	खिर्मा (आमा)	तालावाड	५	हिले	२	२	V4
३७५	नौला वुढा		तालावाड	५	रितुवुखोला	१	२	V4
३७६	टेक व. घर्ति	सरीता	तालावाड	५	हिले	१	२	V4
३७७	पल सिं. घर्ति	पेउमाली	तालावाड	५	हिले	१	२	V4
३७८	प्रेम खडका	ओमती (आमा)	तालावाड	५	सिम्री	२	३	V4
३७९	गोविन्द घर्ति	माया	तालावाड	५	सिम्री	१	२	V4
३८०	अर्जुन पुन	सुनिता	तालावाड	५	सिम्री	१	२	V4
३८१	मान सिं. घर्ति	लक्ष्मी	तालावाड	५	सिम्री	१	२	V4
३८२	राजु घर्ति	रामकली	तालावाड	५	सिम्री	१	२	V4
३८३	कर्ण व. घर्ति		तालावाड	५	सिम्री	१	२	V4
३८४	रामु घर्ति मगर	कौशिला	तालावाड	५	सिम्री	१	२	V4
३८५	सेतु घर्ति	रिता	तालावाड	५	सिम्री	१	२	V4
३८६	सहविर परियार	कमला	तालावाड	५	सिम्री	१	१	V4
३८७	टेक व. खडका	धनमाली	तालावाड	५	सिम्री	१	३	V4
३८८	तुले खडका	शिना	तालावाड	५	सिम्री	१	३	V4
३८९	उजाराम घर्ति	सुनीता (बुहारी)	तालावाड	५	खनावाड	१	२	V4
३९०	हरि व. पुन	भद्रकली	तालावाड	५	सिम्री	१	२	V4
३९१	सर्वजित वली	देउमती	तालावाड	५	जारेकातिना	१	३	V4
३९२	हरि प्रसाद वली		तालावाड	५	जारेकातिना	१	३	V4
३९३	चौभान वली	अस्तुरा	तालावाड	५	स्याला	१	३	V4

क्र. स.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साविकको गा.वि.स.	वडा नं.	टोलको नाम	घरमुली पुरुष १ घरमुली महिला २	जातजाति दलित = १, जनजाति = २, वा/क्षे/ठ=३, मधेसी = ४, अन्य =५	संकटासन्नता स्तर
३९४	उर्ज व. घर्ति मगर		तालावाड	५	स्याला	१	२	V4
३९५	धन व. घर्ति मगर		तालावाड	५	स्याला	१	२	V4
३९६	मनविर घर्ति	चुकी	तालावाड	५	मेलवास	१	२	V4
३९७	खिम व. वुढा		तालावाड	५	रितुवुखोला	१	२	V4
३९८	जयलाल वि.क.	चन्द्रकली	तालावाड	५	धनठान	१	१	V4
३९९	पुर्ने खडका	वरमाली	तालावाड	५	सिम्री	१	३	V4
४००	ओस व. वि.क.	सुमिता	तालावाड	५	सिम्री	१	१	V4
४०१	नन्द व. वि.क.	लालसरी	तालावाड	५	धनठान	१	१	V4
४०२	विरमान परियार	विरमा	तालावाड	५	धनठान	१	१	V4
४०३	डम्मर व. घर्ति	रिउली	तालावाड	५	सिम्री	१	२	V4
४०४	पुर्णे घर्ति		तालावाड	५	हिले	१	२	V4
४०५	कर्णविर घर्ति	लिला	तालावाड	५	हिले	१	२	V4
४०६	फौद व. घर्ति मगर	मनपुरा	तालावाड	५	हिले	१	२	V4
४०७	लाल व. घर्ति	दिपकला	तालावाड	५	हिले	१	२	V4
४०८	मित्रलाल घर्ति	खुईती	तालावाड	५	हिले	१	२	V4
४०९	मान सिं. वि.क.	लिलु (आमा)	तालावाड	५	धनठान	२	१	V4
४१०	दौलत घर्ति	धनसरी	तालावाड	५	हिले	१	२	V4
४११	कुलविर वि.क.	कुलविरनी	तालावाड	५	कुपलिवाड	१	१	V4
४१२	तुल व. वि.क.	स्यामकुमारी	तालावाड	५	कुपलिवाड	१	१	V4
४१३	टेक व. घर्ति	मनभुजा	तालावाड	५	सिम्री	१	२	V4
४१४	प्रितम घर्ति	मनलागी	तालावाड	५	रैजवोट	१	२	V4
४१५	देव सिं. घर्ति	ओकती	तालावाड	५	रैजवोट	१	२	V4
४१६	दल सिं. घर्ति	खिरमा	तालावाड	५	रैजवोट	१	२	V4
४१७	मन प्रसाद घर्ति	विना	तालावाड	५	हिले	१	२	V4
४१८	तुलसीराम घर्ति	धनसरी	तालावाड	५	हिले	१	२	V4
४१९	आईतराम घर्ति	रुपकला (आमा)	तालावाड	५	हिले	२	२	V4
४२०	राम व. घर्ति	कलसा	तालावाड	५	हिले	१	२	V4
४२१	नन्द व. घर्ति	हिमा	तालावाड	५	रैजवोट	१	२	V4
४२२	निम व. घर्ति मगर	नौसरा	तालावाड	५	हिले	१	२	V4
४२३	जित व. घर्ति	सुन्दरी	तालावाड	५	थारखोला	१	२	V4
४२४	विर व. घर्ति	मनकुमारी	तालावाड	५	थारखोला	१	२	V4

क्र. स.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साविकको गा.वि.स.	वडा नं.	टोलको नाम	घरमुली पुरुष १ घरमुली महिला २	जातजाति दलित = १, जनजाति = २, वा/क्षे/ठ=३, मधेसी = ४, अन्य =५	संकटासन्नता स्तर
४२५	चित्र व. घर्ति	चिजमाली	तालावाड	५	हिले	१	२	V4
४२६	प्रकाश बुढा	दिपकला (आमा)	तालावाड	५	रैजवोट	२	२	V4
४२७	खर्क व. घर्ति	बागसरी	तालावाड	५	थारखोला	१	२	V4
४२८	शेर व. वि.क.	विर्जना	तालावाड	५	कुपलिवाड	१	१	V4
४२९	तिर्थ व. घर्ति	खिर्मा	तालावाड	५	थारखोला	१	२	V4
४३०	धन सिं. वली	रमीता	तालावाड	५	थारखोला	१	३	V4
४३१	खर्क व. घर्ति	खिर्मा	तालावाड	५	सिम्री	१	२	V4
४३२	गणेश वि.क.	फुर्चि	तालावाड	५	कुपलिवाड	१	१	V4
४३३	फुपलाल वि.क.	नन्नी	तालावाड	५	कुपलिवाड	१	१	V4
४३४	वल व. घर्ति	वेलसरी (आमा)	तालावाड	६	मेलडाडा	२	२	V1
४३५	दल व. राना	भिमु	तालावाड	६	रानाडेरा	१	२	V1
४३६	दल व. घर्ति	भिमकली	तालावाड	६	खारावाड	१	२	V1
४३७	कृष्ण घर्ति	मनमाली (आमा)	तालावाड	६	जुवाडगौरा	२	२	V1
४३८	आईतराम घर्ति	आईतमाली	तालावाड	६	ठाडाडाडा	१	२	V1
४३९	तिलक बुढा मगर	हिमकली (आमा)	तालावाड	६	उवावाड	२	२	V1
४४०	धन सिं. बुढा	जकसरा	तालावाड	६	बावाड	१	२	V2
४४१	तुल व. घर्ति	तुलसा	तालावाड	६	बावाड	१	२	V2
४४२	ईन्द्र व. घर्ति	जसमाली	तालावाड	६	खनावाड	१	२	V2
४४३	कमल बुढा	विमला	तालावाड	६	उवावाड	१	२	V2
४४४	हरि घर्ति मगर	हरिकला	तालावाड	६	उवावाड	१	२	V2
४४५	तकमान बुढा	तिलसरा	तालावाड	६	उवावाड	१	२	V2
४४६	जयलाल बुढा	आईती (आमा)	तालावाड	६	उवावाड	२	२	V2
४४७	अम्मर घर्ति	धुलेनी	तालावाड	६	खनावाड	१	२	V2
४४८	कर्ण व. बुढा	विमला	तालावाड	६	बावाड	१	२	V2
४४९	तकमान बुढा	तिलसरा	तालावाड	६	बावाड	१	२	V2
४५०	भिमे बुढा मगर	मिना	तालावाड	६	खनावाड	१	२	V2
४५१	विन प्रसाद घर्ति	बर्माली	तालावाड	६	खनावाड	१	२	V2
४५२	भुप सिं. घर्ति	चित्रकला	तालावाड	६	खनावाड	१	२	V2
४५३	मोहन सिं. घर्ति	मनमाली	तालावाड	६	खनावाड	१	२	V2
४५४	नन्दु घर्ति	भुमी	तालावाड	६	उवावाड	१	२	V2
४५५	मोते घर्ति	तिलसरा	तालावाड	६	बावाड	१	२	V2

क्र. स.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साविकको गा.वि.स.	वडा नं.	टोलको नाम	घरमुली पुरुष १ घरमुली महिला २	जातजाति दलित = १, जनजाति = २, वा/क्षे/ठ=३, मधेसी = ४, अन्य =५	संकटासन्नता स्तर
४५६	दल व. वुढा	पन्चकली	तालावाड	६	उवावाड	१	२	V2
४५७	घम्मर सिं. घर्ति	कमीन	तालावाड	६	जुवाङगौरा	१	२	V2
४५८	सर्जन वि.क.	चन्द्रा	तालावाड	६	कामडेरा	१	१	V2
४५९	हिम सिं. घर्ति	उलासी (आमा)	तालावाड	६	जुवाङगौरा	२	२	V2
४६०	पहल व. घर्ति	ओमकुमारी	तालावाड	६	जुवाङगौरा	१	२	V2
४६१	चन्द्र व. घर्ति	चन्द्रकला	तालावाड	६	खरगौरा	१	२	V2
४६२	बुद्धिमान घर्ति	धनमाली (आमा)	तालावाड	६	खरगौरा	२	२	V2
४६३	मन व. घर्ति	मनलागी	तालावाड	६	लिउरीवाड	१	२	V2
४६४	गन व. घर्ति	तुलसा	तालावाड	६	तिम्लावोट	१	२	V2
४६५	कामी घर्ति	खुमा	तालावाड	६	जुवाङगौरा	१	२	V2
४६६	चन्द्र व. घर्ति	सिता	तालावाड	६	तिम्लावोट	१	२	V2
४६७	कुलविर घर्ति	कौशिला	तालावाड	६	खारावाड	१	२	V2
४६८	विर व. घर्ति	भानसरी	तालावाड	६	खारावाड	१	२	V2
४६९	मन व. घर्ति	वेलसरा	तालावाड	६	खारावाड	१	२	V2
४७०	ईन्द्र व. घर्ति	कला	तालावाड	६	खारावाड	१	२	V2
४७१	पुणै व. घर्ति	गौरी	तालावाड	६	खारावाड	१	२	V2
४७२	नविन घर्ति	निर्मला	तालावाड	६	खारावाड	१	२	V2
४७३	डिल्ली व. घर्ति	दिलसरी	तालावाड	६	भुईपुजे	१	२	V2
४७४	कणै व. घर्ति	कलसा	तालावाड	६	भुईपुजे	१	२	V2
४७५	जनक घर्ति	विर्मा	तालावाड	६	खलिवाड	१	२	V2
४७६	खलु घर्ति	खिर्मा	तालावाड	६	जुडरावाड	१	२	V2
४७७	तकमान घर्ति	कलुका	तालावाड	६	खलिवाड	१	२	V2
४७८	वल व. घर्ति	विरमाली	तालावाड	६	खलिवाड	१	२	V2
४७९	विरमान घर्ति	श्यामकली	तालावाड	६	ठाडोडेरा	१	२	V2
४८०	माल व. घर्ति	हस्तकला	तालावाड	६	सिस्ने	१	२	V2
४८१	भोजमान वाठा	उमा	तालावाड	६	सिस्ने	१	२	V2
४८२	विर सिं. घर्ति	अनिता	तालावाड	६	खारावाड	१	२	V2
४८३	गाईने पुन	सुकमाली	तालावाड	६	जुवाङगौरा	१	२	V3
४८४	भिम व. घर्ति	भुमसरा	तालावाड	६	लिउरीवाड	१	२	V3
४८५	गन व. घर्ति	गौमाली	तालावाड	६	मेलडाडा	१	२	V3
४८६	शेर व. वुढा	तिरसना	तालावाड	६	मेलडाडा	१	२	V3

क्र. स.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साविकको गा.वि.स.	वडा नं.	टोलको नाम	घरमुली पुरुष १ घरमुली महिला २	जातजाति दलित = १, जनजाति = २, वा/क्षे/ठ=३, मधेसी = ४, अन्य =५	संकटासन्नता स्तर
४८७	विरवान घर्ति	विरमाली	तालावाड	६	राखुलडाडा	१	२	V3
४८८	धनसुरे घर्ति	रामकुमारी (बुहारी)	तालावाड	६	राखुलडाडा	१	२	V3
४८९	उदिमान घर्ति		तालावाड	६	राखुलडाडा	१	२	V3
४९०	मन सिं. घर्ति	सर्मिला	तालावाड	६	राखुलडाडा	१	२	V3
४९१	विजय घर्ति	बर्माली (आमा)	तालावाड	६	खरगौरा	२	२	V3
४९२	राजु घर्ति	मनमाली (आमा)	तालावाड	६	जुवाङगौरा	२	२	V3
४९३	खर्क व. घर्ति	धनमाया	तालावाड	६	खरगौरा	१	२	V3
४९४	अल व. घर्ति	मिगु	तालावाड	६	तिम्लावोट	१	२	V3
४९५	राम प्रसाद घर्ति	श्यामकली	तालावाड	६	लिउरीवाड	१	२	V3
४९६	मंगल सिं. कामी	विष्णु	तालावाड	६	कामडेरा	१	१	V3
४९७	मंगल दास घर्ति	सुमित्रा	तालावाड	६	खनावाड	१	२	V3
४९८	धन व. वि.क.	शान्ती	तालावाड	६	कामडेरा	१	१	V3
४९९	प्रेम घर्ति	हुर्मती	तालावाड	६	वावाड	१	२	V3
५००	काले घर्ति	हिमकला	तालावाड	६	खनावाड	१	२	V3
५०१	नन्द घर्ति	दिलमाया	तालावाड	६	खनावाड	१	२	V3
५०२	मनु घर्ति	सुगरनी	तालावाड	६	खनावाड	१	२	V3
५०३	लोक व. घर्ति मगर	उलासी (आमा)	तालावाड	६	उवावाड	२	२	V3
५०४	गजविर बुढा	पन्चा	तालावाड	६	उवावाड	१	२	V3
५०५	महेश कुमार बुढा मगर	हस्तकला	तालावाड	६	उवावाड	१	२	V3
५०६	बुद्धि सिं. घर्ति मगर	लक्ष्मी	तालावाड	६	आसराम पोले	१	२	V3
५०७	तिलक राम घर्ति	तिलसरा	तालावाड	६	खनावाड	१	२	V3
५०८	मन व. घर्ति	विरमाया	तालावाड	६	भितावाड	१	२	V3
५०९	मनसुर घर्ति	मनकुमारी	तालावाड	६	भितावाड	१	२	V3
५१०	मृग सिं. घर्ति	हेमकला	तालावाड	६	भितावाड	१	२	V3
५११	मोहन सिं. घर्ति	मोहनमाली	तालावाड	६	भितावाड	१	२	V3
५१२	भोजमान घर्ति	मक्या	तालावाड	६	खारावाड	१	२	V3
५१३	भूपलाल घर्ति	सिता	तालावाड	६	खारावाड	१	२	V3
५१४	भरत घर्ति	लिला	तालावाड	६	खारावाड	१	२	V3
५१५	पुने घर्ति	रथा	तालावाड	६	खारावाड	१	२	V3
५१६	हरि व. घर्ति मगर	गौनी (आमा)	तालावाड	६	खारावाड	२	२	V3
५१७	पत्र सिं. घर्ति	कलसा (बुहारी)	तालावाड	६	खारावाड	१	२	V3

क्र. स.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साविकको गा.वि.स.	वडा नं.	टोलको नाम	घरमुली पुरुष १ घरमुली महिला २	जातजाति दलित = १, जनजाति = २, वा/क्षे/ठ=३, मधेसी = ४, अन्य =५	संकटासन्नता स्तर
५१८	दिल व. घर्ति	रूपकला	तालावाड	६	खारावाड	१	२	V3
५१९	राजेन्द्र घर्ति	रनमाली	तालावाड	६	खारावाड	१	२	V3
५२०	समर घर्ति	अमृता	तालावाड	६	भितावाड	१	२	V3
५२१	शेर व. घर्ति	देउसरा	तालावाड	६	वेखन्दा	१	२	V3
५२२	लाल व. घर्ति	तिलसरा	तालावाड	६	वेखन्दा	१	२	V3
५२३	विशाल घर्ति	सिता	तालावाड	६	वेखन्दा	१	२	V3
५२४	भिम व. घर्ति	तिलसरा	तालावाड	६	सिल्टुडवाड	१	२	V3
५२५	वल व. घर्ति	विष्णु	तालावाड	६	सिल्टुडवाड	१	२	V3
५२६	मन प्रसाद घर्ति	दिलकुमारी	तालावाड	६	सिल्टुडवाड	१	२	V3
५२७	कर्ण व. घर्ति	कमला	तालावाड	६	सिल्टुडवाड	१	२	V3
५२८	विर्जलाल राना	विर्जमाली	तालावाड	६	ओखलावाड	१	२	V3
५२९	भिम व. राना	धनसरा	तालावाड	६	ओखलावाड	१	२	V3
५३०	कमान सिं. राना	सौमाली	तालावाड	६	ओखलावाड	१	२	V3
५३१	उदेश राना	मनकुमारी	तालावाड	६	ओखलावाड	१	२	V3
५३२	लुद्र व. राना	नन्दकुमारी	तालावाड	६	ओखलावाड	१	२	V3
५३३	चन्द्र व. राना	तिलकुमारी (बुहारी)	तालावाड	६	ओखलावाड	१	२	V3
५३४	खुमराज घर्ति	मनकुमारी (सासु)	तालावाड	६	रानाडेरा	१	२	V3
५३५	चन्द्र व. राना	चन्द्रकला	तालावाड	६	रानाडेरा	१	२	V3
५३६	जंग व. राना	कमला (आमा)	तालावाड	६	रानाडेरा	२	२	V3
५३७	मनोज घर्ति	रामकुमारी	तालावाड	६	विगाउडाडा	१	२	V3
५३८	जित व. राना	जगसरा	तालावाड	६	रानाडेरा	१	२	V3
५३९	धन प्रसाद राना	धनसरा	तालावाड	६	विगाउडाडा	१	२	V3
५४०	लाले घर्ति	पेउमाली (आमा)	तालावाड	६	जडरावाड	२	२	V3
५४१	दलविर बुढा	आईती	तालावाड	६	खलिवाड	१	२	V3
५४२	सहविर घर्ति मगर	सपना	तालावाड	६	धामकोट	१	२	V3
५४३	विशाल घर्ति मगर	मनसरा (हजुरआमा)	तालावाड	६	खलिवाड	१	२	V3
५४४	आदेश घर्ति मगर	खिर्मा (आमा)	तालावाड	६	खलिवाड	२	२	V3
५४५	ध्वज व. घर्ति मगर	आईतमाली	तालावाड	६	दान्डेरा	१	२	V3
५४६	मन व. घर्ति	मनकुमारी	तालावाड	६	चामकोट	१	२	V3
५४७	शेर व. घर्ति	दिलसरा (बुहारी)	तालावाड	६	ठाडोडेरा	१	२	V3
५४८	रन व. बुढा	गणसरी	तालावाड	६	ठाडोडेरा	१	२	V3

क्र. स.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साविकको गा.वि.स.	वडा नं.	टोलको नाम	घरमुली पुरुष १ घरमुली महिला २	जातजाति दलित = १, जनजाति = २, वा/क्षे/ठ=३, मधेसी = ४, अन्य =५	संकटासन्नता स्तर
५४९	ओम प्रसाद घर्ति	खिर्मी	तालावाड	६	ठाडोडेरा	१	२	V3
५५०	करण बुढा	मनसरा (आमा)	तालावाड	६	ठाडोडेरा	२	२	V3
५५१	बुद्ध सिं. घर्ति	बुदसरा	तालावाड	६	ठाडोडेरा	१	२	V3
५५२	दिलिप घर्ति	सिता	तालावाड	६	ठाडोडेरा	१	२	V3
५५३	दिनेश घर्ति	दिलमाया	तालावाड	६	ठाडोडेरा	१	२	V3
५५४		सुर्जा घर्ति	तालावाड	६	ठाडोडेरा	२	२	V3
५५५	बल प्रसाद वाठा	बरसना	तालावाड	६	ठाडोडेरा	१	२	V3
५५६	कर्ण बुढा	दिलसा	तालावाड	६	ठाडोडेरा	१	२	V3
५५७	गणेश व. बुढा मगर	कमला	तालावाड	६	ठाडोडेरा	१	२	V3
५५८	भक्त व. घर्ति मगर	धनमाली	तालावाड	६	ठाडोडेरा	१	२	V3
५५९	चन्द्र व. घर्ति	चन्द्रमाली	तालावाड	६	सिस्ने	१	२	V3
५६०	हरि प्रकाश घर्ति	मनकुमारी	तालावाड	६	गुरासवोट	१	२	V3
५६१	बल व. घर्ति मगर	मनिषा	तालावाड	६	गुरासवोट	१	२	V3
५६२	गन व. घर्ति मगर	कजली	तालावाड	६	वजेजवाड	१	२	V3
५६३	रुप व. घर्ति	रुपकला	तालावाड	६	खारावाड	१	२	V3
५६४	मैते घर्ति	अमृता (आमा)	तालावाड	६	कालपोले	२	२	V3
५६५	विर व. घर्ति	विरमाली	तालावाड	६	बेखन्दा	१	२	V4
५६६	धन सिं. घर्ति	धनकुमारी	तालावाड	६	खारावाड	१	२	V4
५६७	नरविर घर्ति	निर्मला	तालावाड	६	खारावाड	१	२	V4
५६८	हस्तिभान बुढा	निशा (बुहारी)	तालावाड	६	गुरासवोट	१	२	V4
५६९	पवन घर्ति	लाटी (आमा)	तालावाड	६	गुरासवोट	२	२	V4
५७०	हर्कमान घर्ति	हरीसरा	तालावाड	६	सिस्ने	१	२	V4
५७१	महाविर घर्ति	विना	तालावाड	६	जुडरावाड	१	२	V4
५७२	भालु घर्ति	सिता	तालावाड	६	खलिवाड	१	२	V4
५७३	अम्मर घर्ति	पानसरी	तालावाड	६	ओखलावाड	१	२	V4
५७४	हरि प्रकाश घर्ति	निमकुमारी	तालावाड	६	बेखन्दा	१	२	V4
५७५	धन व. घर्ति	गौमती	तालावाड	६	बेखन्दा	१	२	V4
५७६	खेमलाल घर्ति		तालावाड	६	खारावाड	१	२	V4
५७७	विमल घर्ति	गैसरा (आमा)	तालावाड	६	भितावाड	२	२	V4
५७८	विरवान घर्ति	विरमाली	तालावाड	६	राखुलडाडा	१	२	V4
५७९	मन व. बुढा	गौसरा	तालावाड	६	खनावाड	१	२	V4

क्र. स.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साविकको गा.वि.स.	वडा नं.	टोलको नाम	घरमुली पुरुष १ घरमुली महिला २	जातजाति दलित = १, जनजाति = २, वा/क्षे/ठ=३, मधेसी = ४, अन्य =५	संकटासन्नता स्तर
५८०	विर व. वुढा	कर्मा	तालावाड	६	खनावाड	१	२	V4
५८१	दिल व. घर्ति	सनकुमारी	तालावाड	६	नुवावाड	१	२	V4
५८२	हिरालाल वुढा	नन्दी	तालावाड	६	खनावाड	१	२	V4
५८३	अम्मर सिं. वि.क.	विन्दु	तालावाड	६	कामडेरा	१	१	V4
५८४	वल व. घर्ति	जानसरा	तालावाड	६	खरगौरा	१	२	V4
५८५	विर व. वुढा	ध्वज व. (छोरा)	तालावाड	७	पुनडेरा	१	२	V1
५८६	वल व. पुन	विज्ञान (छोरा)	तालावाड	७	पुनडेरा	१	२	V1
५८७	दिपक पुन	दिपा	तालावाड	७	पुनडेरा	१	२	V2
५८८	नन्द व. वि.क.	नौमाली	तालावाड	७	कामडेरा	१	१	V2
५८९	विर व. कामी	जयकुमारी	तालावाड	७	कामडेरा	१	१	V2
५९०	नन्द व. वुढा	नन्दकली	तालावाड	७	पुनडेरा	१	२	V3
५९१	पहलमान वुढा		तालावाड	७	गोठवाड	१	२	V3
५९२	कमान सिं. वुढा	कमला	तालावाड	७	गोठवाड	१	२	V3
५९३	मान सिं. वुढा		तालावाड	७	पुनडेरा	१	२	V3
५९४	मित्रे वुढा	पानु	तालावाड	७	गोठवाड	१	२	V3
५९५	नन्दु वि.क.	आसमाली	तालावाड	७	सेमलडाडा	१	१	V3
५९६	खर्के पुन	मान सिं. (छोरा)	तालावाड	७	भिरघारी	१	२	V3
५९७	मनपुर वुढा	मनिकला	तालावाड	७	गोठवाड	१	२	V3
५९८	प्रसाराम वुढा	प्रेरणा	तालावाड	७	गोठवाड	१	२	V3
५९९	मन व. पुन	दिनिशा (बुहारी)	तालावाड	७	वारडखोला	१	२	V3
६००	तिलक राम वुढा	खिमु	तालावाड	७	जिउसीवाड	१	२	V3
६०१	कर्ण व. पुन	कर्णमाली	तालावाड	७	चुच्चेदुडा	१	२	V3
६०२	भरत व. चन्द	धनकली	तालावाड	७	जिउसीवाड	१	३	V3
६०३	सरुण पुन		तालावाड	७	चुच्चेदुडा	१	२	V3
६०४	गणेश पुन	धनकुमारी	तालावाड	७	वारडखोला	१	२	V3
६०५	धन व. पुन	दर्शना	तालावाड	७	वारडखोला	१	२	V3
६०६	सुकलाल वुढा		तालावाड	७	बुढिडेरा	१	२	V3
६०७	खर्क व. वुढा	कमला	तालावाड	७	बुढिडेरा	१	२	V3
६०८	मान सिं. वुढा	कलुका (आमा)	तालावाड	७	भिरथाप्ला	२	२	V3
६०९	लाल व. परियार	कल्पना	तालावाड	७	खेतघारी	१	१	V3
६१०	पृथ्वी पुन	सिता	तालावाड	७	दानडेरा	१	२	V3

क्र. स.	पुरुष घरमूली	महिला घरमूली	साविकको गा.वि.स.	वडा नं.	टोलको नाम	घरमूली पुरुष १ घरमूली महिला २	जातजाति दलित = १, जनजाति = २, वा/क्षे/ठ=३, मधेसी = ४, अन्य = ५	संकटासन्नता स्तर
६११	धुर्व सिं. पुन	दर्शना	तालावाड	७	पुनडेरा	१	२	V3
६१२	भागिराम वुढा	दिलसरा	तालावाड	७	खेतघारी	१	२	V3
६१३	जंग व. घर्ति	सितला	तालावाड	७	खेतघारी	१	२	V3
६१४	विर व. पुन	तिलसरा	तालावाड	७	पुनडेरा	१	२	V3
६१५	उजर सिं. पुन	पञ्ची	तालावाड	७	पुनडेरा	१	२	V3
६१६	मनविर पुन	मनकुमारी	तालावाड	७	पुनडेरा	१	२	V3
६१७	शंकर पुन	भिमकुमारी	तालावाड	७	पुनडेरा	१	२	V3
६१८	हस्त व. पुन	हरिसरा	तालावाड	७	पुनडेरा	१	२	V3
६१९	नरेन्द्र पुन	मधुमालती	तालावाड	७	पुनडेरा	१	२	V3
६२०	पत्रिसिं. वुढा	सुनमाली	तालावाड	७	पुनडेरा	१	२	V3
६२१	मोहनलाल वुढा		तालावाड	७	पुनडेरा	१	२	V3
६२२	दिप सिं. वुढा	सवीना	तालावाड	७	वुढिडेरा	१	२	V3
६२३	दिपक वुढा	श्यामकुमारी	तालावाड	७	वोदडघारी	१	२	V3
६२४	मिलन वुढा	धोता (आमा)	तालावाड	७	वोदडघारी	२	२	V3
६२५	दिलिप वि.क.	दिलिसा	तालावाड	७	कामडेरा	१	१	V3
६२६	अमलाल खडका	पैकला	तालावाड	७	कामडेरा	१	३	V3
६२७	नर व. वि.क.	नौमाली	तालावाड	७	भिरघारी	१	१	V3
६२८	दल सिं. वुढा	धनमाया	तालावाड	७	वुढिडेरा	१	२	V3
६२९	पञ्चाराम वुढा	हिमा	तालावाड	७	पाल्नेकमड	१	२	V3
६३०	कामी दमाई	कमदा	तालावाड	७	पाल्नेकमड	१	१	V3
६३१	हरि प्रकाश वुढा	तुलसा	तालावाड	७	पाल्नेकमड	१	२	V3
६३२	धन सिं. वुढा	धनी	तालावाड	७	पाल्नेकमड	१	२	V3
६३३	मान सिं. वुढा	जयमती	तालावाड	७	गोठवाड	१	२	V3
६३४	भिम व. वुढा	कुमारी	तालावाड	७	भिरथाप्ला	१	२	V3
६३५	अतिराम वुढा	हरिकला	तालावाड	७	गोठवाड	१	२	V3
६३६	कमान सिं. परियार	हस्तकला	तालावाड	७	दमाईडेरा	१	१	V3
६३७	कमल परियार	कमला	तालावाड	७	दमाईडेरा	१	१	V3
६३८	आमे वुढा	विष्णुकुमारी (बुहारी)	तालावाड	७	गोठवाड	१	२	V3
६३९	मन व. कामी	मनिकला	तालावाड	७	भिरथाप्ला	१	१	V3
६४०	लोकमान पुन	गौसरा	तालावाड	७	चुच्चेढुडा	१	२	V3
६४१	देवे घर्ति	रजु	तालावाड	७	खेतघारी	१	२	V4

क्र. स.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साविकको गा.वि.स.	वडा नं.	टोलको नाम	घरमुली पुरुष १ घरमुली महिला २	जातजाति दलित = १, जनजाति = २, वा/क्षे/ठ=३, मधेसी = ४, अन्य = ५	संकटासन्नता स्तर
६४२	नोखे पुन	पुर्नकला	तालावाड	७	पुनडेरा	१	२	V4
६४३	अमलाल पुन	शर्मा	तालावाड	७	वारडखोला	१	२	V4
६४४	नर व. पुन	सुईकला	तालावाड	७	वारडखोला	१	२	V4
६४५	दिपलाल वुढामगर	दिपसरा	तालावाड	७	पुनडेरा	१	२	V4
६४६	उद सिं. वुढा		तालावाड	७	भिरथाप्ला	१	२	V4
६४७	धनलाल पुन	धनमाली	तालावाड	७	दानडेरा	१	२	V4
६४८	चाले वुढा		तालावाड	७	पुनडेरा	१	२	V4
६४९	टेक व. वुढा	तिलसरा	तालावाड	७	पुनडेरा	१	२	V4
६५०	राजमन वि.क.	गौसरा	तालावाड	७	कामडेरा	१	१	V4
६५१	मन व. घर्ति	मिना	तालावाड	७	खेतघारी	१	२	V4
६५२	मनसुर घर्ति	अमृत (छोरा)	तालावाड	७	खेतघारी	१	२	V4
६५३	विर सिं. वुढा	धनमाली	तालावाड	७	वादडघारी	१	२	V4
६५४	गणेश वि.क.	भिमकुमारी	तालावाड	७	कामडेरा	१	१	V4
६५५	भोजमान कामी	भोजमाली	तालावाड	७	कामडेरा	१	१	V4
६५६	मान सिं. वि.क.	आसमाली (आमा)	तालावाड	७	भिरघारी	२	१	V4
६५७	वसल वुढा	निशा	तालावाड	७	वुढिडेरा	१	२	V4
६५८	विर व. वुढा	आसमाली	तालावाड	७	पाल्नोकमड	१	२	V4
६५९	दिपक नेपाली	रामकली (आमा)	तालावाड	७	दमाईडेरा	२	१	V4
६६०	सालिकराम वुढा	फुर्चि	तालावाड	७	गोठवाड	१	२	V4
६६१	नरेश वुढा	विनीता	तालावाड	७	गोठवाड	१	२	V4
६६२	दल व. घर्ति	सरुना (आमा)	तालावाड	७	मुलखोला	२	२	V4
६६३	हरि व. वुढा	विमला	तालावाड	७	गोठवाड	१	२	V4
६६४	रण व. वुढा	नन्दी	तालावाड	७	गोठवाड	१	२	V4
६६५	आसमन वि.क.		तालावाड	७	कामडेरा	१	१	V4
६६६	नन्दे व. वुढा	वुदे (छोरा)	तालावाड	७	गोठवाड	१	२	V4
६६७	पञ्चे वुढा	हरिसरा	तालावाड	७	भिरथाप्ला	१	२	V4
६६८	खलु वुढा	खलसरा	तालावाड	७	वुढिडेरा	१	२	V4
६६९	दिपेन्द्र वुढा	अन्जना	तालावाड	७	वुढिडेरा	१	२	V4
६७०	हर्क व. कामी	विमला (बुहारी)	तालावाड	७	कामडेरा	१	१	V4
६७१	आईते वि.क.	प्रेम (छोरा)	तालावाड	७	कामडेरा	१	१	V4
६७२	तिलक राम वुढा	मोहन (छोरा)	तालावाड	७	वोदडघारी	१	२	V4

क्र. स.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साविकको गा.वि.स.	वडा नं.	टोलको नाम	घरमुली पुरुष १ घरमुली महिला २	जातजाति दलित = १, जनजाति = २, वा/क्षे/ठ=३, मधेसी = ४, अन्य =५	संकटासन्नता स्तर
६७३	मनविर वुढा	खिमकुमारी	तालावाड	७	वोदडुधारी	१	२	V4
६७४	अमृत वुढा	प्रेरणा	तालावाड	७	वुढिडेरा	१	२	V4
६७५	चन्द्रे पुन	चन्द्रा	तालावाड	७	पुनडेरा	१	२	V4
६७६	मन व. वि.क.	कौशिला	तालावाड	७	कामडेरा	१	१	V4
६७७	प्रेम व. वुढा	मनराज (छोरा)	तालावाड	७	पाल्नेकमड	१	२	V4
६७८	अमृत पुन	प्रेमकुमारी	तालावाड	७	चुच्चेढुडा	१	२	V4
६७९	हस्त व. पुन	हस्तमाली	तालावाड	७	पुनडेरा	१	२	V4
६८०	नवल सिं. वि.क.	निमकला	तालावाड	७	कोलडाडा	१	१	V4
६८१	श्यामलाल वुढा	श्यामकली	तालावाड	७	जिउसीवाड	१	२	V4
६८२	तिक्के वुढा	मस्तमाली (आमा)	तालावाड	७	जिउसीवाड	२	२	V4
६८३	पन्चे दमाई	कमला (बुहारी)	तालावाड	७	दमाईडेरा	१	१	V4
६८४	छल्लै वुढा	विमला (बुहारी)	तालावाड	७	खेतघारी	१	२	V4
६८५	कर्ण व. घर्ति	मनिक्ला	तालावाड	७	गोठवाड	१	२	V4
६८६	अम्मर वुढा	लक्ष्मी	तालावाड	७	गोठवाड	१	२	V4

अनुसूची ३. फोटोहर

जलवायु परिवर्तन सचेतिकरण गरिदै

३ दिने योजना तर्जुमा गोष्ठी सहजिकरण गर्दै

राजनैतिक दलका प्रतिनिधीद्वारा मन्तव्य राखिदै

३ दिने गोष्ठीमा आफ्नो मन्तव्य राख्दै वडा अध्यक्ष

३ दिने योजना तर्जुमा गोष्ठीका सहभागिहरु

माडी गाउँपालिका
वडा नं. ३
रोल्पा

